

**TÜRKİYE'DE YAZILI MEDYA VE SİYASİ PARTİLER
AÇISINDAN İDEOLOJİNİN YERİ: EĞİTİMDE 4+4+4 SİSTEMİNE
GEÇİŞ VE İDEOLOJİK YANSIMALAR**

**Pamukkale Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Tezi
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı**

Furkan ERDOĞMUŞ

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Nigar DEĞİRMENCİ

Mart 2015

DENİZLİ

**TÜRKİYE’DE YAZILI MEDYA VE SİYASİ PARTİLER
AÇISINDAN İDEOLOJİNİN YERİ: EĞİTİMDE 4+4+4 SİSTEMİNE
GEÇİŞ VE İDEOLOJİK YANSIMALAR**

**Pamukkale Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Tezi
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı**

Furkan ERDOĞMUŞ

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Nigar DEĞİRMENCİ

Mart 2015

DENİZLİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY FORMU

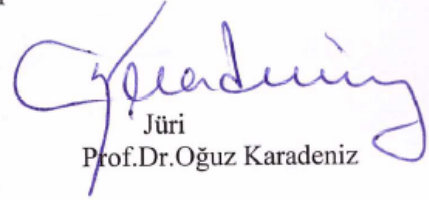
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Siyaset ve Sosyal Bilimler Bilim Dalı öğrencisi Furkan Erdoğan tarafından Yard.Doç.Dr.Nigar Değirmenci yönetiminde hazırlanan “Türkiye’de Yazılı Medya Ve Siyasi Partiler Açısından İdeolojinin Yeri: Eğitimde 4+4+4 Sistemine Geçiş Ve İdeolojik Yansımalar” başlıklı tez aşağıdaki jüri üyeleri tarafından 19.03.2015 tarihinde yapılan tez savunma sınavında başarılı bulunmuş ve Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı
Prof.Dr. İnan Özer

Jüri-Danışman
Yard.Doç.Dr.Nigar Değirmenci

Jüri
Prof.Dr.Oğuz Karadeniz

Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 27/03/2015 tarih ve ...08/10.. sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Turhan KAÇAR
Enstitü Müdürü

Bu tezin tasarımı, hazırlanması, yürütülmesi, araştırmalarının yapılması ve bulgularının analizlerinde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini; bu çalışmanın doğrudan birincil ürünü olmayan bulguların, verilerin ve materyallerin bilimsel etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini ve alıntı yapılan çalışmalara atıfta bulunulduğunu beyan ederim.

Furkan ERDOĞMUŞ

ÖNSÖZ

Öncelikle, bu tez çalışmamın hazırlanması sürecinde bilgisini, deneyimini, destek ve yardımlarını benden hiçbir zaman esirgemeyen, bana her zaman destek olan tez danışmanım ve değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Nigar Değirmenci'ye, yapıcı öneri ve eleştirileriyle çalışmama katkılarından dolayı jüri üyeleri Pamukkale Üniversitesi'nden Prof.Dr. İnan Özer'e ve Prof.Dr. Oğuz Karadeniz'e teşekkürlerimi sunarım. Bu süreçte maddi ve manevi her konuda yanımda olan, destekleri ile sabırlarını benden esirgemeyen ve bu günlere gelmemde büyük emekleri olan sevgili annem Şükran Erdoğan'a ve babam Mustafa Erdoğan'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca her koşulda yanımda olan, bana yardımcı olan ve zarif kişilikleriyle hayatımın önemli bir yerinde daima var olacak akademisyen arkadaşlarım Abdullah Özçil'e, Fatih Akçay'a, Arkan Yusufoglu'na, Habib Küçükşahin'e, Bilal Göde'ye, Gülin Zeynep Altay Öztaş'a, Tayfun Öztaş'a ve Taha Emre Çiftçi'ye de sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Eğitim hayatıma katkılarından ve yapıcı yönlendirmelerinden dolayı pek çok şey borçlu olduğum rahmetli hocam Doç.Dr. Süleyman Yaman Koçak'ı da rahmetle anar, teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

TÜRKİYE’DE YAZILI MEDYA VE SİYASİ PARTİLER AÇISINDAN İDEOLOJİNİN YERİ: EĞİTİMDE 4+4+4 SİSTEMİNE GEÇİŞ VE İDEOLOJİK

YANSIMALAR

Erdoğan, Furkan

Yüksek Lisans Tezi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi ABD

Tez Yöneticisi: Yrd. Doç. Dr. Nigar DEĞİRMENCİ

Mart 2015, 150 Sayfa

Bu çalışmanın temel amacı, Türkiye’deki medya kuruluşlarının basın ve yayın faaliyetlerini hâkim siyasi partilerin ideolojik yaklaşımlarının etkisi altında sürdürdükleri varsayımını bilimsel verilere dayanarak kanıtlamaktır. Türkiye’deki farklı yayın organları, faaliyetlerini sürdürürlerken ilintili oldukları farklı siyasi partilerin ideolojik ve düşünsel etkisi altında kalmaktadırlar. Bir ülkedeki mevcut eğitim olgusu medya ile birlikte kuşkusuz bir ülkenin kültürünü ve insanların yaşam şeklini etkileyen en önemli araçlardan biridir. Ülkemizdeki çeşitli siyasi aktörler ve partiler ile basın yayın organları kendi ideolojik eğilimlerinin etkisi ile farklı eğitim stratejilerinin benimsenmesini savunmaktadırlar. Bu nedenle farklı ideolojilere sahip siyasi partilerin kendi ideolojik duruşlarına uygun eğitim politikalarının uygulanmasını savunmaları oldukça olağan bir durumdur. Bununla doğru orantılı olarak medya kuruluşlarının siyasi partilerin sahip oldukları görüşlerin toplumsal ve siyasal alanda yayılmasını ve benimsenmesini sağladığı yolundaki görüş birçokları tarafından açıkça kabul edilen bir olgudur.

Bu araştırmada, yukarıda ortaya konulan görüşler doğrultusunda ilk önce ideoloji kavramının anlamı, tarihsel gelişimi, önemli düşünürlerin ideoloji üzerine yaptıkları değerlendirmeler, ideoloji kavramının kültür ve eğitimle olan ilişkisi ile medya, siyaset ve siyasal iktidarla olan ilişkisi genel hatları ile ortaya konulmaya çalışılmıştır. Ardından Türkiye’de milli eğitim ideolojisinin zamana göre gelişim ve değişim seyri ile Türkiye’deki medya ve ideoloji ilişkisi açıklanmaya çalışılmıştır. Son olarak bu araştırma, kamuoyunda 4+4+4 olarak da bilinen 6287 Sayılı Kanun’un eğitim kurumları üzerinde ön gördüğü düzenlemelere ilişkin en çok okunan beş ulusal gazetenin yapmış olduğu haberler ile dönemin siyasi partilerinin milletvekillerinin aynı kanun kapsamında gerçekleştirdikleri meclis konuşmalarını söylem ve içerik çözümlemesi yöntemi ile analiz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: İdeoloji, Medya, Siyaset, Siyasi Partiler.

ABSTRACT**THE STATE OF IDEOLOGY IN TERMS OF PRINTED MEDIA AND
POLITICAL PARTIES IN TURKEY: IDEOLOGIC REFLECTIONS AND
PASSING TO 4+4+4 SYSTEM**

Erdoğmuş, Furkan

M. Sc. Thesis in Political Science and Public Administration

Supervisor: Asst. Prof. Nigar DEĞIRMENCI

Marh 2015, 150 Pages

The main objective of this study is to prove the astimation by relying on scientific data that media organs carry out press, publication and transmission activities under the influence of dominant political parties' ideologic approachments. Different publication organs in Turkey, as carry on their activities, are under the ideologic and intellectual influence of various political parties which publication organs are linked. carry on their own activities The existing educational fact in any country undoubtedly is the most important instrument ensuring to infuse dominant ideology into public. Therefore defenses implementation of different educational policies of political parties with different ideologies is quite usual.. Corresponding with this, the opinion that media organizations ensure to circulate and adopt political parties' own views in the social and political field is the clearly phenomenon recognising by many.

In accordance with the views put forward above, firstly it is broadly trying to set forth the meaning of concept of the ideology, its historical development, considerable thinkers' criticisms performing on ideology, the relationship between the concept of ideology, culture and education, and media, politics and political power relation. Then, as the time went by, the course of development and change of the national education ideology in Turkey, will try to be explained in the framework of relations with the media. Finally, this study analyse by content and discourse method the news made by media with relation to arrangments that numbered law 6287, also known for 4+4+4 in public, propose and parliament speeches which parliamentarian of political parties of the period carry out within the scope of same law.

Keywords: Ideology, Media, Politics, Political Parties.

İÇİNDEKİLER

DIŞ KAPAK	i
İÇ KAPAK	ii
YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY FORMU	iii
ÖNSÖZ	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ	x
TABLolar DİZİNİ	xi
SİMGE VE KISALTMALAR DİZİNİ	xii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

MEDYA, SİYASAL İKTİDAR VE İDEOLOJİ

1.1. İdeoloji Olgusu Üzerine	6
1.1.1. Marksist Gelenek İçinde İdeoloji	10
1.1.1.1. Antonio Gramsci ve ideoloji olgusu	12
1.1.1.2. Louis Althusser ve ideoloji olgusu	14
1.2. Siyasal İdeolojiler	15
1.2.1. Liberalizm	15
1.2.2. Muhafazakârlık	18
1.2.3. Yeni Sağ	20
1.2.3.1. Neo-liberalizm	21
1.2.3.2. Neo-Muhafazakârlık	22
1.2.4. Marksizm ve Sosyalizm	23
1.2.5. Milliyetçilik	26
1.2.6. Diğer İdeolojik Yansımalar	30
1.3. İdeoloji ve Kültür	32
1.4. İdeoloji, Siyasal İktidar ve Eğitim	35
1.4.1. Michel Foucault, İktidar ve İdeoloji Olgusu	36
1.4.2. İdeoloji ve Eğitim	38
1.5. Medya, Siyaset ve Siyasal İktidar	40
1.5.1. Medyanın Kamuoyu Oluşturmadaki Etkisi, Denetim Rolü ve Rıza	41
1.5.2. Medya ve Siyasal Partiler İlişkisi	44

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE İDEOLOJİ, EĞİTİM VE MEDYA

2.1. Türkiye Cumhuriyeti'nde İdeoloji ve Eğitim	48
2.1.1. Türkiye Cumhuriyeti'nde İdeoloji	48
2.1.2. Türkiye Cumhuriyeti'nde Milli Eğitim İdeolojisi	53
2.1.3. Adalet ve Kalkınma Partisi Hükümeti Eğitim Politikaları ve Avrupa Birliği Eğitim Stratejileri	56
2.2. Türkiye'de Medya ve İdeoloji	57
2.2.1. Türkiye'de Medyanın Gelişim Çizgisi	58
2.2.2. Cumhuriyet Dönemi ve Sonrası Türk Basını	61
2.2.3. Çok Partili Siyasal Hayata Geçiş ve Basın	63
2.2.4. 27 Mayıs 1960 Askeri Müdahalesi ve Basın	64

2.2.5.	12 Mart 1971 Muhtırası ve Basın	65
2.2.6.	1980 Askeri Darbesi ve Basın	66
2.2.7.	1983 ile 2014 Yılları Arası Basın	67
2.2.8.	Türkiye’de Basın Sektörünün Baş Aktörleri	69
2.2.8.1.	Türkiye Radyo ve Televizyon üst kurumu	70
2.2.8.2.	Doğan Grubu ve Doğan Yayın Holding	70
2.2.8.3.	Çukurova Holding	71
2.2.8.4.	Cumhuriyet Gazetesi	71
2.2.8.5.	Ciner Grubu ve Merkez Yayın Holding	72
2.2.8.6.	Çalık Grubu-Turkuvaz Medya.....	72
2.2.8.7.	Gülen Grubu Medya Kuruluşları	72
2.2.8.8.	Doğuş Yayın Grubu	73
2.2.8.9.	Feza Yayın Grubu.....	73
2.2.8.10.	İhlâs Yayın Holding.....	73
2.2.8.11.	Kanal 7 Medya Grubu	74
2.2.8.12.	Koza İpek Holding.....	74
2.2.8.13.	Albayrak Grubu	74

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

6287 SAYILI İLKÖĞRETİM VE EĞİTİM KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN HAKKINDA TÜRK YAZILI BASINI VE SİYASİ PARTİLER SÖYLEM ANALİZİ

3.1.	Araştırmanın Yöntemi	75
3.1.1.	Çalışmanın Konusu.....	77
3.1.2.	Araştırmanın Kapsamı	79
3.1.3.	Araştırmanın Hipotezi	80
3.1.4.	Değerlendirme Tekniği.....	81
3.1.5.	Araştırmanın Sınırlılıkları.....	81
3.2.	Milletvekillerinin 4+4+4 Hakkında Yaptığı Konuşmaların İncelenmesi	81
3.2.1.	Adalet ve Kalkınma Partisi Milletvekilleri Meclis Konuşmaları	82
3.2.2.	Cumhuriyet Halk Partisi Milletvekilleri Meclis Konuşmaları.....	84
3.2.3.	Milliyetçi Hareket Partisi Milletvekilleri Meclis Konuşmaları	86
3.2.4.	Barış ve Demokrasi Partisi Meclis Konuşmaları.....	88
3.3.	Seçili Yazılı Basın Organları Üzerine İnceleme.....	91
3.3.1.	Cumhuriyet Gazetesi	91
3.3.2.	Radikal Gazetesi	97
3.3.3.	Sabah Gazetesi.....	101
3.3.4.	Yeni Şafak Gazetesi.....	106
3.3.5.	Zaman Gazetesi	113
3.4.	Gazete Haberlerinin Analizi ve Karşılıklı Değerlendirilmesi	119
SONUÇ	136
KAYNAKLAR	142
ÖZGEÇMİŞ	150

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. AKP Wordtree	82
Şekil 2. CHP Wordtree.....	85
Şekil 3. MHP Wordtree.....	87
Şekil 4. BDP Wordtree.....	89
Şekil 5. 28 Şubat Vurgusu, Cumhuriyet Gazetesi ve AKP Söylemleri	92
Şekil 6. 28 Şubat Vurgusu, Yeni Şafak Gazetesi ve AKP Söylemleri.....	108
Şekil 7. 28 Şubat vurgusu, Zaman gazetesi ve AKP söylemleri.....	114
Şekil 8. 6287 Sayılı Kanun'a Hitaben Olumsuz Söylemlere Yer Veren Gazeteler.....	120
Şekil 9: 6287 Sayılı Kanun'a Hitaben Olumlu Söylemlere Ağırlıklı Olarak Yer Veren Gazeteler	127

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1. Cumhuriyet Gazetesi ile AKP Milletvekillerinin Meclis Konuşmaları Arasındaki İçerik Analizi	91
Tablo 2. Cumhuriyet Gazetesi ile CHP Milletvekillerinin Meclis Konuşmaları Arasındaki İçerik Analizi	93
Tablo 3. Cumhuriyet Gazetesi ile MHP Milletvekilleri Meclis Konuşmaları Arasındaki İçerik Analizi.....	95
Tablo 4. Cumhuriyet Gazetesi ile BDP Milletvekilleri Meclis Konuşmaları Arasındaki İçerik Analizi.....	96
Tablo 5. Radikal Gazetesi ile AKP Milletvekilleri Meclis Konuşmaları Arasındaki İçerik Analizi.....	97
Tablo 6. Radikal Gazetesi İle CHP Milletvekilleri Meclis Konuşmaları Arasındaki İçerik Analizi.....	98
Tablo 7. Radikal Gazetesi ile MHP Milletvekilleri Meclis Konuşmaları Arasındaki İçerik Analizi.....	99
Tablo 8. Radikal Gazetesi ile BDP Milletvekilleri Meclis Konuşmaları Arasındaki İçerik Analizi.....	100
Tablo 9. Sabah Gazetesi İle AKP Milletvekilleri Meclis Konuşmaları Arasındaki İçerik Analizi	102
Tablo 10. Sabah Gazetesi İle CHP Milletvekilleri Meclis Konuşmaları Arasındaki İçerik Analizi	103
Tablo 11. Sabah Gazetesi İle MHP Milletvekilleri Meclis Konuşmaları Arasındaki İçerik Analizi.....	104
Tablo 12. Sabah Gazetesi İle BDP Milletvekilleri Meclis Konuşmaları Arasındaki İçerik Analizi	105
Tablo 13. Yeni Şafak Gazetesi Haberleri İle AKP Milletvekilleri Meclis Konuşmaları Arasındaki İçerik Analizi	107
Tablo 14. Yeni Şafak Gazetesi İle CHP Milletvekilleri Meclis Konuşmaları Arasındaki İçerik Analizi.....	109
Tablo 15. Yeni Şafak Gazetesi İle MHP Milletvekilleri Meclis Konuşmaları Arasındaki İçerik Analizi.....	111
Tablo 16. Yeni Şafak Gazetesi İle BDP Milletvekilleri Arasındaki İçerik Analizi	112
Tablo 17. Zaman Gazetesi İle AKP Milletvekillerinin Meclis Konuşmaları Arasındaki İçerik Analizi.....	113
Tablo 18. Zaman Gazetesi İle CHP Milletvekilleri Meclis Konuşmaları Arasındaki İçerik Analizi.....	115
Tablo 19. Zaman Gazetesi ile MHP Milletvekilleri Meclis Konuşmaları Arasındaki İçerik Analizi.....	117
Tablo 20. Zaman Gazetesi İle BDP Milletvekilleri Meclis Konuşmaları Arasındaki İçerik Analizi.....	118
Tablo 21. Gazetelerin 4+4+4 Eğitim Sistemi Üzerine Ağırlıklı Olarak Sergiledikleri Söylemler	135

SİMGE VE KISALTMALAR DİZİNİ

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AKP	Adalet ve Kalkınma Partisi
ANAP	Anavatan Partisi
BDP	Barış ve Demokrasi Partisi
CHP	Cumhuriyet Halk Partisi
DP	Demokrat Parti
MBK	Milli Birlik Komitesi
MHP	Milliyetçi Hareket Partisi
RTÜK	Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
RTYK	Radyo ve Televizyon Yüksek Kurulu
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TC	Türkiye Cumhuriyeti
TMMOB	Türkiye Mühendis ve Mimar Odaları Birliği
TRT	Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
TV	Televizyon

GİRİŞ

Bilgi çağının getirmiş olduğu erişim ağının, büyük bir hızla yaşamımızı değiştirdiği şu günlerde iletişim teknolojileri tarihin hiç bir döneminde görülmemiş bir şekilde gelişmiştir. Uzaya gönderilen uydular, tüm dünyayı saran internet ağı, mobil telefon teknolojileri vb. dünyanın öbür ucunda olan olaylardan anında haberdar olabilmemizi sağlamaktadır. İşte bu nedenle yaşadığımız çağa yaygın bir şekilde “*iletişim çağı*” yakıştırması yapılmaktadır. Bu durum bireylerin ve toplumların arasındaki iletişim ve etkileşimi çok farklı bir boyuta taşıdığı gibi halkların ve bireylerin siyasal iktidarla olan ilişkilerini de dönüştürmüştür. İletişim teknolojileri ve medya araçları sayesinde bireyler siyasal süreçlerden anında haberdar olabilmekte, bunları yorumlayıp sivil ve siyasal aktörlerle etkileşime geçerek etkileme imkânına sahip olabilmektedirler. Bu açıdan bakıldığında medya sektörü devletin klasik görevleri olan yasama, yürütme, yargı işlevlerinin karşısına sivil toplumun gücü olarak çıkmaktadır. Bu işlev medyaya dördüncü güç yakıştırmasının da yapılmasına neden olmaktadır. Medyanın dördüncü güç unsuru olarak ifade edilmesi aslında demokratik değerlerin korunması ve devam etmesi adına yaygın organlarının üstlendiği işlevin ne denli harikulade olduğunun bir göstergesidir. Bu kapsamda medya, gerek bir yasa koyucunun bu yasayı koymasına sürecindeki gelişmeleri takip etmekte, gerek koyulan bu yasanın uygulanmasına işaret etmekte ve gerekse de bu yasa ile ilgili yargısal denetimleri izlemekte ve toplumun haberdar olmasını sağlamakta; yani demokratik toplumların vazgeçilmez mertebesine yükselmektedir. Bu noktada medya dördüncü güç olarak yasama, yürütme ve yargı üçgenindeki sağlıklı işleyişin gerçekleştirilebilmesi adına kamuoyu oluşturma, kamuoyunu bilgilendirme ve kamuoyunun dikkatini çekebilme gibi elzem fonsiyonlar üstlenmektedir.

Medyanın siyaset ve siyasal iktidarla olan yakın ilişkisi tabii ki de Türkiye’ye has bir durum değildir. Bu ilişki kimi zaman medyanın siyasal iktidara olan bağlılığı şeklinde ortaya çıkmakta ve kimi zaman ise medyanın siyasal iktidara olan muhalif tutumu şeklinde ortaya çıkmaktadır. Medyanın siyasal iktidar karşısındaki duruş ve tutumu toplumun siyaset süreçlerinden haberdar olmasını ve bu süreci etkileyebilmesini sağlamaktadır. Bu açıdan bakıldığında medyanın çoğu zaman yaygın organlarının iddia ettiği gibi siyasal iktidar karşısında tarafsız bir tutum izlediğini iddia etmek imkânsızdır. Medyanın halkı bilgilendirmek için yaydığı haberler çoğunlukla o kuruluşun yakın

olduğu ideolojik çerçeve ve siyasal iktidar ile olan ilişkisi ile uygunluk gösterir. Böylelikle kimi zaman siyasal iktidarın sözcülüğünün yapılabilmesi ya da siyasal iktidara taban tabana zıt bir yayıncılık faaliyetinin yapılması gibi durumlar açıkça gözlemlenebilmektedir. Bu bilgiler ışığında yapılabilecek değerlendirme ise kimi zaman güdümlü medya, kimi zaman baskı altındaki medya ve kimi zaman taraflı medya olarak adlandırılan medya sektörünün toplumu ve bu toplumu oluşturan bireyleri siyasal iktidar bağlamında etkileyebildiği gerçeğidir. Ayrıca medya siyasal iktidarın faaliyetlerinin halk ve bireyler nezdinde meşruluk kazanmasını sağlamak gibi son derece önemli bir görev üstlenmektedir.

Yukarıda ortaya konulan görüşlerden yola çıkarak geliştirilmiş olan bu araştırmanın birinci bölümünde, ideolojinin tanımı ve tarihsel olarak gelişim sürecine yer verilmektedir. Daha sonra medya, iktidar ve ideoloji arasındaki ilişkisi, sosyal bilimler alanında ideoloji üzerine çalışmış önemli düşünürlerin ideolojiyi nasıl tanımladıklarına, siyasal ideolojiler ve siyasal ideolojilerin eğitim kurumuna bakış açısına değinilmektedir. Ayrıca ideolojinin kültür ve eğitim kurumuyla olan ilişkisine, medyanın kamuoyu oluşturma, denetim rolü ve rıza oluşturma fonksiyonu ve medyanın siyasi partilerle olan ilişkisine yer verilmektedir.

Araştırmanın ikinci bölümünde, Türkiye Cumhuriyeti'nde medya, siyaset ideoloji ve eğitim ilişkilerinden hareketle ülkenin siyasal tarihi boyunca etkisini hissettirmiş olan ideolojik temellere değinilmektedir. Söz konusu ideolojilerin milli eğitim politikalarına etkisine, medya ve ideoloji ilişkisinden hareketle medyanın Türkiye'de gelişim sürecine ve günümüzde faaliyette bulunan öne çıkan ulusal medya kuruluşlarının ideolojik arka planının değerlendirilmesine yer verilmektedir.

Çalışmanın üçüncü bölümü ise uygulamaya ayrılmıştır. İlk olarak siyaset, ideoloji, eğitim ve medya bağlamında örnek inceleme konusu olarak seçilen, kamuoyunda *4+4+4 Eğitim Yasası* olarak bilinen 6287 Sayılı Kanun'un içeriğine yer verilmektedir. Bu bölümde, 6287 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun hakkında Türkiye'de ulusal yayın yapan yazılı basın ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde (TBMM) yer alan siyasi partilere ait milletvekillerinin meclis kürsüsünde yaptıkları konuşmalar söylem ve içerik analizi tekniklerine tabi tutularak ulaşılan çeşitli sonuçlar yer almaktadır. Bahsedilen kanuna binaen Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP), Cumhuriyet Halk Partisi (CHP),

Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) ve Barış ve Demokrasi Partisi (BDP) milletvekillerinin meclis kürsüsü konuşmaları söylem ve içerik analizi tekniklerine tabi tutulmuştur. Milletvekili konuşmalarının yanında Türkiye'deki yazılı basından Cumhuriyet, Radikal, Yeni Şafak, Zaman ve Sabah gazetelerinin bahsedilen kanunun çıkış sürecinde bu konuyla ilgili yer vermiş olduğu haber metinlerinde kullandığı söylem de üçüncü bölümde incelenen diğer bir kapsamı oluşturmaktadır. Bu kapsamda üçüncü bölümün son kısmında ise bahsedilen kanun üzerine gerçekleştirilen meclis kürsüsü konuşmaları ve ilgili gazete haberlerinde yer alan söylemler arasındaki benzerlikler ve farklılıklar saptanmaktadır.

Araştırmaya başlarken hedeflenen durum, siyaset aktörlerinin ve medya organlarının farklı ideolojilerin esintilerinden hareketle çeşitli eğitim politikaları ve stratejileri tasarladıklarını saptayabilmektir. Bu noktada tanımlanan ve bahsedilen araştırma hedefi doğrultusunda ulaşılan nokta ise gerek siyasilerin gerekse de medya araçlarının farklı eğitim modelleri düşündükleridir. Ayrıca bahsedilen her iki aktörün eğitim üzerine gerçekleştirmiş oldukları bu farklı politika ve stratejiler, ideolojilerden oldukça fazla bir şekilde esinlenilerek oluşturulmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

MEDYA, SİYASAL İKTİDAR VE İDEOLOJİ

Medya, siyasal iktidar ve ideoloji kavramları birbirleri ile son derece yakın ilişkide olan, birbirlerini etkileyebilen ve hatta kimi zaman birbirleri için hayati derecede önem taşıyan kavramlardır. Medya, haber ve ayrıntıları halka aktarmak, toplumun fikir ve kanaatler üretmesini sağlamak, kamuoyu oluşturmak, kamu adına hükümetlerin işlemleri üzerinde denetim yapmak gibi çeşitli vasıflara sahiptir (Demir, 2007: 15). Medya için öngörülen bu görevler çerçevesinde belki de üzerinde en çok durulması gereken husus denetim aracı olması durumudur. Bu kapsamda hukuk kurallarının herkese eşit, aynı ve tam uygulandığı hukuk devletlerinde demokrasinin de sağlıklı işlediğini tescilleyen bu görev son derece önem arz etmektedir. Bu bakımdan siyasal iktidar kavramının ve siyasal iktidarı elde etmek isteyen zümrenin medya ile yakın bir ilişki kurması kaçınılmaz bir gerçektir. Medyanın denetim aracı olarak görülmesi durumu; yönetici zümreyi denetleme işlevine, parlamenter sistemde yasama organında çoğunluğu almış siyasi partiye, yürütme işlemini icra eden hükümete ve ayrıca yargı mercilerinin siyaset aktörlerince etkilemesi ihtimaline dayanmaktadır. Durum böyle olunca da yasama, yürütme ve yargının yanında medya dördüncü bir güç olarak görev üstlenmektedir (Demir, 2007: 16). Medyaya atfedilen bu denetleme görevinin temel dayanağı kamu gücüdür. Bir diğer ifadeyle bu denetimi kamu adına ve kamu yararına yapmaktadır.

Medya için atfedilen diğer bir görev ise kamuoyu oluşturma sürecidir. Kamuoyu oluşturma süreci yine iktidar açısından son derece önemlidir. İktidar mekanizmasının ve yöneten zümrenin attığı adımlara hitaben gerek olumlu ve gerekse de olumsuz anlamda bakış açısı oluşturmak adına medya etkin araç olarak görülmektedir. Nitekim yapılan haberlerin kurgulanması ve sunulması lehte bir kamuoyu oluşturma ya da yönlendirme çizgisine hizmet edebileceği gibi aleyhte bir duruma da neden olabilmektedir.

Siyasal iktidar olgusu ise günümüzde bakıldığında, liberal sistemlerde periyodik ve adil seçimler sonrası demokratik çerçevede elde edilen bir unsur olarak gözlemlenmektedir. Ancak otoriter ve totaliter sistem örneklerinde ise liberal sistemlerin aksine adil yarışların olmadığı, seçimlerin çoğu zaman göstermelik olduğu

ve tek tip aktörler tarafından daimi bir seçim zaferinin elde edildiği bir süreç olarak gerçekleşmektedir (Buran, 2009: 74).

Hem demokratik çerçevelerde hem de otoriter sistemlerde siyasal iktidarların egemenliğine giden yolda bu kapsamda medyanın egemen otoriteye güç sağlama noktasında çok önemli bir yeri bulunmaktadır. Bu durum iktidara gitmek isteyen zümrenin rüzgârı arkasına alabilmesi için medyayı kendi çizgisine göre kullanabilme olanağını ifade etmektedir. Böylelikle iktidara giden yolda iktidarı perçinleyecek bir görüntü hazırlama durumunda medyanın taraf olarak kullanılabilmesi kuvvetle muhtemel görünmektedir.

Medyada gözlemlenen ve tarafsızlık namına ortaya çıkabilecek bu sorunların en önemli nedeni ise piyasa ekonomisidir. Aşırı ticarileşme, maddî çıkar beklentisi ve medyanın finansal olarak tehdit unsurlarına hedef olması medyanın taraflı hareket etmesine neden olmaktadır. Böylelikle medya piyasadaki hâkimiyet ağı itibarıyla belirli gruplara ya da daha düz bir tabirle iktidar ve muhalefet odaklarına imtiyazlı bir konum sağlayabilmektedir.

Bahsedilen durumların yanında içerisinde bulunduğumuz dönemde medya sektörünün yüklü sermaye gereksinimine ihtiyaç duyması medyanın hem tarafsız kalabilmesini engeller bir nitelik teşkil etmekte hem de medya sektöründe tekelleşmeyi tetikler nitelikte bir gelişmeyi arz edebilmektedir (Kaya, 2009: 88). Bu bağlamda ve bahsedilen bilgiler ışığında son halka ise ideoloji ögesidir. Medya iktidara giden yolda önemlidir. Siyasal iktidar mekanizması ise duru şekliyle bir dünya görüşü olarak tanımlanan ideoloji ile elde edilebilmektedir. Egemen olmak isteyen ya da siyasal iktidar koltuğunda oturan zümre de gücünü ve iktidarının kaynağının büyük kısmını ideoloji denilen bu olgudan sağlayabilmektedir.

Sonuç olarak medya aracılığı ile sunulan ideolojik normlar ve akabinde hedeflenen iktidar koltuğu bu üçlü kavramın sarmal bir yapı teşkil ettiğini ifade etmektedir. Dolayısıyla medya, iktidar ve ideoloji olguları ayrılmaz bir üçlü saç ayağını ifade etmektedir ve bu üçlü arasında göz ardı edilemez bir ilişkinin varlığını gözler önüne sermektedir.

1.1. İdeoloji Olgusu Üzerine

İdeoloji, günümüzde toplumu oluşturan bireyler tarafından sıkça kullanılmasına karşın anlamı üzerinde fikir birliği sağlanmış bir kavram değildir. İdeoloji kavramına atfedilen anlamlar deyim yerindeyse kullananlar kadar çeşitlenmektedir. İdeoloji kavramını kullanan bireyler kimi zaman bu kavrama olumlu bir atıf yaparken kimi zaman da karşı tarafın dogmatik, taraflı, yanlış, küçümseyici ve suçlayıcı olduğunu ima ederek ideoloji kavramını olumsuzlukları betimlemek üzere kullanmaktadırlar (Örs, 2008: 5).

Türkiye’de 1974 yılında üniversite öğrencisi iki grup arasında ideolojinin anlamı üzerine bir deney gerçekleştirilmiştir. Bu deney sonucunda bir grup üniversite öğrencisi ideoloji için “ *Sistemik bir fikir yapısı ve anlatısı .*” cevabını verirken, diğer grup ise “ *Gerçekleri olduğu gibi yansıtmayan fikir yapısı.* ” şeklinde tanım yapmıştır (Mardin, 2006: 15). Görüldüğü gibi ideolojiye dair tanım perspektifinde birey, grup ve toplumlar arası farklılıklar ortaya çıkmaktadır. İdeolojinin tanımlanması ve algılanmasındaki temel farklılıkların nedeni ise ideoloji kavramının kültür, din, mitler ve söylem gibi unsurlarla olan ilişkileridir (Örs, 2008: 5). Bu kavramı kullanan bireylerin oluşturdukları toplulukların farklı özellikler arz etmesi kaçınılmaz bir gerçektir. Tüm toplumların ve bu toplumları oluşturan bireylerin aynı özelliklere, aynı kültürlere ve de aynı değerlere sahip olmaları beklenemez. Gerek bireyler gerekse de toplumlar örfler, âdetler, dini inançlar ve bu doğrultuda yaşam tarzları açısından birbirlerinden keskin çizgilerle ayrılmaktadırlar. Elbette toplumlar arasında benzer noktaların olması da kaçınılmaz bir gerçektir ancak bu benzerlikler bizde tüm toplumların aynı özelliklere sahip olduğu intibasını yaratamaz. Bu nedenle farklı ideoloji tanımlarına rastlanılması mümkün olmaktadır.

Sosyal bilimler alanında ideoloji kavramının tanımına yönelik bir inceleme yapıldığında da durumun pek farklı olmadığı görülmektedir. İdeolojiye ilişkin net ve tek bir tanımın sosyal bilimler alanında mevcut olmadığı anlaşılmaktadır. Bu duruma neden olabilecek başlıca unsurlar ise araştırmacıların da içerisinde buldukları toplumun farklı özelliklerde olması ve bahsedilen bilimsel araştırmacıların da dünya görüşleri arasındaki farklılıklardır. Ayrıca sosyal bilimler alanında ideoloji kavramının tanımlanmasında çok çeşitli farklılıkların olmasına gösterilebilecek önemli bir diğer

sebepler ise ideoloji kavramının sosyal bilimler alanına geç girmiş bir kavram niteliği taşıması olarak gösterilebilmektedir (Örs, 2008: 6).

İdeoloji kelimesine dair net bir anlam birliğinin olmayışı, birçok sosyal bilimcinin bu kavram üzerine yoğunlaşmasının ve bu kavramın anlamına dair çeşitli saptamalarda bulunmasının neticesinde ortaya çıkmıştır. Sosyal bilimler alanında araştırma yapan bilim insanları ideoloji üzerine bir takım tanımlamalarda bulunmuşlardır. Bu çalışmaların ışığında bilim insanlarının yaptığı tanımlarda dikkat çeken durum ise ideoloji tanımlarının gruplar, toplumlar ve bireyler arasında farklılıklar arz ettiği gibi sosyal bilimciler arasında da gerek olumlu gerekse de olumsuz anlam bakımından farklılık gösterdiği gerçeğidir.

“İdeoloji, kelimenin kökünün incelendiğinde idea ve -loji birleşiminden oluşmakta ve fikir bilimi anlamına gelmektedir” (Atılğan ve Aytekin, 2012: 253). *“İdeoloji; belli bir toplumsal sınıfa ait fikirler kümesidir”* (Eagleton, 2005: 18). Eagleton, ideoloji kavramına dair yapmış olduğu bu duru tanımında ideolojinin toplumun belirli katmanlarından olan herhangi bir sınıfa dair özellikler, yaşam şekilleri, dünya görüşleri ve bu sınıfa ait düşünce tarzının olduğunu vurgulamaktadır. Bu noktada Eagleton, ideolojinin işlevsel niteliğine vurgu yaparak meseleye sosyolojik açıdan yaklaşmaktadır ve ideoloji olgusunun toplumda ifade ettiği işleve dikkat çekmektedir (Eagleton, 2005: 19). Eagleton'nun ideolojiye dair olumlu bu tanımının yanı sıra yine ideoloji için: *“Egemen bir siyasi iktidarı meşrulaştırmaya yarayan fikirler kümesi, bir egemen siyasi iktidarı meşrulaştırmaya hizmet eden yanlış fikirler kümesi ve sistematik şekilde çarpıtılan iletişim ”* şeklinde olumsuz bir tanımlaması da söz konusudur (Eagleton, 2005: 18). Eagleton, ideoloji için olumsuz atf yaptığı tanımlarında Marksist çizgide bir düşünce tarzı sergileyerek, ideolojinin aslında siyasi erk tarafından meşrulaştırılmak istenen düşünce ve düzenlere hizmet eden bir araç olduğunu ifade etmektedir. Böylelikle ideolojiye mevcut egemen sınıfın, egemenliğinin ölçütlerini listelediği bu gücünü diğer sınıf ve zümrelere benimsetme aracı görevini biçtiği gözlemlenebilmektedir. Böylece ideolojinin gerçek olmayan yani kurgulanmış bir düzeni Marksist düşüncede olduğu gibi topluma benimsetmek isteyen bir araç olduğunu ifade etmek istemektedir.

“Siyasi bir inanç sistemi” , *“ Belirli bir sosyal sınıf ya da sosyal sınıfın dünya görüşü”* şeklindeki ideoloji tanımları ise Andrew Heywood tarafından

gerçekleştirilmiştir (Heywood, 2013: 21). Heywood, ideolojiye dair bu tanımında ideolojiyi tıpkı bir dini olgu gibi göstermiş, ideolojiye siyasal arenada bireylerin kuvvetle bağlı olduğu değer olarak atıfta bulunmuştur. Ayrıca Heywood, toplumdaki sınıf farklılıklarına da değinerek ideoloji kavramını bu sınıfların dünya görüşü olarak tanımlamış ve içerisinde buldukları sistemi şekillendirme düşüncelerinin bir bütünü olarak ifade etmiştir. “ *İdeolojiler siyasal ve toplumsal dünyaların haritalarıdır.* ” (Freeden, 2003: 9). Michael Freeden’in ideoloji tanımlamasında ise toplumlara ve siyasal sistemlere ait özelliklerin oluşturduğu kümeye ideoloji adını verdiği görülmektedir. Gerek toplumsal özellikler gerekse de siyasal düzlemlerle ilişkili her türlü olgu ideoloji olarak bu tanımlama kapsamında ele alınmaktadır.

Edward Shils ise ideoloji ile ilgili olarak: “ *Kesin, kapalı, yeniliğe direnen, büyük ölçüde insanların duygularına hitap ederek yayılan ve kendisini savunanlardan mutlak bağlılık isteyen şeylerdir.* ” şeklinde bir tanım yapmıştır (Eagleton, 2005: 21). Shils, ideolojiye dair bu tanımında ideolojinin kapalı ve yeniliğe direnen bir kavram olduğunu belirtmektedir. Diğer bir ifadeyle ideolojiye, bu kapsamda toplumun mevcut geleneklerini ve düzenini koruma işlevini yüklemektedir. Bunun yanında Shils, ideolojinin duyguya hitap ederek etkin bir aidiyet bağı oluşturduğuna da dikkat çekmektedir. Alvin Gouldner ideolojiyi, “ *İnsanların zihnine fitil sokan, doktoriner, dogmatik, yıkıcı, insanı insanlıktan çıkaran, yanlış, irrasyonel ve kuşkusuz aşırılıkçı bilincin hükümranlığı...* ” olarak tanımlamaktadır (Eagleton, 2005: 22). Gouldner, ideolojiye dair tanımında daha çok olumsuz bir bakış açısı sergileyerek ideolojinin bir çatışma ortamı yarattığına değinmektedir. Ayrıca bilimsel olmayan ve mantıksal tutarlılığa sahip olmayan bir olgu olarak ideolojiyi gözler önüne sermektedir.

İdeoloji kavramına yönelik yapılmış bu tanımların ve değinilmeyen daha birçok ideoloji tanımının ışığında ideolojinin bir dünya görüşü olduğunu söylemek güç değildir. İdeoloji, bireylerin inançlarına, toplumların üretim biçimlerine, siyasal sistemlerine etki eden ve birey ve toplumların yaşam tarzlarında şekillendirici etkisi olan bir kavram niteliği taşımaktadır. İdeoloji daha çok ekonomik, politik, toplumsal, sosyal, cinsiyet eşitsizlikleri, özgürlük, eşitlik, adalet, etnik ve insan hakları gibi ana konuları içeren bir kavram niteliğindedir (LeVasseur, 2012: 65). Ayrıca ideoloji, bireylerin ait oldukları toplumlarda bu aitlik durumunu bireylere aşıl原因 ve bu bağlılığın devamını sağlayan bir olgu olarak da değerlendirilebilmektedir. Bireylerin

toplumsal bütünlüğü ve biz duygusunu oluşturma anlamında olumlu atıf alan ideoloji kavramı bir de yanlış, güzel olmayan, taraflı, nesnel olmayan anlamlarla açıklanmaktadır. Bu noktadan hareketle mevcut gerçeğin aslında gerçek olmayan bir düzen olduğunu, kurgulandığını ve çarpıtılmış bu gerçeğin de ideoloji yoluyla enjekte edildiği varsayımını çıkarmak da söz konusu olabilmektedir. Böylece ideoloji kötü bir kavram, akıl dışı olan ve gerçekten uzaklaştıran bir olgu olarak da değerlendirilebilmektedir.

Tanımları üzerinde çok çeşitli ve uzun uzadıya yorum yapılan ideoloji kavramı tarih sahnesine 16. yüzyıl itibarıyla giriş yapmıştır. 16. Yüzyıl'da Aydınlanma Dönemine denk gelen bu süreçte, Avrupa'da başlayan bir iktisadi değişim ideoloji kavramının ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Bu iktisadi değişim süreci sonucu paraya dayalı ekonomik sisteme geçiş başlamıştır. Ekonomik hayattaki bu değişim ivmesi toplumsal alanda da kendini hissettirmiştir. Toplumsal hayatta hareketliliğe sebep olan bu ekonomik gelişmeler toplumda yeni sınıfların ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır (Ör, 2008: 8). Bu dönemde gözlemlenen ekonomik gelişmelerin toplumsal hareketlenmelere yön vermesinin yanı sıra bireysel etkileri de söz konusu olmuştur. Bireylerin kendilerini sorgulamaya başlamasıyla birlikte insan-insan ve insan-doğa ilişkileri daha akılcı bir çerçevede gözden geçirilmeye başlanmıştır. Böylelikle birey doğa ile olan ilişkilerinin yanında artık kendisinin haklarını, ödevlerini, yükümlülüklerini ve siyasal otorite ile olan ilişkilerini sorgulama yoluna adım atmıştır. Gerek doğal yaşamın gerekse de haklar, ödevler, yükümlülükler ve siyaset sahnesinin bu sorgulanması süreci bireyin kendisini toplumun en üst noktasına koyması ve kendisini akıl ile donatması sonucu ile noktalanmıştır (Örs, 2008: 8).

Aydınlanma Döneminin akılcı ve seküler bakış açısı sosyal bilimlere daha bilimsel bir değerlendirme olanağı sunmuştur. Bireyler artık çevrelerinde olup bitenleri din, mitler ve metafizik öğelerle açıklamak yerine akıl ve mantıksal tutarlılıkla bir sonuca varma yolunu seçmeye başlamışlardır. Dönemin Aydınlanma filozoflarından Antonio Desttut de Tracy, 1797'de ideoloji kavramını kullanan ilk düşünür olmuştur ve ideolojiyi: “ *Herkese doğru düşünebilme imkânlarını sunabilecek olan bir düşünce bilimi.* ” anlamında tanımlamıştır (Mardin, 2006: 24). Yine Tracy, ideolojiyi düşünce bilimi olarak tanımlayarak bu kavramın iyiyi kötüden ayırabilecek bir nitelik taşıdığını,

geleceği şekillendirebilecek bir kabiliyete sahip olduğunu ve mantıksal bir iç tutarlılığa sahip olarak aklın üstünlüğünü benimsediğini savunmaktadır.

Antonio Desttut de Tracy'nin ilk kez kullanmış olduğu ideoloji kavramı içerisinde bulunduğu dalgalanmada zamanla anlam değişimine uğramıştır. İdeoloji kavramının anlamında olumsuz yönde ortaya çıkan bu değişimin sebebi olarak ise Napolyon'un dönemin düşünürlerinin bir kısmını “*gelenegi yıkma amacıyla olan ideologlar*” olarak nitelendirmesi gösterilebilmektedir (Topakkaya, 2007: 166). Doğal olarak Napolyon'un Katolik Kilisesi'nin desteği ile güç kazanmak istemesi, Katolik Kilisesi'ne karşı olarak ideologları göstermesi, ideologların da din ve gelenekler üzerinde yıkıcı ve değişime yönelik faaliyetlerinin olduğunu iddia etmesi ideoloji kavramının zaman içerisinde negatif bir anlama bürünmesine ve ideolojiye olumsuz bir bakış açısıyla yaklaşılmasına neden olmuştur.

1.1.1. Marksist Gelenek İçinde İdeoloji

İdeoloji kavramı incelenirken göz ardı edilemeyecek isimler arasında Marx belki de en ön sırada yerini almaktadır. Marx ideolojiyi iki şekilde tanımlamaktadır:

- İdeoloji, toplumsal gerçeğin insan zihnine yansımadır.
- İdeoloji, toplumsal gerçekliğin çarpıtılmasıdır (Collins, 2013: 58).

Marx, ilk tanımında bireyin ait olduğu toplumda var olan görüntünün o bireyin zihnine olan yansımından yani o bireyin zihninde şekillenmesinden bahsetmektedir. Birey içerisinde yaşadığı toplumun değerlerini ve yaşam tarzını benimsemekte ve bu değerler ile yaşam tarzlarını kendi zihnine kodlamaktadır. Bu durum doğal olarak bireyin zihninde görünen ile aynı şekilde yer almaktadır. Marx, bu durumu yanlış bilinç olarak tanımlamaktadır (Small, 1983: 26). Bu durum özellikle kapitalist toplumlarda ortaya çıkmaktadır. Diğer tanımında ise Marx, *mistifikasyon* olarak adlandırdığı bir kurgu sürecine değinmektedir. Burada var olan toplumsal gerçekliğin kurgulandığını, aslında gerçeklik olarak sunulan ve anlamlandırılan toplumsal dokunun kurgulanmış bir gerçek olduğunu belirtmektedir. Marx, bu tanımında esas olarak toplumda var olan egemen sınıfın egemenliğini sağlayan ve bunu diğer sınıflara dayatan bir kurgu sürecini tanımlayarak bu durumu *mistifikasyon* olarak adlandırmaktadır ve yanlış bilinç olarak nitelemektedir.

Marx'ın ideolojiye dair yapmış olduğu bu ikili tanımlamanın yanında değinilmesi gereken esas nokta ise alt yapı ve üst yapı ilişkisidir. Marx ismi incelemeye alındığı zaman kuşkusuz akla ilk gelen alt yapının üst yapıyı belirlemesi sürecidir. Marx, ekonomik üretim araçları olarak kategorize ettiği alt yapının, eğitim, ekonomik sistem, adalet, siyaset gibi üst yapı kurumlarını belirlediğini savunmaktadır (Erdoğan, 2007: 200). Burada dikkat edilmesi gereken husus emek ve üretim ilişkilerinin arasındaki bağı bir üretim tarzını oluşturduğu ve dolayısıyla nihaî olarak bu sürecin de bir devlet tipini oluşturması durumudur. Böylelikle Marx, bu sürecin akabinde toplum içerisinde sınıfların ortaya çıkacağını belirtmekte ve bu sınıflar arasında bir siyasi egemenlik mücadelesinin kaçınılmaz olacağını vurgulamaktadır.

Marx, toplumda daima bir egemenlik mücadelesinden bahsetmektedir ve toplum üzerinde var olan bir egemen sınıftan bahsetmektedir. Egemen sınıf, siyasal ve sosyal anlamda yön verici, belirleyici ve etkin güç konumundadır. Yükselen sınıf ise gözünü egemen sınıfın koltuğuna dikmiş ve bu egemenliğin mücadelesini veren sınıftır. Çöken sınıf tabiri için ise Marx, daha önce egemen statüsünü elinde bulundurmuş olan ancak daha sonra sınıflar arasındaki güç mücadelesi ile dengelerin değişmesinden ötürü hâkimiyetini kaybeden sınıf olarak tanımlamaktadır.

Marx, ideolojiye bu noktada işlevsellik kazandırmaktadır. Güçlü olan ve yönlendirici sınıf olan egemen sınıfın egemenliğini oluşturması, yaygınlaştırması, meşrulaştırması ve bu egemenliğinin yeniden üretilmesi konusunda ideolojinin stratejik bir önemi söz konusu olmaktadır. Egemen olabilmek için bir düzen kurgulaması gerçekleştirilmekte ve kurgulanan bu düzen asıl ve esas olanmış gibi sunulmaktadır. Böylelikle Marx'a göre *mistifikasyon* denilen kurgulanmış hayali süreç gerçekleşmiş olmakta ve ideoloji olarak adlandırılan bu kavram da bu sürece hizmet eden bir zincir halkası rolünü oynamaktadır. Marx ve Engels eserlerinde bu durumla ilgili olarak ideolojiye maddi koşul ve ilişkilerin insan zihnine ters yansımaları olduğu şeklinde bir tanım yaparak kavrama yanılsama olarak olumsuz bir vurgu atfetmektedirler (Engels ve Marx, 2004: 25). Bu bilgilerin ışığında değinilmesi gereken önemli bir diğer unsur da ideoloji ile üretim ilişkilerinin birbirinden bağımsız düşünülmemeyeceği vurgusudur (Öngen, 2011: 24). Bu noktadan hareketle alt yapısal unsurlar olan ekonomik üretim araçlarının ve bunlara bağlı üretim ilişkilerinin yön verdiği üst yapısal unsurlardan siyaset ve siyaset ile önemli etkileşimi olan ideolojik yansımaların ekonomik üretim

ilişkileri ve ekonomiye dair elementlerle iç içe geçmiş bir yapıyı ifade ettiği savunulmaktadır.

1.1.1.1. Antonio Gramsci ve ideoloji olgusu

Antonio Gramsci, ideoloji üzerine çalışmalar yapmış önemli düşünürlerden biridir. Gramsci de Marksist bir düşünürdür. Marx ile aynı düşünce çizgisinde olan Gramsci, sivil toplum için öngördüğü kategori itibarıyla Marx'tan farklılık göstermektedir. Çünkü Gramsci, sivil toplum kavramını Marx'ın aksine ekonomik üretim araçlarından ayırarak üst yapısal özel bir alanda konumlandırmaktadır (Sancar, 2008: 32). Bu farklılığı hayata geçirirken bahsettiği tarihsel blok kavramı ile bunu güçlendirmektedir. Gramsci, tarihsel blok ile ekonomik üretim araçlarının oluşturduğu alt yapı unsurlarının belirlediği eğitim, siyaset, felsefe, adalet ve diğer üst yapı unsurlarının daha sonra alt yapı unsurlarının gidişatını etkilediğini ve hatta onların üzerinde geniş bir hâkimiyet kurduklarını ifade etmektedir. Bu süreci ise tarihsel materyalizm olarak adlandırılmaktadır.

İdeoloji kavramının Gramsci tarafından nasıl tasarlandığına bakıldığında, Gramsci'nin ideoloji ile sivil toplum ve siyasal toplum unsurlarını etkileşim içine soktuğu görülmektedir (Örs, 2008: 21). Gramsci, egemen sınıfın kontrolündeki devlet mekanizmasının yönetilen sınıf ve sınıfları idare etme, yönetme ve bu sınıflar üzerindeki tahakkümüne dikkati çekerken, egemen sınıfın bu hükmetme sürecinde ideoloji ve sivil toplum öğelerini kullanmasına da atıf yapmaktadır. Gramsci, bu kapsamda egemen olan sınıfın bu egemenliğini ele geçirme sürecinde ve daha sonra da bu egemenliğin sürekliliğini sağlama noktasında sivil toplumun etkin rolüne değinmektedir. Sivil toplum, iktidarı tecelli edecek olan egemen sınıfın dünya görüşünü yayma konusunda Gramsci tarafından üzerinde durulan önemli bir olgudur. Bu kapsamda sivil toplum dünya görüşünü yayarak, iktidarın sürekliliğinin sağlanması konusunda bir anlamda devletin yardımcısı konumunda yerini almaktadır. Buradan hareketle Gramsci ideolojiye, sivil toplum olgusunda egemen olan sınıfın dünya görüşünü yayma girişiminde başat aktör görevini vermektedir.

Gramsci, bir sınıfın egemen olup diğer sınıfları yönetmesi ve bu sınıflara kendi dünya görüşünü benimsetmesi durumunu hegemonya kavramıyla açıklamaktadır. Gramsci tarafından yapılmış olunan bu hegemonya tanımının yanında, sosyal bilimler

alanında hegemonya ile ilgili çok çeşitli tanımlamalara rastlamak mümkündür. Hegemonya, toplumsal sınıflar ya da gruplar arasındaki kendiliğinden rızaya dayalı ideolojik üstünlük, denetim ve yönlendirme ilişkileri olarak da tanımlanabilmektedir (Atılğan ve Aytekin, 2012: 87). Lenin ise hegemonya kavramını tanımlarken toplumu oluşturan sınıfların birliktelik kurması, yardımlaşması, dayanışması ve siyasal ittifak kurması gibi süreçleri ifade etmektedir (Sancar, 2008: 33). Bu tanımların yanında Gramsci ise hegemonya ile ilgili olarak iki tanım üzerinde durmaktadır. Bunlardan birincisi hegemonyanın egemen sınıfın kendi ahlâki ve entelektüel değerlerini kullanarak sivil toplum üzerinde yapmış olduğu bir denetim süreci şeklindedir. Diğer tanımı ise egemen olan sınıf ile bu egemen sınıfa bağlı ve muhtaç diğer sınıflar arasından yola çıkarak, egemen sınıfın yine kendi ahlâki ve entelektüel birikimlerini kullanarak diğer muhtaç sınıfları yönlendirmesi şeklindeki tanımıdır (Carnoy, 2011: 257). Bu kapsamda hegemonyanın kurulmasındaki başlıca en önemli unsur ise sivil toplum olarak gösterilmektedir.

Gramsci hegemonyanın kurulmasının sadece baskı, şiddet ve zorlamaya dayalı olmadığını savunan bir düşündürdür. Kendisi egemen sınıfın iktidarının var olabilmesi ve varlığının sürekliliğini sağlayabilmesi için bu egemenliğin aynı zamanda rıza unsuruna ihtiyaç duyduğunu savunmaktadır (Aka, 2009: 230). Burada dikkat edilmesi gereken önemli noktanın da sivil toplum mekanizmasıyla yumuşak bir geçiş oluşturularak egemen sınıfın meşruluğunun sağlanması, ona rıza gösterilmesidir. Böylelikle Gramsci sivil toplumun devletleştirilerek, yöneten sınıfın diğer sınıfları etkisi altında tuttuğunu ifade etmektedir.

Gramsci'nin bunun yanında değindiği diğer bir konu ise yeniden üretim sürecidir. Baskı ve zorlamanın yanında daha yumuşak bir süreçte, sivil toplum gibi diğer aktörlerle yayılan dünya görüşünün, egemen sınıfın aydınları vasıtasıyla ideoloji aracılığı ile topluma yayılarak bir yeniden üretimin sağlandığını ve bunun sonucunda egemen sınıfın sürekliliğinin sağlandığını ifade etmektedir. Böylelikle hegemonyanın devamı sağlanmış olmakta ve ideoloji kavramı anahtar görev üstlenmektedir (Sancar, 2008:240). Gramsci, yeniden üretim süreci ve ideolojinin yayılması konusunda bu görevi yerine getirecek iki farklı aktör grubundan bahsetmektedir. Bunlar, egemen olmak isteyen ve iktidarını kurmak isteyen sınıfın dünya görüşünü yani ideolojisini yayan organik aydınlar ve egemen sınıfın iktidarına karşı bir duruşta olan, Marx'ın

yükselen sınıf olarak tanımladığı ve gözünü egemen sınıfın koltuğuna dikmiş olan sınıfın aydınları olan geleneksel aydınlardır (Aka, 2009: 231).

İdeoloji kavramının yayılarak elde edildiği ancak sadece baskı ve zora dayalı bir sistemle elde edilemeyen hegemonya kavramı için Gramsci'nin değindiği diğer bir nokta ise kültürel iktidar ve siyasal iktidar ilişkisidir. Gramsci, siyasal iktidarın elde edilmesi ve hegemonyanın kurulması amacına giden yolun kültürel iktidarı elde etmekten geçtiğini savunmaktadır (Örs, 2008: 22). Bu kapsamda Gramsci, kültürel hayata dair gerçekleşecek sızma ve kültürel hayat üzerinde söz sahibi olunmasının, siyasal alana da hâkim olmaya son derece olumlu etki ettiğinden bahsetmektedir.

Marx ile Gramsci arasında ideoloji kavramına yönelik bakış açısında önemli bir fark ortaya çıkmaktadır. Marx ideoloji için gerçekliğin yöneten sınıf tarafından çarpıtılması ve kurgulanmış düzen ya da gerçek olmayan gerçek gibi tanımlar yaparken, Gramsci ise ideolojiyi egemen sınıfın, sivil toplum mekanizmasını da kullanarak bir baskı ve meşruiyet aracı olarak tanımlamaktadır.

1.1.1.2. Louis Althusser ve ideoloji olgusu

Louis Althusser, ideolojiyi zihnin işleyişinin ürünü olarak tanımlamaktadır (Güngör, 2001: 222). Bu tanımlamada dikkati çeken ve önemli nokta ise ideolojiye bireylerin varoluş esaslarıyla olan ilişkinin hayali bir durum olduğuna işaret etmekte ve bu kapsamda Marx ile benzerlik göstermektedir. Bu tanımlamasının ardından ideoloji kavramı ile sivil toplum mekanizmasını ilişkilendirmektedir. Louis Althusser, ideoloji kavramının sivil toplumu devletleştiren ve sivil toplum mekanizmasını egemen sınıfın yönetimine dâhil eden bir niteliğe sahip olduğunu vurgulamaktadır. Böylelikle devleti oluşturan kademeler kendi dünya görüşlerini sivil topluma benimsetmekte ve daha sonra sivil toplum vasıtasıyla bu değerler toplumu oluşturan bireylere aktarılmaktadır. Bu döngüde ideoloji egemen sınıfın görüşlerinin topluma benimsetilmesi yolunda sivil toplumu da devletleştiren bir oyuncu olarak tanımlanmaktadır.

Althusser, egemen sınıfın iktidarını kurma sürecinde sadece baskı unsurlarından yararlanmadığını savunmaktadır. Egemenliğe giden süreçte şiddet ve baskı unsurlarının kullanılmasına katılan ancak kurulacak egemenliğin yalnız bu unsurlardan oluşmadığına değinen Althusser, bunlara ek olarak egemenliğin devamı ve bu egemenlik için oluşturulacak meşruluk zemini için bazı yumuşak unsurların da olması gerektiğini ifade

etmektedir. Bu açıdan ikili bir ayrıma giden Althusser, ordu, polis, yargı, yasal düzenlemeler, hükümetler, bürokrasi v.b. unsurları devletin baskı aygıtları olarak tanımlamıştır (Althusser, 2006: 63). Ancak devletin baskı aygıtlarının yanında egemenliğin yeniden üretilerek sürekliliğinin sağlanması, egemen sınıfa gösterilecek rıza ve sağlanacak meşruluk açısından Althusser'in kategorize ettiği diğer grup ise devletin ideolojik aygıtlarıdır. Bunlar; sanat, teknoloji, radyo ve televizyon, sendikalar, eğitim ve din kurumları gibi alanlardır (Althusser, 2006: 64).

Devletin baskı araçları için şiddet öncelikli olarak yerini alırken, devletin ideolojik aygıtları adından da anlaşılacağı üzere ideolojiyi ön plânda tutmaktadır. Devletin ideolojik aygıtları devletin ideolojisinin yeniden üretilmesi, yayılması, meşruluğun devamı ve egemenliğin pekiştirilmesi hususunda son derece önemli bir yere sahiptirler (Sucu, 2012: 33).

İdeolojiye yapısalcı ve olumsuz bakış açısıyla bakan Althusser ile yine ideolojiye tarihselci ve olumlu olarak bakan Gramsci'nin çalışmalarına bakıldığında, her iki ismin de ideoloji kavramını seçkin gücü olarak tanımladıkları görülmektedir. Bu kapsamda egemen sınıfın iktidarı ideoloji vasıtasıyla sağlanmakta, bu iktidara gösterilecek meşruluk yine ideoloji ile yönlendirilmekte ve yeniden üretim mekanizmasıyla egemen sınıfın iktidarının sürekliliği sağlanmaya çalışılmaktadır.

1.2. Siyasal İdeolojiler

Siyasal ideolojiler, liberalizm, muhafazakârlık, yeni sağ, marksizm, sosyalizm, milliyetçilik, faşizm, feminizm, anarşizm ve sosyal demokrasi adındaki düşünce sistemlerini içermektedir.

1.2.1. Liberalizm

Liberalizm daha çok sanayi alanında gelişme kaydetmiş batılı devletlerin ideolojileri olarak bilinmektedir. Tanımına bakıldığında liberalizm, rasyonel temele oturtulmuş, siyasal iktidarı sınırlayan ve bireysel hak ve özgürlükleri savunup, rekabeti ön plânda tutan düşünce akımıdır (Baradat, 2012: 109). Liberalizm temelinde bireyin özgürlüğü ve serbest piyasaya dayalı bir iktisadi sistemi vardır. Bu nedenle günümüzde kapitalist olarak ifade edilen batı ülkelerinde liberalizmin görülmesi yüksek ihtimalli bir durumdur (Heywood, 2013: 60).

Liberalizm, ileriye ve ilerlemeyi hedefleyen bir olgudur. Gelecek odaklı olması nedeniyle liberalizm, muhafazakârlıkla karşı karşıya gelmekte ve zıt noktaları vurgulamaktadır. Çünkü muhafazakârlık statükoyu ve itaatkârlığı vurgulayan bir ideolojidir (Akkaş, 2003: 242).

Liberalizm yedi adet temel unsura sahiptir. Bunlar, bireycilik, özgürlük, akıl, eşitlik, hoşgörü, rıza, piyasa ekonomisi ve anayasacılıktır (Çetin, 2001: 221). Bireycilik, liberalizmin temel taşlarından biridir. Bireycilikle kast edilen toplumda birey, sınıf ya da gruplardan ziyade bireyin en üst noktaya koyulmasıdır ve bu bireyin akıl ile donatılmasıdır. İyi kavramının ve refah olgusunun her bireye ayrı ayrı kazandırılması durumunda sağlıklı ve üstün bir topluma sahip olunacağı anlayışı bireycilik unsurunda ön plâna çıkmaktadır.

Liberalizm, ön plânda tuttuğu bireyi özgürlükle donatmıştır. Böylelikle birey eğitim, inanç, yaşam tarzı, siyaset sahnesinde ve hayatının diğer tüm alanlarında kendi iradesiyle karar verebilecektir. Liberalizm, bireye ve onun özgürlüğüne verdiği bu denli önemli unsurların başkalarını olumsuz etkilemesinin önüne geçebilmek amacıyla gerekli yasal düzenlemeleri ön görmektedir.

Liberalizmin tanımında bahsedilen rasyonel temelden hareketle dikkati çeken diğer unsur ise akıldır. Bu ideoloji bireyi akıl ile donatmıştır. Böylece birey kendi özgür kararlarını alırken rasyonel bir çizgi izlemiş olacaktır. Bireyler akıl vasıtasıyla içerisinde buldukları durumu algılayıp ve yorumlayıp hiçbir dogmatik yansımaların etkisinde kalmamış olacaktır.

Liberalizm, ön plâna çıkarıp özgürlükle ve akılla donattığı bireyler arasında bir ayrımı değil tam tersi eşitliği savunmaktadır. Eşitlik unsuru her bireyi kanunlar önünde aynı hizada tutmayı hedefleyen unsurdur. Yine bunun yanında fırsat eşitliği yaratma, eşit oy hakkı gibi unsurlar bu kapsamda değerlendirilmektedir.

Serbest piyasayı ve çok kültürlü bir toplumsal yapıyı ön gören liberalizm, bu kapsamda geniş bir hoşgörü alanına sahiptir. Gerek iktisadi alanda gerekse de sosyal ve siyasal alanlarda bireylerin duygu, düşünce ve faaliyetlerine karşı hoşgörü mekanizması geliştirilmiştir. Uç noktalarda, karmaşık ve kaos ortamından ziyade uzlaşma ve fikir birliğine dayalı bir sistem bu unsur ile ifade edilmektedir.

Liberalizm, otoriter ve totaliter rejimlerin aksine iktidarların meşruluk temellerini rıza unsuruna dayandırmaktadır. Akıl ile donatılan birey, özgür bir seçim ortamında eşit oy ilkesiyle seçme faaliyetini gerçekleştirmekte ve neticesinde rıza göstermektedir.

Liberalizmin son unsuru ise anayasacılıktır. Bireylerin özgürlüklerine liberalizmde fazlasıyla önem verildiği belirtilmektedir. Ancak özgürlük kullanılırken diğer bireyler de düşünülmüş ve hukuksal sınırlamalar getirilmiştir. Aynı şekilde seçilmiş iktidarların da faaliyetlerinin baskın ve otoriter bir alana kaymaması amacıyla anayasal bir sınırlandırma gerçekleştirilmektedir.

Liberalizm düşüncesinin eğitime bakış açısı değerlendirildiğinde eğitim üzerindeki değerlendirmenin ekonomik politikalarla orantılı olarak yapıldığı gözlemlenmektedir. Bu durumun kanıtı ise Adam Smith'in “ *Bırakınız Yapsınlar...*” düşüncesinden hareketle devletin eğitimi sürdürmede başarılı olacağından yola çıkarak eğitimde özelleştirilerek özel sektöre devredilmesini savunduğu düşünceleridir (Smith, 1976: 340). Bu düşünce, liberalizmin eğitim kurumunu devlet elinden ziyade özel kurum ve kuruluşlarca yönetilmesi gerektiğini savunmaktadır. Bu savunu, eğitimde kalitenin, verimliliğin ve eğitimin sübvansede edilmesinin bu şekilde sağlanabileceğine dayandırılmaktadır. Bunun yanında liberal düşünce eğitimde bireylerin özgürlüğünü, bireylerin refahının yükselmesini ve özgür iletişimi ön planda tutmaktadır ve eğitim sisteminde kapitalist mülkiyet ilişkilerine dayalı toplumsal düzenin temellerinin korunmasına yönelik düzenlemeler ön görmektedir (Kurul, 2012: 59). Kapitalist ekonomik düzendeki mülkiyet hırsı ve bu yöndeki rekabet durumu liberalizmde eğitim politikalarına da yansımakta ve eğitim verilen öğrencilerin birbirleri ile yarış içinde olmaları gözlemlenmektedir. Ayrıca liberal sistemin eğitim politikalarında dikkat çeken önemli bir unsur da insanlar arasındaki farklılıkları ve sınıfsal ayrımları kabul etmesidir (Kurul, 2012: 60). Bu bilgiler ışığında bahsedilen eğitimde liberal yaklaşıma karşı bakış da söz konusudur. Eğitimin özel sektöre devrine karşı çıkanlar bu durumu dışsallığa, bilgiye, sermaye piyasasının başarısızlıklarına ve eşitlikçi bakış açısına dayandırmaktadırlar. Dışsallığın negatif olacağı yani eğitim alan çocuklara bu şekildeki sistemin vereceği eğitimin fayda sağlamayacağı düşünülmektedir. Yine bilginin kâr kaygısı ile geri planda kalması, sermaye ve kâr marjı gibi odakların düşünülüp hırs gibi unsurların olumsuz etki yaratması ve ayrıca da parasal değerlerin bireyler arasında

eşitsizlik sağlayacağı eleştirilerde düşünülen kuvvetli unsurlar olarak ön plâna çıkmaktadır.

1.2.2. Muhafazakârlık

Muhafazakârlık 18. Yüzyıl sonlarında ortaya çıkmış ve 19. Yüzyılda ivme kazanmış bir ideolojidir. Muhafazakârlık fikri, Fransız İhtilali sonrası büyük bir ilerleme gerçekleştirmiştir. Fransız İhtilali sonrası ortaya çıkan sosyal, siyasal ve ekonomik alanlardaki değişim ve dönüşümlere karşı duruş bu düşünce sisteminin temel alt yapısını oluşturmaktadır. Bu kapsamda muhafazakârlık fikri, eski rejime dönüşü ve eski rejimin gereklerini sürdürmeyi kendisine temel almaktadır (Heywood, 2013: 65). Eski rejime duyulan bağlılık ve eski olanı yaşama arzusundan dolayı da bu akım, yenilikçi fikirlere ve dönüşümlere kapısını kapatmaktadır.

Muhafazakârlık ideolojisi, gelenekleri, görenekleri, mevcut değerleri ve eski olanı benimsemekte bu nedenle var olan mevcut değerleri korumayı amaçlamaktadır. Böylelikle reform ve yeniliklere oldukça mesafeli bir düşünce sistemi niteliğini de taşımaktadır (Akkaş, 2003: 242). Bu kapsamda liberalizmin temel unsurlarından olan özgürlük, eşitlik, bireycilik ve halk egemenliği gibi öğeleri de benimsememektedir. Muhafazakârlığın bu noktadaki temel düşüncesi ise bahsedilen liberalizm unsurlarının devrim gibi bir sürece neden olabileceği ve mevcut düzen ve geçmiş gelenekler ile değerlerin ortadan kalkabileceği çekincesidir.

Tarihsel süreçte muhafazakârlık fikrinin gelişimi ikili bir ayrımı göstermektedir. Bunlardan ilki radikal olan Kıta Avrupa'sı Muhafazakârlığı'dır. Kıta Avrupa'sı Muhafazakârlığı, reform fikrini kökten ret eden ve hiçbir şekilde yenilik fikrine açık kapı bırakmayan bir muhafazakârlık tipidir. Diğer tip olan Anglo Amerikan tipi muhafazakârlık ise Kıta Avrupa'sı Muhafazakârlığı'na nazaran yenilik ve değişime daha ılımlı ve esnek olan muhafazakârlık tipidir.

Muhafazakârlık da tıpkı liberalizm gibi belirli bir takım öğelere sahiptir. Bunlar, gelenek, faydacılık (pragmatizm) insanın kusurlu olması hâli, organizmacılık, hiyerarşi, otorite ve mülkiyettir (Heywood, 2013: 76). Gelenek, adından da anlaşılacağı üzere geleneğe duyulan sıkı bağlılığı, gelenekçiliği ve gelenekleri korumayı ifade etmektedir. Muhafazakârlık, temellerini geleneklere ve gelenekselciliğe oturtmuştur. Bu nedenlere bu fikir yapısı kendisini savunan bireylerden geleneklerine bağlı olmayı, saygı duymayı

ve geleneklerini yaşatmayı istemektedir. Faydacılık, muhafazakârlık düşüncesinde geçmişte elde edilmiş tecrübelerle önem atfetmektedir. Bireylerin bu tecrübeler vasıtasıyla fayda sağlayacağını savunmaktadır. İnsanın kusurlu olması noktasında ise insanı bağımlı, kusurlu ve güvensizlik içinde olan bir canlı olarak görmektedir. Pesimist bir duygu bu kapsamda ağırlık kazanmaktadır. Muhafazakâr ideolojide insan, bencil, doyum noktasına erişmemiş, aç gözlü, hırslı ve suç işlemeye meyilli olarak değerlendirilmektedir ayrıca bunun insanın doğasından kaynaklandığına inanılmaktadır. Bu nedenle cezai yaptırımlara önemli ölçüde bağlılık durumu söz konusudur.

Organizmacılık unsurunda muhafazakârlık toplumu bir organizma olarak ele almaktadır. Toplumu tarihsel bağların oluşturduğu savunulmakta ve toplumun temelinde ise aile oturtulmaktadır. Aile olgusunun yanında cemaatler ve millet olguları da organizmanın değişilmez diğer önemli olgularıdır (Heywood, 2013:76). Bahsedilen bu organizmanın korunması ve devamı noktasında ise devreye yine gelenekler ve değerler girmektedir. Muhafazakâr ideoloji bu ideolojinin hayatını sürdürmesini geleneklere bağlamaktadır.

Hiyerarşi unsurunda toplumda mevcut bir hiyerarşik düzenin olması gerektiği savunulmaktadır. Bu nedenle toplumda çeşitli sınıf ve grupların varlığı göz ardı edilmemektedir. Toplumsal sınıflar arasındaki sıkıntı ve anlaşmazlıkların önüne ise ödev ve sorumluluk bilincini getirerek geçilmektedir. Böylece gerekli uyumun sağlanabileceği düşünülmektedir.

Otorite, muhafazakârlık ideolojisinde liderlik edilmesi açısından son derece önemlidir. Bu kapsamda otorite ile toplum üzerinde bir düzen tasarlanmakta ve yine otorite etkisiyle toplumsal birliktelik ve bağlılığın sağlanabileceği düşünülmektedir. Otoritenin yozlaşmaması kaidesiyle bireyler arasındaki bağı güçlendireceği ifade edilmektedir (Akkaş, 2003: 249).

Muhafazakârlığın değinilen son unsuru ise mülkiyettir. Mülk sahibi olmak muhafazakârlık düşüncesinde ön planda bir yer tutmaktadır. Mülk sahibi olan bireyler bu vasıta ile diğer bireylere saygı duymaya ve onlara zarar vermemeyi ilke edinmektedirler. Böylelikle muhafazakârlık düşüncesi mülkiyetin güven verdiğini ifade etmektedir.

Muhafazakârlık düşüncesinin eğitime bakış açısı incelendiğinde bu ideolojinin belli başlı ilkelerinin eğitim politikalarına yansıdığı görülmektedir. Muhafazakâr düşünce eğitimle ilgili dar bir görüşe sahiptir. Muhafazakâr düşünceye göre eğitimin asıl işlevi kültürel aktarım ve kültürün korunmasıdır (Kurul, 2012: 61). Bu düşünceler, mevcut düzeni koruma isteği, yeniliklere kapalı olma durumu, değişime sıcak bakmama ve kültürel değerlere olan bağlılıktan kaynaklanmaktadır. Liberal düzen bireyleri eşit olarak kabul etmekteydi ancak muhafazakâr düşünce eğitimde bireyleri eşit kabul etmemektedir ve bu kapsamda toplumda etkin bir hiyerarşinin olmasından yanadır. Ayrıca muhafazakâr düşünce standart bir ulusal eğitim politikası oluşturmakta, tek dille eğitim verilmesini savunmakta ve çok kültürlülüğe karşı çıkmaktadır (Kurul, 2012: 61). Muhafazakârlık ideolojisi kapsamında değinilmesi gereken üç alt başlık ise yeni sağ, neoliberalizm ve neomuhafazakârlıktır.

1.2.3. Yeni Sağ

Refah Devleti politikalarının ikinci dünya savaşı sonrası çökmesi ve neticesinde yaşanan otorite boşluğu yeni sağ düşüncesini ortaya çıkarmıştır. Bu düşünce sosyoekonomik tıkanma ve baskıcı siyasal yapıların ortadan kaldırılmasına yönelik bir düşüncedir. Yeni Sağ düşüncesi, özelleştirme sürecini, devletin küçülmesini ve kamudan ziyade özel olanı savunmaktadır ve bu süreci ön plânda tutan bir yapısal özelliklere sahiptir. Bu kapsamda küreselleşme kavramı da yeni sağ düşünce temelinde her zaman ayrı ve önemli bir yer tutmaktadır. Buradan hareketle yeni sağ düşüncesi, ulus-devlet fikrinin demokratikleşme ve ayrıca ekonomik yapının iyileştirilmesi düşüncesine engel olduğunu savunmaktadır (Güler, 2005: 16). Böylelikle ulus-devlet kabuğunu küreselleşme mekanizmasıyla yıkarak hem demokratik engelleri ortadan kaldırmayı hedeflemektedir ve hem de ekonomik olarak olumlu gelişmelere sahip olunabileceğini düşünmektedir. Pragmatik bir anlayışa sahip olan yeni sağ düşüncesi, serbest piyasa ekonomisi ve neticesinde güçlü bir devlet ilkesini temel almaktadır. Bu açıdan neo-liberalizm ve neo-muhafazakârlık düşüncesinin bir yansımasıdır.

Yeni Sağ düşüncesinin eğitime bakış açısı incelendiğinde, düzenlenen eğitim politikalarının yeni sağın temel ilkelerinin eğitim politikalarına yansıdığı görülmektedir. Bu verilere dair gözlemlenen gelişme, kamunun küçülmesi düşüncesi ve kamusal birçok kuruluşun özel sektöre devredilmesi düşüncesidir (Aksoy, 2003: 553). Yeni sağın bu düşüncesi eğitim kurumlarına da direkt olarak yansımakta ve eğitimde de devlet elinin

minimumuna indirilmesi hedeflenmekte ve bu görevin özel kuruluşlarca yerine getirilmesi düşünülmektedir. Bu kapsamda verimliliğin artacağı ve maliyetin daha az olacağı ifade edilmektedir.

1.2.3.1. Neo-liberalizm

Neoliberalizm, muhafazakârlığın klasik iktisatçılar tarafından yeniden gözden geçirilmiş hâlidir. 1960 yılında başlayan ve daha sonraki yıllarda da gelişim gösteren ve Keynesyen ekonomik politikalardan uzaklaşmayı simgelemektedir (Demir, 2011: 1). Bu kapsamda Amerika Birleşik Devletleri menşeli bu düşünce sistemi toplumsal refahı ön plânda tutmaktadır. neoliberalizm, birey ve pazarı temel aktör olarak benimsemektedir. Neoliberalizmde özel alana olumlu bakarken kamuya olumsuz bir bakış açısı sergilenmektedir. Buradan hareketle de piyasalar üzerindeki politik baskıların hafifletilerek ve hatta ortadan kaldırılarak toplumsal ve ekonomik alanda bir özgürlük, büyüme ve refah durumunun elde edileceğini savunmaktadır (Demir, 2011: 3). Temel amacı, piyasa mekanizmaları üzerindeki devlet elini ve müdahalesini kaldırmak, devletin daha serbest bir alan yaratmasını sağlamaktır. Devlet müdahalesi olmadan, serbestçe işleyiş gösteren verimli pazarları savunmaktadırlar. Ayrıca neoliberalizm, çatışma ve kaos ortamlarının oluşmasının önüne geçmek amacıyla çok kültürlü bir toplum yapısına da karşıt bir görüş benimsemektedir.

Neoliberal düşünce, eğitim üzerinde de bir takım prensiplere sahip olmaktadır. Neoliberal düşünce, eğitim üzerinde düzenlemeler yaparken bu eğitimi alacak bireyin yani öğrencinin çok yönlü yetişebilmesinin ve mesleki yeterliliklerine yönelik kazanımlar elde etmesinin aksine piyasaya entegre olacak çıktılar olarak yönlendirmektedir (İnal, 2013: 266). Bu durum zaten neoliberal düşüncenin piyasa ekonomisine olan hassas bakış açısını kanıtlar niteliktedir. Yine bunun yanında bu düşünce sistemi, üretim üzerine farklılık kaydedecek bireylerin yetişmesinden ziyade tüketim odaklı hareket ederek bilinçli tüketici karakterini eğitim sistemi ile oluşturmak istemektedir. Ayrıca neoliberalizm düşüncesinin eğitime yansımalarına bakıldığında, 1976 ile 1995 yılları arasında Thatcher'lı İngiltere ve Reagan'lı Amerika Birleşik Devletleri'nde filizlendiği görülmektedir ve neoliberal düşüncenin eğitim sisteminde piyasa prensiplerini ön gören bir eğitim sistemi tasarladığı gözlemlenmektedir (Jo, 2005: 37). Neoliberalizm düşüncesinin eğitim kurumuna bakış açısı tamamıyla iş odaklıdır. Bu düşünce, verilen eğitimin ağırlıklı olarak mesleki yeterlilikleri

kazandırmayı hedeflemektedir. Bu doğrultuda birey belirli bir meslek alanına ve bu meslek alanının tabi olduğu iş bölümüne sevk edilmektedir. Bu durum bireyi sosyal, siyasi ve toplumsal anlamda pasif bir hale getirebilmektedir (Yılmaz, 2007: 13). Böylelikle de serbest piyasa mekanizmasındaki işleyiş eğitim sistemine de yansıtılmış olmakta ve yetiştirilen nesil bu ekonomik modele entegre olacak birer birey olarak hayata hazırlanmaktadır.

1.2.3.2. Neo-Muhafazakârlık

Neo-muhafazakârlık, muhafazakârlık düşüncesinin değişim göstermiş hâlidir. Temel amacı otoriteyi yeniden inşa ederek aile, din ve millet olarak gelenek ve göreneklere sıkı sıkıya bağlı olmayı sağlamaktır. Bunun yanında ekonomide liberal sistemin yansımalarını taşıyan bu düşünce sistemi siyaset alanında ise otoriter bir vurgu yapmaktadır (Özipek, 2004: 171). Neo-muhafazakârlıkta otoriteye oldukça önem verilmektedir. Çünkü otoritenin geleneklere geri dönüşü sağlayacak temel taş olduğu düşünülmektedir. Bu kapsamda otoritenin yanında bahsedilen bu otoriteye itaat etmek de son derece önemli görülmektedir. Neo-muhafazakârlık düşüncesi çıkış noktası olarak gösterilmesinden dolayı Amerikan doktorini olarak da ifade edilmektedir.

Neo-muhafazakâr düşünce, ahlâki değerleri ön plânda tutmaktadır, piyasa mekanizmasının sağlıklı işlemesine özen göstermektedir ve çoğulcu bir siyasi sistemin hayata geçirilebilmesi için gayret gösterilmesini vurgulamaktadır. Bunların yanında bireysel özgürlükleri, piyasa mekanizmasını ve girişimcilik gibi unsurları da desteklemektedir (Ergil, 1986: 286). Bu manada muhafazakârların büyük sermayedarların egemen olmalarına karşı durdukları bakış açısına zıt olarak neo-muhafazakârlar rekabeti de işaret ederek bu duruma sıcak bakmaktadırlar.

Neo-muhafazakâr düşüncesi içerisinde kültür kavramına olan bakış açısı incelendiğinde ortaya farklı bir tablo çıkmaktadır. Neo-muhafazakâr düşüncenin savunucuları, klasik muhafazakârların aksine farklı kültürleri ve bu kültürlerin meşruluğunu tanımamaktadırlar. Durum neo-muhafazakârlıkta yerini seküler bir milliyetçiliğe bırakmaktadır (Özipek, 2004: 172). Ulusal kültür olarak atfedilen değerlerden başka olan unsurlar yıkıcı ve bozucu olarak tanımlanmakta, ön plânda tutulan kültürel değerler ise ulusal nitelik ve özellikler taşıyan motiflerle çevrenmektedir.

Neo-muhafazakâr düşünce sistemi, eğitim üzerinde de belirli ilkelere sahip bir düşünce çizgisini oluşturmaktadır. Bu kapsamda eğitim alanında daha çok sağ görüş uzantılı ve din eksenli bir yönlendirmeyi savunmaktadırlar. Bunun yanında milliyetçi eklemelerle de eğitim sistemi üzerinde bir şablon oluşturma yolunda gitmektedirler. Nitekim de, okullarda zorunlu din derslerinin konulması söylemleri ve din unsurlarının eğitim alanında sürekli vurgulanması bu bilgileri tesciller niteliktedir (Örs, 2008: 157).

1.2.4. Marksizm ve Sosyalizm

Marksizm, batılı kapitalist ülkelerin liberal sistemlerine taban tabana zıt olan ve kapitalist sistemin ortadan kalkmasını hedefleyen bir düşünce sistemidir (Heywood, 2013: 74). Marksizmin en önemli temsilcileri Karl Marx ve Frederick Engels'dir. Marksizmin en yoğun yaşandığı dönemler ise 1917 ve 1991 arasında geçen süreçtir. Marksizm de kendi düşünce sistemine dair bir takım unsurları bünyesinde barındırmaktadır. Bunlar, tarihsel materyalizm, diyalektik değişim, yabancılaşma, sınıf çatışması, artık değer, proletarya devrimi ve komünizmdir.

Tarihsel materyalizm ile ifade edilen durum yaşamın köklerinin maddi unsurlara dayandırılmasıdır. Bu kapsamda Marx, daha önce belirtildiği gibi, alt yapı-üst yapı metaforunu oluşturarak, alt yapı olarak ifade ettiği ekonomik üretim araçlarının üst yapı olarak ifade ettiği aile, eğitim, adalet, sivil toplum ve hayatın diğer alanlarını oluşturduğunu savunmaktadır. Bu noktada Marx'ın tarihsel materyalizm olarak kast ettiği olgu ise üretim ve yeniden üretim noktasında tarihin bu maddesel koşullar çerçevesinde şekilleneceği durumudur.

Diyalektik değişim düşüncesi, marksizmde değişimi ve etkileşimi ifade etmektedir. Buradan hareketle Marx, iktidar mücadelesi içinde olan ve bunun için rekabet eden tarafların diyalektik vasıtayla etkileşim içerisine girerek gelişebileceğini ve değişim gösterebileceğini savunmaktadır.

Marksizm, yabancılaşma unsuru ile kapitalizmin neden olduğu emek sömürsünü ön plana alarak emeğin değersizleşmesine ve kişiliksizleşmesine ışık tutmaktadır. Burada kapitalizmin sürekli çalışma ve çalıştırılma süreçlerini savunmasından dolayı bireylerin kendi öz benliklerinden uzaklaşmaları ve çevrelerine yabancılaşmaları ifade edilmektedir.

Sınıf çatışması da marksizmin önde gelen unsurlarından birini oluşturmaktadır. Marx, liberal ekonomik sistemdeki özel mülkiyet unsurunu vurgulayarak zengin-fakir ayrımından hareketle toplumda sınıfsal farklılaşma ve tabakalaşmaya dikkat çekmektedir. Bir yanda işveren ve sömüren sınıf olarak adlandırılan yönetici kesim, diğer yanda ise sömürülen sınıf olarak adlandırılan işçi sınıfı konumlandırılmaktadır. Buradan hareketle Marx, bu iki sınıf arasında sürekli bir mücadele olacağından bahsetmekte ve bu mücadelenin de sınıf temelli bir çatışma ortamı oluşturacağını savunmaktadır.

Artık değer unsuru marksizimde kapitalist düşüncenin aşırı çalıştırma ve üretme düşüncesiyle işçilerin emeklerinin karşılığını alamamalarına değinmektedir. Aşırı çalışma sürecine tabi tutulan ve sömürüldüğü düşünülen işçi sınıfının kendi ürettiği çıktılardan ve emeklerinin karşılığını alamamalarından dolayı işçi sınıfı kendi oluşturduğu değerlerden uzak tutulmaktadır. Bu durum artık değerın adil dağılmaması ve sömürüsü olarak ifade edilmektedir.

Son olarak marksizme dair unsurlar çerçevesinde değinilen olgu komünizmdir. marksizmin unsurlarından biri olan proletarya devriminin bir parçası olarak eklemlenen ve tamamlayıcı unsuru olan komünizm bu kapsamda önemli bir yer işgal etmektedir. Komünizm ile ortak mülkiyet düşüncesi hayata geçirilerek mevcut kaynak ve zenginliklerden herkesin eşit ve adaletli yararlanması hedeflenmektedir. Böylelikle sınıfsız bir toplumun da inşa edilmesinin de sağlanabileceği ifade edilmektedir.

Marksizm, kendi dünya görüşü ve dizayn etmek istediği yapı göz önünde bulundurulduğunda başka bir düşünce sistemi ile önemli derecede benzerlik göstermektedir ve ilişki içerisinde bulunmaktadır. Bu düşünce sistemi sosyalizmdir. Bu ikili arasındaki ilişkinin ve benzerliğin ortaya çıkmasına sebep olan ilk saptama marksizm ile sosyalizm gibi düşünce sistemlerinin bakış açılarıdır. Sosyalizm, sadece ekonomik bir sistem olmayıp aynı zamanda toplumsal, siyasal ve ahlâki bir düşünce sistemidir (Baradat, 2012: 199). Sosyalizm'in oturtulduğu bu temel marksizm ile paralel bir yol izlemektedir. Çünkü marksizimde de toplumsal, ekonomik ve siyasi bir tasarlama söz konusudur ve her ikili de tasarımlarını yaparken yakın yöntemler kullanılmaktadırlar. Bu bilgilere ek olarak Sosyalizmin sahip olduğu ilkeler marksizmle oldukça yakındır. Sosyalizmin üç temel ilkesi; üretim araçlarının kamusal olması yani özel mülkiyetin dışında tutulması, refah devleti ve sosyalizm inancıdır (Baradat, 2012:

199). Bu ilkeler Sosyalist düşünce sisteminin yolunun marksizmle kesişmesini sağlamaktadır. Çünkü marksizm de herkesi kapsayan refahı, kamusal mülkiyeti ve bunların yanında bazı sosyalist öğeleri bünyesinde barındırmakta ve bu kapsamda sosyalizm ile marksizm arasında yakın bir ilişki ve benzerlik ortaya çıkmaktadır.

Sosyalizm kapitalizme tepki olarak 19. yüzyılda filizlenmiş bir düşünce sistemidir. İşçi sınıfının ideolojisi olarak görülen sosyalizm, Sanayi Devrimi sonucu ortaya çıkan emek sömürsünü temeline oturtmaktadır ve emek sömürsünün önüne geçmeyi temel ilke olarak benimsemektedir. Bu kapsamda sosyalizmin amacı olarak kapitalist sistemin entegre etmek istediği emek sömürsünü engellemek, bunun yerine ortak mülkiyet esaslı bir düzen oluşturmaktır (Heywood, 2013: 71).

Sosyalizm de diğer ideolojilerde olduğu gibi belirli unsurlara sahiptir. Bunlar; topluluk, kardeşlik, sosyal eşitlik, ihtiyaç, sosyal sınıf ve ortak mülkiyettir. Topluluk olgusunda sosyalizm, liberalizmdeki bireycilik unsurunun aksine toplum ve topluluğa önemli bir pay biçmektedir. Bireyin kendi başına varlığından ziyade toplum ve topluluklar halinde hareket etmesi temel ilke olarak görülmektedir. Böylece bireysel kimlikten ziyade toplum ve topluluk olarak varoluş ön plandadır.

Kardeşlik unsuru ile toplumu oluşturan bireyler arasındaki iş birliği, bağlılık ve dayanışma kastedilmektedir. Sosyalizm, kardeşlik öğesiyle bireyler arasındaki hırs dolu yıpratıcı rekabetin önüne geçmeyi amaçlamaktadır. Böylelikle birlikte hareket etme düşüncesi de pekiştirilmiş olmaktadır.

Sosyal eşitlik unsuru ile sosyalizm, bireyler arasında gelir dağılımı, eğitim, sağlık, adalet ve hukuk gibi hayatın her alanında eşitliğin sağlanmasını ifade etmektedir. Sosyal eşitlik düşüncesi, sosyalizmin en önde gelen ve en temel ilkelerinden biri olarak yer almaktadır. Liberalizm'deki fırsat eşitliğine zıt bir bakış açısına sahiptir. Çünkü liberal düzende bireylerin kendilerine gerekli ve yeterli fırsatı sağlayamama durumunda bunu başaran bireylerle eşit olamayacağı düşünülmektedir. Sosyal eşitlik düşüncesinin ise her bireye birbirleri ile mücadele etme ihtiyacı duymadan bahsedilen anlarda eşitliği sağlayabileceğine inanılmaktadır.

Sosyalizmin ihtiyaçlar unsuru ise insanların gıda, barınma, giyecek, sağlık, eğitim ve diğer temel ihtiyaçlarından bahsetmektedir. Bu kapsamda bahsedilen ihtiyaçların herkese eşit şekilde dağıtılması esas alınmaktadır. Böylelikle eşitlik ilkesi

esas alınarak, toplumda kimsenin ihtiyaç dâhilinde gereksinim duyduğu şeylerden mahrum kalmaması hedeflenmektedir. Bireylerin ihtiyaçları eşitlik ilkesiyle dağıtılarak hem bireyler arası fark oluşturulmamış olmakta hem de toplumda huzur ve sağlıklı işleyiş sağlanmaktadır. Böylece ihtiyaçların karşılanması ile toplumun devamı da gerçekleştirilmiş olacaktır.

Sosyalizm, var olan sınıflara ve bu sınıflar arasındaki farklılıklara dikkat çekmektedir. Buradan hareketle bir yöneten yani ezen sınıfa ve bir de yönetilen, ezilen sınıfa dikkat çekilmektedir. Özellikle işçi sınıfı bu kapsamda önemli bir yer işgal etmektedir. Sosyalizm düşüncesi de ezilen ve sömürülen bu sınıfların durumunun olumlu yönde değiştirilmesini ve iyileştirilmesini amaçlamaktadır.

Sosyalizmin unsurlarından sonuncusu ise ortak mülkiyet düşüncesidir. Sosyalizm ortak mülkiyet kavramı ile yine eşitlik durumunu ön planda tutmayı hedeflemektedir. Böylelikle herkesin aynı mülk grubundan aynı derecede yararlanması tasarlanmaktadır. Tüm bunlar özel mülkiyet esasının getireceği hırs, rekabet, bencillik ve sömürü gibi olumsuz etmenlerin önüne geçmeyi planlayan argümanların birer parçasını oluşturmaktadır. Sonuç olarak sosyalizm, özel alana olumsuz bakan ve kamu kesimine daha çok önem veren bir fikir yapısına sahip ideolojiyi temsil etmektedir.

Sosyalist akımın eğitime bakış açısı da sosyalizm ilkeleriyle eşleşmektedir. Eğitim sisteminde sosyalist açıdan en önemli ve ilk sıradaki düzenleme eşitlik prensibinin ön plânda tutularak eğitim politikalarının gerçekleştirilmesi durumudur. Eşitlik ilkesi ile eğitim alanında kast edilmek istenen durum okulların halkın her kesiminden çocuklara açık olması durumudur (Kaplan, 2013: 126). Bu durum tabii olarak okul gibi eğitim kurumlarının hiçbir farkı göz önünde bulundurmadan herkesin eğitim görmesini ve bölgesel, toplumsal ve etnik farklılıkların eğitimin önüne geçmemesini ifade etmektedir.

1.2.5. Milliyetçilik

Milliyetçilik, adından da anlaşılacağı üzere millet kavramını değer sisteminin en üstüne koyan bir düşünce akımıdır. Bu düşünce akımı küresel düzende ne kadar çok üyesi olursa olsun bir milletin kendine evrensel olarak değil de biricik bir bakış açısıyla yaklaştığı sistemi ifade etmektedir. Böylelikle milliyetçilik düşüncesi ait olduğu milleti en üst noktaya yerleştirerek diğer tüm ötekilerden üstün tutmaktadır.

Milliyetçilik ideolojisi daha az gelişmiş ülkelerde daha sık görülen ancak gelişmiş bazı batılı ülkelerde de kendisini ön plana çıkarabilen bir olgu niteliği taşımaktadır. Milliyetçilik kaynağını ait olduğu milletin değerlerinden ve özelliklerinden almaktadır. Bu kapsamda değinilmesi gereken önemli bir nokta ise milliyetçilik düşüncesinin kültür ile olan bağıdır. Çünkü milliyetçilik fikri, sadece bir siyasal ideoloji olarak görülmemekte aynı zamanda kültürün bir parçası ve bir kimlik biçimi olarak da düşünülebilmektedir (Gökalp, 2007: 281).

Milliyetçi ideoloji, yönetme erkini yani iktidarı ele geçirmeyi hedefleyen milliyetçi zümrenin bu amacını gerçekleştirme yolunda milliyetçi söylemlere dayanmalarını içermektedir. Bunun sonucunda elde edilen yönetme yetkisi de bu milliyetçi söylem, atıf ve adımlarla benimsetilmeye çalışılmakta ve meşrulaştırılmaktadır (Örs, 2008: 314).

Milliyetçilik düşüncesi, biz düşüncesini ateşleme hedefinde olan ve bu doğrultuda biz derken diğer tarafı ötekileştiren ve onlara bizden olmayan imajı yaratan bir ideolojik yansıma özelliğini taşımaktadır. Bu durumun en büyük kanıtı ise en üst seviyede tutulan mevcut millet ve onun değerleri ile diğerlerinin göz ardı edildiği durumdur. Tabii olarak bu süreç demokratik değerler kapsamında tutulan eşitlik, adalet ve çok kültürlü toplumsal yapılar gibi temel unsurlardan sapmaları da meydana getirebilmektedir. Bu durumlar ise toplumda büyük çıkmazlara ve kaos ortamlarına sebep olabilmektedir. Milliyetçilik düşüncesinin eğitim sistemi üzerindeki düzenlemeleri de kendi ilkeleriyle uyuşmaktadır. Eğitim sisteminin merkezinde milliyetçilik ilkesi bulunmaktadır. Milliyetçilik ilkesinin temele oturtularak hazırlanan eğitim politikaları, çocuklara ve gençlere milliyetçi karakteri aşılıyarak onların siyasi ve askeri açıdan hazır bireyler olmalarını sağlamak amacıyla (Kaplan, 2013: 108). Milliyetçilik de kendi içerisinde tarihsel olarak çeşitli ayrımlar göstermektedir. Bunlar; liberal milliyetçilik, muhafazakâr milliyetçilik, yayılmacı milliyetçilik ve antikolonyal milliyetçiliktir.

Liberal milliyetçilik, daha çok Avrupa'da hâkim olan liberal düşüncenin bir yansımasıdır. Liberalizmdeki bağımsızlık ilkesi milliyetçi bir bakış açısıyla birleşmekte ve bütünleşmektedir. Liberal milliyetçilik toplumları ayrı kimlik özelliklerine sahip uluslar olarak kategorize etmektedir. Böylelikle her milletin farklı özelliklerini ön plana çıkararak milliyetçilik ideolojisi ile en birinci ve en biricik milletin kim olduğu

noktasında ait olduğu millete vurgu yapmaktadır. Ayrıca liberal milliyetçilik, milliyetçi karakter ile ulus düşüncesini birbirine bağlayarak organik toplumlar oluşturma hedefinde olan özelliğe sahiptir (Heywood, 2013: 161). Bu bağlamda homojen bir yapı ve diğerlerinin göz ardı edilmesi ile kendi milletini en üst noktaya koyması dâhilinde çok kültürlü toplumsal yapının üstü örtülmektedir. Çünkü öncelikli ve temel amaç olarak ulus devlet algısı ilk sırada yer almaktadır. Liberal milliyetçilik kendi kaderini tayin etme düşüncesine büyük önem atfetmektedir. Bu düşünce liberalizmin özgürlük unsurunu ve milliyetçiliğin biz duygusunu sentezleyerek kendi yolunu belirleme amacına götürme hedefini gütmektedir.

Muhafazakâr milliyetçilik, liberal milliyetçilik düşüncesindeki kendi kaderini tayin etme vurgusundan ziyade ulusal birlik kurmak, yurtseverlik ve kamu düzeni gibi unsurları ilke edinmiş olan bir akımdır (Heywood, 2003: 164). Muhafazakâr milliyetçilik düşüncesi, muhafazakârlığın temel unsurlarından olan geçmiş ve geleneklere bağlı olma durumu ile ulus olma bilincinin yan yana gelmesiyle ortaya çıkmaktadır. Bu ayrım göç kavramına olumsuz bir bakış açısıyla yaklaşmaktadır. Bunun nedeni göç olgusunun toplumun hedeflenen homojenliğini zedeleyebilecek bir tehdit olarak algılanmasıdır. Bu sebeple muhafazakâr milliyetçiliğin hoşgörü, sevecenlik, birliktelik ve yenilik gibi süreçlere pek de esnek olmayan bir sistem olduğu düşünülebilmektedir.

Yayılmacı milliyetçilik ise milliyetçiliğin bahsedilen diğer alt dallarına göre daha saldırgan, militarist ve adından da anlaşıldığı gibi yayılmacı bir anlayışa sahiptir. Liberal milliyetçilik olgusundaki kendi geleceğini tayin etme ve eşit hak unsurlarına olumsuz bakması itibarıyla liberal milliyetçiliğe zıt bir çizgi izlemektedir. Özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrasında Japonya, Almanya ve İtalya gibi ülkelerde belirgin olarak ortaya çıktığı ifade edilmektedir (Heywood, 2013: 167). Yayılmacı milliyetçilik, geleneklere fazlasıyla bağlı olmayı ön planda tutan bir milliyetçilik türüdür. Bu nedenle mevcut ulusal değerler dışında kalan öğeler, değerler ve milletler ötekileştirilmekte, dışlanmaktadır. Bu durum, savunulan milli değerlerin biricik kabul edilmesini ve diğer milletlerin ret edilmesini beraberinde getirmektedir. Bu anlayış ortak bir akıldan, fikir birliğinden ve çoğulcu bir anlayıştan ziyade yönetilenlerin kendilerini yöneten yöneticiye itaat etmelerini ön görmektedir. Burada hedeflenen nokta, geleneklerin,

değerlerin ve özellikle de mevcut düzen olarak bahsedilen durumun statik halini koruyabilme düşüncesidir.

Milliyetçilik çeşitlerinden en sonuncusu ise antkolonyal milliyetçilik koludur. Bu tarz, milliyetçilik fikrini global çapta yaymayı ve değerli kılmayı amaçlayan bir düşünce sistemi niteliğini taşımaktadır. Liberal milliyetçilik unsurunun savunusu olan kendi kaderini tayin etme anlayışına yapmış olduğu olumlu atıftan dolayı liberal milliyetçilik ile eş çizgide giderken yayılmacı milliyetçilik anlayışıyla ters düşmektedir. Antkolonyal milliyetçilik, dayanışma ve iş birliği kavramlarına önem veren bir alt daldır. Dayanışma ve iş birliği ile danışıklı bir durum söz konusu olmaktadır. Hem milliyetçiliğin önemli unsuru olan biz olgusuyla bir iş birliği ve dayanışma ortamı sağlanarak çatışma ve sıkıntılı bir toplum yapısından uzaklaşma düşüncesi benimsenmekte hem de iş birliği ve dayanışma gibi süreçlerle millet kavramına aitlik ve bağlılık sağlanarak güçlendirilmektedir. İş birliği ve dayanışmanın yanı sıra antkolonyal milliyetçilik düşüncesi, sömürüye karşı mücadeleciler ve engelleyici bakış açısıyla sosyalizm ile benzer noktalar ifade edebilmektedir.

Milliyetçilik ideolojisinin eğitim kurumu ile de yakın bir ilişkisi bulunmaktadır. Çünkü milli değerlerin mevcut ve gelecek kuşaklara aktarıldığı önemli kurumlardan biri de okullardır. Okullar bu kapsamda aileden sonra milliyetçilik temasının bireylere aşılanabileceği birimler olarak ifade edilebilmektedir. Bu düşünceler ışığında değerlendirildiğinde milliyetçilik düşüncesi de, eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlere bilgiyi öğreten görevliden daha farklı ve fazla bir tanım yapmaktadırlar. Bu noktada öğretmen, bilgiyi aktarmaktan ziyade millet, milliyet ve milliyetçilik olgularını ve milliyetçilik düşüncesini yayacak görevliler olarak görülmektedir. Dönemin Almanya'sında, okullarda verilen eğitimin amacının bilgi aktarmaktan çok Alman halkının sınırlarına çelik dökmek olarak ifade edilmesi, milliyetçi düşüncenin eğitime yansımalarının Nazi Almanya'sındaki en iyi örneğidir (Kaplan, 2013: 102). Bu veriler ışığında milliyetçi düşünce sisteminin eğitime bakış açısının daha çok milliyetçi değerlerden oluşan bir müfredata sahip olduğu, milli değerlerin ön plânda tutulduğu bir eğitim öğretim faaliyetinin gerçekleştirildiği ve milliyetçiliğin öğretilecek ana değer olarak görüldüğü bir düzende idare edildiği anlaşılmaktadır.

1.2.6. Diğer İdeolojik Yansımalar

İdeoloji kavramının tanımı ve ideoloji çeşitleri ile ilgili teorik değerlendirmede ele alınan diğer ayrımlar ise faşizm, anarşizm, sosyal demokrasi ve feminizmdir. Faşizm, liberalizm, muhafazakârlık ve sosyalizm gibi ideolojilerden yaklaşık bir yüzyıl sonra ortaya çıkmış ve özellikle birinci dünya savaşı yoğunluk kazanmış bir düşünce tarzıdır. Faşizmin ortaya çıkmasında sosyo-ekonomik krizler, egemen sınıfların politikaları ve sol düşüncenin bu politikalara bakış açısı önemli etkide bulunmuştur (Atılğan ve AYTEKİN, 2012: 377). Faşizm, batılı devletlerin liberal sistemlerine karşı olan ve özellikle özgürlük, eşitlik, akılcılık ile yenilik gibi kavramlara olumsuz bir bakış açısına sahip olan düşünce sistemidir. Bu düşünce sistemi, orta sınıf olarak adlandırılan zümrenin desteğini alarak işçi sınıfının kolektif hareketleri gibi Marksist etkenlere kesinlikle karşı koymayı hedeflemektedir (Atılğan ve AYTEKİN, 2012: 360). Ancak orta sınıf denen küçük burjuvazinin desteği, işçi sınıfının engellenmesi gibi süreçler faşizmde kapitalist düşüncenin sorunsuz işlenmesini sağlamaktadır. Faşizm, bireyden ziyade millet, birliktelik, aitlik ve devlet kavramlarına yüksek değer vermektedir. Bu bakımdan milli birlik ve toplumsal dayanışma faşizmde fevkalade hassas süreçlerdir. Faşizme dair toplumlarda ırklar arasında keskin ayrımlar yapılmaktadır. Faşist ideolojinin yoğunluğunu arttırdığı toplumlarda bireyler kendi ırklarını en yüce tek ve biricik ırk olarak görmekte, kendi ırklarını diğerlerinden üstün tutmaktadır. Bu durum tabii olarak düşman olarak görülen diğerleri üzerinde tahakküm kurmayı ve onları yönlendirme amacını beraberinde getirmektedir. Bu kapsamda faşizm baskı ve şiddeti de ön planda tutmaktadır.

Faşist ideoloji, merkeziyetçi bir yönetim ile lidere itaati savunurken, kendi ırkını en kutsal görmesi bakımından çok kültürlü bir toplum yapısını da reddetmektedir. İtalya'daki Mussolini dönemi ve Nazi Almanya'sı faşizmin en temel örneklerini ifade etmektedir.

Faşizmin eğitim kurumuna bakış açısı oldukça önemli bir çerçeveye sahiptir. Bu kapsamda faşizm, kendi ilke ve değerlerinin genç kuşaklara yayılması açısından eğitime önemli bir görev arz etmektedir ve eğitim kurumlarında verilen başlıca değer milliyetçilik duygusudur. Buradan hareketle okullar, faşist devlet devletin bütünlüğünü ve devamlılığını sağlayacak kuruluşlar olarak görülmektedir (Kaplan, 2013: 108).

Böylelikle okullar, faşist düşünceyi aşıl原因 ve faşist ruhu yaşatacak olan önemli birimler olarak tasarlanmaktadır.

İdeolojileri tanımlarken değinilen diğere bir kavram ise anarşizmdir. Anarşizm, devlet başta olmak üzere tüm otoritelere karşı olan, bunları ortadan kaldırarak özgür bir toplum yapısına ulaşmaya çalışan ve bu yapının sürdürülebilirliğini sağlamayı planlayan bir düşünce sistemidir. Anarşizm, dayanışma ve iş birliğini ön planda tutmaktadır ve bu değerlerin birlikteliğı sağlayacak temel taşlar olduğunu savunmaktadır. Ayrıca mülkiyet, özgürlük, eşitlik gibi unsurlar anarşizm kapsamında edinilen ve savunulan başlıca ilkelerdir. Bu bakımdan anarşizm, sosyalizm ile benzerlikler gösterebilmektedir. Anarşizmi diğere ideolojilerden ayıran en temel özellik ise devlet için öngördüğü roldür. Daha doğrusu diğere ideolojilerin aksine anarşizm devlete bu kapsamda hiçbir rol vermemektedir. Devletin olmaması ve varsa da ortadan kaldırılması gerektiğini savunan anarşizm ideolojisi, toplum düzeninin kendi kendine ayakta kalabileceğini ifade etmektedirler.

Sosyal demokrasi, piyasa-devlet ve birey-toplum arasında bir denge mekanizmasını oluşturmayı amaçlayan düşünce sistemidir (Heywood, 2013: 80). Sosyal demokrasi düşüncesinin denge amaçlı bu düşüncesi bir yandan liberal ekonomik sistemin üretim ve kâr odaklı işleyişine olumlu atıf yaparken diğere yandan da üretim süreci sonrası elde edilen ürünlerin ve gelirlerin adil ve eşit dağılımını vurgulamaktadır. Kâr ve üretim kapsamında liberal yansımaların görüldüğü sosyal demokrasi düşüncesi bu sürecin sonucunun paylaşımı itibarıyla da sosyalizmden alıntı yapmaktadır. Sosyal demokrasi bu kapsamda eşitlik, adalet, adil gelir dağılımı gibi unsurları savunmakta ve kendisine ilke edinmektedir. Bunların yanında refah kavramı ve refaha dayalı bir devlet sistemi oluşturma hedefi de bu düşünce sistemi kapsamında değerlendirilmektedir.

İdeolojik geleneklerden olan feminizm ise kadının toplumdaki yerinin ve statüsünün gelişmesini temel ilke edinmiş bir ideolojik gelenektir. Bu bakımdan feminizm kadının, toplum içerisinde ezildiğini, sömürüldüğünü, arka plana atıldığını ifade ederek kadını bu noktadan kurtarmayı hedeflemektedir (Örs, 2008: 415). Feminizm, toplum içerisinde cinsiyet eşitsizliğine dikkat çekmektedir. Cinsiyet eşitsizliği ile mücadele etmek ve erkek hegemonyasını kadın-erkek eşitliği ile dengelemek feminizm için önemli mücadele süreçlerini oluşturmaktadır. Üç adet feminist gelenek söz konusudur. Bunlar; liberal feministler, radikal feministler ve

sosyalist feministlerdir. Liberal feministler kadınların haklarının ihlal edilmesine ve kadının ikinci planda kalmasına atıf yaparken, radikal feministler kadının siyasi ve hukuki kapsamda daha geniş bir statüye sahip olmasını savunmaktadır. Sosyalist feministler ise kapitalist üretim düşüncesinin ışığında, kadının işçi erkeğe yardım ederek hem kapitalizme yardımcı olmasına hem de görevinin sadece emekçi erkeğe yardımcı gibi gösterilerek kadının ikinci planda kalmasına eleştiri getirmektedirler (Heywood, 2013: 87).

Feminizmin eğitim politikaları ve eğitim kurumuna bakışı incelendiğinde, kadınların aşağılandığı ve kadınların geri planda bırakıldığı eğitim politikalarına eğitim sisteminde karşı çıkıldığı görülmektedir (Balci, 2003: 36). Bu kapsamda daha eşitlikçi, daha adaletli, öğrenci merkezli, farklılıklara saygının gösterildiği, iş birliğinin sağlandığı ve bu ilkelerin kadına da pozitif yansıtıldığı bir eğitim sistemi tasarlanmaktadır. Feminist düşünürler, diyalog ve görüş birliğine önem vermektedirler, rasyonellik ve zihinden ziyade tecrübe, sezgi ve duygulara ağırlık verirken bunların yanında feminizme genel bakışın aksine, eğitimde sadece kadına değil erkeğe ve toplumun tüm gruplarına yer verilmesi gerektiğini savunmaktadır (Balci, 2003: 36).

1.3. İdeoloji ve Kültür

Kültür ile ideoloji kavramları kimi zaman birbirlerinin aynısıymış gibi kullanılsalar da farklı bir tanım perspektifine sahiptirler. Bu iki kavram farklı anlamlara sahip olup farklı tanımlamalara tabi tutulsalar da birbirleri ile yakın ilişkileri olan ve iç içe geçmiş halkalar niteliğine sahiptirler. Diğer bir deyişle ideoloji ile kültür olguları farklı anlamları olan ancak birbirlerinden kopmayan iki ayrı bütünü ifade etmektedirler.

İdeolojiler ve kültürler tanım bağlamında farklılık gösterdikleri gibi toplumdan topluma da farklılık gösterebilmektedirler. Bu kapsamda aynı ideolojinin farklı toplumlarda farklı şekilde algılanması ve yaşanması bu durumu örnekleyebilmektedir. Yine aynı kültürel değerlerin farklı toplumlarda farklı şekilde ortaya çıkması ve yaşanması bu durumu ispatlar niteliktedir.

Antropoloji, kültürü toplumun yaşam biçimi, inanç, ahlâk, hukuk kuralları, gelenek ve görenekler ile değerler bütünü olarak tanımlarken sosyoloji ise kültürü; kuşaktan kuşağa geçen, bilgi, değer, gelenekler ve maddî değerler olarak tanımlamaktadır (Atılğan ve Aytekin, 2012: 158). Bu tanımlar kültürü, toplumda ortak

kullanılan örf, adetler, gelenekler ve görenekler gibi unsurların tamamı olarak ele almakta ve kültürü bu unsurlar ile ifade etmektedirler. Bu tanımların yanında toplumumuzda yaygın olarak kullanılan en duru kültür tanımı ise bir toplumun geçmişten bugüne kadar yarattığı maddî ve manevî tüm unsurlar şeklindedir.

İdeoloji kavramı ise bahsedildiği üzere çok çeşitli tanımlara sahip olan ve farklı şekilde ifade edilen bir kavram olma özelliğine sahiptir. İdeoloji sistematik bir fikir yapısıdır (Mardin, 2006: 20). Bu tanım ile üzerinde durulan husus ideolojinin sistematik bir düzene sahip olması ve kültür ögesinin aksine birleşik bir fikir ürünü olduğudur. Bir başka tanımda ideoloji, farklı toplumsal anlam ve değerlerin çatıştığı bir alanda oluşan toplumsal düşünce olarak ifade edilmektedir (Sancar, 2008: 8). Bu tanımlamada ise ideoloji farklılıklar ve çatışan değerlerin olması bakımından kültürden ayrılmaktadır. İdeoloji; değerler, normlar ve inançlar bütünüdür, olması gerekeni inceler (Örs, 2008: 10). Bu tanım ideolojiyi kültür tanımında olduğu gibi inanç, değer ve normlar kümelenmesi olarak görmektedir ancak olması gerekeni inceler şeklinde bir ekleme yaparak ideolojinin bir ideale giden gelecek hedefinin olduğunu belirterek kültür ile net bir ayrım yaratmaktadır. İdeolojiler, toplumsal ve siyasal dünyaların haritasını çıkarır (Freeden, 2003: 9). Freeden'in ideolojiye dair bu tanımında, ideolojinin içinde yaşanan toplumu aydınlattığı ve nasıl bir dünyanın toplumlara ışık tuttuğu ifade edilmektedir. Bu kapsamda kültüre bakıldığında ise aydınlatıcı bir yönünün olmadığı görülmektedir. İdeoloji ve kültür ikilisinde değinilmesi gereken diğer bir tanım ise siyasal kültür kavramına ilişkindir. Siyasal kültür bir kültür yapısının siyaset ile ilgili olan bağlantısıdır. Siyasal kültür, bir toplumun görgül inançlar sistemi olarak ifade edilen gelenek, görenek, örf ve adetlerinde siyasal süreçlerin gerçekleşmesini açıklayan işaret ve semboller olarak ifade edilmektedir (Özer ve Meder, 2008: 6). Lucian W. Pye ve Sidney Verba ise siyasal kültürü, toplumu oluşturan bireylerin kişisel olarak tavır almış olduğu ya da ilişki içerisinde bulunduğu siyasal sistemin tüm gereklilik arz eden bağlamları olarak tanımlamaktadırlar (Pye ve Verba, 1965: 7). İfade edilen bu tanımların yanında siyasal kültür, en genel ifadeyle bir kültürün siyasal yönüdür yani siyasete olan yansımasıdır. Dolayısıyla bir toplumun siyasal süreçte sahip olduğu kamuoyu, yönetim sistemi ve yönetici tercihlerinin kültürlerinin belirli bazı unsurlarının yansımasından etkilenmesi bu kapsamda ifade edilmektedir. Böylelikle, toplum ve devlet üzerinde çeşitli tasarımlar yapan ideolojiler kültürle ilişki içerisinde bu süreci gerçekleştirebilmektedir.

İlk bakışta toplum ve toplumu oluşturan bireylerin yaşam biçimini ile toplumun maddî ve manevî üretim süreçlerine değinmeleri nedeniyle ideoloji ve kültür kavramları arasında hem güçlü bir ilişkinin olduğu hem de bir benzerliğin ortaya çıktığı söylenebilmektedir. Yine ideoloji ile kültür kavramları arasında bir ilişkinin olmasına diğer nedenler ise dil ve söylem unsurlarıdır. Dil ve söylem toplumun kültürünü kapsamaktadır ve kültürünü yansıtmaktadır. Dolayısıyla ideolojik bağlamda kullanılacak dil ve söylem kapsama alanı ve yayılma durumları açısından önemlilik arz eder. Bu durum da doğal olarak yine ideoloji ve kültür olgularının yollarını kesiştirmektedir.

Aralarındaki ilişki ve benzerliğin yanı sıra ideoloji ve kültür olguları keskin ve belirli farklılıklara da sahiptirler. Kültür kavramı ideolojiden daha geniş bir hâkimiyet alanına sahiptir. Örneğin Türk toplumunun örf ve adetleri birer kültür ögesi niteliği taşımaktadır ve bu kültür motifleri Türk toplumu ile kast edilen Türkiye'nin büyük kısmında aynı şeyi ifade etmektedir. Evlilik süreci, askere gitmek, ulusal ve dini bayramlar gibi unsurlar kültürün bir yanısıdır. Bu unsurlar Türk toplumunun yaşadığı coğrafyanın her yerinde aynı duyguyu ifade eder ve toplum bu unsurlara aynı sıcaklıkla yaklaşmaktadır. Ancak ideoloji kültüre nazaran daha dar bir hareket alanına sahiptir. Türk toplumu ve kültürel unsurlar örneğinde gözlemlenen geniş alan ve kabul görme durumu ideoloji için söylenemeyebilir. Çünkü ideolojiler ve ideolojik unsurlar bölgeden bölgeye, şehirden şehre ve hatta insandan insana farklılık gösterebilmektedir.

İdeoloji ve kültür bireye bir kimlik kazandırmaktadır. Ancak kültür bu kimlikle toplumsal bir yapıyı bütün kılarken, ideoloji verdiği kimlikle bireyi kendisi gibi gördüğü yani biz dediği zümre ile hareket ettiren, bunun dışında kalanları da öteki yapabilen bir kavramdır. İdeolojinin geleceği yönelik olması gerekene gitme hedefi ile dinamik bir yapı arz etmektedir. Dolayısıyla ideolojinin bu yönüne oranla daha statik bir görüntü çizen kültür ise var olan mevcut gelenek, görenek ve değerleri ele alır. Onları geleceğe göre biçimlendirme çabasına girişmez. Bu durum da ideoloji ve kültür arasında belirgin farklılıkların olmasına sebep olmaktadır.

Kültür; kendiliğinden oluşan, gelişen, mantıksal bir iç tutarlılığa mutlak ölçüde sahip olması beklenmeyen, gelecek odaklı olmayan, değişimi çabuk ve kolay olmayan bir olgudur. İdeoloji ise tutarlı, olması gerekeni hedef seçen, gelecek odaklı, hızlı bir

değişim yaşayabilen ve kendiliğinden değil de insan zihninin ürünü olan bir olgudur (Örs, 2008: 12).

Sonuç olarak ideoloji ile kültür kavramları benzer ve farklı anlamlara sahip olan, birbirinden tamamen ayrılamayan ve toplumların yaşantısında bu iki kavramın da tartışmasız yüksek derecede önemli bir yere sahip oldukları kabul gören genel bir gerçektir. Bu kapsamda iki kavram iç içe geçmiş zincir halkaları niteliğindedir ve geçtikleri süreçlerde birbirlerini yakından etkilemektedir.

1.4. İdeoloji, Siyasal İktidar ve Eğitim

Eğitim, siyasal iktidar ve ideoloji ile ilişki içerisinde olan bir olgudur. Siyasal iktidar ve ideoloji, eğitim üzerinde çeşitli politika ve stratejiler üretilmesini sağlamaktadır. Eğitim üzerinde hâkimiyet kurmaya çalışan siyasal iktidarların bu hamleleri için yeniden üretim sürecine vurgu yapılmaktadır. Yeniden üretimle kast edilen, bir siyasal otoritenin eğitim aracılığı ile kendi dünya görüşünü yeniden üretmesi, toplumu oluşturan bireyleri kendi çizgisinde bir hâle büründürmesi ve siyasi otoritesinin sürdürülebilirliğini sağlayabilmesi gibi durumlardır.

Eğitimin siyasetle olan ilişkisi incelendiğinde bu durumun bireylerin siyasal katılma, siyasal eğilim ve siyasal davranış gibi süreçlerde kendini gösterdiği gözlemlenmektedir. Bu bilgiden hareketle yüksek eğitim seviyesinin ve alçak yüksek eğitim seviyesinin siyasal katılma, eğilimi ve davranışı etkilediği ifade edilmektedir. Eğitim seviyesi yüksek olan bireylerin, siyasal katılma ve siyasal tercihlerinde daha aktif oldukları ve daha çok sol eğilimli siyasi partiler ile sosyal demokratları tercih ettikleri görülmektedir (Altan, 2011: 313). Eğitim seviyesi düşük olan bireylerin ise siyasal katılma ve siyasal tercih gibi süreçlerde daha pasif oldukları ve daha çok sağ eğilimli muhafazakâr siyasi partileri tercih ettikleri görülmektedir (Altan, 2011: 313).

Eğitimin siyasetle olan ilişkisinin yanında ideoloji ile de yakın bir ilişki içerisinde olduğu gözlemlenmektedir. Eğitim politika ve stratejilerinin oluşturulması sürecinde ideolojilerin yansımalarının payı oldukça belirgin bir şekilde gözlemlenmektedir. Bulguların bu yönde olmasına neden olan önemli düşünce ise devletin yönetme gücünü elinde bulunduran zümrenin, kendi istediği insan modelini oluşturmak, eğitmek ve yetiştirmek istemesidir (Akın ve Arslan, 2014: 84). Böylelikle eğitim kurumları, siyasal otorite tarafından çeşitli ideolojilerle tasarlanarak bireylerin bu duruma uygun olarak yetiştirilmelerini sağlamaktadır. İfade edilen bu bilgileri

destekleyen diğerk açıklama ise devlet ideolojisinin eğitim kurumlarında bireyleri kontrol etme, gözleme, baskı altına alma, disipline etme ve siyasal iktidar ile olan uyumluluğunu güçlendirdiği savıdır (Akın ve Arslan, 2014: 86). Bu veriler ışığında varılabilecek sonuç ise eğitim politikaları ve stratejisini belirleyen siyasal erkin okullar aracılığı ile kendi ideolojik kodlamalarını yaptığı durumudur.

1.4.1. Michel Foucault, İktidar ve İdeoloji Olgusu

Michel Foucault, iktidar ilişkilerini incelerken iktidarların kendi içsel rasyonalitelerinden ziyade iktidar ilişkilerini stratejiler ve bu stratejilerinin uyumsuzluğu aracılığı ile analiz etmeyi savunmaktadır. Ayrıca iktidar ilişkilerini anlayabilmek için bu iktidara olan direniş biçimlerinin incelenmesi gerektiğini ifade etmektedir (Foucault, 2011: 61). Bu kapsamda erkek-kadın, anne-baba-çocuk ve hasta-doktor gibi ilişkileri incelemektedir. Bu ilişki tiplerindeki iktidar ile muhalefet örneklerinin olabileceğini ifade etmektedir. Bu ilişki çeşitlerinin de dünyanın her yerinde görülebileceğinden bahsetmektedir.

Michel Foucault, iktidar olgusunu incelerken değışen iktidar anlayışını tasarlamış ve bu durumu *Panoptikon* modeliyle bağdaştırarak günümüz iktidarlarının görünmez yapılarıyla ilgili incelemeler yapmıştır (Özdel, 2012: 22). İktidar kavramı, yönetim faaliyeti çerçevesinde incelendiğinde geniş bir gelişim sürecine sahip olmaktadır. İlk çağlardaki ilahî kaynaklı iktidar ortaçağda yerini kral ve imparatorlara bırakmıştır. Bu süreç ise özellikle Fransız İhtilâli'nin de etkisiyle 18.yüzyıl itibarıyla değışime uğramıştır. Netice olarak demokrasi, eşitlik, hak, özgürlük, adalet ve milliyetçilik gibi kavramlar geniş kitlelerce tartışılmış ve bu süreç de doğal olarak siyasal iktidarlar üzerinde yapısal bir değışimin olmasını tetiklemiştir. Foucault ise bu iktidar kavramını Samuel ve Jeremy Bentham kardeşlerin oluşturduğu ve adı da *Panoptikon* olan ve bütünü gözetlemek anlamına gelen mimari yapıya göre incelemiştir (Özdel, 2012: 23). Buradan da elde edilen düşünce kalabalık ve çok sayıda üyeye sahip kitlelerin görülmesi, gözlenmesi, gözetlenmesi ve denetlenmesi durumudur. Çünkü *Panoptikon* adındaki bu mimari yapı çevresinde binaların olduğu, bu binaları tam orta noktadan gözetleyecek konuma sahip bir gözetleme kulesinin olduğu bir yapısal özellikleri ifade etmektedir.

Foucault da *Panoptikon* ismindeki bu yapının iktidara yapacağı gözetleme ve denetleme hizmetiyle birlikte iktidarın bu kapsamda yönetimini nasıl icra edeceği üzerinde durmaktadır. Bu noktada iktidar sahipleri, gözetleme ve denetleme işlevini gerçekleştirirken bir görünmezlik oluşturmaktadırlar. Böylelikle görünmeden yapılan bu gözetleme toplumda bir iktidar baskısı oluşturmaya ve iktidarın varlığını bireylerce sürekli düşünmeye sevk etmektedir. Böylelikle öznel, iktidar kendilerini gözetlemese dahi iktidarı düşünüp ona göre hareket edeceklerdir. Buradan hareketle de daha önce bahsedilen kral ya da imparator gibi bilinirliği saydam ve net olan iktidar ve onun yaptırımlarının yerine görünmeyen ve dolayısıyla hissedilen bir iktidarın var olacağı Foucault tarafından ifade edilmektedir. Bu durumun da toplumu oluşturan her bireyde korku salması da kaçınılmaz bir gerçek olarak belirtilmektedir. Foucault, bu şekilde açıkladığı sistemde nihai olarak sürekli bir gözetleme sürecinden ve bu işlemi yapan ancak görülmeyen büyük bir gözden bahsetmektedir (Özdel, 2012: 25). Bu bilgilerden hareketle Foucault, aslında bir iktidarın var oluşunu tamamıyla ideolojiye ve ideolojik yansımalara bağlamamaktadır. İktidar olgusunda iktidara yönelik baskı ve yönlendirmenin ideoloji ya da düşünsel süreçlerden ziyade gözetleme, tehdit ve bunun bireyler tarafından benimsenmesinden kaynaklandığını ifade etmektedir.

Foucault, çalışmalarında kendi ifadelerinde de belirttiği üzere meseleyi iktidar bağlamında ele almaktadır. Foucault için mesele bireylerin özneye dönüşürümle süreçleridir ve bu süreçlerinde yönetim ilişkilerine olan yansımasıdır (Foucault, 2011: 58). Bu noktadan hareketle de Foucault, disipline edilmiş bir toplumdaki söz etmektedir. Disipline edilmiş bir toplumun kaynağında ise ideolojiden ziyade gözlemin, gözetlemenin, sorgulamanın, denetlemenin ve araştırmanın olduğunu ifade etmektedir. Foucault, bahsedilenlerin yanı sıra ideoloji ve ideolojik yansımalarla ziyade hakikatin kendisiyle ilgilenmektedir. Zaten kendisi de ideoloji olgusuna öncelik tanıyan çalışmalarda iktidarın ele geçireceği bir bilinçle donatılmış özneye karşı çıkmaktadır (Foucault, 2003: 42).

Michel Foucault'un üzerinde durduğu bir diğer önemli kavram ise *dispositif* kavramıdır. Bu kavram, Foucault'un kendi eserinde de ifade etmiş olduğu gibi şiddet unsurunun dışlanması neticesinde bireyin iktidar tarafından kuşatılması durumunda tüm toplumu kapsayan teknikleri ifade etmektedir (Foucault, 2011). Bu noktadan hareketle *dispositifler* söylemler, mimari yapılar, kurumlar, kararlar, yasalar, bilimsel, felsefi ve

ahlâki önermelerden oluşmakla birlikte bu söylemsel ve söylem dışı unsurların arasında oluşan sistemleri ifade etmektedir (Foucault, 2011: 9). Foucault, *dispositif* kavramıyla bir iktidarı ifade ederek kaynağını bu iktidardan alan ve zamanla bu iktidarı da şekillendirebilen unsurları vurgulamaktadır.

Michel Foucault, söylemi ön plânda tutmaktadır ve söylemi ideolojinin karşısındaki cepheye koymaktadır. Ancak bu tavrının yanında değinilmesi gereken husus ise söyleme yüklediği görevdir. Ona göre söylem, direniş mücadelesinin baş aracıdır. Öte yandan zıt cepheye koyduğu ideoloji ile bu noktada bir benzerlik göstermektedir. İdeoloji Marx'ın penceresinden bakıldığında ezilen sınıfın uyanması ve mücadeleye girişmesi için var olan bir elementtir. Böylelikle Foucault, zıt çizgilere koyduğu bu kavramlara benzer nitelikler de yüklemektedir.

1.4.2. İdeoloji ve Eğitim

Eğitim siyasal iktidarlar için ekonomi, iç güvenlik, dış güvenlik ve diplomatik temaslar kadar önemli bir olgudur. Çünkü eğitim aracılığı ile ideolojinin genç ve yeni kuşaklara aktarılabilmesi söz konusudur. Ayrıca eğitim, tüm toplumlarda entegrasyon ve sosyalizasyon yani sosyalleştirmek amacıyla kullanılan bir silah niteliğini taşıyabilmektedir (Gaworek, 1977: 55). Kevin Harris ise Marx'ın ideoloji üzerine yapmış olduğu yanlış bilinç tanımına atıfta bulunarak eğitimin bilinci yönlendirebileceğini ifade etmektedir (Small, 1983: 26). Bu noktada eğitim kurumunun ideoloji unsurunun da etkisiyle bilinci yönlendirebilmesi ve bilinç üzerinde gölgeleme yapabilmesi bu kapsamda ifade edilmektedir. Bu noktada siyasi partiler kendi değer ve ilkelerini eğitim yoluyla genç yaşlı herkese ulaştırabilmektedir. İdeoloji okullarda öğrencilere telkin edilebilmekte ve devlet okullarında politik ve ekonomik doktorinlerde liberalizm, kapitalizm ve sosyalizm gibi ideolojiler öğretilenmektedir (Alexander, 2005: 1). Komesar, bu süreçte gerçekleştirilen yasal eğitim düzenlemelerinin ideolojik yansımalar aracılığıyla gerçekleştirildiğine vurgu yaparken aynı zamanda bireylerin de kendi ideolojik bakış açılarına göre bu yasal eğitim düzenlemelerini benimseyebilecekleri ya da bu düzenlemeleri reddedebilecekleri durumunu işaret etmektedir (Komesar, 2006: 296). Uygulanan bu metotlar ile yeniden üretim denilen sürecin gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir ve böylelikle siyasal iktidarların egemenliklerini sürdürebilmeleri amaçlanmaktadır (İnal, 2008: 105). Eğitim ile ideoloji kavramları arasındaki ilişkinin niteliği incelendiğinde gözlemlenen diğer bir durum da

eğitim dzenlemeleri üzerinedir. Yönetim faaliyetini icra eden siyasal iktidar eğitim politikalarını da üretmektedir. Bu kapsamda bir müfredat oluşturulmakta ve bu müfredata uygun ders kitapları basılmaktadır. Sürecin bu yönde işleme, öğrencilerin kendi yeteneklerini düşünebilmeyi öğrenme noktasında dahi politikacıların ve eğitimcilerin oluşturduğu müfredatla ilgilidir ve bu durum ideoloji kavramıyla yakın bir ilişki içermektedir (Lim, 2014: 61). Bahsedilen bu müfredat ve ders kitapları, eğitim sistemlerinin temel parçalarını oluşturmaktadırlar. Siyasal iktidar sıfatını elinde bulduran zümre de bahsedilen bu müfredat ve kitaplara kendi dünya görüşleri olan ideolojilerini serpiştirmektedir. Durum netice itibarıyla iktidarın sürdürülmesi odağına dayanmakta ve siyasal iktidarın yönetimine dayalı yeniden üretimin gerçekleştirilmesine dayanmaktadır.

Devletler, kendi yönetimi ve kontrolünde bulunan eğitime aile, tarih, toplum, kültür ve din gibi hayatın neredeyse her alanı ile ilgili konularda kendi görüşünü yansıtabilmektedirler. Devletler hayatın farklı noktalarına nüfuz ederken bu süreci gerçekleştiren unsur olarak eğitimi başrole koymaktadır. Örneğin, Sosyalist Sovyet Cumhuriyetler Birliği döneminde sosyalist ilkeler eğitsel yöntemlerle yeni nesillere aktarılırken Amerika Birleşik Devletleri'nde ise rekabet ve yarış gibi liberal düşünce yansımaları olan olgular yine eğitim sisteminde temel alınarak gençlere aktarılmaktadır (İnal, 2008: 108). Bu örneklerde gerçekleştirilmek istenen, bahsedilen hayatın ve o hayatın her alanına nüfuz eden devletin eğitimi bu noktada nasıl kullandığını ispat edebilmektedir. Eğitim kavramının ve eğitim sistemlerinin bu kapsamda ideoloji ile olan ilişkisi de gözler önüne çıkmaktadır.

İdeoloji ve eğitim ilişkisi ve etkileşimi incelenirken değinilmesi gereken başka bir kavram da yeniden üretimdir. Yeniden üretim sözcüğü ile ifade edilmek istenen adından da anlaşılacağı üzere yenilenme ve tekrar edilmenin sağlanmasıdır. İdeoloji, yeniden üretim ve arbuluculuk süreçlerinde egemen grubun refleks göstermesini sağlayan bir olgu olarak da ifade edilebilmektedir (Friedenberg, 1978: 324). Eğitim de var olan sürecin yeniden üretilmesine hizmet eder bir niteliğe büründürülmektedir. Bu noktada Hobbes, eğitimin siyasal yönüne dem vurur ve eğitimin egemen sınıfın önemli bir aracı olduğunu ifade etmektedir ayrıca Marksist teori ve Marksist teorinin çizgisinde bulunan düşünürler, eğitim kurumunun üretim ilişkileri ve mülkiyet sistemini ideoloji ile ilişkilendirildiğini düşünmektedirler (İnal, 2008: 110). Burada dikkat çeken husus,

üretim sürecine ilişkin beyin ve beden gücünün eğitim aracılığı ile bireylere iletilmesi durumudur. Althusser'in, Devletin İdeolojik Aygıtları kategorisine koymuş olduğu eğitim kavramı ile üretim ilişkilerinin yeniden üretimin sağlanacağı düşünülmektedir. Bu durum da üst yapıdaki ideolojinin yeniden üretilmesini gerçekleştirecektir. Böylelikle alt yapısal unsurlar olan ekonomik üretim araçları ile üst yapısal unsurlar olan ideoloji ve yönetim gibi olgular arasında bir denge oluşturulmuş olunacaktır. Buradaki süreç de eğitimle birlikte sömürü ve buna itaatin insanlar tarafından fark edilmeden yeniden üretilmesinin tamamlanmasıyla son bulmaktadır (Apple, 2012: 55). Bu bilgilere ek olarak Michael W. Apple, iktidar ile eğitim kurumu arasında bir ilişkiden bahsetmektedir (Giese, 2006: 324). Apple bu savunusundan hareketle politika yapıcılarının, eğitim teorisyenlerinin ve pratisyenlerin gizli bir eğitim müfredatıyla egemen ideolojiyi öğrettiklerini ve egemen ideoloji adına bir yeniden üretim süreci gerçekleştirebildiklerini ifade etmektedir (Giese, 2006: 324).

Yeniden üretim üzerine savunulan düşünce ise yeniden üretim sürecine önemli katkı sağlayan eğitim kurumunun bir de mevcut düzen üzerine sağlayabileceği yarar durumudur. Statükonun korunması ve iktidarın devamı her siyasal iktidarın en önemli arzusudur. Mevcut düzen de zaten siyasal otoritenin genellikle lehine olmaktadır. Siyasi otorite de mevcut durumunun korunması ve kendi yönetsel faaliyetlerinin devamı için eğitim mekanizmasını son derece etkin ve etkili kullanabilmektedir.

1.5. Medya, Siyaset ve Siyasal İktidar

Medyanın günümüzdeki işlevi hayatımızın birçok alanında kendini fazlasıyla hissettirmektedir. Bu işlevlerin en başında haberleşme ve iletişim gelmektedir. İçerisinde bulunduğumuz süreç, medya sektöründe dev holdinglerin aktif olarak rol aldıkları bir dönemdir. Bahsedilen bu holdingler, geniş teknolojik imkânlarla ve devasa finansal değerlere sahiptirler. Bu sebeple kaynak yaratma ve alt yapı oluşturma konusunda dev medya şirketleri ile rekabet edebilmek oldukça zor bir yarıştır. Dolayısıyla bu durumlar direkt olarak haberleşme iletişim alanlarında önemli etkiler bırakmakta ve önemli gelişmelere neden olmaktadır. Çünkü hem ulus ötesi şirketlerle kurulan ortaklıklar hem ileri teknolojinin kullanılması ve hem de dünyanın dört bir yanına erişim ile haberdar etme, haber aktarma ve iletişimin sağlanması ile birlikte dünya üzerindeki yönetsel faaliyetler doğrudan gözlemlenebilmektedir.

Medyanın bahsedilen haberleşme ve iletişim yönlerinin yanı sıra siyaset sahnesinde de son derece önemli bir konumu bulunmaktadır. İktidarın ya da yöneten erkin, yönetme vasfını elde edebilmesi ve elde ettiği bu yönetme faaliyetine dair yeniden üretimin sağlanması hususunda medyayı oldukça etkin kullandığı gözlemlenmektedir. Çünkü iktidara giden yolda oluşturulacak kamuoyu ve rıza gibi unsurlar, medya gibi dünyanın her bir noktasına nüfuz etmiş bir sektör ile birlikte daha etkin ve daha etkili bir şekilde gerçekleştirilebilecektir. Buradan hareketle de siyaset kavramının ve siyasal iktidar mekanizmasının medya ile son derece önemli bir ilişkisinin olduğu söylenebilmektedir.

1.5.1. Medyanın Kamuoyu Oluşturmadaki Etkisi, Denetim Rolü ve Rıza

Toplumsallaşma sürecinin önemli işlevlerinden biri iletişim unsurudur ve iletişim, kitle iletişim araçlarının da kullanılmasıyla toplumun siyasallaşmasında önemli bir rol oynamaktadır (Bektaş, 2000: 97). Bu kapsamda bireyler, bahsedilen kitle iletişim araçları vasıtasıyla birçok gelişmeden haberdar olmakta, bu gelişmeler üzerinde yorum yapabilmekte ve bu gelişmelere yönelik kararlar alabilmektedir. Bu gelişmeler, toplumsal, siyasal, ekonomik, eğitim, sanat, spor ve birçok kurumdan oluşabilmektedir. Üzerinde durulan bu farklı alanların her biri üzerine bilgi aktarımı bir toplumun içerisinde bulunduğu dönem için oldukça önemli ve hayati olabilmektedir. Bu bakımdan da bahsedilen alanlarda elde edilecek her türlü bilgi, ileti ve haber bireyler tarafından son derece titizlikle takip edilmektedir. Medya, ilk bakışta haber, haberleşme ve iletişim faaliyetleri düşünülerek tanımlanmakta ve belirli bir konuma oturtulmaktadır. İçerisinde bulunduğumuz bilgi çağında internet, mobil teknoloji ve uydu gibi birçok haberleşme ağının kurulması bu savı doğrular niteliktedir. Ancak medya, haberleşme ve iletişim faaliyetlerinin yanı sıra daha farklı argüman ve roller de içerebilmektedir.

Haberleşme ve iletişim rolünün yanı sıra medya; günümüzde siyasal, ekonomik, toplumsal ve hatta spor gibi hayatın hemen her konumunda belirleyici, etkileyici ve yönlendirici rol oynamaktadır. Buradan hareketle yöneticiler ile yönetilenler arasında gerek olumlu ve gerekse de olumsuz bir iletişim medya aracılığı ile sağlanarak ilgili konularda bir kamuoyu oluşturulabilmekte ve yönetimin temelini meşruluğu bu kapsamda sağlamlaştırılabilmektedir. Ters bir açı ise meşruluk temellerinin zayıflaması ve siyasal iktidarı elinde bulunduran zümrenin değişimine etki edilmesidir. Örneğin, medya eğitim kurumuna yönelik çeşitli formlar sunarak kamuoyunun eğitim kurumu ve

eđitim reformları üzerindeki dūşüncesini etkileyebilmektedir (Anderson, 2007: 105). Bu etki bahsedildiđi üzere olumlu ya da olumsuz nitelikte görülebilir.

Siyasal iktidarın elde edilmesi ve bu iktidarın yeniden üretilerek sürekliliğinin sağlanması noktasında önemli bir unsur da kamuoyudur. Kamuoyu, adından da anlaşılacağı gibi kamuyu ilgilendiren bir hususta kamunun oyu yani dūşüncesidir. Diđer bir tanımıyla kamuoyu, bireylerden oluşan toplulukların kolektif kanaatlerini ifade eden bir kavram olarak kullanılmaktadır (Bektaş, 2000: 41). Halk arasında bilinen ve sıkça kullanılan en geniş tanımıyla ise kamuoyu, bir konu üzerinde halkın genel kanaat ve dūşüncesidir. Siyasal iktidar açısından kamuoyunun önemi ise yönetme fonksiyonunun elde edilmesi ve bunun sürekliliğinin sağlanması noktasındadır. Medyanın bu yöndeki etkileri genellikle objektif olarak ifade edilen ancak çođu göstermelik olan raporlar ve haberlerle gerçekleştirilebilmektedir (Arceneaux ve Murphy, 2012: 175). Kamuoyu, bu kapsamda kimi zaman belirli bir şekle sokulur. Kamuoyu üzerinde gerçekleştirilen bu şekillendirme ile siyasal iktidar kendi faaliyetlerini benimsetmeyi ve bu faaliyetlerinin devam ettirmeyi hedeflemektedir. Kamuoyu ile ilgili bu bilgiler kapsamında medyayı ilgilendiren taraf ise kurgulama sürecidir.

Medya üzerine gerçekleştirilen eleştirel yaklaşım, temel savunusu olarak dūşünülenin aksine medyanın nesnel gerçeklikten ziyade kurgulanmış bir gerçeği sunduğunu ve bu kurgulanmış gerçeği kamuoyuna sunduğunu ifade etmektedir (Parlak, 2009: 86). Nesnel bir sunuşun aksine medyanın kurgulanmış bir gerçeği servis ettiğini savunan eleştirel düşünce, kurgulama sürecinin mevcut güçlerin çıkarları uzantısında yapıldığını ifade etmektedir. Yine bu kurgulamanın, mevcut ve egemen ideolojinin yeniden üretimi ve sürdürülebilirliği ile medya kuruluşlarının ekonomik çıkarlarını hedef alarak yaptıkları ifade edilmektedir (Parlak, 2009: 87). Bu noktadan hareketle iktidar koltuğunda oturanların, medya şirketlerinin istediği ekonomik hamleleri gerçekleştirebilecek kişiler oldukları düşünöldüğünde ve yine medyanın da iktidar koltuğunda oturanların iktidarını perçinleyecek yayın ve haber yapmalarını göz önünde bulundurursak arada çift taraflı bir ilişki ve etkileşimin olduğu gözden kaçmamaktadır. Böylelikle kamu olarak ifade edilen halkın medya aracılığı ile yönlendirilmesi ve siyasi mekanizmaların hiziplerine dâhil edilmeleri imkân bulabilmektedir.

Bu noktada dikkat edilmesi ve incelenmesi gereken konu “ *Medyanın Çerçeveselenmesi* ” durumudur. Çerçeveleme, toplumsal gerçeğliğin inşasında önemli bir

olaydır ve çerçeveleme kavramı insanların dünyaya ait bakış açılarını şekillendirmektedir (Güran ve Özarslan, 2013: 300). Goffman ise çerçevelemenin meydana gelen olayları algılanması, benimsenmesi ve tanımlanmasını sağlayan bir unsur olarak ifade etmektedir (Durur, 2011: 24). Burada üzerinde durulan husus, medyanın haber ve iletişim süreçlerini gerçekleştirmesinin yanında gerçeklik inşası denilen durumu gerçekleştirmesidir. Çerçeveleme kavramı, bireylerin dünyayı algılaması sürecinde belirli bir takım unsurlara odaklanıp diğer hususları dikkate almadıkları durumu ifade etmektedir. Halk arasındaki: “ *Dar pencereden değerlendirmek...* ” ifadesi bu konuya dayanmaktadır. Çünkü oluşturulmuş bir pencere söz konusudur ve bu pencerenin dışına çıkılmama durumu gözlemlenmektedir.

Medya, aktardığı haber ve bilgiler üzerinde çerçeve oluştururken bir takım öğeleri göz önünde bulundurmaktadır ve bunlar toplumsal değerler, çıkar grupları ve medya sahiplerinin baskısı, haber üretim gelenekleri ve haber yapanların ideolojik bakış açılarıdır (Güran ve Özarslan, 2013: 300). Bu etmenlerin de göz önünde bulundurulmasıyla belirli kalıplar oluşturulmaktadır. Bu kalıplar ile bireyler kendilerine sunulan haberleri aynı çerçeveden alıp yorumlamakta ve farklı bakış açılarıyla değerlendirememektedir. Bu bilgiler ışığında medyanın gündem oluşturmakla beraber gündemin önemini derecelendirebilmesi mümkün olabilmektedir. Bahsedilen çerçeve kavramı da inşa ettiği bir gerçeklik algısı ile birlikte olaylara farklı anlamlar yükleyerek rıza, oydaşma ve yeniden üretim olgularını da elde etmeyi gerçekleştirebilmektedir (Durur, 2011: 22). Sonuç olarak çerçeveleme kavramı, bir bütün üzerinde sınırlandırmaya giderek parçanın ifade edilmesi ve medyanın bu sınırlandırma ile belirli çerçeveden gerçekliğin inşası ve yeniden üretim süreçlerini yerine getirmesi durumudur. Buradaki çok önemli nokta ise ideolojik yansımalarla gerçekleştirilen bir çerçeveleme işlemi ve bu işlemin egemen söylemlerle şekillenerek egemen gücün yeniden üretilmesine olanak tanınması durumudur.

Medyanın siyaset kavramı ile olan bu nitelikte bir ilişkisi gerek kamuoyu oluşturulması sürecinde, gerek haberlerin aktarımında ve gerekse de medyanın denetim görevinde medya üzerinde büyük bir baskı oluşturmaktadır. Medyanın, kendi ekonomik çıkarlarını ön plâna koyarak haber yapması düşünüldüğünde bunun yönlendirici nitelikte olmaması ve tarafsızca yapılması mümkün olmayacaktır. Bu sebeple medya patronları siyasal iktidar ile ilişkilerine dikkat etmektedirler. Çünkü en

ufak bir zıtlaşmanın dahi büyük ekonomik kayıplara neden olabileceğini bilmektedirler. Bu durum da nihai olarak son derece eksik bir kamuoyunun oluşmasına ve gözlemlenmesine neden olmaktadır. Nitekim Freedom House'nin 1960'lar Amerika'sı üzerine yapmış olduğu araştırmalarda, Amerika Birleşik Devletleri'nin Vietnam savaşındaki hamlelerinde aslında başarısız olduğunu ancak çıkar mekanizmasının etkisiyle yapılan basit gazetecilik anlayışı nedeniyle Vietnam savaşından sonra ABD'yi zafer kazanmış gibi göstermesi bu konuya gösterilecek oldukça iyi bir örnektir (Chomsky, 2002: 9). Buradaki esas unsur yöneten erkin savaşta ve sonrasında yanlış hamleleri bilmesi ancak bunun medya aracılığı ile ört pas edilerek zafer havası yaratılmasıyla bu konuda yanlış bir kamuoyunun oluşturulmasıdır.

Konuya dair değinilmesi gereken diğer bir nokta da ortak kanaat oluşturulması ve rıza gösterilmesi sürecidir. Bahsedildiği üzere medya, toplum üzerinde bilgilendirme ve haber aktarımı sürecinde eleştirel bir metot uygulamaktadır. Gerçek ve hakikat algısının tartışıldığı bu aktarım süreçlerinde medya ortak bir düşünceyi benimsettirirken buna rıza gösterilmesini de sağlayabilmektedir. Rıza kavramı ister otoriter, ister totaliter ve isterse de demokratik rejimler olsun önemlidir. Çünkü rıza, yönetici iktidar ve yönetilen kamu arasında kuvvetli bir bağ oluşturmakta ve bu bağ iktidarın meşruluk zeminini sağlayarak devam edip etmeyeceği üzerinde etkili olmaktadır (Alver, 2006: 153). Buradan hareketle medya, iktidar koltuğunda oturan zümrenin iktidarına olan kabulüne yani meşruluğuna katkı sağlamaktadır. Nitekim Louis Althusser, Devletin İdeolojik Aygıtları olarak tanımladığı kümeye medya ve iletişim araçlarını da dahil ederek bunların mevcut iktidar ve onun ideolojisinin devamını ve yeniden üretimini sağlayan unsurlar olduğunu belirtmektedir (Althusser, 2006: 382).

1.5.2. Medya ve Siyasal Partiler İlişkisi

Medyanın siyaset ve siyasal iktidar ile olan ilişkisine değinildikten sonra ele alınması gereken diğer bir ilişki ve etkileşim türü de medya ile siyasi partiler arasında olan ilişkidir. Medyanın gerek yönlendirici, gerek kamuoyu ve rıza oluşturma ve gerekse de denetim mekanizması olması üzerinde durulmuştur. Bu başlık altında ise siyaset aktörlerinden olan siyasi partilerin medya ile nasıl bir ilişki içerisinde oldukları ifade edilmektedir.

Medyanın siyasi partilerle olan münasebetine bakıldığında gözlemlenen ilk durum, siyasi partilerin programlarının, hedeflerinin ve siyasi parti kadrolarının etkili tanıtımlarının medya aracılığı ile yapılması durumudur. Nitekim Tocqueville'nin, siyasi parti liderlerinin medya aracılığı ile toplum önünde yargılandığı düşüncesi bu durumu destekler niteliktedir (Tocqueville, 1962: 83). Siyasi parti liderlerinin medya aracılığı ile toplum önünde yargılanması düşüncesinden anlaşılması gereken ise yargılama dokunulmazlığı bulunan mahkemelerin yaptığına aksine, siyasi parti liderlerinin olumlu ve olumsuz yönlerinin tartışılmasıdır. Bunun yanında yine medya ile siyasi parti ilişkisi ile siyasi partilerin üyelerinin, hedeflerinin ve temel politikalarının tanıtılması yoluyla hem toplumla siyasi partiler arasında ilişkisi kurulmakta hem de siyasi partilerin diğer siyasi partilerle etkileşim içerisinde olması sağlanmaktadır (Tocqueville, 1962: 83).

Bahsedilen bilgiler ışığında önceki konu başlıklarına göre daha pembe ve olumlu bir tablo çizilebilen medya ile siyaset sahnesi arasındaki bu tarz ilişkide değinilebilecek diğer bir husus da kamuoyu ve rızanın oluşumunda siyasi partilerce medyanın kullanılmasıdır. Yandaş ve muhalif olarak nitelendirilebilecek medya organları aracılığı ile siyasi partiler gerek seçim sürecinde, gerekse de seçim sonrası faaliyetlerinde kamuoyu oluşturarak rıza ve meşruluk süreçlerinde kendilerine menfaat sağlayabilmektedirler. İktidar partileri sürekliliği ve ideolojilerinin yeniden üretimini sağlamak adına bu işlemleri gerçekleştirmeye çaba sarf ederken muhalefet partileri ise çıkış yakalamak ve iktidar koltuğuna oturabilmek amacıyla bu süreci gerçekleştirmektedirler. Bu yöndeki çift taraflı alışverişlerin temeli ise medyanın daha çok siyaset kurumlarıyla olan ekonomik içerikli ilişkilere dayanmaktadır.

Medya, siyasi partilerin bir anlamda pazarlamasını da gerçekleştirmektedir. Seçim dönemlerinde siyasi partiler meydanlara inmektedir. Ancak bu meydanlar ülkenin geneli düşünüldüğünde dar ve ufak bir yeri kapsamaktadır. Bu durumda da medya meydanlara inen siyasi partileri ve liderlerini yazılı ve görsel olarak daha geniş kitlelere götürerek onların fark edilmelerine ve tanınmalarına hizmet edebilmektedir.

Medyanın siyasi partilerle olan ilişkisindeki önemli bir diğer boyut ise liderlerin tanıtılmasının yanında bir liderin oluşturulması ve bu liderin benimsetilmesi durumudur. Bu kapsamda medyanın kullanılmasıyla gerek bir liderin oluşturulması, imajının yapılması gerekse de bu liderin tanıtılması siyasal iktidara giden yolda oldukça önemli

bir yer oluşturmaktadır. Nitekim de Castells bu süreci: “...*Siyasal aktörlerin medya aracılığı ile iktidar oyununa dâhil edilmesi...*” şeklinde nitelendirerek siyasal iktidarın elde edilmesinde önemli bir süreç olan seçim döneminde siyasi partilerin ideolojilerinden ziyade liderlerinin pazarlandığını ifade etmektedir (Castells, 1996: 507).

Medyanın siyaset kavramı ve siyasi partilerle olan ilişkisinin bir diğer boyutu da kimlik yaratma sürecidir. Gerek medya araçları kullanılarak gerekse de eğitim kurumları aracılığı ile ulusal kimliğin inşasında önemli süreçler gerçekleştirilebilmektedir. Bu noktada ulusal bilinci oluşturma hususunda uluslararası ilişkiler gibi konular medyada ve eğitim kurumlarında kullanılarak bir kimlik algısı yaratılabilmektedir (Koh, 2005: 87). Bu bilgiler ışığında ulusal kimliklerin oluşumunda medyanın siyasetle olan ilişkisi kuvvetli bir şekilde gerçekleşebilmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE İDEOLOJİ, EĞİTİM VE MEDYA

Medya, tartışmasız en önemli görevi haberleşme ve iletişimi sağlamak olan bir sektör olarak ifade edilmektedir. Haberleşme ve iletişim görevlerinin yanında medyaya dördüncü güç olarak denetim fonksiyonu da yüklenmektedir. Medyanın denetim görevi, demokratikleşme süreçleri ve demokratik toplumlar açısından oldukça önemlidir (Kaya, 2009: 397). Demokratik bir toplumu denetleme görevinde medya üzerine düşünülmesi gereken husus medyanın işleyişidir. Medya sektörünü oluşturan medya kuruluşlarının faaliyetlerini sürdürmelerini sağlayan bireyler medya sektörünün ilerleyişine ve faaliyetlerine yön vermektedirler. Medya sektöründe çalışan bireylerin bu faaliyetlerini etkileyen çeşitli unsurlar söz konusudur. Bu unsurlar, mülkiyet ilişkileri, sosyal statüler, finansal süreçler, kanun koyucu ile olan ilişki, yasalar ve bireylerin dünya görüşleri olan ideolojileridir.

Medyanın ideoloji kavramıyla yakın bir ilişkisi söz konusudur. Bu yakın ilişkinin boyutuna Louis Althusser'in penceresinden bakarak bir değerlendirme yapılabilir. Althusser, medyayı haberleşme, basın ve yayın aygıtı olarak devletin ideolojik aygıtları kategorisine yerleştirmektedir (Althusser, 2006: 128). Buradan hareketle medyanın devletin ideolojisinin yani siyasal iktidarın dünya görüşünün bir yansıtıcısı olarak görülmesi bu kapsamda değerlendirilebilmektedir. Bu noktada ele alınması gereken diğer bir husus ise yeniden üretim kavramıdır. Yeniden üretim, siyasal iktidarın kendi iktidarını ve yönetsel unsurlarının devamını sağlamak amacıyla kendine has temel ilkeleri ideoloji vasıtasıyla tekrar ettirebilmesidir. Medya bu noktada önemli bir görev üstlenmektedir. Bu görev, yeniden üretim sürecine hizmet etme durumudur. Medya gerek siyasal iktidarın ideolojisinin iletilmesi noktasında ve gerekse de siyasal erkin diğer unsurlarının iletilmesi ve ifade edilmesi noktasında kullanılabilir. Söylem kavramına da bu noktada değinilmelidir. Çünkü söylem, semantiği içeren, söz dizilimlerine dayalı oluşturulan, retoriğe vurgu yapan ve çeşitli işaretleri de kullanarak bir düşünce sistemini ifade edebilmektedir (Dijk, 2006: 139). Böylelikle söylem tekniğinin medya tarafından kullanılması ifadelerin ardında başka bir düşüncenin ya da yansımanın yattığına işaret edebilecektir. İdeoloji ve ideolojik yansımalar da medyanın söylem kullanması neticesinde okuyucu, izleyici ve dinleyicilere yansıtılabilmektedir.

Bu nedenle de medyanın ideoloji ve siyaset kavramlarıyla yakın bir ilişkisi söz konusu olabilmektedir.

2.1. Türkiye Cumhuriyeti'nde İdeoloji ve Eğitim

Türkiye Cumhuriyeti topraklarında etkisini hissettiren ideolojik yansımalarından önce değinilmesi gereken ve araştırmayı Osmanlı dönemine götüren önemli bir ayrım söz konusudur. Bu ayrım devletçi seçkinciler ve gelenekçi liberaller ayrımıdır. Devletçi seçkinciler ve gelenekçi liberaller ayrımı, kökleri Osmanlı dönemine dayanan ve Türk siyasal hayatının sınıfsal ilişkilerini ifade eden ayrımdır (Kongar, 2010:131). Devletçi seçkinciler, batı çizgisinde olan, aydın zümreyi kapsayan ve merkezi bürokrasiyi ön plânda tutan bir düşünce yapısına sahip gruptur. Yeniliklerin devlet eliyle gerçekleştirilebileceği esasını benimseyen bu grup, halkı ve halkın desteğini göz ardı etmektedir. Devletçi seçkinciler, katı bir bürokrasinin keskin savunucuları konumundadırlar.

Gelenekçi liberaller ise devletçi seçkincilere muhalif olan, siyasal ve ekonomik hayatta liberalizmi savunan, devletin baskın otoritesine karşı çıkan, batılılaşma düşüncesine karşı çıkarak geleneklere vurgu yapan ve bürokrasinin hafifletilerek yerinden yönetimin güçlendirilmesini savunan bir gruptur (Kongar, 2010:131). Bu ikili yapıya değinilmesinin nedeni, Türk siyasal yaşantısının genellikle bu iki ayrım arasında gidip gelmesidir.

Türkiye Cumhuriyeti tarihi incelendiğinde, Türk toprakları üzerinde etkisini kuvvetli bir şekilde hissettiren ideoloji çeşitlerinin varlığından söz edilebilmektedir. Bu ideoloji çeşitleri, Jön Türk Hareketi, Kemalist Düşünce, kapitalizm, muhafazakârlık, Yeni Osmanlıcılık, feminizm, liberalizm, yeni liberalizm ve milliyetçilik gibi düşünce sistemlerini ifade etmektedir.

2.1.1. Türkiye Cumhuriyeti'nde İdeoloji

Jön Türk hareketi, Osmanlı Devleti'nde 19. Yüzyılın ikinci yarısında ortaya çıkmış olan ve Meşrutî temelli bir sistem kurmayı hedefleyerek Kanun-i Esasî'nin ilânıyla seçimlere katılan ve ülkenin gidişatında rol oynamayı amaçlayan bir oluşumdur (Burak, 2003: 291). Mustafa Fazıl Paşa, Namık Kemal, Ali Suavi ve Ziya Paşa bu hareketin önderleri olarak bilinmektedir. Ülkenin geleceğini tayin etmek amacıyla

oluşan bu hareketin ortaya çıkmasında, Osmanlı Devleti'nin gücündeki azalma neticesinde ortaya çıkan kayırmacı tutumlar, rüşvetler, yolsuzluklar ve kanunsuzluklar ile Rumeli'de çıkan isyanlar ve dış devletlerin Osmanlı Devleti üzerinde kurmak istediği hâkimiyete olan tepkiler etkili olmuştur. Abdülhamit'in 1877 yılında uyguladığı baskıcı politikaları, hürriyetleri kısıtlaması ve Kanun-i Esasi'yi yürürlükten kaldırması bu hareketin ortaya çıkışı ve bu harekette gerçekleşen toplanmayı sağlayan temel gelişmelerdir. Jön Türkler üç gruba ayrılmaktadır. Bunlardan birincisi, Meşveret Gazetesi'ni çıkaran Ahmet Rıza'nın Osmanlılık düşüncesinin geliştirilmesi ve yayılması gerektiğini düşünenlerdir. Ahmet Rıza, merkezîyetçiliği ve milliyetçi düzeni savunan bir isimdir (Göle, 2012: 75). İkincisi ise Mizan Gazetesi'ni çıkaran Murat Bey ve Batılı reformları savunanlardır ve son grup ise İçtihat isimli dergiyi çıkarıp padişaha ve monarşiye olumsuz, lâiklik ve Batılı reformlara olumlu bakanlar olmak üzere üç gruba ayrılmaktadır (Burak, 2003: 299). Jön Türk hareketi ortaya çıkış sebeplerinin aksine ilk zamanlar devrimci bir hedef taşımaktaydı ancak daha sonra uygulanan siyasetteki başarısızlık neticesinde devrimi benimseyen bir tavır sergilememiştir. (Reyhan, 2008: 127).

Türkiye Cumhuriyeti topraklarında uygulanmak istenen ve ülkemizde etkisini gösteren diğer bir düşünce akımı da Yeni Osmanlılık'tır. Yeni Osmanlılık düşüncesi, Osmanlı coğrafyasından ve kültürel ortaklığından hareketle Türkiye'yi Avrasya gücü hâline getirmeyi hedefleyen bir düşüncedir (Tüysüzoğlu, 2013: 296). Yeni Osmanlılık düşüncesinin temelini, Ahmet Davutoğlu'nun Stratejik Derinlik adlı kitabında yer verdiği vizyon oluşturmaktadır (S.A.E. , 2010). Bu noktada Yeni Osmanlılık düşüncesi, Batılı ülkelerden ve Amerika kıtasından farklı bir siyasal kültür ön görmektedir. Bu kapsamda Yeni Osmanlılık düşüncesi, tarihsel sahnede Osmanlı Devleti'nin hâkimiyet sürecine atıfta bulunarak Osmanlı kültürüne dayalı Osmanlı-İslamcı bir kimlik inşa ederek uluslararası ilişkilerde Türkiye'nin etkin bir rol almasını hedeflemektedir (S.A.E. , 2010).

Kemalizm, Milli Mücadele Dönemi için genel bir tanım yapılmadığı için Mustafa Kemal taraflısı bir görüş olarak ifade edilmektedir ve Kemalist olarak ifade edilen kavram ise Mustafa Kemal yanlısı anlamında kullanılmaktadır (İnan, 2004: 109). Bu kapsamda Kemalizm, genel olarak bir ideolojiden ziyade Milli Mücadele Dönemi'ni kapsayan, cumhuriyetçilik, devletçilik, milliyetçilik, milliyetçilik, lâiklik, halkçılık ile

inkılâpçılık ilkelerine sahip olan ve emperyalizme karşı mücadelenin sembol ve anahtar bir kavramı olarak ifade edilmektedir. Kemalizm, Türkiye topraklarında özellikle Milli Mücadele Dönemi ile 1950’li yılların ortalarına kadar sürmüş bir düşünce sistemidir. Kemalizm kavramı, ilk kez 1935 yılında Cumhuriyet Halk Partisi’nin kongresinde kullanılmıştır (İnan, 2004: 110). Kemalizm, kimi araştırmacılara göre ideoloji olarak görülürken kimilerine göre ise tam tersi olarak bir ideoloji olarak ifade edilmemektedir. Örneğin, Falih Rıfkı Atay Kemalizm’i, Türk Milleti’ne özgü, yeni değerlerle halk üzerinde yeni bir inşa sürecini hedefleyen bir ideoloji olarak tanımlamaktadır (İnan 2004: 112). Öte yandan Niyazi Berkes ise Kemalizm için bir ideolojiden ziyade modernleşme yolunda gerçekleştirilen bir proje nitelemesini yapmaktadır (Berkes, 1997: 11).

Türkiye’de etkisini hissettiren bir diğer unsur da kapitalizmdir. Kapitalist düşünce ekonomik temelli olup serbest ve sınırları kaldıran bir piyasa işleyişini hedefleyen çok aktörlü bir ticari yapılanmayı hedeflemektedir. Türkiye’de kapitalist sistem yansımalarına bakıldığında 1830’lu yıllarda yapılmış ticari anlaşmalara kadar gidilmektedir. Bahsedilen dönemde kapitalist düşünce yansımalarına bakıldığında, 1839 yılında çıkarılan Tanzimat Fermanı’ndaki maddelerde kapitalist düşünce modeline entegrasyonun sağlandığını belgelenirken, 1856 yılında çıkarılan Islahat Fermanı toprakta özel mülkiyete olanak tanırken, akabinde ki 1858 tarihli Arazi Kanunnamesi de kapitalist düşüncenin yansıması şeklinde gözlemlenmektedir (Gevgili, 1989: 57). İlerleyen dönemlerde ise iş bölümünün artması köylünün geçim sıkıntısından dolayı emeğini daha çok pazarlaması, pazarların genişlemesi ve tüketimin artması kapitalizmin gelişmesine olanak tanımıştır. Modern Türkiye’de ise özellikle 1980’li yıllarda Turgut Özal’ın uygulamış olduğu ekonomide dış odaklı işleyiş ve özelleştirme politikaları hem neoliberalizm düşüncesini ekonomik alana yansıtmıştır hem de kapitalist düzene katkı sağlamıştır. Bu süreçler neticesinde devlet tekelinde olan kuruluşların çoğu kapılarını özel sektöre açmış, dış yatırımcılar Türkiye’ye çekilmiş ve liberal bir ekonomik düzene katkı sağlamıştır.

Ülkemizde güncel olan ve etkisini hissettiren bir diğer ideolojik yansıma da muhafazakârlıktır. Muhafazakârlık, muhafaza etmekten hareketle geleneklere, değerlere ve geçmişe bağlı kalmayı savunan, reform ve yeniliklere çok sıcak bakmayan ve dini motiflere sıkça vurgu yapan bir düşünce sistemidir. Turgut Özal’lı Anavatan Partisi,

ekonomik politikalarında her ne kadar neoliberal bir adım sergilemişse bir o kadar da muhafazakâr bir tutum içerisinde bu süreci sürdürmüştür.

Türkiye topraklarında gözlemlenen bir diğer ideoloji türü de milliyetçiliktir. Milliyetçilik düşüncesinin temellerine inildiğinde bu süreç Fransız İhtilali'ne kadar gitmektedir. Fransız İhtilali'nin Osmanlı Devleti'ne etkileri 1876 yılında çıkarılan ve parlamentonun kurulması ile anayasal monarşi dönemine geçilmesiyle gözlemlenmektedir (Arısoy, 2010). Bunun yanında yine Fransız İhtilali'nin getirdiği milliyetçilik akımının bir diğer etkisi olarak da Balkanlarda ortaya çıkan ayrılıkçı isyanlar Osmanlı Devleti'ndeki etkilenmeye örnek olarak ifade edilebilmektedir. Milliyetçilik düşüncesi, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulduğu ilk dönemde kurucu bir düşünce akımı niteliği taşımaktadır. Bu noktada Kemalist düşünce bahsedilen süreçte, Türk Milleti kavramına yapmış olduğu vurguyla birliği, beraberliği ve sağlam bir temeli hedeflemiştir. 1921 yılında çıkarılan Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda yer verilen millet hâkimiyeti düşüncesi bu savı kuvvetlendirmektedir.

Türkiye topraklarında etkisini kuvvetli bir şekilde hissettiren bir diğer ideolojik yansıma ise neoliberalizmdir. Neoliberalizm, Margaret Thatcher ve Ronald Reagon yönetimlerinde en üst seviyeye çıkmış olan bir uygulama olup ülkemizde Turgut Özal döneminde ilk örnekleri görülmüştür ayrıca bugünün hükümetini oluşturan Adalet ve Kalkınma Partisi'nin uygulamalarında sıkça gözlemlenebilmektedir. Ülkemizde incelendiğinde, 1980'li yıllarda Turgut Özal'ın neoliberal politikaları uyguladığı görülmektedir. Bu politikaların altında yatan temel amaç ise dünyada gelişim ve değişim gösteren ekonomik işleyiş karşısında ülke ekonomisini milli ekonomi ve gelir fonksiyonlarına göre yeniden koordine etmeyi hedeflemesidir. Dış ticaretin canlandırılması, dış yatırımcıya sunulan teşvik politikaları özel sektörün gelişmesi gibi temel plânlar Özal tarafından 24 Ocak 1980 tarihinde Ekonomik İstikrar Programı kapsamında sunulmuştur (Karabıçak, 2000: 55). AKP hükümeti de 2002 yılından itibaren özel sektörü destekler bir ekonomi politikası uygulamaktadır. Bu noktada değinilmesi gereken en önemli unsur ise özel sektörün desteklenmesi sürecinde muhafazakâr düşüncenin de ön plânda tutulması ve gerek özel sektördeki aktörler bağlamında gerekse de gerçekleştirilen neoliberal ekonomik politikalar bağlamında muhafazakâr bir düşüncenin de etkisinin kuvvetli bir şekilde hissedildiği durumudur.

Feminizm ve feminist hareketler Türkiye’de 19. yüzyılda kendini hissettiren bir şekilde gözlemlenmeye başlamıştır. Feminist düşünce tarzının ve feminist hareketlerin ortaya çıkması, yaygınlaşması ve süreklilik arz etmesinde eşitlik, adalet ve kadının sosyal statüsü gibi olgulara yapılan vurgular önemli rol oynamaktadır. Ülkemizdeki feminist hareketlerin ilk örneklerine bakıldığında, 19 yüzyılda Osmanlı Devleti’nde faaliyette bulunan *Terakki* isimli gazetede kadınlara yeni haklar tanınmasına yönelik yazılar gözlemlenmektedir (Karataş, 2009: 1655). Bu gazete zamanla kadınlara özel ekler de yayınlamaya bir anlamda kadınlara özel bir yayın yapma özelliğini de göstermiştir. Kadın konusunun ve kadına dair sorunların çözüm arayışları kapsamında atılan adımlara bakıldığında ilk olarak Tanzimat Fermanı’nın bu konuda ufak düzenlemelere yer verdiği gözlemlenmektedir. Ancak bu yöndeki esas gelişmenin İkinci Meşrutiyet döneminde ortaya çıktığı ifade edilmektedir ve bu gelişmelerin İkinci Meşrutiyet döneminin özgürlük esintisinin kadına olan yansımalarından kaynaklandığı düşünülmektedir (Karataş, 2009: 1656). Cumhuriyet Dönemi’ne gelindiğinde ise ülkemiz kadını, kendi cinsel kimliğini ulusal hassas süreç nedeniyle unutmak zorunda kalmıştır. Ancak Kemalist Düşünce tarafından Cumhuriyet Dönemi’nde kadının gereklik kıyafet, gerek sosyal ve mesleki durumunun iyileştirildiği görülmektedir. Bunun altında yatan en önemli ve hassas sebebin ise ülkenin kurtuluş mücadelesinde kadına biçilen önemli ve olumlu rol olduğu düşünülebilmektedir. 1960’lı yılların ortalarında Sosyalist düşüncenin etkisi kadın hareketlerini etkisi altına almıştır (Çakır, 1996: 114). Bu durum devrimci kadın birlikleri gibi oluşumların ülkemizde görülmesine olanak sağlamıştır. Ülkemizde kadın hareketlerinin özgün ve kayda değer ilerlemesi 1970’li yıllarda başlamıştır. Bu dönem 1980 yılında Kopenhag’da düzenlenen İkinci Dünya Kadın Konferansı’nda kabul edilen *Kadınlara Karşı Her Tür türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi*’nin 1985 yılında Türkiye’de yürürlüğe girmesiyle üst seviyeye ulaşmıştır (Yaraman, 2001: 175). Bu uygulama kadın hareketinin ilerlemesinde olumlu yansımalar oluşturmuştur. İçerisinde bulunduğumuz dönemde feminizm ve kadın hareketleri sivil toplum kuruluşları şeklinde örgütlenerek faaliyette bulunmaktadırlar. Ülkemizde, Feminist düşüncedeki başlıca sivil toplum kuruluşları ise Mor Çatı Kadınlar Örgütü ve Kadın Eserleri Kütüphanesi’dir (Karataş, 2009: 1660).

2.1.2. Türkiye Cumhuriyeti'nde Milli Eğitim İdeolojisi

Toplumsallaşma, belirlenmiş toplumsal özelliklerin insanların davranışlarına etki etmesi, toplumu oluşturan her üyenin diğer üyelerin varlığının farkına varması, bireyin ait olduğu toplumun her türlü detay ve özelliğini bilmesi ve yine bireyin ait olduğu toplumun kültürünü benimsetip yaşattığı bir süreçtir (Kaplan, 2013: 11). Toplumsallaşmanın tanımı itibarıyla eğitimle yakından ilişkili olduğu anlaşılmaktadır. Çünkü gerek toplumsallaşma gerekse de eğitim, görevleri itibarıyla paralellik göstermektedir. En temel ve ortak noktaları bireyin öğrenmesini ve farkına varmasını sağlamaktır. Bireyler büyüme süreçlerinde eğitimlerini ilk olarak aileden almaktadırlar. Büyüme aşamasında ilk eğitimini ailesinden alan birey bir yandan da yavaş yavaş çevresini tanımaya başlamaktadır. Daha sonra ise birey, gelişim çizgisine eğitim kurumlarında devam eder. Aile ve okulda alınan bu eğitimler bireyi mesleki hayatına olduğu kadar topluma karışmasına da hazırlamaktadır. Nasıl ki meslekler teknik bilgi ve beceriye dayanırsa toplumsallaşma da eğitsel bir sürece dayanmaktadır. Bu sebeptendir ki eğitim ve toplumsallaşma kavramları arasında önemli bir iletişim ve ilişki vardır. Bu ikili ilişki bireyi belirli bir hayat çizgisine sokmaktadır. Bu çizgide ideoloji ile kesişmektedir. Çünkü toplum denilen kavramın belirli bir ideolojisi vardır. Birey de toplumsallaşma sürecinde ve almış olduğu eğitiminin de desteğiyle belirli bir ideolojinin ilkelerini bir anlamda benimsemektedir.

Türkiye'de de toplum düzenine, özelliklerine ve toplumsallaşma sürecine göre bir eğitim politikası uygulanmaktadır. Uygulanan eğitim politikalarına bakıldığında bunların temel ve ortak özelliklerinin dönemin yönetici unsurunun ideolojik yansımalarını taşımalarıdır. Ülkemizin milli eğitim politikaları, 1920'li yıllardan günümüze kadar uzanan bir zaman aralığında ele alınmakta ve oldukça farklı dönemlerden geçmektedir.

Cumhuriyetin ilânı sonrası ülkemiz için yeni bir dönemin başlangıcı olan 1923 yılı ve sonrasında, Kemalizm resmi ideoloji olarak ifade edilmektedir. Kemalizm, ulus-devlet inşasında önemli rol oynamış ve bu nedenle dönemin milli eğitim politikalarında da önemli etkiler bırakmıştır. Bu nedenle bahsedilen dönem içerisindeki milli eğitim ideolojisi Kemalist ideolojinin ilkelerinden oluşmaktadır (Kaplan, 2013: 133). Bahsedilen Kemalist ideoloji ilkeleriyle düzenlenen dönemin milli eğitim politikaları, daha çok milli değerleri ve yabancılarla yapılan mücadelelerde gösterilen azim ve hırsı

içermektedir. Buradan hareketle bu politikalar bir ulus bilinci aşılama düşüncesini de içermektedir. Bu dönemi izleyen ileriki dönemlerde meydana gelmiş önemli bir gelişme de 1924 yılında çıkarılan Tevhid-i Tedrisat Kanunu'dur. Bu kanunun çıkarılmasıyla dönemin tüm okulları ve medreseleri Milli Eğitim Bakanlığı'na devredilmiştir. Bu düzenlemelerde eğitim sistemi üzerinde birlik, teklik ve denetim ilkeleri yatmaktadır (Sakaoğlu, 1992: 23). Sonuç itibarıyla bahsedilen dönemin milli eğitim politikaları, daha çok milli bir ideolojiyi oluşturmaya yöneliktir. Atılan adımların bu yönde olması da milliyetçi bir karakter canlandırmayı amaçlandırmaktaydı. Bu gelişmeleri 31 Mayıs 1933 Tarihli ve 2250 Sayılı Üniversiteler Kanunu izlemektedir. Bu kanunla birlikte ilk olarak İstanbul Darülfünun adındaki eğitim kurumu İstanbul Üniversitesi adını almıştır. (Kaplan, 2013: 180). Buradan hareketle üniversiteler kurularak milli değerleri içeren milli eğitim politikasını yüksek öğrenime taşımak ve milliyetçi ideolojiye dönük hamleler sürdürülmek istenmiştir. 17 Nisan 1940 Tarihli 3803 Sayılı Kanun kapsamında kurulan Köy Enstitüleri de üniversitelerin kuruluş amaçlarına benzer niteliktedir. Cumhuriyetçi olan ve milli duyguları yüksek öğrenciler yetiştirmeyi amaçlayan, köy öğretmenlerinin milli politikalara hizmetini öngören ve Türk Milleti'nin kalkınmasında katkısı olacak meslek kollarının halka kazandırılması gibi maddeleri önceki dönem eğitim politikalarının nitelikleriyle benzerlik göstermektedir.

Çok partili siyasi hayata geçildiğinde ilk olarak 7 Ocak 1946 yılında kurulan Demokrat Parti'nin eğitim politikalarına değinilmektedir. DP de kendi iktidarı döneminde milli değerlere olumlu atıf yapan eğitim politikaları uygulamıştır. DP'nin milli eğitim programındaki eğitim sisteminde teknik ve mesleki eğitimin yanı sıra milli ve insani değerlerin de öğrencilere enjekte edilmesi ilkesi bu duruma örnek teşkil etmektedir.

Ülkemiz siyasi tarihi açısından oldukça çalkantılı dönemlerden biri olan 1960 ve sonrasında da eğitim üzerinde değerlendirme ve düzenlemeler yapılmıştır. Orgeneral Cemal Gürsel komutasının Milli Birlik Komitesi'ne sunmuş olduğu program çerçevesinde gençlerin eğitimi ile demokrasinin niteliğinin artacağından bahsedilmektedir. Daha sonra kurulan koalisyon hükümetleri de eğitimin iyileştirilmesi ve milli değerlere sahip gençlerin yetiştirilmesi gibi düzenlemeleri gerçekleştirmişlerdir. 1965 ile 1969 yılları arasında göreve gelen ilk Adalet Partisi hükümeti, kendisinden önceki dönemlere benzer bir eğitim politikası izlemiştir. Milli değerler ve nitelikli

eğitimin yanı sıra dönemin önemli gelişmesi İmam Hatip Okulları mezunlarına yüksek öğrenim olanaklarının tanınmasıdır (Kaplan, 2013: 234). Gelişmeler, bir anlamda nitelikli ve kültürlü din eğitimcilerinin yetiştirilmesine de olanak tanımaktadır.

1971 Askeri Muhtırası ile birlikte kurulan ilk ara hükümet, eğitimde birliği içeren 1924 Tarihli Tevhid-i Tedrisat Yasası'na atıf yapmış ve bu yasanın uygulanmasını vurgulamıştır. Yine dönemin hükümeti, Atatürk ilkelerine bağlı öğretmen ve öğretim üyelerinin yetiştirilmesini de hedeflemiştir. 1974 yılında kurulan Bülent Ecevit Hükümeti'nin eğitim politikalarında dikkat çeken vurgu ise Milli Selamet Partisi'nin üzerinde sıkça durduğu din ve ahlâk derslerinin müfredata konulmasıdır (Kaplan, 2013: 245).

12 Eylül 1980 Askeri Müdahalesi sonrası da eğitim sistemi üzerinde çeşitli değişiklik ve düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. Nitekim çıkartılan 1982 Anayasası, eğitimle ilgili olarak Atatürkçülüğün eğitimin temellerini oluşturduğunu vurgulamaktadır. Yine 1982 Anayasası, din kültürü ve din dersleri eğitimlerini devletin denetimi ve gözetimine tabi tutmaktadır. Ayrıca 1982 Anayasası'nın bahsedilen 42. maddesi eğitim dilinin Türkçe olduğunu, Türkçe'den başka yabancı dillerin eğitim kurumlarınca kullanılmayacağını vurgulaması da dilde birlik ve dilsel milliyetçi bir düşünce tarzını da belgeler niteliktedir. 1982 Anayasası'nın eğitim üzerine atıf yapan 24. ve 42.maddelerinin yanı sıra 1980 yılındaki Askeri Müdahale sonrası göreve gelen yönetim, Atatürk ilkeleri ile milliyetçilik duygusunu Milli Eğitim aracılığı ile ülkenin dört bir yanına ulaştırmayı hedeflemiştir.

Askeri Müdahale sonrası 1983 yılında kurulan ilk ve 1987 yılında kurulan ikinci Turgut Özal Hükümetleri, eğitim stratejilerini darbe yönetimine benzer şekilde oluşturmuş ve bu alanda orta yollu bir politika yürütmüştür. 1989 yılında göreve gelen Yıldırım Akbulut başbakanlığındaki Anavatan Partisi, Turgut Özal'ı izler bir eğitim politikası oluşturmuştur. 1991 yılında Mesut Yılmaz'lı ANAP hükümeti ise mevcut düzeni eleştiren eğitimcileri uyarması nedeniyle bahsedilen diğer hükümetlerden farklı bir fiil gerçekleştirmiştir.

Daha sonraki dönemlerde birbirine benzer nitelikteki eğitim politikaları peşi sıra gözlemlenmiştir. 28 Haziran 1996 ile 30 Haziran 1997 tarihleri arasında göreve gelen Necmettin Erbakanlı Refah Partisi de eğitim alanında benzer politikalar uygulamıştır.

RP'nin diğerlerinden ayrılan en önemli ve fark edilir yönü ise manevî ve ahlâki değerlere yapmış olduğu nitel ve nicel atıflardır.

2.1.3. Adalet ve Kalkınma Partisi Hükümeti Eğitim Politikaları ve Avrupa Birliği Eğitim Stratejileri

Türkiye, özellikle 1980'li yıllar sonrasında dünya genelinde önemli bir hâkimiyet kuran neoliberal akımın etkisi altına girmiştir. Neoliberal düşünce Türkiye'de siyasal, ekonomik, toplumsal, sağlık, sosyal güvenlik ve diğer birçok alanda kendisini ciddi derecede hissettiren bir düşünce sistemi haline gelmiştir. Eğitim kurumu ve eğitim sistemi de neoliberal politikalardan direkt olarak etkilenen olgulardır. Özel eğitim kurumlarının kurulması, devlet elinin eğitim kurumları üzerindeki etkisinin en aza indirilmesi düşüncesi, özel eğitim desteklerinin alınması, öğrencilerin piyasa odaklı ve mesleki yeterlilik esaslarına göre eğitilmesi hedefi ve farklı iş kollarını kapsayan eğitim sistemi düzenlemeleri neoliberal yansımanın eğitim kurumu ve eğitim sistemi üzerindeki temel tasarılarını ifade etmektedir.

AKP'nin iktidar olduğu 2002 yılı ve günümüze kadar izlediği eğitim stratejileri ve politikaları incelendiğinde, Türk eğitim sisteminin de neoliberal düşünce sisteminden etkilendiği gözlemlenmektedir. 1980'li yıllarda esinlenen düşüncelerin akabinde çıkarılan 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Yasası, özel okulları teşvik eden düzenlemeleri içermektedir (Keskin ve Demirci, 2003:51). Bu yasa, özel okullara gümrük muafiyeti sunan, yatırım indirimi tanıyan, vergi ertelemesi imkânını tanıyan, arsa tahsis eden ve kredi imkânları tahsis eden bir yasadır. Bu yasanın bugün ki yansımalarına bakıldığında oldukça yaygın bir uygulama alanının olduğu gözlemlenmektedir. İçerisinde bulunduğumuz dönemde çok sayıda özel eğitim kurumu, dersane ve öğrenci destek programları bulunmaktadır. Özellikle Türkiye'de son dönemde tasarlanan değişiklik ise dershanelerin özel okullarla dönüştürülmesi ve bu dönüşümde devlet desteğinin bizzat sağlanacağı şeklinde gözlemlenmektedir. Ayrıca sekiz yıllık temel eğitim sisteminin uygulamadan kaldırılarak yerine *4+4+4 Eğitim Sistemi'nin* getirilmesi de neoliberal bir düşünce yansıması olarak gözlemlenebilmektedir. Bahsedilen bu yeni eğitim sistemi, öğrencilere mesleki tercih yelpazesini genişletmeyi amaçlayan bir düzenlemedir. Bu kapsamda tekrar açılan imam hatip ortaokulları ve meslek ortaokulları iş bölümü ve nitelikli eleman yetiştirmeyi hedeflemektedir.

AKP iktidarının eğitim politikaları üzerindeki neoliberal uygulamalarının yanında değinilmesi gereken bir diğer husus da muhafazakâr bir yaklaşımdır. Özellikle din derslerinin ve Hz. Peygamberimizin hayatı ile ilgili derslerin seçmeli olarak okutulması düşüncesi ve yeniden açılan imam hatip ortaokulları muhafazakâr düşüncenin yansımaları olarak gözlemlenmektedir.

Avrupa Birliği (AB), eğitim politikalarını 2001 yılında imzalanan Lizbon stratejilerinde ifade etmektedir (Karadeniz, 2007:164). AB üye ülkelerinin eğitim bakanlarının katılımıyla oluşturulan ve eğitim düzenlemeleri üzerinde çeşitli tasarımlar sunan bahsedilen bu strateji, eğitim ve mesleki yeterliliğin herkese ulaşmasını, yaygın bir ağa sahip olmasını ve eğitimde kalitenin artmasını temel hedef olarak benimsemektedir. AB'nin ifade edilen eğitim stratejileri bilimsel ve teknik temele oturtulmaktadır. Bu bilgidен hareketle de Türkiye'deki mevcut eğitim sisteminin temel yapısından oldukça farklılık arz etmektedir. Türkiye'deki eğitim sistemi bilimsel temelden biraz daha uzak olup daha çok düzenlemeyi gerçekleştiren siyasal aktörlerin dünya görüşüne göre oluşturulmaktadır. AB'nin eğitim üzerinde tasarladığı bahsedilen bu stratejilere ek olarak yaşlı nüfusun istihdamının olabildiğince azaltılmak istendiği ve bu nedenle genç kuşağın istihdamı ile genç işsizlik oranının da düşürülmesi hedeflenmektedir (Karadeniz, 2007:166). Bu stratejinin Türkiye'ye yansımaları ülkemiz açısından oldukça önemlidir. Zira Türkiye'de yer alan çeşitli sektörlerde istihdam edilen nüfusun yaş ortalaması hayli yüksektir. Ayrıca Türkiye'deki genç işsizlik oranı da çok yüksektir. Bu sebeple AB'nin ifade edilen temel amaç ve stratejileri Türkiye açısından son derece etkin ve önemlidir.

2.2. Türkiye'de Medya ve İdeoloji

Medyanın gelişimi ve gündelik hayatımıza girmesi tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de gerçekleşmiş bir süreçtir. Haberleşme, iletişim ve erişim gibi önemli unsurlar ülkemiz açısından da üst sıralarda yer almış bir alan niteliği teşkil etmektedir. Bu kapsamda medya sektörünün ve medya kavramının çeşitli dalgalanmalar içerisinde ve ideolojik yansımaların gölgesinde ülkemizde de belirli bir gelişim çizgisine sahip olduğu gözlemlenmektedir.

Medyanın ülkemiz açısından gelişme ve evrilme sürecine bakıldığında bu süreç Osmanlı Devleti'ne kadar uzanmaktadır. Gerek yayıncılık hayatına atılan ilk resmi ve

özel gazeteler, gerek kurulan ilk televizyon kanalları, gerek basın üzerinde gerçekleştirilen yasal düzenlemeler ve gerekse de basına gerçekleştirilen müdahalelerin örnekleri ülke tarihimiz açısından oldukça eski dönemlerde başlamış ve süreç bugünlere kadar gelmiştir.

Bu bilgiler ışığında Türkiye'deki basının gelişim çizgisi ve bu basının ideoloji kavramıyla olan münasebeti incelendiğinde meselenin başlangıç noktasının Osmanlı Devleti olduğu gözlemlenmektedir. Başlangıçtan itibaren bu süreci cumhuriyetin ilanı, çok partili siyasal hayata geçiş, askeri darbe ve muhtıralar, kurulan koalisyon hükümetleri ve 2000'li yıllar izlemiş ve izlemektedir.

2.2.1. Türkiye'de Medyanın Gelişim Çizgisi

Türkiye'de medyanın gelişim süreci incelendiğinde süreç Osmanlı İmparatorluğu'nun hüküm sürdüğü dönemlere kadar gitmektedir. Türkiye Cumhuriyeti'nde basının gelişim süreci incelendiğinde, 1400'lü yıllardan bugüne kadar uzanan geniş bir tarihsel yolculuk yapılması gerekmektedir. İçerisinde bulunduğumuz teknoloji çağının basın, iletişim ve haberleşme alanına kazandırdığı gazeteler, dergiler, televizyon ve radyo istasyonları, internet ve mobil uygulamaların yanı sıra iletişim ve haberleşmeye yönelik ilk göstergeler kağıtlar olmuştur. Önceleri tek tek yazılmış ve elden elde dağıtılan bu kâğıtlar bu alanda baş göstermiştir. Daha sonra ise bu kağıtların nicelik olarak çokluğu düşünülerek ve ayrıca daha fazla insanın bunlardan yararlanması da ön plâna konularak basım ile ilgili kuruluş ve ofisler kurulmak istenmiştir. Bu gelişmeler matbaanın kuruluşuna zemin hazırlamıştır. Dünya'da basım ve yayın faaliyetlerine yönelik yaşanan gelişmelerin ve matbaa gibi kuruluşların oluşması, ülkemizde de aynı anda olmamasına rağmen yaşanmıştır. Bu kapsamda ülkemizde kurulan ilk matbaa ile ilgili veri; Yahudi mülteciler tarafından 1492 yılında İstanbul'da kurulan matbaa olarak kayıtlarda yerini almaktadır (Demir, 2007: 77). Ülkemiz topraklarındaki farklı kimliklerin bu yöndeki girişimlerinin yanında 1726 yılında Said Mehmet ile İbrahim Müteferrika'nın kurmuş oldukları matbaa ise ülkemizde kurulan ve kendi vatandaşlarımızın gerçekleştirdiği bir girişim olarak belgelenmektedir (Demir, 2007: 77). Said Mehmet ve İbrahim Müteferrika'nın kurmuş oldukları bu matbaadaki dikkat çeken detay ise dönemin sadrazamı Damat İbrahim Paşa'nın bu süreçteki teşviki ve desteğidir (Er, 2003: 22).

Ülkemizde medyanın gelişim çizgisinin çıkış noktasına bakıldığında, bu sürecinin batılı ülkelerden ayırım göstermesi dikkat edilmesi gereken temel husustur. Bu durum, modernleşme hareketlerinin ülkemizde Batılı diğer ülkelerin aksine toplumsal temelli değil de devlet odaklı olarak gerçekleştirilmesinden kaynaklanmaktadır. Modernleşme temellerinin ve ilerleme sürecinin devlet eliyle şekillendirilmesi ve yönlendirilmesi medyanın da doğrudan bu yönde etkilenmesine sebep olmuştur. Türkiye’de basın ortaya çıkışı ve gelişmesi Batılı devletlerden daha farklı bir süreçte gerçekleşmiştir. Bahsedildiği üzere bu durumun en temel nedeni de Batı toplumlarında basın ve basına yönelik her türlü süreç toplumsal dinamiklerle ortaya çıkarken, aynı yönde bir gelişme ülkemizde bizzat üst akıl olarak ifade edebileceğimiz devlet eliyle gerçekleştirilmeye başlanmıştır (Demir, 2007: 78). Doğal olarak bir değerlendirme yapıldığında, ülkemiz basınının gelişimine dair ilk günden bu yana basınımda devletçilik ve bir devlet hâkimiyetinin olması yüksek oranlı bir ihtimal dâhilinde olacaktır. İlk matbaanın padişahın sağ kolu olarak nitelendirilen bir mevkide olan sadrazam teşviki ve desteği ile kurulması, kurulan basın organlarının çalışanlarının büyük çoğunluğunun da devlet memuru olmaları, bahsedilen bu savı doğrular nitelikte olmaktadır. Çünkü devlet elinin ve desteğinin olduğu bir basın aracı ile devletin sosyal, ekonomik ya da politik adımlarını eleştirmek ya da muhalif bir çizgi izlemek çok da olası bir durum özelliği taşımamaktadır.

Türkiye’de kurulan ilk matbaa ilerleyen dönemlerde birçok matbaa atölyelerinin kurulmasına öncülük etmiş ve yurdun dört bir yanında çok sayıda matbaa kurulmasına olanak sağlamıştır. Matbaa sayılarındaki bu artış akabinde basılan, yayınlanan ve kamuoyuna geniş bir alanda yayılan gazetelerin sayılarına da etki etmiştir. Bu bilgiler ışığında Türkiye’de çıkarılan ilk gazetelerin daha çok dış kaynaklı yayın organları tarafından organize edildiğini gözlemlenmektedir. Dış kaynaklar tarafından finanse edilen, yönlendirilen ve temin edilmesi sağlanan bu gazeteler, özellikle kaynaklarını tedarik eden ülkelerin ekonomik, siyasi ve sosyal durumlarını Osmanlı topraklarındaki vatandaşlarına iletmek amacıyla faaliyet alanı bulmayı hedeflemişlerdir. Bu gazetelerin ilk örnekleri 1795 yılında Fransızlar tarafından çıkarılan *Bulletin de Nouvelles* gazetesidir ve bu gazeteyi daha sonra çıkarılan *Smyrneen*, *Courrier de Smyrne* gibi gazeteler izlemiştir (Demir, 2007: 79). Bu gazeteler daha çok Fransızların ülkemiz topraklarındaki çıkarlarını dile getirmiş, Fransız düşünce ve hedeflerini yaymak üzerine

basılmış ve Fransızlar arasında haber alış verişini sağlama amacıyla basılmış gazete özelliklerini taşımaktadırlar.

Ülkemizde çıkarılan ve kendi dilimizde basılan ilk Türkçe gazete *Takvim-i Vekâyî*dir (Akbulut, 2013: 37). Bu gazetenin çıkarılmasına öncülük eden devlet büyüğü ise Sultan 2. Mahmut'tur. Sultan 2. Mahmut, hükümet icraatlarının kamuda bilinirliğinin artması, halkın devlete olan bağlılığının sağlanması ve devletin diğer yayın organlarınca tehdit altında olmaması gibi düşünceleri neticesinde bu gazetenin kurulmasına öncülük etmiştir. Bu nedenle gazetenin toplumun tamamına ulaşabilmesi için Rumca, Ermenice, Arapça ve Farsça baskılarının oluşturulduğu bilinmektedir.

Ülkemizde çıkarılan özel gazetelere ise İngiliz William Churchill tarafından 1840 yılında çıkarılmaya başlanan *Ceride-i Havadis* 'tir. Bu gazete de basım ve dağıtım süreçlerinde devlet desteği almasından ötürü yarı resmi statüde değerlendirilmektedir (Ölker, 2013: 2021). Devlet desteğinin hiç olmadığı ve tam manasıyla özel gazete olarak tanımlanabilecek ilk gazete ise 1860 yılında Ağâh Efendi tarafından çıkarılan ve gazetecilik macerasının başladığı esas gazete olarak kabul edilen *Tercüman-ı Ahval* gazetesidir (Budak, 2012: 663). 1862 yılında Şinasi tarafından çıkarılan *Tasvir-i Efkâr* gazetesi ise halkın yolladığı şikâyet ve itiraz mektuplarını, istek ve arzuhâl yazılarını basın üzerinden duyuran ilk gazete özelliğini almıştır (Demir, 2007: 83). Tüm bunların yanında bu gazetenin kamuoyu oluşturma ve halkı bilinçlendirme hedefini de ön planda tutması, gazetenin diğerlerinden ayrılan önemli bir farkını ortaya koymaktadır (Er, 2003: 20). Ülkemiz basın tarihinde gözlemlenen ilk muhalif özellikler taşıyan gazete ise 1866 yılında Ali Suavi tarafından çıkarılan *Muhbir* isimli gazetedir (Demir, 2007: 84). Bu gazete hükümetin politikalarını incelemiş, yetersizlikleri dile getirmiş ve milli bir meclisin kurulması gibi konuları gündeme getirmiştir.

Gazetelerin basım fikri, basılması süreci ve faaliyetlerinin yanında ülkemizde gözlemlenen diğer bir gelişme de bu süreç üzerinde yapılan düzenleme hamleleridir. Bu bağlamda matbaa açma, gazete basma ve dağıtma ile içerik üzerindeki denetim hususları ve gerekli diğer tüm durumlar göz önünde bulundurularak 17 Şubat 1857 yılında bir Matbuat Nizamnamesi yürürlüğe konmuştur. Ayrıca bu gelişmeyi daha sonra Tanzimat Fermanı'nın ilanı ile birlikte daha kapsamlı kabul edilen ve daha liberal bir düzenleme olarak bilinen Fransız Basın Kanunu'ndan esinlenerek yapılan 1864 tarihli Matbuat Nizamnamesi izlemiştir (Er, 2003: 25). Bu nizamname de tıpkı 1857 yılında

çıkarılan nizamname gibi gazete çıkarılması, gazetelerin denetimi, içeriği ve gerekli izinler ile ilgili düzenlemeleri içermektedir. Ancak ülkemiz basınında gerçekleşen ve olumlu olarak ifade edilebilecek bu gelişmelerin aksine, basın alanında faaliyet gösteren bazı gazetelerin ülke bütünlüğüne aykırı hareket ettikleri ve kural ihlalleri yaptıkları gerekçesiyle 1867 yılında Sultan Abdülaziz'in Ali Kararnamesi ile 1864 Matbuat Nizamnamesi askıya alınmıştır (Er, 2003: 26). Bu gelişme ülke basınıımız üzerinde bir sansür ve katı müdahale olarak algılanabilmektedir.

Türk basınında gözlemlenen olumlu ve olumsuz bir takım gelişmeler ışığında zamanla çok sayıda aktör basın alanında faal bir şekilde çalışma hayatı yakalamış bulunmaktaydı. Farklı isimde ve içerikte birçok gazete ülkemiz sınırlarında habercilik yapabilmekteydi. Bu gazeteler üzerinde gerekli düzenlemelerin nizamnameler aracılığı ile yapılmaya çalışılmasının yanında bu aktörlerin faaliyetleri üzerinde denetim kuracak bir kurum düşünülmüştü. Neticesinde Matbuat Müdürlüğü kurulmuştur ve bu müdürlük 1868 tarihinde Dâhiliye Nezareti (İçişleri Bakanlığı)'na devredilmiş ve akabinde ülkemizde ilk olarak görülen Basın Kanunu 14 Mayıs 1877 yılında yürürlüğe konulmuştur (Er, 2003: 28).

Ülkemiz basınına dair bahsedilen ve olumlu olarak nitelendirilebilecek bu gelişmelerin yanında, değinilmesi gereken bir diğer önemli hususta basın üzerindeki ilk cezalandırma yansımalarıdır. Basın tarihimizde gözlemlenmiş ilk kapatma cezaları 1800'lü yıllarda gerçekleşmiştir. Bu kapsamda Tercüman-ı Ahval, yayınlanan bir makale nedeniyle hükümet emriyle iki haftalık bir süreyle yayın yasağı almıştır ve bu cezalandırmada dönemin totaliter eğilimlerinin yansımaları görülmüştür (Demir, 2007: 85). Bu vaka, ülkemizde gazete kapatılmasına gösterilen ilk örnek olay niteliğini taşımaktadır.

2.2.2. Cumhuriyet Dönemi ve Sonrası Türk Basını

Cumhuriyetin ilân edilmesinden bir yıl sonra çıkarılan 1924 Anayasası'nın 77. Maddesinde, "*Basın, kanun çerçevesinde serbesttir ve yayımından önce denetlenemez, yoklanamaz.*" ifadesi yer almaktadır. 1924 Anayasası'nın bu maddesi ile basın üzerinde kanunilik ilkesi uygulanmakta, böylelikle basın üzerindeki düzenleyici, denetleyici ve basın güvenliği ile ilgili hususlar kanun ile oluşturulmaktadır. Bu gelişmelere ek olarak habercilik ve iletişim düzeninin daha rahat bir zeminde işlemlerini sağlamak adına bazı

ilave adımların da atıldığı görülmektedir. Çıkarılan Bakanlar Kurulu Kararnamesi ile basın üzerindeki sansürler kaldırılmış ve basının daha özgür bir faaliyet alanı elde etmesi amaçlanmıştır.

Cumhuriyetin ilâanı ve akabinde ülkemiz basınında yaşanan olumlu gelişmelerin yanı sıra değinilmesi gereken diğeri bir önemli husus ise ülkemiz basın tarihi açısından son derece kritik bir dönemeç olan Takrir-i Sükûn Kanunu'dur. Takrir-i Sükûn Kanunu, 4 Mart 1925 yılında çıkarılmıştır ve çıkarılmasındaki en büyük etkeni Şeyh Said ayaklanması oluşturmuştur (Tunçay, 2000: 137). Şeyh Said ayaklanması ve sonrasında gelişmeler toplumsal çapta bir hareketliliğe neden olmuş, toplumsal düzen ve huzurda sorunlar baş göstermiştir. Bu kapsamda bazı yayın organları da ayrılıkçı fikirler üzerinde yayın yapmışlar ve isyanı destekler bir söylem oluşturmuşlardır. Bu durum da tabii olarak devlet erkânını basın alanında düzenlemeye sevk etmiştir. Böylece Takrir-i Sükûn Kanunu ile mevcut düzen ve sükût üzerinde her türlü olumsuz faaliyette bulunulmasını engellemek amaçlanmıştır. Neticesinde ise bu amaç ışığında amaçlanan durumu bozacak her türlü yayın organının faaliyetine son verilerek basın üzerinde hâkimiyet kurulmuştur. Böylelikle iktidar üzerinde baskı kurmaya çalışan ya da iktidarın politik adımlarına muhalif kalemi olan yayın organları da kontrol altına alınmış bulunmaktadır. Takrir-i Sükûn Kanunu çıktıktan sonra kapatılan bazı gazeteler ise Tevhid-i Efkâr, Son Telgraf, İstiklâl, Sebilürreşat, Aydınlık ve Orak Çekiç gibi yayın organlarıdır (Demir, 2007: 121).

1931 yılında çıkarılan ve 1881 sayılı kanun olan Matbuat Kanunu ise Cumhuriyet Dönemi'nin ilk matbuat kanunu niteliğini taşımaktadır ve 27 Temmuz 1931 yılında yürürlüğe girmiştir. Bu kanuna göre gazete ve dergilerde çalışan her türlü görevlinin hükümete bildirilmesi esas alınmıştır (Değirmenci, 2010: 111). Ayrıca padişahlık ve hilafet makamlarına dair olumlu her türlü yazıların yayınlanması yasaklanmıştır ve bakanlar kurulu kararı ile gazetelerin yayın faaliyetleri durdurulabilecektir. Daha sonra 1938 yılında 1881 Sayılı Matbuat Kanunu'nda yapılan bir değişiklikle, gazete ve dergi çıkarma izni ruhsatlandırmaya dayandırılmış ve gazete ve dergi çıkarılması izninin alınmasının yanı sıra bu işlem bir ödeme şartına da bağlanmıştır. Gerek bakanlar kurulu kararıyla kapatılmaya imkân tanınması ve gerekse de ruhsat ve para ödeme şartları, basın organları üzerinde ciddi bir baskı oluşturmakta ve bu organların faaliyetlerini denetim altına almaya yaramaktadır.

İkinci Dünya Savaşı yılları olan 1940'lı yıllarda, Türkiye Cumhuriyeti savaşa girmemiş ancak savaşın da ağırlıklı yansıması sonucu hükümetin sıkı yönetimi söz konusu olmuştur. Bu yıllarda hükümet kararları kesindir ve yargı yolu bu kararlara kapalıdır. Bu dönemde, savaş gündemi ile yaptıkları yorumlardan ötürü Cumhuriyet, Tan, Tasfir-i Efkâr ve Haber gazeteleri yayımları durdurularak cezalandırılmışlardır (Değirmenci, 2010: 113).

2.2.3. Çok Partili Siyasal Hayata Geçiş ve Basın

Türkiye Cumhuriyeti'nin 1946 yılında çok partili bir siyasal yaşama geçme kararı ve Demokrat Parti'nin 1950 yılında yapılan seçimleri kazanarak iktidara gelmesi ülkemizde çok partili siyasal hayatın ilk örneklerini ortaya koymaktadır. Yönetim fonksiyonu üzerindeki yarışın, aktörleri açısından çoklu bir sisteme geçişin aktif hayata yansıtılmasının gazetecilik alanına da olumlu yansıması söz konusudur. Bunun en büyük ve önemli nedeni ise Menderes Hükümeti'nin benimsediği liberal politikalarıdır. Bu kapsamda dönemin varlıklı girişimcilerinin çoğu basın sektörüne çekilmiş ve bu sektöre yatırım yapmaları sağlanmıştır. Dönemin liberal yansıması olarak görülen bir diğer gelişme ise 15 Temmuz 1950 yılında çıkarılan ve 24 Temmuz 1959 yılında yürürlüğe giren 5680 Sayılı Basın Kanunu'dur (Demir, 2007: 160). Bu kanun ile basın faaliyetleri için zorunlu kılınan ruhsat alma durumu kaldırılmış ve gazetecilik alanındaki girişimciler üzerindeki cezai sorumluluk gibi unsurlar lağvedilerek sorumluluk yazı işleri müdürlerine aktarılmıştır.

Basın üzerinde liberal yansımaların olumlu etki yaratmasının yanında 1950 yılı itibarıyla Demokrat Parti mensupları da basın mensuplarıyla periyodik toplantılar gerçekleştirmişler ve basın alanıyla yakın bir ilişki kurma yolunu tercih etmişlerdir. Ayrıca DP iktidarı ile birlikte tutuklu gazeteciler serbest bırakılmış, kapatılan gazetelerin ise yayın yasakları kaldırılmıştır. Bunun nedeni olarak da DP hükümetinin ekonomik alandaki kalkınma ve istikrar çabalarının, basın aracılığı ile perçinlenmeye çalışılması da düşünülebilir. Basın üzerine dönemin olumlu algılanabilecek bir diğer gelişmesi ise 14 Mayıs 1950 yılında basın literatürüne kazandırılan Parlamento Muhabiri kavramıdır (Er, 2003: 127). Böylece parlamento çalışmalarını yakinen takip edecek olan parlamento muhabirleri, meclisin ve hükümetin çalışmalarını halka daha aktif şekilde iletme olanağı bulmuşlardır.

DP hükümeti döneminde basın üzerinde gözlemlenen bu olumlu gelişmeler, ikinci Menderes hükümetiyle ve 1954 itibarıyla yerini biraz daha sıkıntılı bir hâle bırakmıştır. Buna neden olarak da, 1954 tarihinde uygulamaya konulan *6334 sayılı Neşir Yoluyla ya da Radyo ile İşlenecek Bazı Cürümler Hakkında Kanun* gösterilmektedir (Değirmenci, 2010: 116). Bu yasa ile birlikte bazı gazeteciler hapis cezaları almış, hapis cezalarındaki süreler arttırılmış, para cezaları yükseltilmiş ve basın organlarını kapsayan dava sayılarında artışlar ortaya çıkmıştır. Böylelikle iktidara gelişi ve ikinci kez iktidar koltuğuna oturana dek DP'nin basın üzerine hamlelerine pembe bir pencereden bakılırken, 1954 ve sonrasında DP'nin de basın üzerinde etkin bir hâkimiyet kurmak istemesi anlaşılmaktadır. 18 Nisan 1960 yılında kurulan ve heyetin tamamı DP mensuplarından oluşan Meclis Tahkikat Encümeni ise muhalefetin DP üzerindeki suçlamalarını araştırmak amacıyla kurulmuş bir araştırma komisyonudur (Demir, 2007: 163). Ancak komisyonun tanımında belirtilen ve mantıksal olarak sorgulanan unsur ise DP ile ilgili bir şikâyetin yine DP mensuplarınca kurulmuş bir komisyonca incelenecek olmasıdır. Meclis Tahkikat Encümeni, basın üzerinde de bir takım yetkilerle donatılmıştır. Bunlar; basında sansür, gazetelerin yayınlarını durdurma ve gazete gibi basın araçlarının yöneticileri üzerinde yargısal denetimi daha sık ve ağırlaştırarak gerçekleştirme gibi yetkililerdir.

Bahsedilen dönem basın süreci, çok partili yaşama geçiş aşamasında yaşanan olumlu gelişmeleri geri de bırakarak taban tabana zıt bir hâl olarak büyük farklılık göstermiştir. DP'nin iktidara geliş aşamasında basın adına çizmiş olduğu ve hedeflediği olumlu tablo yerini tam tersi istikamette bir yöne bırakmıştır. Basın bu dönemde de siyasi konjonktürün etkisi altında kalmıştır.

2.2.4. 27 Mayıs 1960 Askeri Müdahalesi ve Basın

27 Mayıs 1960 Askeri Müdahalesi ile ülkemiz basını üzerinde önemli değişiklikler ve gelişmeler ortaya çıkmıştır. 27 Mayıs Askeri Müdahalesi ve akabinde kurulan Milli Birlik Komitesi (MBK), ülke yönetimi üzerinde çeşitli uygulama ve tasarruflar gerçekleştirmiştir. Kuşkusuz ki bu gelişmeler ülkemiz basınına da yakından ilgilendirmiş ve etkilemiştir. Darbe sonrası vuku bulan olayların en başında, MBK tarafından çıkarılan *212 Sayılı Kanun ve kurulan Basın İlân Kurumu gelmektedir*. Bu kurum, devletin resmi ilânlarının dağıtımında düzenlemeler yapmak ve resmi ilân dağıtımında ortaya çıkan adaletsizliklerin önüne geçmek amacıyla kurulmuştur.

Buradan anlaşılan durum ise tek parti döneminin CHP'si ve çok partili yaşamın DP'sinin resmi ilânların dağıtımında yapmış oldukları gazete kayırmacılığının önüne geçebilme düşüncesi olarak değerlendirilebilmektedir.

MBK'nin basın üzerindeki hafifletici düzenlemelerine, geçmişte çıkarılan 6334 ve 6732 Sayılı Kanunları iptal etmesi, basın üzerindeki çoğu katı uygulamaları kaldırması ve gazetecilere getirdiği İspat Hakkı uygulaması örnek olarak gösterilebilmektedir (Değirmenci, 2010: 120). Yine 1961 Anayasası da ülkemiz basını üzerinde olumlu karşılanabilecek ve iyi niyetli düzenlemelere sahne olmuştur. Örneğin, 1961 Anayasası'nın 22. Maddesi'nde, “ *Basın hürdür, sansür edilemez. Devlet basın ve haber alma hürriyetini sağlayacak tedbirleri alır.* ” ifadeleri yer almaktadır (Gevgili, 1983: 224). Görüldüğü üzere askeri müdahale sonrası oluşturulmuş bir anayasa olan 1961 Anayasası, Türk Basını üzerinde olumlu düzenlemeler içermektedir. Bu gelişmelerin yanında, 1961 Anayasası'nın 121. Maddesi itibarıyla radyo ve televizyon yayınları üzerinde değişikliğe gidilerek bu kuruluşların tarafsız ve özerk bir kamu kuruluşları statüsünde yönetilmeleri öngörülmüştür (Değirmenci, 2010: 167).

27 Mayıs 1960 Askeri Müdahalesi sonrası ülkemiz basını üzerinde dikkat çeken bir diğer gelişme de 1 Mayıs 1964 yılında çıkarılan 359 Sayılı Kanun'dur. 359 Sayılı Kanun, Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu'nun (TRT) kurulmasını içermektedir (Gürbüz, 1980: 220). Böylece bugün çok sayıda kanalı bulunan TRT'nin temellerinin 1960 Askeri Müdahalesi sonrası atıldığı gözlemlenmiş olmaktadır.

2.2.5. 12 Mart 1971 Muhtırası ve Basın

12 Mart 1971 tarihi, Türkiye Cumhuriyeti'nin siyasal hayatı açısından önemli gelişmelere sahne olmuştur. Bunun sebebi ise bahsedilen bu tarihte askeriye tarafından dönemin hükümetine yollanmış bir muhtıradır ve bu muhtıranın sonucunda istifa eden bir Adalet Partisi yönetimidir (Demir, 2007: 173). 12 Mart 1971 Muhtırası'nın neden olduğu bu istifa sonrası koalisyon hükümeti kurulmuş ve siyasi istikrar anlamında dalgalanmalar yaşanmıştır.

12 Mart 1971 Muhtırası'nın ülkemiz basınına etkisi, 20 Eylül 1971 yılında çıkarılan 1488 Sayılı Kanun ile görülmektedir. Bu kanun 1961 Anayasası'nın 22. Maddesi'ndeki basın teminatını ve basının özgür bir hareket alanını kısıtlayıcı niteliklere sahip bir takım düzenlemeler içermektedir. Bu kapsamda, 1961

Anayasası'nın 22. Maddesi'nde belirtilen hür basın teminatı 20 Eylül 1971 tarihli ve 1488 Sayılı Kanun ile yerini ilgili mercilere verilen yetkiyle basın üzerinde sansür yapılabilmesine ve basın kuruluşlarının kapatılması gibi düzenlemelere bırakmıştır (Değirmenci, 2010: 123). Böylelikle basının özgürlüğü denilen ince çizginin yeniden çizilerek şekillendirilmesi hedeflenmiştir.

1960 Askeri Müdahalesi sonrası serbest bırakılan dönemin tutuklu gazetecileri, 1971 Muhtırası itibarıyla özellikle sol görüşlülere ağırlıklı olmak kaydıyla tekrar hapis cezasına çarptırılmışlardır. Bu tarihteki önemli sayılan gelişmelerden biri de gazete gibi basın araçlarının bu askeri müdahaleye bakış açılarıdır. CHP politikalarını ağırlıklı olarak kaleme alan Ulus gazetesi, 1971 Muhtırasına olumsuz bir tavırla yaklaşırken Milliyet, Cumhuriyet, Akşam ve Devrim gibi gazeteler ise 1971 Muhtırasını desteklemişlerdir (Demir, 2007: 173).

2.2.6. 1980 Askeri Darbesi ve Basın

Türk Basın'ı için önemli bir tarih niteliği taşıyan 1980'li yıllar, ülkemizin birçok alanında etkili olduğu gibi basınında da etkili olmuştur. 1980 ve sonrası, ülkemiz basını için ticarileşmenin ve ticari kaygıların ön plânda tutulduğu yıllar olarak tarih sahnemizde yer almaktadır. Basının ülkemizde medya adını almasının ve yüksek sermaye gibi parasal değerlerin basında söz konusu olmasının alt yapısı, 1980 ve sonrasında uygulanan ekonomik politikaların yansıması sonucu ortaya çıkmıştır.

1980'li yıllarda ve sonrasında, global dünyada ön plâna çıkan teknik ve teknolojik gelişmeler ülkemize de yansımıştır. Bu gelişmeler doğrudan ülke basını üzerinde önemli etkiler oluşturmuştur. Bu sürecin baş aktörü ise Turgut Özal'dır. Turgut Özal, liberal ekonomik politikaları yoğun bir şekilde Türkiye'de uygulamak istemiştir (Ataman, 2003: 51). Bu kapsamda 1980 Askeri Darbesi sonrası, askeri yönetimin yapılan seçimlerle görevi devrettiği Turgut Özal ve Anavatan Partisi, liberal sağ politikalarının uygulayıcısı olmuş ve bu durum ülkemiz basınına direkt olarak etkilemiştir.

12 Eylül 1980 Askeri Darbesi, Türkiye'de siyasi istikrarı zedeleyen bir olay niteliği teşkil etmektedir. 1980 Askeri Darbesi sonrasında 1982 Anayasası oluşturulmuştur. 1982 Anayasası'nın içeriği incelendiğinde özgürlükler bağlamında 1961 Anayasası'ndan farklılık gösterdiği ve tam tersi bir istikamette olduğu

anlaşılmaktadır. Tıpkı ülkemizde meydana gelmiş diğer askeri müdahalelerde olduğu gibi 1980 Askeri Darbesi'nden sonra da ülkemiz basını üzerinde değişiklik yapan düzenlemeler meydana gelmiştir. 1980 Askeri Darbesi sonrası ülke yönetimine el koyan Milli Güvenlik Konseyi, çıkarmış olduğu 1402 Sayılı Kanun ile kendisine basın üzerinde sansür uygulaması yapabilme yetkisi vermiştir (Değirmenci, 2010: 125). Yine diğer askeri müdahale süreçlerinde olduğu gibi 1980'de de birçok gazeteci tutuklanmış ve yayın faaliyeti gösteren birçok gazete kapatılmış ya da sansüre maruz kalmıştır.

2.2.7. 1983 ile 2014 Yılları Arası Basın

1983 yılından itibaren günümüze doğru ülke basınımız üzerinde yapılan araştırma ve incelemelerde değinilmesi gereken ilk gelişme, 11 Kasım 1983 tarihinde çıkarılan ve 2954 Sayılı Kanun olarak kayıtlara geçmiş yasadır. Bu kanun aynı zamanda Türkiye Radyo ve Televizyon Kanunu olarak bilinmektedir. Bu kanun ile Radyo ve Televizyon Yüksek Kurulu kurulmuştur (RTYK). RTYK ise yine bugün sıkça duyduğumuz Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'nun temellerinin atıldığı bir kurum niteliği taşımaktadır. RTYK, basın ve yayın faaliyetlerinde bu işlemleri gerçekleştiren aktörler üzerinde hâkimiyet kurmak ve bunları denetlemek amacı taşımaktadır. 2954 Sayılı Kanun, 1983 yılı içerisinde daha önce ceza almış gazete ve bu gazeteleri çıkaran gazeteciler üzerinde yaptırımların daha fazla ağırlaştırılmasını öngörmekteydi (Değirmenci, 2010: 130).

1980'li yıllarda başlayıp devam eden bir diğer önemli gelişme de liberal ekonomik adımların atılması ve sermayenin basın sektörüne çekilmesi durumudur. Zaten basın üzerinde yüksek parasal değerlerin ön gördüğü şirketlerin hâkimiyet kurması, bu sektörün adının basından medyaya kaymasına neden olmaktadır. Bu durumun en önemli aktörü Turgut Özal'dır. Turgut Özal, liberal ekonomik modeli benimsemiş ve bu yönde düzenlemelerin hayata geçirilmesine öncülük etmiştir. Nitekim de Turgut Özal'ın, uygulanmasında çok büyük katkısının olduğu 24 Ocak Kararları olarak bilinen düzenlemelerde, liberal düşüncenin pazar anlayışını benimsemesi ve bu prensiplerin basın üzerine yansması olumlu gibi algılansa da aslında olumsuz yönleri daha fazladır. Bu duruma gösterilebilecek en belirgin örnek, devletin kâğıt üzerindeki destekleyici tavrına son vermesi ve oluşan yükün gazetecilerin üzerine kalmasıdır. Bu durum ise sektörde bir süzgeç dönemini gündeme getirerek bazı aktörlerin bu sektörden elenmesine sebep olmuştur. Elenenlerin yanı sıra sektöre yüksek sermaye sahiplerinin

girişleri de gözlemlenmiştir. Aydın Doğan ve Asil Nadir gibi isimler ülkemizde bir takım basın kuruluşlarını satın almış ve bu alana yatırım yapmışlardır (Demir, 2007: 193). Bu durum, ülkemiz basınında tekelleşme sorununu gündeme getirmiştir.

Turgut Özal döneminin önemli ekonomik politikalarından biri de özelleştirme hamleleridir. Özelleştirme hamlelerinin ilk örneklerine bakıldığında Posta Telefon Telgraf İdaresi'nin hisselerinin Netaş ve Teletaş gibi özel şirketlerce alındığı görülmektedir (Değirmenci, 2010: 131). Bunun yanı sıra 1980 ile 1990 yılları arasında gözlemlenmiş dikkat çekici bir diğer gelişme de bu yıllarda sansür ve ceza gibi işlemlerin son derece etkili uygulandığıdır. 1983'ten 1990 yılına gelene dek, 2627 adet gazeteci hakkında toplamda 1820 adet dava açılmış ve bu davaların sonucunda 26 adet gazeteci ağır hapis cezalarına çarptırılmıştır (Koloğlu, 1995: 135).

1990'lardan itibaren ülkemiz basını incelendiğinde gözlemlenen ilk gelişmeler televizyon kanalları üzerinde gerçekleşmiştir ve bu gelişmeler tek tipleşmenin ve tekelleşmenin aksine özel televizyon kanallarının kurularak yayıncılık hayatına katılmalarıdır. Bu gelişmelerin yaşanmasına ışık tutan gelişme ise Turgut Özal'ın yurt dışından Türkçe yayın yapılmasının önünde kanunen hiçbir engel olmayışını deklare etmesidir. Böylece uydu kiralama metoduyla 1990 yılında Star-1 televizyon kanalı Uzan Grubu tarafından kurularak yayıncılık faaliyetine başlamıştır (Değirmenci, 2010: 137). Bir diğer önemli gelişme de daha çok 1980'lerde görülen basın sektöründeki aile şirketleri üzerinde gerçekleşmiştir. Bahsedilen bu aile şirketleri, 1990'lardan itibaren yapısal bir değişim geçirerek yerlerini sermaye hacmi yüksek, ticaret kapasitesi fazla holdinglere bırakmıştır. Bu değişim, liberal ekonomik politika hamlelerinin basın üzerinde gözlemlenen sonuçlarıdır. Tüm bu süreçler, basın sektöründe aktif faaliyette bulunan aktörler üzerinde önemli yapısal değişmeye yol açmıştır.

1990'lı yıllarda DP iktidarının son zamanlarında gözlemlenen ve yine 1980'li yıllarda sıkça rastlanan gazetecilere dava açılan dava örnekleri gözlemlenmiştir. 1990 yılında 90 gazeteci tutuklanmış ve basın üzerinde çeşitli müdahaleler gözlemlenmiştir (Koloğlu, 1995: 135). Bu gelişmeleri ilerleyen dönemlerdeki tutuklamalar ve sansürler izlemiştir. Gazeteci tutuklamaları, davalar ve basın üzerinde kurulmak istenen hâkimiyetin yanı sıra dönemin çarpıcı ve etkileyici gelişmelerinden bir diğeri de faili meçhul cinayetlerdir. Faili meçhul olarak nitelendirilen bu eylemler nedeniyle 19 adet gazeteci hayatını kaybetmiştir (Değirmenci, 2010: 138).

13 Nisan 1994 tarihli ve 3984 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun çıkarılmıştır. Bu kanunun çıkarılmasıyla yapılan ilk değişiklik, Radyo ve Televizyon Yüksek Kurulu'nda yapılmıştır. RTYK'nın adı Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) olarak değiştirilmiş ve yine bu kanun RTÜK'ün idari yapısını da düzenleyen bir içeriğe sahip bulunmaktadır.

1994 yılından itibaren başlayarak 2000'li yıllara geçişte, ülkemizin siyasi hayatında dalgalanmalar görülmüş ve neticesinde kurulan koalisyon hükümetleri yönetim faaliyetlerini icra etmeye gayret etmişlerdir. Tabii olarak koalisyon hükümetlerini oluşturan aktörlerin anlaşmazlık yaşamaları ülkeyi toplumsal ve ekonomik yönden olumsuz etkilemiştir. Neticede yaşanan bu süreç ülkemiz basınını olumsuz etkilemiştir. Bu yansımalar önceki dönemlerde olduğu gibi davalar, tutuklamalar, kapatmalar ve ekonomik baskı olarak ülke basınında kendini göstermiştir.

2.2.8. Türkiye'de Basın Sektörünün Baş Aktörleri

Türkiye basınının tarihsel gelişim çizgisi düz bir şekilde ilerlememiş, ülke basınımız oldukça fazla sayıda dalgalanmalar yaşamıştır. Bu hareketlilik de beraberinde basın sektöründe faaliyette bulunan aktörler üzerinde önemli etkilerde bulunmuştur. Bu etkiler kimi zaman hapis cezaları, sansürler, para cezaları ve yayın yasağı gibi olumsuz şekilde gün yüzüne çıkarken kimi zaman da devlet desteği ve teşviki ile basın kuruluşlarının desteklenmesi, reklam ve remi ilânlar olarak bir anlamda ödüllendirilmesi olarak gözlemlenmiştir.

İçerisinde bulunduğumuz bu dönemde ise ülke basınımızda ön plâna çıkan bazı aktörler incelendiğinde bunların ağırlıklı olarak sermayesi yüksek, ticari ilişkileri etkin ve ekonomik olarak geniş bir ağa sahip oldukları gözlemlenmektedir. Bu şirketler gerek gazetecilik gerekse de televizyonculuk üzerinde önemli roller üstlenmektedirler. Bu aktörler, T.C. Başbakanlık Basın-Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü'nden 2013 yılında alınan verilere itibarıyla; Türkiye Radyo ve Televizyon Üst Kurumu, Doğan Grubu ve Doğan Yayın Holding, Çukurova Holding, Cumhuriyet Gazetesi, Ciner Grubu-Merkez Yayın Holding, Çalık Grubu, Doğuş Yayın Grubu, Gülen Grubu Medya Kuruluşları, Feza Yayın Grubu, İhlâs Yayın Holding, Kanal 7 Medya Grubu, Koza İpek Holding, Albayrak Grubu, Star Medya Grubu ve Demirören Medya Grubu'dur.

2.2.8.1. Türkiye Radyo ve Televizyon üst kurumu

1 Mayıs 1964 yılında özel bir kanunla kurulan TRT, özel bir tüzel kişiliğe sahiptir. Bünyesinde 15 televizyon kanalı, 7 ulusal, 6 bölgesel, 2 uluslararası radyo kanalına sahiptir. Bunlar; TRT 1, TRT Haber, TRT Spor, TRT Çocuk, TRT Avaz, TRT Okul, TRT Avaz, TRT Arapça, TRT Müzik, TRT Belgesel, TRT Şeş, TRT Anadolu ve TRT GAP televizyon kanalları. TRT Radyo 1, TRT FM (TRT Radyo 2), TRT Radyo 3, TRT Radyo 4, TRT Türkü, TRT Nağme, TRT Radyo Haber, Antalya Radyosu, Diyarbakır Radyosu, Çukurova Radyosu, Erzurum Radyosu, Trabzon Radyosu, Radyo 6, TRT Avrupa Fm ve TRT'nin Sesi Radyosu isimli radyo istasyonlarıdır. Ayrıca Vizyon Dergisi, TRT Çocuk Dergisi ve Pepe Dergisi isimli dergileri de bünyesinde barındırmaktadır.

TRT ile ilgili olarak değinilmesi gereken önemli husus ise işleyişindeki düzenlemelerdir. TRT ile ilgili ilk göze çarpan yürütme organı olan hükümetlerin TRT üzerindeki denetimleridir. Çünkü bugün TRT'nin yönetmeliği incelendiğinde, TRT Genel Müdürlüğü koltuğu için üst kurulların göstemiş aday göstermiş oldukları isimlerden en fazla oyu alan üçü, bakanlar kuruluna gönderilmekte, Bakanlar Kurulu ise bu üç ismi bir isme indirerek Cumhurbaşkanı'nın onayına sunmaktadır. Ayrıca en yüksek ikinci karar organı olan TRT Yönetim Kurulu da yine belirlenen adaylar arasından atama gerçekleştirmektedir. Durum bu şekilde gerçekleşince de TRT'nin siyasi konjunktüre bağlı olarak siyasal iktidarın ideolojisini yansıtabilmesi kaçınılmaz olmaktadır.

2.2.8.2. Doğan Grubu ve Doğan Yayın Holding

İçerisinde bulunduğumuz dönemde ülke basınında faaliyette bulunan basın elemanlarının çok eksenli kuruluşlar oldukları ve ticari hamlelerinin oldukça etkin olduğu gözlemlenmektedir. Bu düşünceye örnek olarak da Doğan Grubu ve Doğan Yayın Holding gösterilebilmektedir. Doğan Grubu olarak bahsedilen bu kuruluş en başta iki temel ayırım göstermektedir. Bunlardan ilki Doğan Şirketler Grubu Holding Anonim Şirketi'dir, diğeri ise Doğan Yayın Holding Anonim Şirketi'dir. Doğan Şirketler Grubu Anonim Şirketi ticaret, pazarlama, enerji, turizm ve sanayi gibi alanlara yatırım yapmakta ve bu alanlarda kendisine faaliyet alanı bulmaktadır. Doğan Yayın Holding Anonim Şirketi ise medya sektöründe faaliyette bulunmaktadır (Kaya, 2009:

271). Şirketler, Aydın Doğan ailesine ait olan ve yaklaşık olarak yirmi bin kişinin istihdam edildiği bir kuruluş niteliği taşımaktadır.

Sektördeki faaliyetlerine 1943 yılında başlayan Doğan ailesi, daha sonra şirketleşerek gazete ve televizyon kanallarına sahip dev bir holding hâlini almıştır. Doğan Yayın Holding Anonim Şirketi, bugün satış oranı oldukça yüksek olan Hürriyet, Radikal, Posta, Milliyet, Fanatik gibi gazeteleri bünyesinde bulundurmaktadır. Şirket bu gazetelerin yanında Kanal D, CNN Türk, D-Smart, gibi televizyon kanallarına ve aynı isimleri taşıyan radyo kanallarına da sahip bulunmaktadır.

Doğan Grubu'nun ayrıca medya, banka ve finans gibi uluslararası çapta faaliyet gösteren birçok kuruluşla ortaklığı bulunmaktadır. Bu kuruluşlardan bazıları; Egmont Publications, Deutsche Bank, Axel Springer ve TF1 gibi oluşumlardır (Kaya, 2009: 273).

2.2.8.3. Çukurova Holding

Çukurova Holding, bünyesinde bulunan çok sayıda şirketten oluşmaktadır. Bu şirketlerin faaliyet alanları Doğan Holding'de görüldüğü gibi farklı yatırım alanlarını kapsamaktadır. Bu yatırım alanları; inşaat, bankacılık ve finans, sigorta, iletişim teknolojileri ve medya gibi alanlardır. Çukurova Holding'in yönetim kurulu başkanı Mehmet Emin Karamehmet'tir. Güneş, Akşam, Tercüman gazeteleri, Show Tv, Show Türk, Show Max, Digitürk, Skytürk ve Lig Tv gibi televizyon kanalları ve Alem Fm ile Lig Radyo gibi radyo kanalları Çukurova Holding'in sahipliğinde yayın hayatlarını sürdürmektedir.

2.2.8.4. Cumhuriyet Gazetesi

Cumhuriyet gazetesine ismi Mustafa Kemal Atatürk tarafından verilmiştir. Cumhuriyet Gazetesi, 1924 yılında Nebizade Hamdi ve Zekeriya Sertel tarafından kurulmuştur (Değirmenci, 2010: 158). Gazete bugün yayın hayatını Yeni Gün Haber Ajansı Basın ve Yayın Anonim Şirketi çatısı altında sürdürmektedir. Cumhuriyet gazetesinin yayıncılık faaliyetlerinde CHP'nin önemli bir yeri vardır. Çünkü Cumhuriyet gazetesi, kuruluşundan itibaren II. Dünya Savaşı'na kadar geçen sürede CHP'yi destekler bir yayıncılık gerçekleştirmiş olup Serbest Cumhuriyet Fırkası'nı ve 27 Mayıs 1960 Darbesi'ni desteklemiş bunların yanında Türkiye İşçi Partisi'nin haberlerine diğer gazetelerin aksine yer vermiştir (Değirmenci, 2010:159). Günümüzde

ise Cumhuriyet gazetesinin “ulusalcı” çizgide ve CHP’ye yakın bir söylem kullandığı görülmektedir.

2.2.8.5. Ciner Grubu ve Merkez Yayın Holding

Ciner Grubu ve Merkez Yayın Holding 2007 yılında kurulmuş olup yönetim kurulu başkanı Turgay Ciner’dir. Ciner Grubu; gazete, dergi ve dijital medya alanlarında faaliyette bulunmakta ve HaberTürk Tv ve Bloomberg HT isimli televizyon kanallarına sahiptir, Bunların yanında Gazete HaberTürk ve Radyo HaberTürk ile Radyo Bloomberg HT isimli radyo istasyonlarına sahiptir. Ciner Grubu’na dair dikkat çekici gelişme ise içerisine girmiş olduğu finansal kriz nedeniyle Tasarruf Mevduatı ve Sigorta Fonu’na 2007 yılında devredilmesi ve sonrasında Dinç Bilgin Grubu’nun Ciner Grubu’na ortak olmasıdır.

2.2.8.6. Çalık Grubu-Turkuvaz Medya

Çalık Grubu da tıpkı diğer grup ve holdingler gibi çok sayıda alanda faaliyette bulunan bir yatırımcı olarak ifade edilmektedir. Bu alanlar; tekstil, inşaat, lojistik, teknoloji, telekomünikasyon ve enerji gibi alanlardır (Kaya, 2009: 264).

Atv ve Sabah grubunun 2007 yılında girmiş oldukları ekonomik kriz nedeniyle ortaklığına Dinç Bilgin Grubu dâhil edilmiştir. Ancak ekonomik krize çare olmayan bu girişim yerini 2007 yılının Aralık ayında yapılan ihale ile Turkuvaz Şirketler Birliği tarafından alınarak Çalık Grubuna dâhil edilmiştir. Böylelikle söz konusu olan Atv, A Haber ve Kanal 1 televizyon kanalları ile Sabah, Yeni Asır, Fotomaç ve Takvim gazetelerinin mülkiyetleri Çalık Grubu’na geçmiştir. Çalık grubu, 4 Aralık 2007 tarihinde, Tasarruf Mevduatı ve Sigorta Fonu Tarafından satışa çıkarılan Atv-Sabah Grubu ihalesini almıştır. Daha sonra Çalık Grubu, Turgay Ciner ile ortak olmuştur.

2.2.8.7. Gülen Grubu Medya Kuruluşları

1993 yılında kurulan Gülen Grubu; Samanyolu Tv, STV Haber, Yumurcak Tv, Ebru Tv, Dünya Tv, Hazar Tv, Tuna Tv, Mehtap Tv ve Shopping Tv isimli televizyon kanallarına, Zaman Gazetesi ve Aksiyon Dergisi gibi yazılı basın araçlarına ve Burç Fm, Dünya Radyo, Samanyolu Haber Radyo isimli radyo istasyonlarına sahiptir. Grup bu kapsamda diğer gruplar gibi hem görsel basına ait televizyon kanallarına hem de yazılı basına dair gazete ve dergilere sahip olarak diğer gruplar ile benzerlik

göstermektedir. Samanyolu televizyon kanalı 1993 yılında kurularak yayın faaliyetine başlamıştır. Zaman Gazetesi ise 1986 yılında kurulmuş ve yayın hayatına başlanmıştır. Bahsedilen televizyon ve gazetelerin, mülkiyeti ya da kurucu ismi kapsamında Fethullah Gülen ile direkt olarak bir ilişki gözlemlenmemektedir. Ancak televizyon kanalı ve bahsedilen gazetelerin Nur Cemaati'nce etkin ve cemaate dönük kullanımı, Gülen-Cemaat ve televizyon kanalları ile gazeteler arasında bir düşünce birliğini ifade etmektedir. Bu bilgiler ışığında, Gülen Grubu'na ait basın ve yayın argümanlarının Gülen Cemaati çizgisinde bir söylem izlediği gözlemlenmektedir.

2.2.8.8. Doğu Yayın Grubu

1999 yılında kurulan Doğu Yayın Grubu; televizyon kanalı, radyo istasyonu ve kitap yayıncılığı üzerine faaliyette bulunmaktadır. NTV, Star Tv, CNBC-E, NTV Spor, Kral Tv, Kral Pop Tv ve E-2 isimli televizyon kanallarına sahiptir. Ayrıca NTV Radyo, Kral Fm, Kral Pop Fm ve Virgin Radyo istasyonlarını da bünyesinde bulundurmaktadır. Bunların yanında National Geographic Türkiye, National Kids ve Vogue Türkiye isimli dergilerle de yayıncılık faaliyeti gerçekleştirmektedir. Doğu Yayın Grubu'nun kurucusu Ayhan Şahenk'tir. Doğu Holding, İnşaat, gıda, turizm ve otelcilik, finans ve ulaşım sektörlerinde de yatırım gerçekleştirmektedir.

2.2.8.9. Feza Yayın Grubu

1986 yılında kurulmuş olan Feza Yayın Grubu, gazetecilik ve haber ajansı araçlarına sahiptir. Cihan Haber Ajansı, Feza Yayın Grubu bünyesinde kurulmuş bir haber ajansıdır. Yönetim kurulu başkanı Ali Akbulut'dur. Gülen Grubu ile ortak bir yayıncılık faaliyeti gerçekleştirmekte ve uluslararası çapta gazete ve dergi basımı ve yayımı üzerine çalışmaktadırlar.

2.2.8.10. İhlâs Yayın Holding

2003 yılında kurulmuş olan İhlâs Yayın Holding, televizyon kanalları, radyo istasyonları, gazeteler ve haber ajansları gibi medya araçlarına sahip bir kuruluştur. TGRT, TGRT Haber, TGRT EU ve TGRT Belgesel isimli televizyon kanallarına sahiptir. Bunların yanında Türkiye Gazetesi ve TGRT Fm ile İhlâs Haber Ajansı'na da sahiptir. İhlâs Holding, 17 Aralık 2004 tarihinde TGRT isimli kanalın hisselerinin % 56,5'lük kısmını Amerika'lı medya grubu New Corporation'a satmış ve kanalın adı Fox

Tv olmuştur. Bugün yayın hayatına devam eden Fox Tv'nin %56,5'luk hissesi Amerikan Rupert Keith Murdoch'a aittir.

2.2.8.11. Kanal 7 Medya Grubu

Kanal 7 Medya Grubu 1993 yılında kurulmuştur. Yönetim kurulu başkanı Zekeriya Karaman'dır. Bünyesinde Kanal 7, Ülke Tv gibi televizyon kanallarını, Radyo 7 isimli radyo istasyonunu ve haber7.com ile ha-ber7.com isimli haber portallarına sahiptir.

2.2.8.12. Koza İpek Holding

Koza İpek Holding, 2005 yılında kurulmuştur. Kurucusu Ali İpek'tir. KanalTürk Tv, Bugün gazetesi ve Radyo KanalTürk'ü bünyesinde bulundurmaktadır. Bugün gazetesini Ciner grubundan ve Mehmet Ali Ilıcak'tan satın almıştır. KanalTürk'ü ise Tuncay Özkan'dan satın almıştır.

2.2.8.13. Albayrak Grubu

Albayrak Grubu, 1997 yılında kurulmuştur. Yeni Şafak Gazetesi'ni satın alarak bu sektöre adım atmıştır. Yeni Şafak Gazetesi'nin yanı sıra TVNET Tv isimli televizyon kanalına da sahiptir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

6287 SAYILI İLKÖĞRETİM VE EĞİTİM KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN HAKKINDA TÜRK YAZILI BASINI VE SİYASİ PARTİLER SÖYLEM ANALİZİ

Araştırma kapsamında 6287 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunu inceleme konusu olarak seçilmiştir. 6287 Sayılı Kanun'un, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde (TBMM) milletvekilleri tarafından nasıl değerlendirildiği ve partilerin buradan hareketle eğitim kurumuna bakışları saptanılmaktadır. Ayrıca ülkemiz basını tarafından ne şekilde haber yapıldığı ve yine aynı kanunun hakkında haberlerin yapılış sürecinde medyanın eğitim kurumuna yaklaşımının nasıl olduğu saptanılmaya çalışılmaktadır. Tüm bu çıkarımlarla birlikte ideoloji olgusunun da gerek siyasi partilerce gerekse de yazılı basın organlarıncaya nasıl kullanıldığı da gözlemlenmektedir. Bu kapsamda; Cumhuriyet, Radikal, Sabah, Yeni Şafak ve Zaman gazetelerinin 6287 Sayılı Kanun'la ilgili haberleri ve Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP), Cumhuriyet Halk Partisi (CHP), Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) ile Barış ve Demokrasi Partisi (BDP) mensubu milletvekillerinin meclis kürsüsünde ilgili kanuna dair gerçekleştirmiş oldukları meclis konuşmaları bu çalışmada incelenmiştir. Yer verilen haberlerin ve meclis kürsüsünde milletvekillerinin gerçekleştirdikleri konuşmalarının incelenmesi sonucunda bu unsurlar arasında çeşitli benzerlikler ve farklılıklar tespit edilmiştir. Bu noktadan hareketle medya ile siyaset aktörlerinin, ideoloji olgusuna ve eğitim kurumuna nasıl bir bakış açısına sahip olduklarının saptanılması varılmak istenen temel sonucu ifade etmektedir.

3.1. Araştırmanın Yöntemi

Dil kuşkusuz ki anlam dünyamızı belirleyen en önemli araçtır. Bu açıdan bakıldığında Devran'ın da belirttiği gibi “ *Dil hem gerçekliğin açıklanmasında hem de ideolojilerin oluşumunda ve muhafaza edilmesinde önemli bir işlev görür.*” (Devran, 2010: 25). Söylem ise Kocaman'a göre “ *Dil kullanımının kültürel ve toplumsal bağlamda ele alınmasıdır.* ” (Kocaman, 1996: 15). Ancak daha genel bir tanımla söylemi kısaca dilin kullanım biçimi olarak da tanımlayabiliriz (Devran, 2010: 25). Aslında söylem sadece bir konuşmacının kullandığı dille sınırlandırılmaz. Aynı zamanda iki kişi arasında sürüp giden karşılıklı iletişimi, dilbilimsel kuralları ve

gelenekleri de kapsar (Hartley, 2002: 73). İnsan önce zihinde ürettiği, sonra dil ile ifade bulan ürünlere kendi inançlarını, yargılarını, değerlendirmelerini, görüşlerini ve bakış açılarını katarak iletişim kurar (Gür ve Dilci ve Arsever, 2013: 2). Bu nedenle söylem içinden çıktığı kültür ve topluma dair ipuçları verir.

İlk defa Zellig S. Harris'in 1952 yılında yayınlanan Söylem Analizi (Discourse Analysis) adlı makalesi ile kullanılmaya başlanan söylem çözümlemesi yöntemi ve yine 1950'li yıllardan itibaren yaygın bir şekilde kullanılan içerik analizi yöntemi dilin yaşamımızda ve siyasette sahip olduğu büyük önemin son yıllarda daha iyi anlaşılmasıyla birlikte sosyal bilimlerdeki nitel araştırmalarda sıkça kullanılmaya başlanmıştır (Gür ve Dilci ve Arsever, 2013: .2). Nitel araştırmalar bilindiği gibi dünyayı görünür hale getiren bir dizi yorumlayıcı materyal uygulamalarından oluşur (Creswell, 2013: 43). Nitel araştırma varsayımlarla ve bireyler ya da grupların bir sosyal ya da insan sorununa atfettikleri anlamlara değinen ve araştırma problemlerinin incelenmesini içeren yorumlayıcı ve kuramsal çerçevelerin kullanımı ile başlamaktadır (Creswell, 2013: 44). Bunu yapabilmek için nitel araştırma yapan araştırmacılar veri koleksiyonlarını tümevarım ve ya tündengelim yöntemi ile analiz ederek yorumlarlar (Creswell, 2013: 44). Bu açıdan söylem ve içerik çözümlemesi yöntemleri bu araştırma açısından oldukça işlevsel bir yorumlama imkânı sunmuştur.

İlk kullanılmaya başlandığı 1950'li yıllardan bu yana çeşitli söylem çözümlemesi yöntemleri ortaya çıkmıştır. Bu yöntemlerin belli başlıları arasında Fairclough'un 1989 yılında yayınladığı Dil ve Güç (Language and Power) adlı eseri ile ortaya koyduğu yaklaşım, Van Dijk'in Eleştirel Siyasi Söylem Yaklaşımı ve Halliday'in İşlevsel Gramer Çözümleme yöntemleridir. Fairclough, çalışmalarında daha çok İngiltere'de politize edilmiş güçlü söylemler üzerinde dururken, Van Dijk metnin içeriği, retorisi, semantiği ve anlatısı üzerinde durmaktadır (Devran, 2010: 64). Halliday ise söylemde kullanılan dile odaklanarak bu noktada sosyal, kültürel ve ideolojik faktörleri incelemektedir (Bernard, 2003: 23). Bu çalışmada ağırlıklı olarak Van Dijk'in söylem çözümleme yöntemi kullanılmıştır.

İçerik analizi ise toplumsal davranışı etkilemeden gerçekleştirilebilen ve metin içeriği toplama ile analiz etmeye yarayan bir tekniktir. Basılı ve görsel medya üzerinde gerçekleştirilebilmektedir. Daha önce belirtildiği üzere içerik çözümlemesi de söylem analizi gibi 1950 itibarıyla kullanılmaya başlanmış olup metnin üzerinde sayısal verileri

elde etmeye yarayan bir analizdir (Berelson, 1952: 18). Nitel ve nicel bir araştırma stratejisi belirlenerek oluşturulan interdisipliner bu çalışmada, teknik olarak söylem ve içerik analizi teknikleri kullanılmıştır.

3.1.1. Çalışmanın Konusu

Siyaset, ideoloji ve medya kavramları günümüzde iç içe geçmiş, sarmal bir yapıyı oluşturan kavramlar olarak gözlemlenmektedir. Diğer bir deyişle, bahsedilen bu kavramlar işleyişlerinde birbirlerine geçmiş zincir halkaları olarak değerlendirilebilmektedir. Bunun nedeni ise siyaset olgusu ve medya sektörünün hem varoluş ve yeniden üretimin sürekliliğini sağlama noktalarında olan kesişmeleri hem de ideoloji olgusu tabanında birlikte hareket edebilmeleridir. Bu noktadan hareketle gerek siyasi partiler gerekse de medya kuruluşları faaliyetlerinde ideolojilerin doğrultusunda yer verebilmekte ve böylelikle bir takım faaliyetlerde bulunabilmektedirler. Bu faaliyetlerden önemli bir tanesi de eğitim tasarılarıdır. Siyasi partiler, hareket noktaları olan ideolojilerinin çerçevesinde çeşitli eğitim politikaları üretebilmektedirler ve yine diğer siyasi partiler de kendi ideolojik değerleri doğrultusunda bahsedilen bu eğitim politikalarına katılmakta ya da bunları reddetmektedirler. Bu süreçlerin medya tarafından habere değer görülmesi ile olumlu ya da olumsuz değerlendirilmesi, medya kuruluşlarının çoğu kez ekonomik ilişkilerinin de belirleyicisi olan ideolojisi çerçevesinde gerçekleşebilmektedir. Yani bir eğitim politikasının yasalaşması sürecinde medya aktörlerinin takındıkları tavırlar ideolojik etkenler çerçevesinde siyasi partilerle denk düşebilmekte ya da farklılıklar arz edebilmektedir. Böylelikle hem siyasi partiler hem de medya kuruluşları ideoloji olgusu ile eğitim kurumunu kullanabilmekte ve farklı şekilde değerlendirip sunabilmektedirler.

Araştırmanın konusu, Türkiye’de siyasi partiler ile medya kuruluşlarının ideoloji olgusu ve eğitim kurumu üzerinde gerçekleştirmiş oldukları politika ve stratejiler ile bu olgular üzerinde gerçekleştirdikleri farklı tasarlama, değerlendirme ve sunumları saptayabilmektir. Bu noktada hem siyasi partilerin hem de medya kuruluşlarının bu iki kavramı kullanmaları ve bu iki kavram üzerinde farklı değerlendirmeler yapabildikleri ifade edilmektedir. Böylelikle siyasi partilerle medya kuruluşları arasında benzerlikler ve farklılıklar meydana gelebilmektedir. Bu kapsamda 6287 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun üzerine odaklanılarak, bahsedilen ikili arasındaki ilişkiyi inceleme noktasında araştırma sınırlandırılmıştır.

Bahsi geçen kanun üzerine yazılı basın tarafından yapılan haberler: Cumhuriyet, Radikal, Sabah, Yeni Şafak ve Zaman gazeteleri arşivlerinde incelenerek bu gazetelerin haberleri üzerinde içerik ve söylem analizi çalışması yapılmıştır. Bu gazetelerin incelenmesindeki amaç hem ülke genelinde ulaştıkları yüksek tiraj hem de içerisinde buldukları siyasal nitelikteki ilişkilerin diğerlerine nazaran daha etkin ve gözlemlenebilir olmasıdır. Ayrıca yine TBMM bünyesindeki siyasi parti mensupları milletvekillerinin ilgili kanun kapsamında gerçekleştirmiş oldukları söylemler de incelenerek gazetelerle olan benzerliğin niteliği saptanmaya çalışılmakta ve ortak bir temele oturtulmaya çalışılmaktadır.

Çalışma kapsamında incelemeye alınan 6287 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanun Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 30.03.2012 tarihinde TBMM'den geçmiş ve 11.04.2012 Tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. 6287 Sayılı Kanun, 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nun 3. maddesinde değişiklikler ön görmektedir. Bu değişiklikler mecburi ilköğretim çağı ile ilgili olmaktadır. Bu kapsamda mecburi ilköğretim çağı 6-13 yaş grubu arasındaki çocukları kapsamaktadır (Madde 1).

6287 Sayılı Kanun'un 7. maddesi ise ilköğretim üzerinde bir tasarlama sunmaktadır. Buna göre ilköğretim, 4 yıl süreli zorunlu ilkokul ve 4 yıl süreli zorunlu ortaokuldan oluşmaktadır (Madde 2). 6287 Sayılı Kanun, 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nda değişiklik yaparak 4+4+4 sistemine geçişte mevcut öğrencilerin durumuna atıf yapmaktadır. Bu atfa göre mevcut öğrencilerin durumu korunarak 5. 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin eğitimlerinin mevcut kurumda tamamlanması öngörülmektedir (Madde 6). 6287 Sayılı Kanun, 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 24. maddesi üzerinde de bir takım değişiklikler yapmaktadır. Bu değişikliklere göre ilköğretim kurumlarının ilkokul ve ortaokul olarak bağımsız okullar hâlinde kurulması esas alınmaktadır. Fakat imkân ve şartlara göre ortaokullar, ilkokullar ve liselerle birlikte kurulabilmektedir (Madde 8). 6287 Sayılı Kanun, bahsedilen 1739 Sayılı Kanun'un 25. maddesini de yeniden düzenlemiştir. Böylelikle ilköğretim kurumları 4 yıl süreli ve zorunlu ilkokullar, 4 yıl süreli ve zorunlu ayrıca farklı programlar arasında tercih imkânı sunan ortaokullar ile imam-hatip ortaokullarından oluşmaktadır. Bu kapsamda ortaokullar ve imam-hatip ortaokullarında tercihlere göre seçmeli dersler, Kur'an-ı Kerim ve Hz. Peygamberimizin hayatı seçmeli ders olarak verilebilecektir

(Madde 9). 6287 Sayılı Kanun, 4306 Sayılı Kanun'un geçici 1. maddesinin A fıkrasının 2 numaralı bendinin c alt bendinde yer alan sekiz yıllık kesintisiz eğitim ibaresini kaldırmıştır (Madde13). 6287 Sayılı Kanun, 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu'nda da bir takım değişiklikler ön görmektedir. Bu değişiklikler, ilgili kanunun ek 21. maddesini yürürlükten kaldırmakta ve bazı üniversitelerin isimlerinde değişiklik yapmaktadır (Madde 17, Madde 18, Madde19, Madde 20 ve Madde 21). Son olarak bahsi geçen 6287 Sayılı Kanun, eğitim kapsamında Türkiye'nin diğer ülkelerle karşılaştırmasını yaparak diğer ülkelerin eğitim sistemlerinden alıntı yapmaktadır. 6287 Sayılı Kanun'un 24. maddesi eğitimde teknolojik alt yapının geliştirilmesi amacıyla *Fatih Projesi*'nden bahsetmektedir. *Fatih Projesi* ile e-kitap, tablet ve akıllı tahta gibi teknik araçların eğitim kurumları ile buluşturulması amaçlanmaktadır. Ayrıca bahsedilen teknolojik unsurların ihale şartları da bu maddede ele alınmaktadır. (Madde 24)

3.1.2. Araştırmanın Kapsamı

Araştırma, ülke siyasetinin ve basınının, ideoloji olgusu ve eğitim kurumu üzerinde nasıl bir politika ve strateji ürettikleri ile bu hususlar üzerine nasıl bir değerlendirme yaptıklarını sınamak amacıyla oluşturulmuştur. Araştırmanın konusu, amacı ve hipotezinden hareketle araştırma kapsamında incelenen yazılı basın aktörlerinde yapılan bir sınırlama söz konusudur. Görsel medyanın aksine yazılı basının, siyasal bilgi düzeyini arttırmada daha verimli olması ve siyasal tutumları daha fazla yönlendirebilmesi durumları söz konusudur (Değirmenci, 2010:189). Bu bilgiden hareketle yazılı basın araçlarından gazete inceleme alanı olarak seçilmiştir. Ülke genelinde tirajı yüksek olan ayrıca siyaset alanındaki ilişkileri diğerlerine nazaran daha kuvvetli beş ulusal gazete olan Cumhuriyet, Radikal, Yeni Şafak, Zaman ve Sabah gazeteleri araştırma kapsamında incelemeye dâhil edilmiştir.

Araştırma, yazılı basın argümanlarının yayınlandıkları tarihler bağlamında da sınırlandırılmıştır. Bu bağlamda, 6287 Sayılı Kanun'un tasarı süreci ile yasalaşma dönemi arasında, bahsi geçen kanun üzerine hem siyasi parti mensupları hem de adı geçen gazetelerin yorumları bahsedilen zaman dilimi baz alınarak incelenmiştir. Böylece yukarıda isimleri geçen beş ulusal gazetenin 2012 yılının Ocak ile 2013 yılının Temmuz Ayları arasında konu ile ilgili haberleri incelenmiştir.

Araştırmanın konusu ve hipotezinden hareketle inceleme alanına dâhil edilen milletvekili konuşmalarında da bir sınırlama yapılmıştır. Meclis bünyesinde yer alan milletvekillerinin ilgili kanun üzerine beyanda bulunanları araştırmaya dâhil edilmiştir. Böylelikle, ilgili kanun üzerine konuşma ve yorum hakkını kullanmayan vekiller bu kapsamda sınırlandırılmaktadır.

3.1.3. Araştırmanın Hipotezi

Medyanın siyasal ideolojisi ve eğitim olgusunu haberleşirmesi bağlamında sorulacak sorular şu şekildedir;

- TBMM tarafından çıkarılacak bir kanunla ilgili meclis kürsüsünde konuşma yapan parti milletvekillerinin ağırlıklı olarak nasıl söylemlerde bulunmaktadırlar? Bu soru siyasi parti mensuplarının medya ile paralel bir çizgide hareket edip etmediklerini ifade edebilmek amacıyla sorulmaktadır. Diğer bir deyişle, siyasi parti mensupları ile medya araçlarının ideoloji ve eğitim kurumlarına bakışlarının ne derece yakınlık ya da uzaklık gösterdiği bu soru ile saptanmaya çalışılmaktadır.
- Medya organlarının ilgili kanun kapsamında yer vermiş oldukları haber metinlerinin yine aynı kanunla ilgili farklı siyasi parti milletvekilleri meclis konuşmaları ile söylem ve içerik olarak yakınlık derecesi ve ilişkisinin boyutu nedir?
- Bu sorular kapsamında siyasi partiler ile medya organlarının ideoloji olgusuna ve eğitim kurumuna karşı nasıl bir bakış açısı sergilemektedirler ve sergilenen bu bakış açıları arasında bir benzerlik var mıdır?

Bu bilgiler ışığında araştırmanın hipotezi ise *ideoloji ve eğitim olguları siyasi partiler ve medya sektöründe yer alan aktörler tarafından kullanılarak farklı değerlendirme ve tasarımlarla sunulmaktadır*. Araştırmanın temel bir hipotezi bulunmasına karşın tümevarım yöntemiyle sınırlı bırakılmamıştır. Çalışma yönteminin nitel bir yönünün de bulunması sebebiyle *grounded theory*¹ bağlamında elde edilen bulgular çerçevesinde tümdengelimci bir yaklaşımla gelişmeye açık bırakılmıştır.

¹ *Grounded Theory*, tümevarım ve tümevarıma bağlı gerçekleştirilen çıkarım arasındaki etkileşimi içeren bir yöntemsel yaklaşım olarak ifade edilen ve Glaser ile Strauss tarafından geliştirilen bir tezdır (Ilgar ve Ilgar, 2013:203).

3.1.4. Değerlendirme Tekniği

Araştırma kapsamında değerlendirilen milletvekili konuşmaları ve gazete haberleri, söylem ve içerik analizleri teknikleri doğrultusunda incelenmiştir. Kullanılan bu teknikler, siyasi partilerin eğitim kurumuna hangi ideoloji bağlamında yaklaştıklarının ve medya organlarının da ideoloji bağlamında eğitim üzerinde nasıl bir strateji tasarladığını saptayabilmek açısından önemli görölmektedir.

Söylem, çeşitli işaretleri ve bu işaretlerin arasındaki ilişkiyi içermekle birlikte bu işaretlerdeki belirli ideolojik kodları ifade etmektedir (Mcleren, 1988: 185). Bu nedenle QSR NVivo 10 isimli nitel araştırma değerlendirme programı kullanılarak ilgili meclis konuşmaları ve haber metinleri üzerinde içerik ve söylem incelemeleri yapılmış ve çeşitli sonuçlara ulaşılmıştır.

3.1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma, kontrol imkânının daha elverişli olması ve maliyet gibi etkenlerin daha düşük olması sebebiyle görsel medyayı kontrol dışında bırakarak yazılı medya üzerinde gerçekleştirilmiş bir çalışma niteliği teşkil etmektedir. Bahsedilen düşünceden hareketle, Bu araştırmanın geçerliliğini sınırlayan bir diğer durum da milletvekilleri ile ilgilidir. 6287 Sayılı Kanun'un yalnızca 24. TBMM bünyesindeki siyasi parti milletvekilleri tarafından değerlendirilmesi bu çalışma sınırlarında tutulmaktadır. Diğer siyasi parti mensuplarının ilgili kanunla ilgili ifadeleri bu çalışmada kontrol edilmemektedir. Ayrıca çalışmanın geçerliliğini sınırlayan son durum ise 24. Dönem TBMM çatısı altındaki tüm milletvekillerinin aksine bahsedilen kanun üzerine konuşma yapan ve görüş bildiren milletvekillerinin durumudur. Yani, 550 milletvekilinin sadece 6287 Sayılı Kanun'a binaen değerlendirme yapanları çalışma dâhilinde kontrol edilmiş, diğer milletvekilleri ise bu araştırmanın kontrol edilmeyen değişkenler arasında yer almıştır.

3.2. Milletvekillerinin 4+4+4 Hakkında Yaptığı Konuşmaların İncelenmesi

6287 Sayılı Kanun'un yasalaşma sürecinde eğitim sistemi üzerinde öngörmüş olduğu değişiklikler 24. Dönem TBMM milletvekillerince meclis kürsüsünde yoğun bir şekilde tartışılmıştır. Milletvekilleri bu kanunla ilgili olumlu ve olumsuz çeşitli

değerlendirmelerde bulunmuşlardır. Bu kapsamda, meclis bünyesinde bulunan iktidar partisi olan AKP, ana muhalefet partisi olan CHP ile diğer muhalefet partileri olan MHP ve BDP milletvekillerinin 2012 yılının Ocak ile Temmuz ayları arasında meclis kürsüsünde ilgili kanun üzerine gerçekleştirdiği konuşmalar içerik ve söylem analizi teknikleri aracılığıyla incelenmiştir. AKP'li milletvekillerinin bu kanun üzerine gerçekleştirdiği konuşmalar, iktidar partisinin hem hangi ideolojik çerçeveden bir tavır sergilediğini saptayabilmek hem de eğitim konusuna olan bakış açısının ne yönde olduğunu gözlemleyebilmek amacıyla incelenmiştir. Muhalefet partileri olan CHP, MHP ve BDP milletvekillerinin yine bu konudaki konuşmalarına da ilk olarak mensubu olduğu partinin hangi ideolojik pencereden bir değerlendirme yaptığının saptanılması daha sonra da eğitim konusunda hangi yönden değerlendirme yaptığını gözlemleyebilmek amacıyla yer verilmektedir.

3.2.1. Adalet ve Kalkınma Partisi Milletvekilleri Meclis Konuşmaları

TBMM 24. dönem iktidar partisi olan AKP'nin milletvekilleri; Çiğdem Münevver Öktem, Mahir Ünal, Ömer Dinçer, Nurettin Canikli, Mustafa Elitaş, Hüseyin Şahin ve Mehmet Erdoğan'ın 6287 Sayılı Kanun ile ilgili olarak meclis kürsüsünde 2012 yılının Ocak ayı ile Temmuz ayı arasındaki süreçte gerçekleştirmiş oldukları konuşmalar araştırma kapsamına dâhil edilmiştir. Milletvekilleri, ağırlıklı olarak bahsi geçen eğitim kanununun meclisten geçmesi yönünde görüş bildirmiş ve bu yasayı destekler nitelikte ifadeler kullanmışlardır.

Olumlu	Eleştiriye eleştiri	Türkiye'nin 4+4+4	Kemal Kılıçdaroğlu	Dünya Ülkeleri	Ülke Kalkınması	8 Yıllık Kesinti
4+4+4 Eğitim Sisteminde Değişim		Gelişmiş Ülkelerin				
Kız Çocuklarının Okuması Teşvik		4+4+4 Eğitim Sistemi	12 Yıllık Eğitim Dür	4+4+4 Eğitim Sistemi	Eğitim Sisteminde T	Pozitif Ayrımcılık
8 Yıllık Eğitim Sistemi Katı ve Zorlayıcı		4+4+4 Eğitim Sistemi	4+4+4 Eğitim Sistemi	AKP Herkesin İsted	Eğitim Sistemi Çoğu	Daha Çok Alternati

Şekil 1. AKP Wordtree

Şekil 1², iktidar partisi konumunda olan AKP milletvekillerinin 6287 Sayılı Kanun'a dair hangi söylemlere ağırlık verdiklerini özetlemektedir. AKP milletvekillerinin 6287 Sayılı Kanun düzenlemesi ile ilgili meclis konuşmaları incelendiğinde ilk olarak, tasarı teklifi veren iktidar partisi milletvekili olmalarının bir sonucu olarak, bahsedilen kanuna ve bu kanunun öngördüğü düzenlemeye dair olumlu bir bakış açısı sergiledikleri dikkati çeker. Milletvekilleri, 6287 Sayılı Kanun'un uygulanması ile başlanacak olan *4+4+4 Eğitim Sistemi'nin* bir dayatma olmadığını ve bu sistemin kız çocuklarının okumasının önünü de açacağını ifade etmektedirler. AKP'li milletvekilleri, 6287 Sayılı Kanun'un henüz tasarı sürecindeyken tartışılması esnasında, sekiz yıllık temel eğitim düzenlemesine katı ve zorlayıcı bir eğitim düzenlemesi benzetmesini tercih ettikleri görülür. Bunun yanında milletvekilleri tarafından ifade edilen diğer bir husus ise sekiz yıllık temel eğitim düzeninin *4+4+4 Eğitim Sistemi* tasarısıyla geride bırakılması gerektiği ve yeni sistemin çoğulculuğu daha fazla gözettiğidir. AKP'li milletvekilleri, bahsedilen yeni eğitim sisteminin gelişmiş ülkelerde de var olduğunu ve Türkiye'nin bu eğitim sistemine ihtiyacı olduğunu vurgulamaktadırlar. Eğitim üzerinde çeşitli düzenlemeler içeren bu kanunun dinsel olarak da *Türk Eğitim Sistemi'ne* yönelik olumlu değişiklikler getireceği savunulan diğer bir unsur niteliği taşımaktadır. Türk toplumuna uyarlamının yanında yeni eğitim sisteminin dünya ülkeleri ile rekabet edebilecek nitelikte olduğu da ifade edilmektedir. Milletvekilleri, sekiz yıllık temel eğitim sistemin dünyada yalnızca iki ülke tarafından uygulandığı ifade etmektedir. Milletvekillerinin üzerinde durdukları bir diğer ifade ise yeni eğitim sistemin esnekliği ve eski eğitim sistemindeki tek tip öğrenci yapısının yeni sistemle yeni alternatifler sunularak ortadan kaldırılabilirliği düşüncesidir. Tüm bunların yanında, *4+4+4 Eğitim Sistemi'nin* ülke kalkınması amaçlanarak hazırlandığı da gözlemlenen diğer bir ifade örneğidir. AKP'li milletvekilleri, yeni sistemin Alevilik

² Şekil 1'de yer alan kutucuklarda AKP'li milletvekillerinin ağırlıklı olarak kullandıkları ifadeler ve sergiledikleri tutumlar yer almaktadır. Bu ifade ve tutumlar şu:

"4+4+4 Eğitim Sistemi Dayatma Değildir."
 "4+4+4 Eğitim Sistemi Kız Çocuklarının Okumasını Teşvik Etmektedir."
 "Sekiz Yıllık Temel Eğitim Katı ve Zorlayıcıdır."
 "4+4+4 Eğitim Sistemine Yönelik Olumsuz Eleştiriler AKP'li milletvekillerince eleştirilmektedir."
 "4+4+4 Eğitim Sistemi Gelişmiş Ülkelerde Mevcuttur."
 "4+4+4 Eğitim Sistemine Türkiye'nin İhtiyacı Vardır."
 "4+4+4 Eğitim Sistemi Eğitim Kurumuna Olumlu Değişiklikler Getirecektir."
 "4+4+4 Eğitim Sistemi Ülke Kalkınmasına Katkı Sağlayacaktır."
 "4+4+4 Eğitim Sistemi Alevilik Mezhebine Yönelik Pozitif Düzenlemeleri Kapsamaktadır."
 "4+4+4 Eğitim Sistemi Başörtülü Öğrencilere Yönelik Pozitif Düzenlemeler İçermektedir."
 "4+4+4 Eğitim Sistemi Din Derslerine Yönelik Pozitif Düzenlemeler İçermektedir."
 "Kemal Kılıçdaroğlu ile CHP'nin 4+4+4 Eğitim Sistemi Üzerine Gerçekleştirdiği Eleştiriler Samimi Değildir."

mezhebine dönük pozitif adımlar atacağı ifadelerini de ağırlıklı olarak kullanmaktadırlar. Aleviliğin, devlet eliyle öğretilmesi gerektiği ifade edilen bir düşünce niteliğini taşımaktadır. AKP'li milletvekilleri, bahsedilen kanunun çıkış sürecinde söz konusu eğitim düzenlemesinin başörtüsü ve başörtülü öğrenciler lehine bir düzenleme olduğunu vurgulamaktadırlar. Bunun yanında AKP'li milletvekilleri meclis kürsüsünde bu kanun ve bu kanunun ön görmüş olduğu eğitim sistemine yönelik olarak özelleştirme ve özel kurumlardan eğitim desteği alınması gerektiğine ağırlıklı olarak atıf yapmaktadırlar.

Yukarıda kısaca özetlenen ve çoğunun ilgili kanuna dair olumlu bir bakış açısıyla yaklaştığı AKP'li milletvekillerinin bu kanun tartışmaları vesilesiyle muhalefet partilerine yönelik olarak da çeşitli değerlendirmeleri dikkati çekmektedir. Bu kapsamda, CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'nun yapmış olduğu eleştirilerinde samimi olmadığı şeklinde eleştiriye karşı bir eleştiri yapılmaktadır. Bunun yanında yine Kılıçdaroğlu'nun kutlu doğum haftası etkinliklerindeki olumlu konuşmalarına atıf yapılarak *4+4+4 Eğitim Sistemi* ile müfredata girecek olan "Hz. Peygamberimiz" dersi hatırlatılarak CHP'nin fikirleriyle davranışları arasında bir çelişki olduğu yönünde bir eleştiri gerçekleştirilmektedir. Bahsedilen bu saptamalar, AKP cephesinin ilgili kanun ve bu kanunun ön görmüş olduğu eğitim sistemine muhafazakâr ve neoliberal bir çerçeveden baktığının ipuçlarını vermektedir. Başörtülü öğrenciler, Hz Peygamberimiz ve diğer din derslerinin gerekliliği, Alevilik mezhebi gibi konulardan hareketle bu kanuna olumlu atıf yapması muhafazakâr ve neo-muhafazakâr söylemleri ifade etmektedir. Eğitimde özelleştirme ve özel eğitim kurumlarına yapılan atıf ise neoliberal bir söylem yansımasını ifade etmektedir.

3.2.2. Cumhuriyet Halk Partisi Milletvekilleri Meclis Konuşmaları

TBMM 24. dönem ana muhalefet partisi olan CHP'nin milletvekilleri olan Kadir Gökmen Ögüt, Aylin Nazlıaka, Candan Yüceer, Hülya Güven, Ahmet Topbaş, Bülent Tezcan, Emine Ülker Tarhan, Engin Altay, Kamer Genç, Mehmet Akif Hamzaçebi, Haydar Akar, Muharrem İnce, Ali Serindağ, Tufan Köse, Turgay Develi, Veli Ağbaba, Gürkut Acar, Ağan Ayaydın, Aytun Çıray, Dilek Akgün Yılmaz, Engin Özkoç ve Özgür Özel'in 2012 yılının Ocak Ayı ile Temmuz Ayları arasındaki süreçte 6287 Sayılı Kanun ile ilgili olarak meclis kürsüsünde gerçekleştirmiş oldukları konuşmalar içerik ve söylem analizleri bağlamında incelenmiştir. Milletvekilleri, ağırlıklı olarak bahsedilen

kanunun meclisten geçmemesi yönünde görüşlerde bulunmuş ve bu yasaya karşı bir duruş sergilemişlerdir.

Olumsuz				28 Şubat ile İlgili-İlgisiz
Kız Çocuklarının Durumu İçin	CHP 4+4+4'e Karşı	4+4+4 Sisteminin Rant	4+4+4 Eğitim Sistemi La	28 Şubat'ın Rövanşı
		4+4+4 Çocuk İşçiliği Te	4+4+4 Eğitim Sisteminin	
	4+4+4 için Ucube Benzetmesi			
		4+4+4 Eğitim Sistemi A	4+4+4 ile Kapsam Dışı	4+4+4 Aracılığı ile Geçm

Şekil 2. CHP Wordtree

Şekil 2³'de, ana muhalefet partisi olan CHP milletvekillerinin 6287 Sayılı Kanun'a hangi söylemlere ağırlık verdiklerini özetlemektedir. CHP'li milletvekillerinin bahsedilen kanunun çıkış sürecinde ağırlıklı olarak değindikleri konu kız çocuklarının eğitim durumudur. İçerik analizi bağlamında bakıldığında kız çocuklarının eğitim durumuna iktidar partisi milletvekillerinin vurgusu oranında vurgu yapan ana muhalefet partisi CHP'li milletvekilleri konuyu farklı açıdan değerlendirmektedirler. Nitekim AKP'li milletvekillerinin aksine CHP'li milletvekillerine göre, kız çocuklarının eğitim olanaklarının bahsedilen kanunun yürürlüğe girmesi ile kısıtlanacağı iddia edilmektedir. Kız çocuklarının *4+4+4 Eğitim Sistemi* ile okul yerine evlendirilecekleri ve eğitimden uzaklaşacakları vurgulanmaktadır.

CHP milletvekillerinin konuşmalarının tamamı incelendiğinde bu konuşmaların 6287 Sayılı Kanun için olumsuz bir söylem bağlamında ifade edildikleri dikkat

³ Şekil 2'de yer alan kutucuklarda CHP'li milletvekillerinin ağırlıklı olarak kullandıkları ifadeler ve sergiledikleri tutumlar yer almaktadır. Bu ifade ve tutumlar aşağıdaki gibidir:

“ Kız Çocuklarının Okumasını Engeller.”

“ CHP 4+4+4 Eğitim Sistemi'ne Karşıdır.”

“ 4+4+4 Eğitim Sistemi Ucubedir.”

“ 4+4+4 Eğitim Sistemi Rant İlişkileri İçin Tasarlanmıştır.”

“ 4+4+4 Eğitim Sistemi Çocuk İşçiliği Teşvik Eder.”

“ 4+4+4 Eğitim Sistemi Aleviliğe Zıt Bir Uygulamadır.”

“ 4+4+4 Lâikliğe Aykırıdır.”

“ 4+4+4 Eğitim Yasası Eğitim Kapsamı Dışındadır.”

“ 4+4+4 Eğitim Sistemi 28 Şubat Sürecinin İntikamıdır.”

“ 4+4+4 Eğitim Sisteminin Geçerliliği Mümkün Değildir.”

çekmektedir. *4+4+4 Eğitim Sistemi*'nin, CHP'li milletvekillerince ağırlıklı olarak ekonomik rant getireceği vurgulanmakta ve rantsal düşünceler içerdiği ifade edilmektedir. CHP'li milletvekilleri, bahsedilen kanun için parasal değerlerin ön plânda tutularak oluşturulan bir düzenleme olduğunu beyan etmektedirler.

Yine iktidar partisinin vekillerinin aksine gerçekleştirilen diğer bir ifade de çocuk işçilerin durumudur. CHP'li milletvekilleri *4+4+4 Eğitim Sistemi* ile küçük çırakların yetiştirileceği ve bu küçük çırak olarak nitelendirilen 15 yaş grubu çocukların tek tip bireyler olarak topluma kazandırılacağını iddia etmişlerdir. CHP'lilerin AKP'li milletvekillerinden çok daha keskin ayrılan diğer ifadeleri ise bahsedilen eğitim sisteminin Alevilik mezhebine karşı olduğu durumudur. Bu ifade Sünni inancın dışında olan tüm unsurların asimile edilmek istendiğini vurgulayan bir diğer ifadeyle birleştirilmektedir.

CHP'li milletvekillerin 6287 Sayılı Kanun'un 28 Şubat'ın bir rövanşına ya da 28 Şubat'ın intikamını almaya yönelik ifadeleri de ağırlıklı olarak meclis tutanaklarından alınan konuşma metinlerinde yer almaktadır. Söz konusu sistemin geleceği plânlamaya yönelik olmaktan çok geçmişle olan bir çekişmenin ürünü olduğu iddia edilen ifadeleri bir diğer kanıt niteliği taşımaktadır. CHP'li milletvekillerin ifadeleri içerisinde bu tasarı için 28 Şubat sürecinin intikamı şeklindeki ifadelerin yanında bu sistemin lâikliğe aykırı bir düzenleme olduğu ifadeleri de ağırlıklı olarak yer almaktadır. Bu saptamalar doğrultusunda CHP'li milletvekillerinin 6287 Sayılı Kanun'a ve bu kanunun öngördüğü eğitim sistemine ulusalcı söylemlere yaklaştığı ve sol düşünce çerçevesinden değerlendirme yaptığı gözlemlenmektedir. Öğrenciler arasındaki eşitliğin bozulmamasına dönük değerlendirmelerin, yasayı 28 Şubat süreciyle ilişkilendiren ifadelerin, lâikliğe aykırılık ifadelerinin ve bahsedilen yasanın sadece rantı kapsadığı vurgusu bu savı güçlendirmektedir. Ayrıca kız çocuklarının erken yaşta evlendirilmelerine ve eğitimlerinin yarıda kalabileceği ihtimaline yapılan vurgu da feminist bir söylem unsurunu ifade etmektedir.

3.2.3. Milliyetçi Hareket Partisi Milletvekilleri Meclis Konuşmaları

TBMM 24. dönem muhalefet partisi olan MHP'nin milletvekilleri Oktay Vural, Mehmet Çandır, Alim Işık, Özcan Yeniçeri, Mustafa Erdem, Zuhâl Topçu, Seyfettin Yılmaz, Ali Uzunırmak, Mehmet Erdoğan ve Ruhsar Demirel'in 6287 Sayılı Kanun

kapsamında meclis kürsüsünde 2012 yılının Ocak ile Temmuz ayları arasındaki gerçekleştirmiş oldukları meclis konuşmaları incelenmiştir. Milletvekilleri, ağırlıklı olarak bahsedilen eğitim kanununun meclisten geçmemesi yönünde görüşler bildirmiş ve bu yasaı desteklemeyen nitelikte ifadeler kullanmışlardır.

Olumsuz		28 Şubat ile İlgili-İlgisiz	
MHP 4+4+4 Eğitim Sistemine Karşı	Mutlak İktidar(Güç) Anlayışı ve Diğerlerini Göz Ard	28 Şubat'ın Rövanşı	Eğitim Sistem
	4+4+4 Düzenlemesi İde	4+4+4 Ayrışmaya Neden	Eğitimde eşitlik ve fırsat
	Eğitim İntikam Aracı Değil		

Şekil 3. MHP Wordtree

Şekil 3⁴'de Muhalefet partisi olan MHP'nin 6287 Sayılı Kanun üzerine yapmış olduğu meclis konuşmalarındaki söylem çalışmasını ifade etmektedir. MHP'li milletvekillerinin 6287 Sayılı Kanun için meclis kürsüsünde yaptıkları konuşmalardan ağırlıklı olarak değiştirilmek istenen yeni eğitim sistemine karşı oldukları saptanmaktadır. MHP'li milletvekillerinin ifadelerinin ağırlıklı çoğunluğu AKP iktidarının kendisini mutlak ve tek olarak gördüğü ayrıca bu nedenle diğerlerini göz ardı ettiğini ifade etmektedir. Bu yöndeki ifadeler BDP'nin aynı yöndeki söylemleriyle benzerlik göstermektedir. Yine MHP'li milletvekilleri, bahsedilen yasanın getirmiş olduğu yeni eğitim sisteminin Türk örf ve adetlerine göre olmadığını ve fırsat eşitliğini engelleyeceğini ifade etmektedirler.

⁴ Şekil 3'de yer alan kutucuklarda MHP'li milletvekillerinin ağırlıklı olarak kullandıkları ifadeler ve sergiledikleri tutumlar yer almaktadır. Bu ifade ve tutumlar:

“ MHP 4+4+4 Eğitim Sistemi'ne Karşıdır.”

“ 4+4+4 Eğitim Sistemi ve Kanunu Mutlak İktidar (Güç) Anlayışı ile Diğer Partiler Göz Ardı Edilerek Yapılmıştır.”;

“ 4+4+4 Eğitim Sistemi İdeolojiktir”;

“ Eğitim İntikam Aracı Değildir.”;

“ 4+4+4 Eğitim Sistemi 28 Şubat Sürecinin Rövanşıdır.”;

“ 4+4+4 Eğitim Sistemi Toplumda Ayrışmaya Neden Olur.”;

“ 4+4+4 Eğitim Sistemi Ülke Yararına Değildir.”

MHP'li milletvekilleri, *4+4+4 Eğitim Sistemi*'ne muhalefet içeren söylemlerde bulunurken yine BDP ile benzer bir başka söyleme sahip olmaktadır. Bu ifadeler *4+4+4 Eğitim Sistemi* düzenlemesinin ideolojik olduğu yönde bir anlam taşımaktadır ve ayrıca bu sistemin toplum içerisinde ayrılmaya neden olacağı ve sistemin eşitliği sağlar nitelikte olması gerektiği yönündeki vurgusudur.

MHP'li milletvekilleri CHP'li milletvekilleri ile de benzer söylemlere sahip olmaktadır. Bu benzerliklerin en başında *4+4+4 Eğitim Sistemi* ile ilgili düzenlemelerin 28 Şubat olaylarına karşı gerçekleştirilen karşı düzenlemeler olduğu şeklindeki düzenlemelerdir. MHP'li milletvekilleri, 28 Şubat'ın rövanşına atıf yaparken bahsedilen eğitim düzenlemesinin bir intikam aracı olmaması gerektiği ifadesi üzerinde de sıkça durmaktadırlar. Bu saptamalar, MHP'nin bahsedilen kanun ve eğitim sistemi karşısında muhafazakâr bir söylem kullanmaktadır. Türkiye'nin toplumsal yapısına atıf yapılarak yasanın bu yapıya uygun olmadığı ifade edilmesi bu savı güçlendirmektedir. Ayrıca MHP'li milletvekilleri de kız çocuklarının eğitim durumunun engelleneceği ifadeleriyle feminist bir söylem gerçekleştirmektedirler.

3.2.4. Barış ve Demokrasi Partisi Meclis Konuşmaları

TBMM 24. dönem muhalefet partisi olan BDP'nin milletvekilleri olan Hasip Kaplan, Abdullah Levent Tüzel, Hüsamettin Zenderlioğlu, Mülkiye Birtane, Adil Kurt, Sabahat Tuncel, Sırrı Sakık ve Özdal Üçer'in 6287 Sayılı Kanun kapsamında meclis kürsüsünde 2012 yılının Ocak ayı ile Temmuz ayı arasındaki gerçekleştirmiş oldukları meclis konuşmaları incelenmiştir. Milletvekilleri, ağırlıklı olarak bahsedilen eğitim kanununun meclisten geçmemesi yönünde ifadelerde bulunmuş ve bu yasayı desteklemeyen nitelikte ifadeler kullanmışlardır.

Olumsuz				28 Şub
HDP 4+4+4 Eğitim Sistemine Karşı	Mutlak İktidar(Güç) Anlayışı ve Diğ	4+4+4 Eğitim Sistem	Kız Çocuklarının Duru	28 Şu
Etnik, Ekonomik ve Bölgesel Farklılıkların Eğitim S	4+4+4 Düzenlemesi İdeolojiktir	4+4+4 Eğitim Sistem	4+4+4 Sisteminin Ra	

Şekil 4. BDP Wordtree

Şekil 4⁵'de BDP milletvekillerinin 6287 Sayılı Kanun hakkında yaptıkları meclis konuşmalarının içerik analizi gerçekleştirilmektedir. İfadeleri incelendiğinde ilk olarak BDP'li milletvekillerinin yaptıkları konuşmaların ağırlıklı olarak 6287 Sayılı Kanun'un aleyhinde olduğu görülmektedir. İfadelerin büyük çoğunluğu bahsedilen kanuna karşı çıkış ve bahsedilen kanunun kabul edilmediği yönündedir.

BDP milletvekilleri, *4+4+4 Eğitim Sistemi*'ne geçiş ile ilgili yasayı meclis kürsüsünde tartışırken daha çok kendi genel çizgilerinden hareketle bu değerlendirmeye başlamaktadırlar. Yani bahsedilen kanun ve bu kanunun getireceği yeni eğitim sistem bölgesel, etnik ve ekonomik farklılıklar kapsamında ele alınmaktadır. BDP milletvekilleri, bu kanun ve eğitim sisteminin bölgesel, etnik ve ekonomik farklılıkları ortadan kaldırmayacağı gibi bu kanunun bahsedilen unsurlarda daha da büyük farklılaşmanın olmasına sebep olacağını vurgulamaktadırlar. Bu ifadelerine benzer diğer bir değerlendirme ise MHP ile tamamıyla benzerlik taşıyan söylemsel bir unsurdur. Bu ifade, AKP İktidarının kendisini mutlak güç olarak gördüğü, diğer parti ve grupları göz ardı ettiği ve bu durumun neticesinde kendi dünya görüşüne göre düzenlemelerde

⁵ Şekil 4'de yer alan kutucuklarda BDP'li milletvekillerinin ağırlıklı olarak kullandıkları ifadeler ve sergiledikleri tutumlar yer almaktadır. Bu ifade ve tutumlar aşağıdaki gibidir:

“BDP 4+4+4 Eğitim Sistemine Karşı”;

“Etnik-Ekonomik ve Bölgesel Farklılıkları Eğitim Sistemine Getiren Bir Uygulamadır.”;

“4+4+4 Eğitim Sistemi Mutlak İktidar (Güç) Anlayışıyla Diğer Partiler Göz Ardı Edilerek Oluşturulmuştur.”;

“ 4+4+4 Eğitim Sistemi İdeolojiktir.”;

“ 4+4+4 Eğitim Sistemi Bu Ülke ve Halklarının Yararına Değildir.”;

“ 4+4+4 Eğitim Sistemi Çocuk Yaşta İşçilerin Sayısının Artmasına Neden Olmaktadır.”;

“ 4+4+4 Eğitim Sistemi Kız Çocuklarının Okumasını Engellemektedir.”

” 4+4+4 Eğitim Sistemi Rant Getirmektedir.”;

“4+4+4 Eğitim Sistemi 28 Şubat'ın Rövanşıdır.”

yaparak kendini düşünen bir metod izlediği yönündeki ifadelerdir. Buradan hareketle de yapılan düzenlemelerin birer asimilasyon politikasından ibaret olduğu ifadeleri diğer ifadeleri destekler niteliktedir. BDP'li milletvekillerinin düşünceleri ve düşüncelerinden hareketle beyan ettikleri bu ifadelerine ek olarak, *4+4+4 Eğitim Sistemi* ve bu sistemle ilgili yapılan düzenlemelerin ideolojik olduğu ifade edilmektedir.

BDP'li milletvekillerinin iktidar partisinden ayrılan ancak ana muhalefet partisiyle ortak olan bir ifadeye dikkat çekmektedir. Bu ortak ifade kız çocuklarının durumu ve kız çocuklarının eğitimi ile ilgilidir. BDP de CHP gibi, getirilmesi düşünülen eğitim sisteminin kız çocuklarının eğitiminin önünü keserek onların erken yaşta evlendirilme riskini doğuracağını savunmaktadır. BDP'li milletvekillerinin ana muhalefet partisi CHP'li milletvekilleri ile uyuşan bir diğer ifadesi de 28 Şubat ile ilgili olanıdır. Bu kapsamda BDP'li milletvekilleri de CHP'li milletvekilleri gibi değişikliği düşünülen eğitim sisteminin 28 Şubat olayının bir rövanşı ve 28 Şubat olayının intikamı olarak değerlendirilmektedir.

BDP'li milletvekillerinin *4+4+4 Eğitim Sistemi*'ne yönelik meclis konuşmalarının ağırlıklı olarak ifade ettikleri son kolu ise alt yapı ve rant durumudur. BDP'li milletvekilleri, getirilmek istenen yeni eğitim sisteminin mevcut alt yapı yetersizliğinden dolayı sağlıklı işleyemeyeceğini ayrıca bu alt yapı yetersizliğinin de yeni rant kolları açılarak kapatılmak isteneceği için eğitimin kâr ve çıkara hizmet edeceği ifadesi ilgili meclis konuşmalarında saptanmaktadır. Bu saptamalar ışığında BDP'li milletvekillerinin ifadeleri bahsedilen kanun ve eğitim sistemine yönelik sosyalist bir söylem içermektedir. Kanun ve eğitim sisteminin bölgesel ve etnik farklılıklar yaratacağı ve bunun olmaması gerektiği vurgusu, eşitliğin ön plânda tutulması bu savunuyu güçlendirmektedir. Ayrıca kanunun bir asimilasyon hedefi olduğunun vurgulanması ve diğer partileri göz ardı edilerek oluşturulması, ötekiler ve biz algısı bu kapsamda değerlendirilebilecek bir söylem niteliğini taşımaktadır. Eğitim sistemi üzerindeki değişikliklerin rant odaklı oluşuna yapılan vurgu da sosyalist bir söylem özelliğini ifade edebilmektedir. Bunun yanında BDP'li milletvekilleri, CHP ve MHP'li milletvekilleri ile paralel olarak kız çocuklarının eğitim durumlarının olumsuz etkilenmesine atıf yaparak feminist bir söylem de gerçekleştirmektedirler.

3.3. Seçili Yazılı Basın Organları Üzerine İnceleme

6287 Sayılı Kanun'un eğitim sisteminde ön görmüş olduğu değişiklikler, bahsedilen kanunun teklifinden yasalastığı zaman içerisine kadar yazılı basın tarafından haber yapılış biçimleri ve süreçleri itibarıyla Cumhuriyet, Radikal, Sabah, Yeni Şafak ve Zaman gazeteleri incelenmiştir. Bu kapsamda isimleri verilen beş ulusal gazete 2012 yılının Ocak ayından 2013 yılının Temmuz ayına kadar içerik ve söylemleri bakımından incelenmiştir.

3.3.1. Cumhuriyet Gazetesi

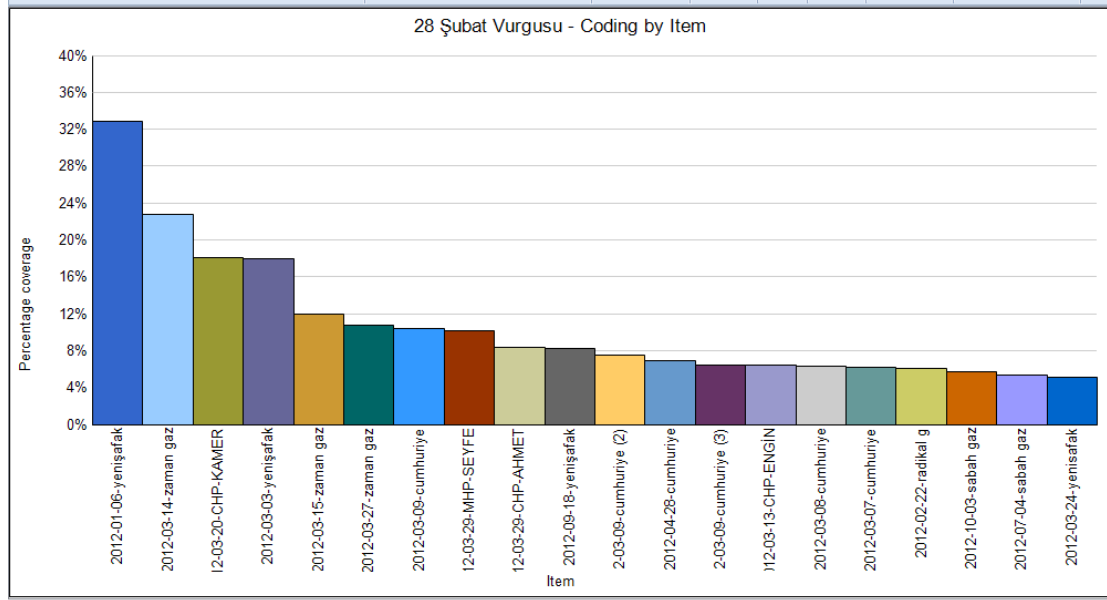
6287 Sayılı Kanun'un Cumhuriyet gazetesi tarafından yapılan haberler, 5 Mart 2012 tarihi ile 18 Nisan 2013 tarihleri arasında içerik ve söylem bakımından incelenmiştir.

Tablo 1. Cumhuriyet Gazetesi ile AKP Milletvekillerinin Meclis Konuşmaları Arasındaki İçerik Analizi

Source A	Source B	Pearson correlation coefficient
Internals\AKP\2012-03-27-AKP-MAHIR Ü	Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-03-0	0.262423
Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-03-0	Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-03-0	0.262234
Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-06-0	Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-06-0	0.262203
Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-04-2	Internals\AKP\2012-03-27-AKP-ÖMER Dİ	0.262142
Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-06-0	Internals\AKP\2012-04-18-AKP-MUSTAF	0.261497
Internals\AKP\2012-07-02-AKP-HÜSEYİ	Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-03-0	0.261447
Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-06-0	Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-03-0	0.261403
Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-03-0	Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-03-0	0.261288
Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-06-0	Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-03-0	0.261066
Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-04-1	Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-03-0	0.261052
Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-06-0	Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-03-0	0.26089
Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-03-0	Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-03-0	0.260719
Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-03-0	Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-03-0	0.260337
Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-06-0	Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-05-1	0.260306
Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-03-0	Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-03-0	0.259381
Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-04-1	Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-03-0	0.259269
Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2014-03-1	Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-03-0	0.259225
Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-06-0	Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-05-1	0.258696
Internals\AKP\2012-04-18-AKP-MUSTAF	Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-03-0	0.258316
Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-06-0	Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-06-0	0.258151
Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-06-0	Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-03-0	0.257951
Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-06-0	Internals\AKP\2012-03-27-AKP-MAHIR Ü	0.257831
Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-06-1	Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-03-0	0.257269

Tablo 1, Cumhuriyet gazetesinin 6287 Sayılı Kanun ile ilgili yer vermiş olduğu haber metinleriyle aynı kanun ile ilgili AKP milletvekilleri tarafından yapılan meclis kürsüsü konuşmaları karşılaştırıldığında zayıf bir ilişkinin olduğunu ifade etmektedir. Pearson Kolerasyon Katsayısı ile gerçekleştirilen bu karşılaştırmaya göre en yüksek kolerasyon sayısı 0,262423 iken en düşük kolerasyon katsayısı ise 0,257269 şeklindedir. Bu aralıktaki diğer sayılar da baz alınarak yapılabilecek değerlendirme ise Cumhuriyet gazetesinin haber metinlerinin kelime bazında yapılan incelemeleri sonucunda AKP

milletvekillerinin aynı kanunla ilgili konuşmaları arasında zayıf bir ilişkinin söz konusu olduğu şeklindedir. Bu kapsamda kullanılan kelimeler göz önünde bulundurularak Cumhuriyet gazetesi ile AKP'li milletvekillerinin meclis konuşmaları birbirlerinden büyük ölçüde farklılık göstermektedir.

Şekil 5. 28 Şubat Vurgusu, Cumhuriyet Gazetesi ve AKP Söylemleri

Şekil 5, Cumhuriyet gazetesi, 6287 Sayılı Kanun'un eğitim sistemi üzerinde ön görmüş olduğu değişikliklerin 28 Şubat bağlamında ele alınması açısından diğer gazetelerden daha düşük bir oranda olduğunu göstermektedir. Bu kapsamda Cumhuriyet gazetesi tarafından yer verilen haber metinlerinde bahsedilen kanunun 28 Şubat ile ilişkilendirilmesi durumu yaklaşık olarak %10 ağırlığında gerçekleşmiştir.

6287 Sayılı Kanun kapsamında yapılan içerik analizi kapsamında Cumhuriyet gazetesi ile AKP arasında zayıf ve ters yönde bir ilişkinin olduğu rakamsal verilerle izah edilmektedir. İçerik açısından zayıf bir ilişkinin yanı sıra bahsedilen ikili arasında söylem bakımından bir inceleme gerçekleştirilmiştir. AKP'den dönemin Milli Eğitim Bakanı Ömer Dinçer'in ilgili kanun ve eğitim sistemi üzerindeki değişiklikler üzerine gerçekleştirmiş olduğu ifadeler bu açıdan önemli bir örnek teşkil etmektedir. Dinçer meclis kürsüsünde *4+4+4 Eğitim Sistemi* ve 28 Şubat ile ilgili olarak şu ifadeleri kullanmıştır:

...“Eğitimde tasarlanan '4+4+4' sisteminin 28 Şubat'ın rövanşı değildir. İmam hatiplerin orta kısmı niye eğitim vermesin ?”...

Dinçer'in ifade etmiş olduğu bu beyanında, gerçekleştirilen düzenlemenin 28 Şubat sürecinin rövanşı olmadığı yönünde ifadede bulunmuştur. Bu ifadenin yanında yine imam hatip ortaokullarının aktif eğitim yapabilmesine olumlu atıf yaparak muhafazakâr düşünce kapsamında söylemde bulunmuştur. Aynı konu ile ilgili Cumhuriyet gazetesi tarafından 9 Mart 2012 tarihinde yer verilen haber metinlerinde ise ağırlıklı olarak CHP milletvekili Muharrem İnce'nin ifadelerine yer verilmiştir. Bu ifadeler:

“...Başbakanın; ‘8 yıllık kesintisiz eğitim 28 Şubat ürünü değildir. 8 yıllık eğitimin altı araştırılırsa rahmetli Erbakan da görülebilir.’ Sayın Başbakan halkı kandırıyor. ‘Bana hendek atlattılar.’ diyor. Bu doğru değil. Sadece imam hatiplere özgü bir durumdur değildir bu. İmam hatiplilere özel bir zorluk yoktu. Duygu sömürüsüne, mağduriyet numaralarına gerek yok...”

şeklindedir. İnce, eğitim sistemi ile ilgili düşünülen değişikliğin 28 Şubat ile ilgili olduğunu ifade ederek bu tasarının yasalaşmasını 28 Şubat mağduriyeti ile kolaylaştırabileceğine vurgu yapmaktadır. Buradan hareketle Cumhuriyet gazetesi, ağırlıklı olarak yer vermiş olduğu bu haberinde AKP’li Dinçer’e tam tersi bir söyleme yer vermiştir. Bu kapsamda içerik ile saptanan ilişkinin derecesi söylemde de gözlemlenmiş olmaktadır. Bu veriler, Cumhuriyet gazetesi ile AKP’li milletvekilleri arasında söylem açısından zıt bir ilişkinin olduğunu ifade etmektedir.

Tablo 2. Cumhuriyet Gazetesi ile CHP Milletvekillerinin Meclis Konuşmaları Arasındaki İçerik Analizi

Source A	Source B	Pearson correlation coefficient
Internals\\CHP\\2012-05-16-CHP-AYTUN	Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-03-0	0,634822
Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2013-04-1	Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-06-0	0,629502
Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2013-04-1	Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-10-0	0,629107
Internals\\CHP\\2012-05-16-CHP-AYTUN	Internals\\CHP\\2012-04-18-CHP-GÜRKU	0,62266
Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-04-2	Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-03-0	0,613664
Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-06-1	Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-04-2	0,613617
Internals\\CHP\\2012-04-18-CHP-GÜRKU	Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-03-0	0,612127
Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-03-0	Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-03-0	0,60086
Internals\\CHP\\2012-04-18-CHP-GÜRKU	Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-03-0	0,597507
Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-06-1	Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-03-0	0,597159
Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-04-2	Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-03-0	0,593942
Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-03-0	Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-03-0	0,592197
Internals\\CHP\\2012-03-28-CHP-ALİ SER	Internals\\CHP\\2012-03-21-CHP-MEHME	0,590809
Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2013-04-1	Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-04-2	0,586574
Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-03-0	Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-03-0	0,583411
Internals\\CHP\\2012-05-16-CHP-AYTUN	Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-04-2	0,581529
Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-04-2	Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-03-0	0,581061
Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-06-1	Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-03-0	0,576428
Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-04-2	Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-03-0	0,575839
Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-03-0	Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-03-0	0,571577
Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-06-1	Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-04-2	0,566502
Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-04-2	Internals\\CHP\\2012-04-18-CHP-GÜRKU	0,566265
Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-04-2	Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-03-0	0,564178

Cumhuriyet gazetesinin 6287 Sayılı Kanun'a binaen yer vermiş olduğu haber metinleri ile CHP milletvekillerinin aynı kanun üzerine yapmış olduğu meclis konuşmaları karşılaştırıldığında ise tablo AKP ile olan ilişkiden biraz daha farklı gözlemlenmektedir. Bu kapsamda Tablo 2'de elde edilmiş en yüksek kolerasyon kat sayısı 0,634822 iken en düşük kolerasyon katsayısı ise 0,564178 şeklindedir. Bu veriler ışığında yapılabilecek değerlendirme ise Cumhuriyet gazetesi ile CHP arasında AKP'ye oranla yakın bir ilişki söz konusudur. Yine bu ilişki olumlu yönde gerçekleşmektedir.

Cumhuriyet gazetesi ile CHP'li milletvekilleri arasında içerik açısından diğer partilere nazaran daha yakın bir ilişkinin olduğu kolerasyon katsayısı kapsamında belirtilmişti. İçeriğin yanında söylem olarak bu ikili arasında da yakın ilişkinin olduğu gözlemlenmektedir. Cumhuriyet gazetesi, 6287 Sayılı Kanun kapsamında 9 Mart 2012 tarihinde yapmış olduğu bir haberde ağırlıklı olarak bir başka CHP'li milletvekili Gürsel Tekin'in ifadelerine yer vermiştir. Bu ifadeler:

“ ... "Sayın Başbakan 28 Şubat'ın rövanşını alacağım diye Türkiye'nin eğitim sistemini nereye götürdüğünü kendisi de bilmiyor...”

şeklindedir.

Görüldüğü üzere eğitim sistemi üzerindeki değişiklik düşüncesi Tekin tarafından da 28 Şubatla ilişkilendirilmektedir. Cumhuriyet gazetesi ise Muharrem İnce'nin aynı yöndeki ifadesinden sonra Gürsel Tekin'in de ifadesine yer vermiş ve CHP'li milletvekilleri ile söylem açısından da yakın bir ilişki niteliği göstermektedir.

Tablo 3. Cumhuriyet Gazetesi ile MHP Milletvekilleri Meclis Konuşmaları Arasındaki İçerik Analizi

Source A	Source B	Pearson correlation coefficient
Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-06-1	Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-04-2	0,518175
Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-04-1	Internals\MHP\2012-03-29-MHP-SEYFET	0,517345
Internals\MHP\2012-03-28-MHP-MUSTA	Internals\MHP\2012-03-27-MHP-ZUHAL	0,516269
Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2014-03-1	Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-06-1	0,514795
Internals\MHP\2012-03-13-MHP-ALİM İŞİ	Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-03-0	0,514386
Internals\MHP\2012-03-20-MHP-ALİM İŞİ	Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-03-0	0,514386
Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-06-1	Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-03-0	0,513208
Internals\MHP\2012-03-29-MHP-SEYFE	Internals\MHP\2012-03-28-MHP-MUSTA	0,512287
Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-03-0	Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-03-0	0,511848
Internals\MHP\2012-03-28-MHP-MUSTA	Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-03-0	0,511232
Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-10-0	Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-04-1	0,511217
Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-10-0	Internals\MHP\2012-03-29-MHP-SEYFET	0,51111
Internals\MHP\2012-03-08-MHP-MEHME	Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-03-0	0,510305
Internals\MHP\2012-03-13-MHP-ALİM İŞİ	Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-03-0	0,507192
Internals\MHP\2012-03-20-MHP-ALİM İŞİ	Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-03-0	0,507192
Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-06-0	Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-04-1	0,506387
Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-04-2	Internals\MHP\2012-03-13-MHP-ALİM İŞİ	0,503252
Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-04-2	Internals\MHP\2012-03-20-MHP-ALİM İŞİ	0,503252
Internals\MHP\2012-03-29-MHP-SEYFE	Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-03-0	0,503062
Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-03-0	Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-03-0	0,501449
Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-10-0	Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-03-0	0,501135
Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-04-2	Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-04-2	0,500729
Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-10-0	Internals\Cumhuriyet Gazetesi\2012-06-0	0,499

Cumhuriyet gazetesinin 6287 Sayılı Kanun kapsamında yer vermiş olduğu haber metinleri ile MHP milletvekillerinin aynı kanun üzerine meclis kürsüsünde yapmış oldukları konuşmalar karşılaştırıldığında sonuçlar orta düzeyde gözlemlenmekte ve olumlu bir ilişkinin olduğunu göstermektedir. Bu kapsamda Tablo 3’te elde edilmiş en yüksek kolerasyon katsayısı 0,518175 iken en düşük kolerasyon katsayısı ise 0,499 şeklindedir. Bu rakamlar, Cumhuriyet gazetesi ile MHP’li milletvekillerinin konuşmaları arasında orta düzeyde ve olumlu bir ilişkinin varlığını işaret etmektedir.

Cumhuriyet gazetesi ile MHP arasındaki içerik ilişkisinin yanı sıra söylem olarak yakınlık derecesi incelendiğinde orta düzeyde bir ilişki ve benzerliğin olduğu saptanmaktadır. Bu kapsamda 6287 Sayılı Kanun üzerine 20 Mart 2012 tarihinde meclis kürsüsünde konuşma yapan MHP milletvekili Alim Işık:

“ ...Sayın Başbakan MHP’ye gönül vermiş vatandaşlarımıza seslenerek: ‘MHP 28 Şubatla bağlantısını koparma fırsatını elinin tersiyle itmiş ve CHP’ye vagon olmuştur.’ demiştir. Aynen iade ediyorum, aynen iade ediyorum. Bu haksızlığı, bu milletin oylarıyla buraya gelmiş bir partiye Sayın Başbakanın yapmaması lazım. Sayın Başbakanı bugün konuşturan, demokrasiye sahip çıkan ve 28 Şubatla zerre kadar bağlantısı olmayan bir partiye bu ithamı geri almasını söylüyorum. Milliyetçi Hareket Partisi bu haksızlık karşısında susamaz. 28 Şubata karşı çıkmak demek, eğer bugün 4+4+4 diye kamuoyuna dayatılan ve içeriğini aziz milletimizin temsilcisi olan milletvekillerinin dahi bilmediği bir konu, ‘ Biz istediğimiz gibi geçiririz.’ anlayışına ‘ Evet’ dememektir...”

şeklinde ifadelerde bulunmuştur. Bu kapsamda Cumhuriyet gazetesinin aynı kanun kapsamında yapmış olduğu muhalif haberlere örnek bir söylem gözlemlenmektedir. Cumhuriyet gazetesi, daha çok CHP’li milletvekillerinin bahsedilen kanuna karşı olumsuz ve karşı söylemlerine yer vermektedir. Bu söylemler ağırlıklı olarak *4+4+4 Eğitim Sistemi*’nin geçmemesi gerektiği ve 28 Şubat’ın rövanşı olduğu yönündedir. MHP’li milletvekilinin ifadesinde de söz konusu tasarının yasalaşmasına karşı duruş söz konusu olmakta ve bu doğrultuda Cumhuriyet gazetesi ile MHP arasında söylem açısından da benzerlik görülmektedir.

Tablo 4. Cumhuriyet Gazetesi ile BDP Milletvekilleri Meclis Konuşmaları Arasındaki İçerik Analizi

Source A	Source B	Pearson correlation coefficient
Internals\\BDP\\2012-03-29-BDP-SEBAHA	Internals\\BDP\\2012-03-28-BDP-SEBAHA	0.717464
Internals\\BDP\\2012-03-29-BDP-SEBAHA	Internals\\BDP\\2012-03-06-BDP-HASİP K	0.717265
Internals\\BDP\\2012-03-06-BDP-HASİP K	Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-03-0	0.709121
Internals\\BDP\\2012-03-28-BDP-SEBAHA	Internals\\BDP\\2012-03-06-BDP-HASİP K	0.696236
Internals\\BDP\\2012-03-28-BDP-SIRRI S	Internals\\BDP\\2012-03-06-BDP-HASİP K	0.68341
Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-04-2	Internals\\BDP\\2012-03-06-BDP-HASİP K	0.66732
Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-03-0	Internals\\BDP\\2012-03-06-BDP-HASİP K	0.663661
Internals\\BDP\\2012-03-30-BDP-ÖZDAL	Internals\\BDP\\2012-03-06-BDP-HASİP K	0.65283
Internals\\BDP\\2012-03-13-BDP-HÜSAM	Internals\\BDP\\2012-03-06-BDP-HASİP K	0.637537
Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2013-04-1	Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-06-0	0.629143
Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2013-04-1	Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-10-0	0.628629
Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-06-1	Internals\\BDP\\2012-03-06-BDP-HASİP K	0.620975
Internals\\BDP\\2012-03-29-BDP-SEBAHA	Internals\\BDP\\2012-03-28-BDP-SIRRI S	0.619268
Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-04-2	Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-03-0	0.613099
Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-06-1	Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-04-2	0.613033
Internals\\BDP\\2012-03-28-BDP-SIRRI S	Internals\\BDP\\2012-03-28-BDP-SEBAHA	0.605058
Internals\\BDP\\2012-03-28-BDP-SIRRI S	Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-03-0	0.600617
Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-03-0	Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-03-0	0.599983
Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-04-2	Internals\\BDP\\2012-03-30-BDP-ÖZDAL	0.597674
Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-06-1	Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-03-0	0.596341
Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-03-0	Internals\\BDP\\2012-03-06-BDP-HASİP K	0.59467
Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-04-2	Internals\\Cumhuriyet Gazetesi\\2012-03-0	0.593212
Internals\\BDP\\2012-03-29-BDP-ADİL KU	Internals\\BDP\\2012-03-06-BDP-HASİP K	0.593139

Cumhuriyet gazetesinin 6287 Sayılı Kanun üzerine yer vermiş olduğu haber metinlerinin kelimeleri incelendiğinde bu haberlerin BDP milletvekillerinin meclis kürsüsünde beyan ettikleri ifadelerle ilişkisinin diğer partilere oranla biraz daha fazla olduğu görülmektedir. Bu kapsamda elde edilen kolerasyon katsayılarından en fazlası 0,717464 iken en düşüğü ise 0,593212 şeklindedir. Tablo 4’te elde edilmiş olan kolerasyon katsayılarından da hareketle Cumhuriyet gazetesinin haber metinleri ile BDP’li milletvekillerinin söylemleri kullanılan kelime olarak birbirine diğer partilerle olan ilişkiden daha yakın olduğu gözlemlenmektedir.

İçerik incelemesi sonucu Cumhuriyet gazetesi ile BDP arasında yakın bir benzerliğin olmasının yanı sıra söylem olarak da yakın bir ilişki ve benzerliğin olduğu gözlemlenmektedir. Cumhuriyet gazetesi, 6287 Sayılı Kanun’un 28 Şubat sürecinin

ürünü ve rövanş olduğu ifadeleri ile haberler yapmaktadır. 28 Mart 2012 tarihinde BDP milletvekili Sırrı Sakık tarafından meclis kürsüsünde gerçekleştirilen konuşmada bahsedilen kanunla ilgili:

“ ... Şimdi, sizler 28 Şubattan, evet, rövanş alıyorsunuz... ”

şeklinde ifadelerde bulunmuştur. Cumhuriyet gazetesinin ilgili haberlerinde de aynı ifadeye rastlanmaktadır. Buradan hareketle Cumhuriyet gazetesi ile BDP arasında söylem açısından bir yakınlığın olduğu da gözlemlenmektedir.

3.3.2. Radikal Gazetesi

6287 Sayılı Kanun ile ilgili Radikal gazetesi tarafından yer verilen haberler, 22 Şubat 2012 ile 2 Temmuz 2013 tarihleri arasında içerik ve söylem bakımından incelenmiştir.

Tablo 5. Radikal Gazetesi ile AKP Milletvekilleri Meclis Konuşmaları Arasındaki İçerik Analizi

Source A	Source B	Pearson correlation coefficient
Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-03-27-ra	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-03-06-ra	0,686079
Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-03-27-ra	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-03-03-ra	0,661111
Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-03-06-ra	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-03-03-ra	0,647952
Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-09-20-ra	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-03-30-ra	0,602146
Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-02-26-ra	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-02-22-ra	0,597309
Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-10-06-ra	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-03-30-ra	0,580872
Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-09-20-ra	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-05-24-ra	0,580194
Internals\\Radikal Gazetesi\\2013-04-19-ra	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-10-06-ra	0,578384
Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-10-06-ra	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-05-24-ra	0,575727
Internals\\Radikal Gazetesi\\2013-04-19-ra	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-09-20-ra	0,575649
Internals\\AKP\\2012-03-27-AKP-ÖMER Dİ	Internals\\AKP\\2012-03-21-AKP-ÇİĞDEM	0,570983
Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-11-14-ra	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-09-20-ra	0,532811
Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-11-27-ra	Internals\\AKP\\2012-03-21-AKP-ÇİĞDEM	0,532454
Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-06-06-ra	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-03-30-ra	0,52877
Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-06-06-ra	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-03-30-ra	0,52877
Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-06-06-ra	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-02-26-ra	0,527997
Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-06-06-ra	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-02-26-ra	0,527997
Internals\\AKP\\2012-03-27-NURETTİN C	Internals\\AKP\\2012-03-21-AKP-ÇİĞDEM	0,526777
Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-11-14-ra	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-10-06-ra	0,520727
Internals\\Radikal Gazetesi\\2013-04-19-ra	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-11-14-ra	0,519306
Internals\\AKP\\2012-03-27-AKP-MAHİR Ü	Internals\\AKP\\2012-03-21-AKP-ÇİĞDEM	0,516447
Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-10-06-ra	Internals\\AKP\\2012-03-21-AKP-ÇİĞDEM	0,514833
Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-06-06-ra	Internals\\AKP\\2012-03-21-AKP-ÇİĞDEM	0,508629

Radikal gazetesinin 6287 Sayılı Kanun kapsamında yer verdiği haber metinleri ile aynı haberle ilgili meclis kürsüsünde yapılan konuşmaların ilişkisi incelendiğinde ilk olarak AKP ile olan ilişki derecesi ele alınmaktadır. Bu kapsamda Tablo 5’de Radikal Gazetesi ile AKP milletvekillerinin aynı haberle ilgili meclis konuşmalarının kelime benzerlikleri orta düzeyde gerçekleştiği görülmektedir. Gazete metinleri ile milletvekilleri konuşmaları karşılaştırıldığında en yüksek kolerasyon sayısı 0,686079

iken en düşük kolerasyon sayısı ise 0,508629 şeklinde gözlemlenmektedir. Bu verilerin değerlendirilmesi ise, bahsedilen ikili arasında ne çok güçlü ne de çok zayıf bir ilişkinin olduğu yönündedir. Orta düzeyde seyreden bir kelime benzerliği söz konusudur.

6287 Sayılı Kanun kapsamında yapılan içerik ilişkisinin yanı sıra söylem ilişkisi karşılaştırıldığında Radikal gazetesi ile AKP arasında zıtlık olduğu görülmektedir. Zira AKP’li milletvekillerinin meclis kürsüsündeki ifadelerinde bu kanunun 28 Şubat süreci ile ilgisinin olmadığı ifade edilmektedir. Ancak Radikal gazetesinin 6 Mart 2012 tarihindeki haber metninde yer alan:

“ ... 28 Şubat'tan intikam almak için bunu sistem getiriliyor...”

şeklindeki ifadesi AKP’li milletvekilleri ile tam tersi istikamette bir söylem niteliği taşımaktadır. Bu kapsamda bahsedilen ikili arasında söylem açısından zıt bir ilişki ortaya çıkmaktadır.

Tablo 6. Radikal Gazetesi İle CHP Milletvekilleri Meclis Konuşmaları Arasındaki İçerik Analizi

Source A	Source B	Pearson correlation coefficient
Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-10-06-ra	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-09-20-ra	0.891274
Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-03-27-ra	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-03-06-ra	0.689289
Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-03-27-ra	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-03-03-ra	0.664043
Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-03-06-ra	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-03-03-ra	0.650655
Internals\\CHP\\2012-05-16-CHP-AYTUN	Internals\\CHP\\2012-04-18-CHP-GÜRKU	0.621335
Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-09-20-ra	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-03-30-ra	0.603673
Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-02-26-ra	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-02-22-ra	0.600376
Internals\\CHP\\2012-03-28-CHP-ALİ SER	Internals\\CHP\\2012-03-21-CHP-MEHME	0.58988
Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-10-06-ra	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-03-30-ra	0.583139
Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-09-20-ra	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-05-24-ra	0.581028
Internals\\Radikal Gazetesi\\2013-04-19-ra	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-10-06-ra	0.580278
Internals\\Radikal Gazetesi\\2013-04-19-ra	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-09-20-ra	0.577113
Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-10-06-ra	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-05-24-ra	0.576622
Internals\\CHP\\2012-04-18-CHP-GÜRKU	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-03-27-ra	0.567592
Internals\\CHP\\2012-04-18-CHP-GÜRKU	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-03-03-ra	0.54417
Internals\\CHP\\2012-04-18-CHP-GÜRKU	Internals\\CHP\\2012-03-29-CHP-TURGA	0.543603
Internals\\CHP\\2012-04-18-CHP-GÜRKU	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-03-06-ra	0.543559
Internals\\CHP\\2012-05-16-CHP-AYTUN	Internals\\CHP\\2012-03-29-CHP-TURGA	0.540866
Internals\\CHP\\2012-04-18-CHP-GÜRKU	Internals\\CHP\\2012-03-30-CHP-VELİ AĞ	0.538686
Internals\\CHP\\2012-03-28-CHP-ALİ SER	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-03-06-ra	0.535399
Internals\\CHP\\2012-05-16-CHP-AYTUN	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-03-27-ra	0.53509
Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-11-14-ra	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-09-20-ra	0.534305
Internals\\CHP\\2012-03-28-CHP-ALİ SER	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-03-03-ra	0.53295

Radikal gazetesinin 6287 Sayılı Kanun kapsamında yer vermiş olduğu haber metinleri ile CHP milletvekillerinin meclis kürsüsünde aynı konuda yapmış oldukları konuşmalar karşılaştırıldığında durum AKP ile olan benzerlikten ufak bir fark göstermektedir. Bu kapsamda Tablo 6’da elde edilmiş en yüksek kolerasyon katsayısı 0,891274 iken en düşük kolerasyon katsayısı 0,53295 şeklindedir. Cumhuriyet gazetesi ile CHP’li vekillerin meclis kürsüsündeki ifadelerinin benzerliği AKP ile olandan bir

derece daha ilerilik göstermektedir. Olumlu ve güçlüye yakın denebilecek bir ilişkinin varlığı gözlemlenmektedir.

Söylem olarak incelendiğinde de Radikal gazetesi ile CHP arasında içerikte olduğu kadar yakın bir benzerlik söz konusudur. Radikal gazetesinin 6287 Sayılı Kanun üzerine yer verdiği ve 6 Mart 2012 tarihli haber metninde:

“ ... 28 Şubat'tan intikam almak için bunu getiriyoruz... ”

şeklinde bir ifade beyanı söz konusudur. Aynı kapsamda CHP milletvekili Kemer Genç de 20 Mart 2012 tarihinde meclis kürsüsünde:

“... Sizin bir hedefiniz var, sekiz yıllık zorunlu eğitimi kaldırmak istiyorsunuz. Niye sekiz yıllık zorunlu eğitim? Efendim, 28 Şubat tasarrufudur...”

şeklinde ifadelerde bulunmuştur. Görüldüğü üzere Radikal gazetesi ve CHP milletvekili Genç aynı yönde bir söylem gerçekleştirmiştir. Bu örnekle de Radikal gazetesi ile CHP arasında yakın söylem benzerliğinin olduğu sonucuna varılabilmektedir.

Tablo 7. Radikal Gazetesi ile MHP Milletvekilleri Meclis Konuşmaları Arasındaki İçerik Analizi

Source A	Source B	Pearson correlation coefficient
Internals\\MHP\\2012-03-20-MHP-ALİM İŞİ	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-03-06-ra	0,45948
Internals\\MHP\\2012-03-27-MHP-MUSTA	Internals\\MHP\\2012-03-08-MHP-MEHME	0,459349
Internals\\MHP\\2012-03-27-MHP-ZUHAL	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-03-06-ra	0,458208
Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-03-30-ra	Internals\\MHP\\2012-03-29-MHP-SEYFET	0,457397
Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-09-20-ra	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-06-06-ra	0,456462
Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-09-20-ra	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-06-06-ra	0,456462
Internals\\Radikal Gazetesi\\2014-09-23-ra	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-11-27-ra	0,455336
Internals\\MHP\\2012-03-27-MHP-MUSTA	Internals\\MHP\\2012-03-13-MHP-ALİM İŞİ	0,454202
Internals\\MHP\\2012-03-27-MHP-MUSTA	Internals\\MHP\\2012-03-20-MHP-ALİM İŞİ	0,454202
Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-03-27-ra	Internals\\MHP\\2012-03-27-MHP-ZUHAL	0,453487
Internals\\Radikal Gazetesi\\2013-07-01-ra	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-05-21-ra	0,453229
Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-03-27-ra	Internals\\MHP\\2012-03-08-MHP-MEHME	0,450055
Internals\\MHP\\2012-03-13-MHP-ALİM İŞİ	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-03-03-ra	0,449641
Internals\\MHP\\2012-03-20-MHP-ALİM İŞİ	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-03-03-ra	0,449641
Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-10-06-ra	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-06-06-ra	0,449618
Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-10-06-ra	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-06-06-ra	0,449618
Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-06-10-ra	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-05-24-ra	0,449413
Internals\\MHP\\2012-04-05-MHP-ALİ UZU	Internals\\MHP\\2012-03-13-MHP-ALİM İŞİ	0,448791
Internals\\MHP\\2012-04-05-MHP-ALİ UZU	Internals\\MHP\\2012-03-20-MHP-ALİM İŞİ	0,448791
Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-03-08-ra	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-02-22-ra	0,447826
Internals\\Radikal Gazetesi\\2013-04-19-ra	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-06-11-ra	0,446334
Internals\\Radikal Gazetesi\\2013-04-24-ra	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-09-12-ra	0,445924
Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-06-11-ra	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-03-30-ra	0,445553

Radikal gazetesinin 6287 Sayılı Kanun kapsamında yer vermiş olduğu haber metinleri ile meclis kürsüsündeki ifadelerin arasındaki kelime benzerliğinin en az olduğu siyasi parti MHP'dir. Gazete haber metinleri ile MHP'li milletvekillerinin meclis kürsüsündeki söylemleri karşılaştırıldığında en yüksek kolerasyon katsayısı 0,45948

iken en düşük kolerasyon katsayısı ise 0,445553 şeklindedir. Tablo, ilişkinin genel olarak 0,4'lü katsayılarla seyrettiğini ifade etmektedir. Tablo 7'de gözlemkenen bu durum ise gazete ile parti arasındaki kelime benzerliğinin ve ilişkinin orta düzeyin altında olduğunu ifade etmektedir.

Radikal gazetesi ile MHP'li milletvekilleri arasında 6287 Sayılı Kanun'a söylemler bakımından benzerlikler gözlemlenmektedir. MHP milletvekili Seyfettin Yılmaz'ın 29 Mart 2012 tarihinde meclis kürsüsünde gerçekleştirmiş olduğu ifadesinde:

“ ...AKP zihniyeti açıkça kendi 28 Şubatını oluşturmakta ve bunu da insafsızca sürdürmektedir... ”

şeklinde bir ifade de bulunmuştur. Bu ifadeleri, MHP'li milletvekilinin bahsedilen kanun tasarısını 28 Şubat süreci ile ilişkilendirdiğini ve aynı tasarı ile bu tasarıyı çıkaracak AKP'nin tavır ve tutumlarının 28 Şubat sürecine neden olan aktörlerden bir farkı olmadığına ve bir ötekileştirmeye vurgu yapmaktadır. Radikal gazetesi de bahsedilen kanunla ilgili 6 Mart 2012 tarihli haberinde ilgili kanun tasarısının 28 Şubat'ın intikamı olduğu ifadesine yer vererek bir benzerlik oluşturmaktadır.

Tablo 8. Radikal Gazetesi ile BDP Milletvekilleri Meclis Konuşmaları Arasındaki İçerik Analizi

Source A	Source B	Pearson correlation coefficient
Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-10-06-ra	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-09-20-ra	0.891161
Internals\\BDP\\2012-03-29-BDP-SEBAHA	Internals\\BDP\\2012-03-28-BDP-SEBAHA	0.716609
Internals\\BDP\\2012-03-29-BDP-SEBAHA	Internals\\BDP\\2012-03-06-BDP-HASIP K	0.716169
Internals\\BDP\\2012-03-28-BDP-SEBAHA	Internals\\BDP\\2012-03-06-BDP-HASIP K	0.695253
Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-03-27-ra	Internals\\BDP\\2012-03-06-BDP-HASIP K	0.694918
Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-03-27-ra	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-03-06-ra	0.688127
Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-03-06-ra	Internals\\BDP\\2012-03-06-BDP-HASIP K	0.68497
Internals\\BDP\\2012-03-28-BDP-SIRRI S	Internals\\BDP\\2012-03-06-BDP-HASIP K	0.682398
Internals\\BDP\\2012-03-06-BDP-HASIP K	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-03-03-ra	0.672054
Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-03-27-ra	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-03-03-ra	0.66298
Internals\\BDP\\2012-03-30-BDP-ÖZDAL	Internals\\BDP\\2012-03-06-BDP-HASIP K	0.651521
Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-03-06-ra	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-03-03-ra	0.649675
Internals\\BDP\\2012-03-13-BDP-HÜSAM	Internals\\BDP\\2012-03-06-BDP-HASIP K	0.63583
Internals\\BDP\\2012-03-29-BDP-SEBAHA	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-03-03-ra	0.624871
Internals\\BDP\\2012-03-29-BDP-SEBAHA	Internals\\BDP\\2012-03-28-BDP-SIRRI S	0.618123
Internals\\BDP\\2012-03-28-BDP-SIRRI S	Internals\\BDP\\2012-03-28-BDP-SEBAHA	0.603995
Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-09-20-ra	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-03-30-ra	0.603118
Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-02-26-ra	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-02-22-ra	0.599263
Internals\\BDP\\2012-03-29-BDP-SEBAHA	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-03-06-ra	0.598136
Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-03-27-ra	Internals\\BDP\\2012-03-13-BDP-HÜSAM	0.595774
Internals\\BDP\\2012-03-29-BDP-ADİL KU	Internals\\BDP\\2012-03-06-BDP-HASIP K	0.591671
Internals\\BDP\\2012-03-28-BDP-ADİL KU	Internals\\BDP\\2012-03-06-BDP-HASIP K	0.589579
Internals\\BDP\\2012-03-28-BDP-SEBAHA	Internals\\Radikal Gazetesi\\2012-03-03-ra	0.584035

Radikal gazetesinin 6287 Sayılı Kanun kapsamında yer vermiş olduğu haber metinlerinin kelime benzerliği olarak meclis kürsüsündeki söylemlerden en yakın olduğu parti BDP'dir. Bu kapsamda, Radikal gazetesinin haber metinleri ile BDP'li milletvekillerinin meclis kürsüsündeki söylemleri arasında yakın bir ilişki

bulunmaktadır. Haber metinleri ile meclis konuşmalarının karşılaştırılması kapsamında elde edilen en yüksek kolerasyon katsayısı 0,891161 iken en düşük kolerasyon katsayısı ise 0,584035 şeklindedir. Aradaki kısım ise genellikle 0,6 ile 0,7 arasında seyretmektedir. Buradan hareketle Tablo 8’de Radikal gazetesi ile BDP arasında diğer parti milletvekillerine nazaran çok daha fazla benzerlik ve doğrusal yönde bir ilişkinin var olduğu gözlemlenebilmektedir.

6287 Sayılı Kanun kapsamında 28 Mart 2012 tarihinde BDP milletvekili Sırrı Sakık meclis kürsüsünde:

“ ...Şimdi, sizler 28 Şubattan, evet, rövanş alıyorsunuz, Siz, bu ülkede halkların ruhuna uygun yasalar yapmıyorsunuz...”

şeklinde ifadelerde bulunmuştur. Sakık’ın bu ifadeleri BDP’nin eğitim sistemindeki değişikliği 28 Şubat ile ilişkilendirmektedir. Radikal gazetesi de 6 Mart 2012 tarihli haber metninde aynı kanunun 28 Şubat sürecinden intikam almaya yönelik bir düzenleme olduğu ifadelerine yer vermiştir. Bu bakımından Radikal gazetesi ile BDP söylem açısından paralellik göstermektedir.

3.3.3. Sabah Gazetesi

6287 Sayılı Kanun ile ilgili Sabah Gazetesi tarafından yer verilen haberler, 8 Mart 2012 ile 2 Temmuz 2013 tarihleri arasında içerik ve söylem bakımından incelenmiştir.

Tablo 9. Sabah Gazetesi İle AKP Milletvekilleri Meclis Konuşmaları Arasındaki İçerik Analizi

Source A	Source B	Pearson correlation coefficient
Internals\\AKP\\2012-03-27-AKP-MAHIR Ü	Internals\\AKP\\2012-03-27-AKP-MAHIR Ü	0,957112
Internals\\Sabah Gazetesi\\2013-04-18-sa	Internals\\Sabah Gazetesi\\2012-04-18-sa	0,935223
Internals\\Sabah Gazetesi\\2013-04-18-sa	Internals\\AKP\\2012-03-21-AKP-ÇİĞDEM	0,644076
Internals\\Sabah Gazetesi\\2012-04-18-sa	Internals\\AKP\\2012-03-21-AKP-ÇİĞDEM	0,621799
Internals\\Sabah Gazetesi\\2012-10-05-sa	Internals\\Sabah Gazetesi\\2012-10-03-sa	0,595191
Internals\\Sabah Gazetesi\\2012-04-15-sa	Internals\\AKP\\2012-03-21-AKP-ÇİĞDEM	0,568999
Internals\\AKP\\2012-03-27-AKP-ÖMER Dİ	Internals\\AKP\\2012-03-21-AKP-ÇİĞDEM	0,566633
Internals\\Sabah Gazetesi\\2013-04-18-sa	Internals\\Sabah Gazetesi\\2012-04-15-sa	0,565135
Internals\\Sabah Gazetesi\\2012-04-18-sa	Internals\\Sabah Gazetesi\\2012-04-15-sa	0,54904
Internals\\Sabah Gazetesi\\2013-07-02-sa	Internals\\Sabah Gazetesi\\2012-03-14-sa	0,54375
Internals\\Sabah Gazetesi\\2013-04-18-sa	Internals\\Sabah Gazetesi\\2012-03-30-sa	0,538397
Internals\\AKP\\2012-03-27-NURETTİN C	Internals\\AKP\\2012-03-21-AKP-ÇİĞDEM	0,522105
Internals\\Sabah Gazetesi\\2013-04-18-sa	Internals\\Sabah Gazetesi\\2012-11-14-sa	0,521376
Internals\\Sabah Gazetesi\\2012-11-14-sa	Internals\\Sabah Gazetesi\\2012-04-18-sa	0,51972
Internals\\Sabah Gazetesi\\2013-04-18-sa	Internals\\AKP\\2012-03-27-AKP-MAHIR Ü	0,51747
Internals\\AKP\\2012-03-27-AKP-MAHIR Ü	Internals\\AKP\\2012-03-21-AKP-ÇİĞDEM	0,513615
Internals\\Sabah Gazetesi\\2012-04-18-sa	Internals\\Sabah Gazetesi\\2012-03-30-sa	0,512182
Internals\\Sabah Gazetesi\\2012-04-18-sa	Internals\\AKP\\2012-03-27-AKP-MAHIR Ü	0,504895
Internals\\Sabah Gazetesi\\2012-04-15-sa	Internals\\Sabah Gazetesi\\2012-03-14-sa	0,50163
Internals\\AKP\\2012-03-27-AKP-MAHIR Ü	Internals\\AKP\\2012-03-21-AKP-ÇİĞDEM	0,494624
Internals\\Sabah Gazetesi\\2013-07-02-sa	Internals\\AKP\\2012-03-27-AKP-MAHIR Ü	0,489776
Internals\\AKP\\2012-03-27-NURETTİN C	Internals\\AKP\\2012-03-27-AKP-ÖMER Dİ	0,489469
Internals\\AKP\\2012-03-21-AKP-ÇİĞDEM	Internals\\Sabah Gazetesi\\2012-03-14-sa	0,486087

Sabah gazetesinin 6287 Sayılı Kanun kapsamında yer vermiş olduğu haber metinleri ile aynı kanun üzerine meclis kürsüsünde yapılan söylemler karşılaştırıldığında en yakın benzerlik ve kuvvetli ilişkinin AKP ile olduğu gözlemlenmektedir. Bu değerlendirme elde edilen en yüksek kolerasyon sayısı olan 0,957112'ye dayandırılmaktadır. En düşük kolerasyon katsayısı ise 0,486087'dir. Bu kapsamda Tablo 9'da, 6287 Sayılı Kanun üzerine Sabah gazetesinde yer alan haber metinleri ile AKP milletvekillerinin meclis kürsüsündeki ifadeleri arasındaki kelime benzerliğinin yüksek derecede olduğu gözlemlenmektedir.

Sabah gazetesi ile AKP'li milletvekilleri arasındaki içerik benzerliği yakınlık derecesi ve yakın ilişki düzeyi olarak kendisini söylem bazında da göstermektedir. Sabah gazetesi 4 Temmuz 2012 tarihli haber metninde 6287 Sayılı Kanun'a hitaben:

“ ... 28 Şubat sürecinin dayattığı eğitim sistemini rafa kaldıran 4+4+4 uygulaması, İmam Hatip ortaokullarının önünü yeniden açtı... ”

şeklinde bir ifadeye yer vermiştir. Sabah gazetesinin bu ifadelerinde *8 Yıllık Kesintisiz Eğitim Sistemi* bir dayatma olarak ifade edilmekte ve ayrıca İmam Hatip Ortaokullarının yeniden faaliyete başladığı ifade edilmektedir. AKP'den dönemin Milli Eğitim Bakanı Ömer Dinçer'in ilgili kanun ve eğitim sistemi üzerindeki değişiklikler üzerine gerçekleştirmiş olduğu söylemler bu açıdan önemli bir örnek teşkil etmektedir. Dinçer meclis kürsüsünde:

“...Eğitimde tasarlanan 4+4+4 sisteminin 28 Şubat'ın rövanşı değildir. İmam hatiplerin orta kısmı niye eğitim vermesin ?...”

şeklinde ifadelerle bulunmuştur. Dinçer'in ifade etmiş olduğu bu beyanında, imam hatip ortaokullarının aktif eğitim yapabilmesine olumlu atıf yaparak muhafazakâr düşünce kapsamında görüş beyanında bulunmuştur. Bu kapsamda Sabah gazetesi ile AKP'li milletvekillerinin ilgili kanun tasarısı kapsamında gerçekleştirmiş oldukları söylemlerde yakın bir benzerlik ve ilişki söz konusudur.

Tablo 10. Sabah Gazetesi İle CHP Milletvekilleri Meclis Konuşmaları Arasındaki İçerik Analizi

Source A	Source B	Pearson correlation coefficient
Internals\\CHP\\2012-03-07-CHP-CANDA	Internals\\CHP\\2012-03-07-CHP-AYLİN N	0,51435
Internals\\CHP\\2012-05-16-CHP-AYTUN	Internals\\CHP\\2012-03-13-CHP-ENGİN A	0,51269
Internals\\Sabah Gazetesi\\2013-04-18-sa	Internals\\CHP\\2012-03-07-CHP-HÜLYA	0,508438
Internals\\Sabah Gazetesi\\2012-04-15-sa	Internals\\Sabah Gazetesi\\2012-03-14-sa	0,50707
Internals\\CHP\\2012-04-23-CHP-AĞAN A	Internals\\Sabah Gazetesi\\2012-04-18-sa	0,506777
Internals\\Sabah Gazetesi\\2012-04-18-sa	Internals\\CHP\\2012-03-07-CHP-HÜLYA	0,500091
Internals\\CHP\\2012-05-16-CHP-AYTUN	Internals\\CHP\\2012-03-07-CHP-CANDA	0,498035
Internals\\CHP\\2012-04-18-CHP-GÜRKU	Internals\\CHP\\2012-03-13-CHP-ENGİN A	0,495985
Internals\\CHP\\2012-04-18-CHP-GÜRKU	Internals\\CHP\\2012-03-29-CHP-TUFAN	0,495276
Internals\\Sabah Gazetesi\\2013-04-18-sa	Internals\\CHP\\2012-05-16-CHP-AYTUN	0,490442
Internals\\CHP\\2012-04-18-CHP-GÜRKU	Internals\\CHP\\2012-03-28-CHP-ALİ SERİ	0,48713
Internals\\CHP\\2012-05-16-CHP-AYTUN	Internals\\CHP\\2012-03-28-CHP-ALİ SERİ	0,486576
Internals\\Sabah Gazetesi\\2013-07-02-sa	Internals\\Sabah Gazetesi\\2012-04-15-sa	0,483958
Internals\\Sabah Gazetesi\\2012-10-05-sa	Internals\\Sabah Gazetesi\\2012-07-04-sa	0,483404
Internals\\CHP\\2012-05-16-CHP-AYTUN	Internals\\Sabah Gazetesi\\2012-04-18-sa	0,478949
Internals\\CHP\\2012-07-03-CHP-TUFAN	Internals\\CHP\\2012-04-18-CHP-GÜRKU	0,478122
Internals\\CHP\\2012-05-16-CHP-AYTUN	Internals\\CHP\\2012-03-21-CHP-MEHME	0,474289
Internals\\CHP\\2012-06-28-CHP-ENGİN	Internals\\CHP\\2012-05-16-CHP-AYTUN	0,472794
Internals\\CHP\\2012-05-16-CHP-AYTUN	Internals\\CHP\\2012-04-23-CHP-AĞAN A	0,47097
Internals\\CHP\\2012-05-16-CHP-AYTUN	Internals\\CHP\\2012-03-07-CHP-HÜLYA	0,469958
Internals\\CHP\\2012-03-28-CHP-ALİ SER	Internals\\CHP\\2012-03-13-CHP-ENGİN A	0,468727
Internals\\CHP\\2012-06-28-CHP-ENGİN	Internals\\CHP\\2012-04-18-CHP-GÜRKU	0,465948
Internals\\Sabah Gazetesi\\2013-04-18-sa	Internals\\Sabah Gazetesi\\2012-03-14-sa	0,459481

Sabah gazetesinin 6287 Sayılı Kanun kapsamında yer vermiş olduğu haber metinlerinin CHP milletvekillerinin aynı kanun üzerine meclis kürsüsünde gerçekleştirdikleri söylemlerle ilişkisi incelendiğinde güçlüğü olmayan ve orta düzeyde bir ilişki niteliği şeklinde gözlemlenmektedir. Bu kapsamda Tablo 10'da elde edilmiş en yüksek kolerasyon katsayısı 0,51435 iken en düşük kolerasyon katsayısı ise 0,459481 şeklindedir.

Sabah gazetesi ile CHP arasındaki söylem ilişkisi incelendiğinde yakın bir ilişkinin aksine farklı söylemlerin gerçekleştiği gözlemlenmektedir. Sabah gazetesi, 6287 Sayılı Kanun'a binaen 4 Temmuz 2012 tarihinde yer vermiş olduğu haber metninde:

“ ... 28 Şubat sürecinden kalma eğitim sistemini 4+4+4 olarak değiştirmesi, post-modern darbenin yaşandığı dönemde İmam Hatip Liselerinin kapatılan ortaokul kısımlarına yeniden kayıt imkânı sundu...”

şeklinde bir ifadeye yer vermiştir. Bu kapsamda Sabah gazetesi, 4+4+4 Eğitim Sistemi’ni 28 Şubat sürecinin ürünü olarak ifade eden bir söylem kullanmıştır. CHP milletvekili Ahmet Topbaş 29 Mart 2012 tarihinde meclis kürsüsünde gerçekleştirmiş olduğu konuşmasında:

“ ... Şimdi 28 Şubat’ın arkasına sığınmışsınız, çıkıyorsunuz...”

şeklinde bir beyan kullanmıştır. Bu kapsamda Topbaş, tartışılan yeni eğitim sisteminin 28 Şubat’la ilgisinin olmasından ziyade 28 Şubat’ın arkasına sığınarak çıkarıldığını ifade etmektedir. Bu noktada da Sabah gazetesi ile CHP’li vekillerin aynı konuya karşı göstermiş oldukları farklı söylemler gözlemlenebilmektedir.

Tablo 11. Sabah Gazetesi İle MHP Milletvekilleri Meclis Konuşmaları Arasındaki İçerik Analizi

Source A	Source B	Pearson correlation coefficient
Internals\\MHP\\2012-03-29-MHP-SEYFE	Internals\\MHP\\2012-03-28-MHP-MUSTA	0,507236
Internals\\Sabah Gazetesi\\2012-04-15-sa	Internals\\Sabah Gazetesi\\2012-03-14-sa	0,502744
Internals\\Sabah Gazetesi\\2012-10-05-sa	Internals\\Sabah Gazetesi\\2012-07-04-sa	0,481264
Internals\\Sabah Gazetesi\\2013-07-02-sa	Internals\\Sabah Gazetesi\\2012-04-15-sa	0,480874
Internals\\MHP\\2012-03-29-MHP-SEYFE	Internals\\MHP\\2012-03-13-MHP-ALIM İŞİ	0,480496
Internals\\MHP\\2012-03-29-MHP-SEYFE	Internals\\MHP\\2012-03-20-MHP-ALIM İŞİ	0,480496
Internals\\MHP\\2012-03-29-MHP-SEYFE	Internals\\MHP\\2012-03-27-MHP-MUSTA	0,466675
Internals\\Sabah Gazetesi\\2013-04-18-sa	Internals\\MHP\\2012-03-28-MHP-MUSTA	0,46186
Internals\\Sabah Gazetesi\\2012-03-30-sa	Internals\\MHP\\2012-03-29-MHP-SEYFET	0,459602
Internals\\Sabah Gazetesi\\2013-07-02-sa	Internals\\MHP\\2012-03-29-MHP-SEYFET	0,459047
Internals\\MHP\\2012-03-29-MHP-SEYFE	Internals\\Sabah Gazetesi\\2012-03-14-sa	0,457741
Internals\\MHP\\2012-03-27-MHP-MUSTA	Internals\\MHP\\2012-03-08-MHP-MEHME	0,456342
Internals\\Sabah Gazetesi\\2013-04-18-sa	Internals\\Sabah Gazetesi\\2012-03-14-sa	0,454066
Internals\\MHP\\2012-03-27-MHP-MUSTA	Internals\\MHP\\2012-03-13-MHP-ALIM İŞİ	0,449031
Internals\\MHP\\2012-03-27-MHP-MUSTA	Internals\\MHP\\2012-03-20-MHP-ALIM İŞİ	0,449031
Internals\\Sabah Gazetesi\\2013-07-02-sa	Internals\\Sabah Gazetesi\\2012-03-28-sa	0,444829
Internals\\Sabah Gazetesi\\2013-07-02-sa	Internals\\Sabah Gazetesi\\2013-04-18-sa	0,444261
Internals\\MHP\\2012-04-05-MHP-ALİ UZU	Internals\\MHP\\2012-03-13-MHP-ALIM İŞİ	0,443666
Internals\\MHP\\2012-04-05-MHP-ALİ UZU	Internals\\MHP\\2012-03-20-MHP-ALIM İŞİ	0,443666
Internals\\Sabah Gazetesi\\2012-04-18-sa	Internals\\Sabah Gazetesi\\2012-03-14-sa	0,436073
Internals\\MHP\\2012-03-27-MHP-ZUHAL	Internals\\MHP\\2012-03-13-MHP-ALIM İŞİ	0,433061
Internals\\MHP\\2012-03-27-MHP-ZUHAL	Internals\\MHP\\2012-03-20-MHP-ALIM İŞİ	0,433061
Internals\\Sabah Gazetesi\\2012-10-03-sa	Internals\\Sabah Gazetesi\\2012-07-04-sa	0,429666

Sabah gazetesinin 6287 Sayılı Kanun kapsamında yer vermiş olduğu haber metinlerinin kelime olarak benzerlik derecesi incelendiğinde CHP’nin durumuna benzer bir durum da MHP’de gözlemlenmektedir. Buna göre Sabah gazetesinin ilgili kanunun haber metinleri ile MHP’li milletvekilleri tarafından meclis kürsüsünde dile getirilen ifadeler arasında büyük bir benzerlik söz konusu değildir. Tablo 11’de, orta düzeyli bir ilişki ve orta düzeyde bir benzerliğin varlığını ifade eden kolerasyon katsayılarından en yüksek olanı 0,507206 iken en düşüğü ise 0,429666 şeklindedir.

Sabah gazetesi ile MHP’li milletvekilleri arasındaki söylem ilişkisi incelendiğinde bu ikili arasında ciddi manada bir fark olduğu gözlemlenmektedir. Sabah gazetesi 6287 Sayılı Kanun kapsamında yer vermiş olduğu haber metinlerinde ağırlıklı olarak 28 Şubat ürünü ve dayatma bir eğitim sistemi olarak ifade ettiği *8 Yıllık Kesintisiz Eğitim Sistemi*’nin yerine *4+4+4 Eğitim Sistemi*’ni alternatif göstererek bu sisteme olumlu yaklaşan ifadelerde bulunmaktadır. Ancak MHP’li milletvekilleri ise meclis kürsüsünde aynı eğitim sisteminin yasalaşması hususuna olumsuz ifadelerde bulunarak bahsedilen bu ikili arasında söylemsel farklılığın oluşmasına neden olmaktadır.

Tablo 12. Sabah Gazetesi İle BDP Milletvekilleri Meclis Konuşmaları Arasındaki İçerik Analizi

Source A	Source B	Pearson correlation coefficient
Internals\BDP\2012-03-28-BDP-SEBAHA	Internals\BDP\2012-03-06-BDP-HASIP K	0.693746
Internals\BDP\2012-03-28-BDP-SIRRI S	Internals\BDP\2012-03-06-BDP-HASIP K	0.680849
Internals\BDP\2012-03-30-BDP-ÖZDAL	Internals\BDP\2012-03-06-BDP-HASIP K	0.649512
Internals\BDP\2012-03-13-BDP-HÜSAM	Internals\BDP\2012-03-06-BDP-HASIP K	0.633206
Internals\BDP\2012-03-29-BDP-SEBAHA	Internals\BDP\2012-03-28-BDP-SIRRI S	0.616372
Internals\BDP\2012-03-28-BDP-SIRRI S	Internals\BDP\2012-03-28-BDP-SEBAHA	0.60237
Internals\Sabah Gazetesi\2012-10-05-sa	Internals\Sabah Gazetesi\2012-10-03-sa	0.596427
Internals\BDP\2012-03-29-BDP-ADIL KU	Internals\BDP\2012-03-06-BDP-HASIP K	0.58942
Internals\BDP\2012-03-28-BDP-ADIL KU	Internals\BDP\2012-03-06-BDP-HASIP K	0.587556
Internals\BDP\2012-03-29-BDP-SEBAHA	Internals\BDP\2012-03-29-BDP-ADIL KU	0.571673
Internals\Sabah Gazetesi\2013-04-18-sa	Internals\Sabah Gazetesi\2012-04-15-sa	0.568726
Internals\Sabah Gazetesi\2013-04-18-sa	Internals\BDP\2012-03-27-BDP-MÜLKİY	0.562567
Internals\BDP\2012-03-29-BDP-SEBAHA	Internals\BDP\2012-03-28-BDP-ADIL KU	0.561677
Internals\BDP\2012-03-29-BDP-ADIL KU	Internals\BDP\2012-03-28-BDP-SEBAHA	0.554814
Internals\Sabah Gazetesi\2012-04-18-sa	Internals\Sabah Gazetesi\2012-04-15-sa	0.552604
Internals\BDP\2012-03-28-BDP-SEBAHA	Internals\BDP\2012-03-28-BDP-ADIL KU	0.552059
Internals\Sabah Gazetesi\2013-07-02-sa	Internals\Sabah Gazetesi\2012-03-14-sa	0.546012
Internals\Sabah Gazetesi\2013-04-18-sa	Internals\Sabah Gazetesi\2012-03-30-sa	0.541108
Internals\BDP\2012-03-30-BDP-ÖZDAL	Internals\BDP\2012-03-29-BDP-SEBAHA	0.538124
Internals\BDP\2012-03-28-BDP-SIRRI S	Internals\BDP\2012-03-13-BDP-HÜSAM	0.534222
Internals\BDP\2012-03-29-BDP-SEBAHA	Internals\BDP\2012-03-13-BDP-HÜSAM	0.532942
Internals\Sabah Gazetesi\2012-04-18-sa	Internals\BDP\2012-03-27-BDP-MÜLKİY	0.532358
Internals\BDP\2012-03-30-BDP-ÖZDAL	Internals\BDP\2012-03-29-BDP-ADIL KU	0.528328

Sabah gazetesinin 6287 Sayılı Kanun kapsamında yer vermiş olduğu haber metinlerinin kelime olarak benzerlik gösterme derecesinde AKP’den sonra gelen parti BDP’dir. Bahsedilen kanun üzerin Sabah gazetesi haber metinleri ile BDP’li milletvekillerinin meclis kürsüsünde gerçekleştirmiş oldukları söylemler orta düzeyde gerçekleşmektedir. Tabo 12’de bu değerlendirmelere ışık tutan veriler ise en yüksek kolerasyon katsayısı olan 0,693746 iken en düşük kolerasyon katsayısı ise 0,528328 şeklindedir.

Sabah gazetesi ile BDP arasındaki söylem ilişkisi incelendiğinde yakın olmayan bir ilişki ortaya çıkmaktadır. 6287 Sayılı Kanun’a bannen Sabah gazetesi tarafından 4 Temmuz 2012 tarihinde yapılan haber metninde:

“...28 Şubat sürecinin dayattığı eğitim sistemini rafa kaldıran 4+4+4 uygulaması, İmam Hatip ortaokullarının önünü yeniden açtı...”

şeklinde bir ifade yer almaktadır. Bu kapsamda gazete, 8 Yıllık Kesintisiz Eğitim Sistemini dayatma olarak gösterirken *4+4+4 Eğitim Sistemi*'ni 28 Şubat'a karşı bir hamle olarak ifade etmektedir. Aynı konu üzerinde BDP milletvekili Sırrı Sakık ise 28 Mart 2012 tarihinde meclis kürsüsünde yapmış olduğu konuşmasında:

“...Şimdi, sizler 28 Şubattan, evet, rövanş alıyorsunuz, bu ülkede halkların ruhuna uygun yasalar yapmıyorsunuz, kendinize özgü yasalar yapıyorsunuz. Siz, zaman zaman kandan kanunlar yapıyorsunuz. İşte bu kanununuz bizim açımızdan bu ülkede farklı kimlikler adına kandan kanundur çünkü içinde Kürtler yok, diğer farklı halklar yok, ana dilde eğitim yok. Bir insanın ana dili ana sütü kadar helaldir. Türk dili sizin için ne kadar kutsalsa bizim için ana dilimiz Kürtçemiz bir o kadar kutsaldır...”

şeklinde ifadelere yer vermiştir. Bu kapsamda, Sabah gazetesi, daha çok 28 Şubat'ın kısıtlamaları vurgularken ve muhafazakâr bir söylem kullanırken BDP'li milletvekilleri ise farklılıkların göz ardı edilmesinden, ana dilde eğitimden ve Kürtçe'den bahsederek kimlik vurgusu yapmaktadır. Bu noktada Sabah gazetesi ile BDP'li milletvekilleri arasında söylem bakımından farklılık gözlemlenebilmektedir.

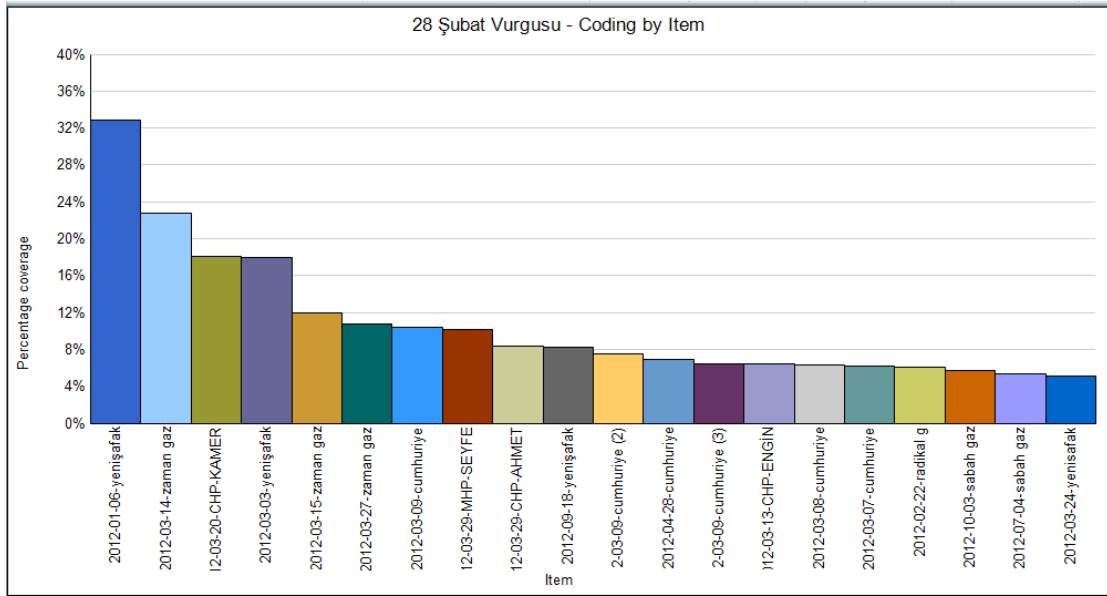
3.3.4. Yeni Şafak Gazetesi

6287 Sayılı Kanun ile ilgili Yeni Şafak gazetesi tarafından yer verilen haberler, 6 Ocak 2012 ile 21 Kasım 2013 tarihleri arasında içerik ve söylem bakımından incelenmiştir.

Tablo 13. Yeni Şafak Gazetesi Haberleri İle AKP Milletvekilleri Meclis Konuşmaları Arasındaki İçerik Analizi

Source A	Source B	Pearson correlation coefficient
Internals\\AKP\\2012-03-27-AKP-MAHIR Ü	Internals\\AKP\\2012-03-27-AKP-MAHIR Ü	0,957232
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-11-1	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-11-1	0,856726
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-04-2	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-03-2	0,741375
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-04-0	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-03-1	0,704633
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-09-0	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-04-0	0,704094
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-04-0	Internals\\AKP\\2012-03-21-AKP-ÇİĞDEM	0,675684
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-04-2	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-03-1	0,674536
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-04-0	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-03-2	0,672641
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-03-2	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-02-2	0,671978
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-03-2	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-03-1	0,671811
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-04-0	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-03-2	0,664251
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-09-0	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-04-2	0,659812
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-09-0	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-03-2	0,652692
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-04-2	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-04-0	0,650713
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-09-0	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-03-2	0,644678
Internals\\AKP\\2012-03-21-AKP-ÇİĞDEM	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-03-1	0,642906
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-09-0	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-03-1	0,635647
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-09-0	Internals\\AKP\\2012-03-21-AKP-ÇİĞDEM	0,633608
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-04-0	Internals\\AKP\\2012-03-27-AKP-ÖMER Dİ	0,611638
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-03-2	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-03-2	0,608404
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-04-0	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-03-0	0,602576
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-04-0	Internals\\AKP\\2012-03-27-AKP-MAHIR Ü	0,598637
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-04-2	Internals\\AKP\\2012-03-21-AKP-ÇİĞDEM	0,587428

Yeni Şafak gazetesinin 6287 Sayılı Kanun'un çıkış sürecinde bu kanunla ilgili olan haberlerinin aynı konuyla ilgili olan ve meclisteki dört siyasi partinin meclis konuşmaları ile eşleştirildiğinde doğrusal ve en kuvvetli ilişkisinin AKP ile olduğu görülmektedir. Tablo 13'de en yüksek kolerasyon sayısının 0,957232 ve en düşük kolerasyon sayısının 0,587428 olduğu görülmektedir. Elde edilen bu kolerasyon sayılarından en yükseği olan 0,957232, gazete haberlerinin kelime dizilimi ve ağırlığının AKP milletvekillerinin aynı konu ile ilgili söylemlerine çok yakın olduğunu ifade etmektedir. En düşük olan 0,587428 kolerasyon sayısı ise yine kuvvetli olmasa da önemli derece doğrusal nitelikte ve pozitif bir ilişkinin varlığını ifade etmektedir.

Şekil 6. 28 Şubat Vurgusu, Yeni Şafak Gazetesi ve AKP Söylemleri

Kolerasyon katsayılarının ifade etmiş olduğu içerik benzerliğinin içerik incelemesi ve içeriklerin yakınlıklarının yanında bir de söylemsel bir benzerlik ve yakınlık söz konusudur. Bu kapsamda Şekil 6'da, Yeni Şafak gazetesi, 6287 Sayılı Kanun kapsamında yer vermiş olduğu haber metinlerinde en fazla %32 oranında 28 Şubat sürecine vurgu yaptığı gözlemlenmektedir. Yüzdelsel elde edilen bu veri, 28 Şubat'a yapılan vurgunun 2012 yılının Ocak ile Temmuz ayları arasında ilgili konu üzerine yapılmış haberler bağlamında incelendiğinde en fazla Yeni Şafak gazetesinde yer aldığı gözlemlenmektedir.

Yeni Şafak gazetesinin 06.01.2012 tarihli yayınında, Fazlı Şahan tarafından gerçekleştirilmiş haber metninde:

“ *Zarardan Kurtuluyoruz* ” başlığı atılmış ve haberin devamında, “...28 Şubat zihniyetinin mesleksiz insan yetiştirmeye yönelik o dönem yapmış bir hareket olduğunu belirterek, Biz 1998'den bu yana çırak bulamıyoruz. 15 yaşındaki çocuk çıraklığa gitmek istemiyor. Kesintili olması durumunda hem usta hem de kalfa ihtiyacımız karşılanmamış olacak. 350 mesleki eğitim lisemiz varken bugün bu sayı 200'e indi. 350 bin öğrencimiz 180 bine indi...”

ifadesi incelendiğinde 28 Şubat Zihniyeti ifadesi ile 28 Şubat sürecinde 8 Yıllık Temel Eğitim'e geçiş kararı, kuran kurslarının kapatılması kararı ve tarikat gibi olguların üzerine gidilmesine dair kararlara atıf yaparak bu kararları alanları eleştirmekte ve ötekileştirmektedir. Aynı gazetede, 3 Mart 2012 tarihinde Ayşe Böhürler tarafından yapılan haberde ise:

“...Şengül ve binlerce kadının 28 Şubat öncesi ve sonrası süreçleri içinde gasp edilen hiç bir hakkı hala geri verilmedi. Başörtülülerin eş dışında bir şey olmasının risk olarak algılanması iş dünyasından siyasete, hala devam edip gidiyor...”

şeklindeki ifadelerde başörtüsüne vurgu yapmaktadır. Başörtüsü hakkının geri verilmesi ve bu yönde bir özgürlüğün temel bir hak olduğu anlayışı ifade edilmektedir. Gelenekler ve dini değerlere olan bağlılık ve bu unsurları koruma arzusu muhafazakâr ideolojinin temel ilkeleridir. Bu kapsamda Yeni Şafak gazetesinin söylem bakımından incelenen iki gazetesi de muhafazakâr söylem niteliği taşımakta ve muhafazakâr özellikler taşımaktadır.

Tablo 14. Yeni Şafak Gazetesi İle CHP Milletvekilleri Meclis Konuşmaları Arasındaki İçerik Analizi

Source A	Source B	Pearson correlation coefficient
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2013-04-1	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-11-1	0,30161
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-06-1	Internals\\CHP\\2012-04-23-CHP-AĞAN A	0,301214
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-09-2	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-09-0	0,300935
Internals\\CHP\\2012-03-28-CHP-ALİ SER	Internals\\CHP\\2012-03-22-CHP-HAYDA	0,300541
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-11-1	Internals\\CHP\\2012-03-07-CHP-HÜLYA	0,300079
Internals\\CHP\\2012-03-21-CHP-MEHME	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-01-0	0,299309
Internals\\CHP\\2012-03-29-CHP-AHMET	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-03-0	0,29866
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-03-0	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-01-0	0,298521
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-09-2	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-09-2	0,297656
Internals\\CHP\\2012-06-27-CHP-DİLEK A	Internals\\CHP\\2012-03-27-CHP-MUHAR	0,297426
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-11-1	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-09-1	0,296241
Internals\\CHP\\2012-04-18-CHP-GÜRKU	Internals\\CHP\\2012-03-20-CHP-KAMER	0,296125
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-11-1	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-03-2	0,295746
Internals\\CHP\\2012-07-03-CHP-TUFAN	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-03-0	0,294485
Internals\\CHP\\2012-07-03-CHP-TUFAN	Internals\\CHP\\2012-03-07-CHP-CANDA	0,294216
Internals\\CHP\\2012-05-16-CHP-KADİR	Internals\\CHP\\2012-03-07-CHP-HÜLYA	0,294157
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-09-1	Internals\\CHP\\2012-03-07-CHP-CANDA	0,294149
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2013-04-1	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-06-1	0,293725
Internals\\CHP\\2012-03-30-CHP-VELİ AĞ	Internals\\CHP\\2012-03-07-CHP-HÜLYA	0,29358
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-06-1	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-02-2	0,293445
Internals\\CHP\\2012-03-29-CHP-AHMET	Internals\\CHP\\2012-03-27-CHP-MUHAR	0,292886
Internals\\CHP\\2012-06-28-CHP-ENGİN	Internals\\CHP\\2012-06-27-CHP-DİLEK A	0,292146
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-11-1	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-03-2	0,291639

Yeni Şafak gazetesinin 6287 Sayılı Kanun ile ilgili yapmış olduğu haberler ile CHP mensubu milletvekillerinin konuşmaları eşleştirildiğinde ortaya çıkan tablo pozitif olan ancak kuvvetli olmayan bir ilişkinin varlığıdır. Tablo 14’de Yeni Şafak gazetesi haber metinleri ile CHP’li milletvekillerinin söylemleri arasındaki kelime benzerliğine yönelik en yüksek kolerasyon sayısı 0,30161 iken en düşük kolerasyon sayısı 0,291639 şeklinde gözlemlenmektedir.

Yeni Şafak gazetesi, 6287 Sayılı Kanun kapsamında yer verdiği haber metinlerinde eğitimde yapılması plânlanan değişiklikleri 28 Şubat süreciyle ilişkilendirerek olumlu ifadelerde bulunmuştur. Yeni Şafak gazetesi, 6 Ocak 2012 tarihinde Fazlı Şahan tarafından kaleme alınan haberinde:

“...28 Şubat sürecinin dayatması üzerine tahrip edilen eğitim sistemi dünyanın hiç bir yerinde uygulanmıyor. Başta imam hatip liselerinin orta kısmını kapatmaya yönelik ve haksız uygulama ortadan kaldırılmış olması Türkiye için önemli bir adım. Türkiye normalleşiyor...”

şeklinde ifadelere yer verilmiştir. Kaleme alınan bu haber, 8 yıllık kesintisiz eğitim sisteminin eğitim sistemini tahrip ettiğini, imam hatip liselerinin ortadan kaldırılmak istediğini ve bu sistemin dışında bu sistemin çok da uygulanmadığını ifade etmektedir. Dikkat çeken diğer ifade ise yeni düzenlemelerle Türkiye'nin normalleşme yoluna girdiği şeklindeki demeçlerdir. Muhafazakâr özellik taşıyan, normalleşme söylemi ile değerlere dönüşe vurgu yapan ve eğitimde tasarlanan değişimime olumlu söylemler gerçekleştirmektedir. Bunun yanında CHP'nin söylemleri incelendiğinde tablonun Yeni Şafak Gazetesi ile CHP arasındaki içerik ilişkisine çok yakın bir sonuç elde edildiği gözlemlenmektedir. CHP milletvekili Kamer Genç, 20 Mart 2012 tarihinde meclis kürsüsünde yapmış olduğu konuşmada:

“...Sizin bir hedefiniz var, sekiz yıllık zorunlu eğitimi kaldırmak istiyorsunuz. Niye sekiz yıllık zorunlu eğitim? Efendim çünkü bu sistem 28 Şubat tasarrufudur. Ya beyler, bir kanun veyahut da memleket için hayırlı olan bir şey ihtilal hükümetleri zamanında da çıkmışsa ona saygı duymak lazım. Yani, siz, sekiz yıllık kesintisiz eğitimi kaldırılıyorsunuz, yerine ne getiriyorsunuz?...”

şeklinde bir ifadede bulunmuştur. Bu ifade, 8 yıllık temel eğitim sisteminin Yeni Şafak Gazetesi haber metinlerinde ifade edilen 28 Şubat'ın ürünü olan ve kötü gösterilen 8 Yıllık Kesintisiz Eğitim Sistemi'ne olumlu bakmakta ve değiştirilmemesi yönünde bir söylem sergilerken gazete haber söylemlerinden tamamı ile farklılık göstermektedir.

Tablo 15. Yeni Şafak Gazetesi İle MHP Milletvekilleri Meclis Konuşmaları Arasındaki İçerik Analizi

Source A	Source B	Pearson correlation coefficient
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-04-0	Internals\\MHP\\2012-03-29-MHP-SEYFET	0,66122
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-09-0	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-04-2	0,660532
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-09-0	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-03-2	0,653373
Internals\\MHP\\2012-03-29-MHP-SEYFE	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-03-1	0,651888
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-04-2	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-04-0	0,651476
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-09-0	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-03-2	0,645314
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-09-0	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-03-1	0,636426
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-03-2	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-03-2	0,60907
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-04-0	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-03-0	0,603303
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-04-2	Internals\\MHP\\2012-03-28-MHP-MUSTA	0,602491
Internals\\MHP\\2012-03-28-MHP-MUSTA	Internals\\MHP\\2012-03-27-MHP-MUSTA	0,602192
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-04-0	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-02-2	0,586118
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-04-0	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-01-0	0,585532
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-04-2	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-03-2	0,575168
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-09-0	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-02-2	0,573947
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-04-2	Internals\\MHP\\2012-03-29-MHP-SEYFET	0,567627
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-04-2	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-03-0	0,566663
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-03-2	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-03-1	0,564028
Internals\\MHP\\2012-03-29-MHP-SEYFE	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-03-2	0,563833
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-02-2	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-01-0	0,557681
Internals\\MHP\\2012-03-28-MHP-MUSTA	Internals\\MHP\\2012-03-13-MHP-ALİM İŞİ	0,5554
Internals\\MHP\\2012-03-28-MHP-MUSTA	Internals\\MHP\\2012-03-20-MHP-ALİM İŞİ	0,5554
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-09-0	Internals\\MHP\\2012-03-29-MHP-SEYFET	0,554108

Yeni Şafak gazetesinin 6287 Sayılı Kanun çerçevesinde yer vermiş olduğu haber metinlerinin MHP milletvekilleri ile olan kelime benzerliğine bakıldığında durum AKP ile olan yakınlık kadar pozitif ve doğrusal bir ilişki niteliğinde değildir ancak CHP ile olan ilişki kadar zayıf bir nitelikte de değildir. Tablo 15’de en yüksek kolerasyon sayısı 0,66122 iken en düşük kolerasyon sayısı ise 0,554108 şeklindedir.

MHP söylemlerinde ağırlıklı olarak bahsedilen kanuna muhalif bir çizgi izlemiştir. Bu bilgi ışığında MHP adına dikkat çeken olgu ise yine bu kanuna muhalefet olan bir diğer muhalefet partisi CHP’nin gazete ile olan benzerlik derecesinin MHP’nin benzerlik derecesinden daha az olmasıdır. MHP ve CHP’nin ortak çizgisi olan muhalif bakış açısına rağmen gazete ile kelime benzerlik derecelerinin farklı olması dikkat çekmektedir.

Yeni Şafak gazetesi ile MHP arasında söylem bağlamındaki ilişki incelendiğinde de durum çok fazla değişmemektedir. Yeni Şafak gazetesi, ağırlıklı olarak *8 Yıllık Kesintisiz Eğitim Sistemi*’ni 28 Şubat’ın ürünü olarak vurgulayıp tartışılan yeni sistemi de bu nedenle olumlu karşılayan söylemlerde bulunmaktadır. MHP milletvekili Seyfettin Yılmaz ise 29 Mart 2012 tarihinde ilgili tasarıya binaen meclis kürsüsünde:

“ ...Eğitim sistemiyle ilgili görüşlerin 28 Şubatla ilişkilendirilmesi ve imam-hatipler özelinde yürütülmesi, tabiatıyla AKP istismarının başka bir sonucudur... ”

şeklinde ifadelerde bulunmuştur. Bu kapsamda MHP milletvekili Yılmaz ifadelerinde, *4+4+4 Eğitim Sistemi*'nin 28 Şubat ile ilgisinin olmadığını ve bu tasarının 28 Şubat'ı istismar ederek oluşturulduğunu ifade etmektedir. Bu noktada Yeni Şafak gazetesi ile MHP'li vekillerin 6287 Sayılı Kanun üzerindeki söylem farklılıkları da gözlemlenebilmektedir.

Tablo 16. Yeni Şafak Gazetesi İle BDP Milletvekilleri Arasındaki İçerik Analizi

Source A	Source B	Pearson correlation coefficient
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-06-1	Internals\\BDP\\2012-03-29-BDP-ADIL KU	0.202007
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-06-1	Internals\\BDP\\2012-03-27-BDP-HASIP K	0.201276
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-11-1	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-03-0	0.201242
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-09-2	Internals\\BDP\\2012-03-30-BDP-ÖZDAL	0.198082
Internals\\BDP\\2012-03-22-BDP-HASIP K	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-01-0	0.19795
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2013-04-1	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-09-2	0.19647
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-09-2	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-06-1	0.196055
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-09-0	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-04-1	0.19411
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-11-1	Internals\\BDP\\2012-03-30-BDP-ÖZDAL	0.193718
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-04-2	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-04-1	0.193695
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2013-04-1	Internals\\BDP\\2012-03-28-BDP-ADIL KU	0.193175
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-11-1	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-03-0	0.19292
Internals\\BDP\\2012-03-27-BDP-HASIP K	Internals\\BDP\\2012-03-22-BDP-HASIP K	0.19257
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-09-2	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-09-2	0.19145
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-09-1	Internals\\BDP\\2012-03-27-BDP-HASIP K	0.190894
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-11-1	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-04-1	0.188745
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-09-2	Internals\\BDP\\2012-03-06-BDP-HASIP K	0.187378
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2013-04-1	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-03-0	0.186805
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2013-04-1	Internals\\BDP\\2012-03-13-BDP-HÜSAM	0.186508
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2013-04-1	Internals\\BDP\\2012-03-29-BDP-SEBAHA	0.185265
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-09-2	Internals\\BDP\\2012-03-22-BDP-HASIP K	0.182098
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-09-2	Internals\\BDP\\2012-03-13-BDP-HÜSAM	0.181529
Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-11-1	Internals\\Yeni Şafak Gazetesi\\2012-04-1	0.180972

Yeni Şafak gazetesinde, 6287 Sayılı Kanun ile ilgili yer verilen haberlerinin kelime olarak en az yakınlık gösterdiği parti BDP'dir. Bu bilgiyi destekleyen veriler ise Tablo 16'da ifade edilen ve en yüksek kolerasyon sayısının 0,202007 ve en düşük kolerasyon sayısının 0,180972 şeklinde olmasıdır. Bu kapsamda kanuna muhalif bir bakış açısı gösteren diğer muhalefet partilerinin kolerasyon sayılarından çok daha büyük bir farklılığın gözlemlendiği bu eşleştirmeden çıkarılan sonuç ise Yeni Şafak gazetesinin 6287 Sayılı Kanun'a dair haber metinleri ile BDP'li milletvekillerinin meclis kürsüsündeki konuşmaları arasındaki kelime benzerliği oldukça düşük olmakla birlikte bahsedilen bu ikili arasındaki ilişkinin niteliği ise zayıf bir karakterdedir.

Yeni Şafak gazetesi ile BDP arasındaki içerik benzerliğine dayalı saptamanın yanı sıra söylem bağlamında da ilişkinin boyutu incelenebilmektedir. Yeni Şafak gazetesinin 6 Ocak 2012 tarihinde 6287 Sayılı Kanun kapsamında yer vermiş olduğu haber metninde:

“ ... 28 Şubat zihniyetinin mesleksiz insan yetiştirmeye yönelik o dönem yapmış bir hareket... ”

şeklinde bir ifadeye yer vermiştir. Bu kapsamda Yeni Şafak Gazetesi, 4+4+4 Eğitim Sistemi'nin çıkış sürecinde bu sistemi 28 Şubatla ilişkilendirmekte ve mevcut eğitim sistemini olumsuz açıdan değerlendirerek bu sistemin 28 Şubat'ın ürünü olarak ifade etmektedir. BDP milletvekili Sırrı Sakık ise 28 Mart 2012 tarihinde meclis kürsüsünde:

“ ...Şimdi, sizler 28 Şubattan, evet, rövanş alıyorsunuz... ”

şeklinde beyanlarda bulunmuştur. Bu beyanları ile düzenlemenin içeriğinden çok getiriliş sebebine vurgu yapmaktadır ve bu durumu bir rövanş ya da intikam duygusuna bağlamaktadır. Görüldüğü üzere aynı konu üzerinde gerçekleştirilen Yeni Şafak gazetesi söylemi, sistemi olumlu karşılayıp gerekli görür nitelikteyken BDP'li milletvekili söylemine göre ise karşı gol olarak nitelendirilmekte ve söylem farklılığı bu şekilde ifade edilebilmektedir.

3.3.5. Zaman Gazetesi

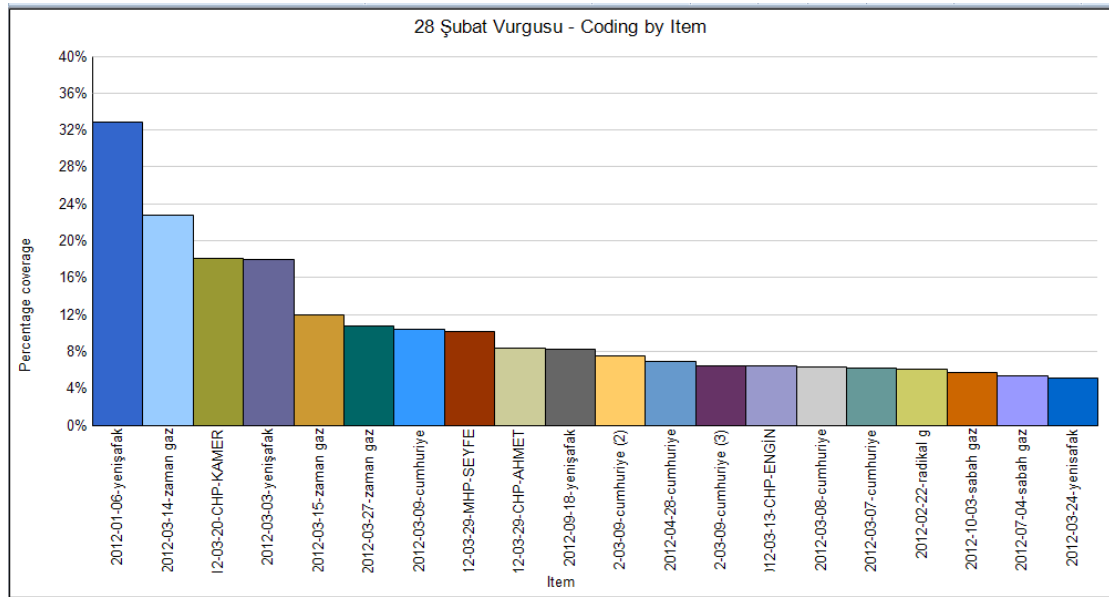
6287 Sayılı Kanun ile ilgili Zaman gazetesi tarafından yer verilen haberler, 9 Mart 2012 ile 2 Temmuz 2013 tarihleri arasında içerik ve söylem bakımından incelenmiştir.

Tablo 17. Zaman Gazetesi İle AKP Milletvekillerinin Meclis Konuşmaları Arasındaki İçerik Analizi

Source A	Source B	Pearson correlation coefficient
Internals\AKP\2012-03-27-AKP-MAHİR Ü	Internals\AKP\2012-03-27-AKP-MAHİR Ü	0.957039
Internals\AKP\2012-03-27-AKP-ÖMER Dİ	Internals\AKP\2012-03-21-AKP-ÇİĞDEM	0.564853
Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-15-za	Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-14-za	0.563205
Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-29-za	Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-14-za	0.553426
Internals\Zaman Gazetesi\2012-10-06-za	Internals\Zaman Gazetesi\2012-04-12-za	0.527875
Internals\Zaman Gazetesi\2012-10-06-za	Internals\Zaman Gazetesi\2012-04-19-za	0.527875
Internals\Zaman Gazetesi\2012-04-12-za	Internals\AKP\2012-03-21-AKP-ÇİĞDEM	0.522909
Internals\Zaman Gazetesi\2012-04-19-za	Internals\AKP\2012-03-21-AKP-ÇİĞDEM	0.522909
Internals\AKP\2012-03-27-NURETTİN C	Internals\AKP\2012-03-21-AKP-ÇİĞDEM	0.520195
Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-28-za	Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-14-za	0.51939
Internals\AKP\2012-03-27-AKP-MAHİR Ü	Internals\AKP\2012-03-21-AKP-ÇİĞDEM	0.512463
Internals\Zaman Gazetesi\2012-10-06-za	Internals\AKP\2012-03-21-AKP-ÇİĞDEM	0.504292
Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-29-za	Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-15-za	0.500336
Internals\AKP\2012-03-27-AKP-MAHİR Ü	Internals\AKP\2012-03-21-AKP-ÇİĞDEM	0.493235
Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-28-za	Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-15-za	0.489518
Internals\AKP\2012-03-21-AKP-ÇİĞDEM	Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-18-za	0.489285
Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-18-za	Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-15-za	0.488641
Internals\AKP\2012-03-27-NURETTİN C	Internals\AKP\2012-03-27-AKP-ÖMER Dİ	0.4872
Internals\Zaman Gazetesi\2012-06-07-za	Internals\AKP\2012-03-21-AKP-ÇİĞDEM	0.485975
Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-29-za	Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-18-za	0.475444
Internals\Zaman Gazetesi\2012-05-27-za	Internals\AKP\2012-03-27-AKP-MAHİR Ü	0.475096
Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-29-za	Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-28-za	0.47416
Internals\Zaman Gazetesi\2012-05-27-za	Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-15-za	0.473925

Zaman gazetesinin 6287 Sayılı Kanun'a binaen yer vermiş olduğu haber metinlerinin meclis kürsüsünde konuşma yapan milletvekilleriyle karşılaştırılması

yapıldığında en yakın ve güçlü ilişkinin iktidar partisi olan AKP milletvekillerinin söylemleri ile kelime olarak benzerlikler gösterdiği gözlemlenmektedir. Bu kapsamda Tablo 17’de elde edilen verilerde en yüksek kolerasyon katsayısı 0,957039 iken en düşük kolerasyon katsayısı ise 0,473925 şeklindedir. Bu kapsamda, AKP’li milletvekillerinin meclis kürsüsündeki söylemleri ile Zaman gazetesi haber metinleri arasında doğrusal, olumlu ve kuvvetli bir benzerlik gözlemlenmektedir.

Şekil 7. 28 Şubat vurgusu, Zaman gazetesi ve AKP söylemleri

Zaman gazetesi, 6287 Sayılı Kanun kapsamında yer vermiş olduğu haberlerde 28 Şubat sürecine dair vurgu yapmış ve bu vurgulama Yeni Şafak gazetesinden sonra ikinci sırada yer almaktadır. Şekil 7’de yer alan ve Zaman gazetesi’nin ilgili kanun kapsamında yapmış olduğu haber metinlerinde 28 Şubat’a en fazla %24 oranında değinmiştir.

Zaman gazetesi ile AKP arasındaki ilişki ve içerik benzerliğinin rakamsal yakınlığının yanı sıra söylem olarak da bahsedilen ikili arasında yakın bir ilişki olduğu gözlemlenmektedir. AKP milletvekili Fikri Işık’ın 8 Şubat 2012 tarihinde gerçekleşmiş olduğu meclis kürsüsü konuşmalarında 6287 Sayılı Kanun’un çıkarılma gerekçesine hitaben:

“ 28 Şubat sürecine dokunulamaz.” denildi, dokunuluyor, hem de öyle bir dokunuluyor ki kim yanlış yaptıysa, kim devlet erkini kullanarak hukuk dışına çıktıysa...”

şeklinde ifadede bulunmuştur. Işık'ın bu ifadesi, 6287 Sayılı Kanun ve öngördüğü düzenlemelerin 28 Şubat sürecinin izlerini silmeyi sağlayacağı yönünde düşüncelerini içermektedir. Bahsedilen kanunla ilgili Zaman gazetesinin 15 Mart 2012 tarihinde yer vermiş olduğu haber metninde ise:

“ ... 28 Şubat sürecinde anlamsız ve faydasız bir düşünceyle İmam Hatip Liselerinin önünün kesilmesi için zorlama bir kararla çıkarılan 8 yıllık kesintisiz eğitimin vereceği yıkıma aldırılmadan uygulanmaya konulduğunu dile getirerek, "Bu kararla meslek liseleri yok olma noktasına geldi ve 8 yıllık kesintisiz eğitim Türkiye'ye çok şeyler kaybetti..." ”

şeklinde bir ifade yer almaktadır. Zaman gazetesi ile AKP arasındaki söylem benzerliği bu iki analiz kapsamında anlaşılmaktadır. Zaman gazetesi de yasalaşma sürecindeki eğitim tasarısının 28 Şubat ile ilişkilendirerek *8 Yıllık Kesintisiz Eğitim Sistemi*'nin 28 Şubat Sürecinin bir ürünü olduğunu vurgulayarak mevcut sisteme zıt bir cephede olduğunu söylemleriyle dile getirmektedir.

Tablo 18. Zaman Gazetesi İle CHP Milletvekilleri Meclis Konuşmaları Arasındaki İçerik Analizi

Source A	Source B	Pearson correlation coefficient
Internals\\Zaman Gazetesi\\2012-04-19-za	Internals\\Zaman Gazetesi\\2012-04-02-za	0,229774
Internals\\Zaman Gazetesi\\2012-04-12-za	Internals\\CHP\\2012-03-22-CHP-HAYDA	0,229415
Internals\\Zaman Gazetesi\\2012-04-19-za	Internals\\CHP\\2012-03-22-CHP-HAYDA	0,229415
Internals\\Zaman Gazetesi\\2012-09-18-za	Internals\\CHP\\2012-04-23-CHP-AĞAN A	0,229321
Internals\\Zaman Gazetesi\\2012-03-27-za	Internals\\CHP\\2012-03-07-CHP-AYLİN N	0,229287
Internals\\CHP\\2012-07-03-CHP-TUFAN	Internals\\Zaman Gazetesi\\2012-05-27-za	0,228718
Internals\\Zaman Gazetesi\\2012-05-10-za	Internals\\Zaman Gazetesi\\2012-04-01-za	0,228702
Internals\\CHP\\2012-03-27-CHP-MUHAR	Internals\\CHP\\2012-03-07-CHP-HÜLYA	0,228534
Internals\\CHP\\2012-06-28-CHP-ENGİN	Internals\\Zaman Gazetesi\\2012-05-25-za	0,228337
Internals\\Zaman Gazetesi\\2012-05-10-za	Internals\\CHP\\2012-03-29-CHP-TUFAN	0,228092
Internals\\CHP\\2012-05-16-CHP-KADİR	Internals\\Zaman Gazetesi\\2012-03-09-za	0,228075
Internals\\Zaman Gazetesi\\2012-10-06-za	Internals\\CHP\\2012-03-29-CHP-TURGA	0,227817
Internals\\Zaman Gazetesi\\2012-05-25-za	Internals\\CHP\\2012-03-07-CHP-AYLİN N	0,227718
Internals\\Zaman Gazetesi\\2012-04-12-za	Internals\\CHP\\2012-03-30-CHP-VELİ AĞ	0,227503
Internals\\Zaman Gazetesi\\2012-04-19-za	Internals\\CHP\\2012-03-30-CHP-VELİ AĞ	0,227503
Internals\\Zaman Gazetesi\\2012-03-27-za	Internals\\Zaman Gazetesi\\2012-03-27-za	0,227086
Internals\\Zaman Gazetesi\\2012-10-06-za	Internals\\Zaman Gazetesi\\2012-04-01-za	0,227076
Internals\\Zaman Gazetesi\\2012-05-10-za	Internals\\CHP\\2012-03-28-CHP-ALİ SERİ	0,226667
Internals\\Zaman Gazetesi\\2012-05-27-za	Internals\\Zaman Gazetesi\\2012-04-02-za	0,226607
Internals\\Zaman Gazetesi\\2012-04-01-za	Internals\\Zaman Gazetesi\\2012-03-21-za	0,226575
Internals\\Zaman Gazetesi\\2012-03-29-za	Internals\\CHP\\2012-03-07-CHP-AYLİN N	0,226548
Internals\\Zaman Gazetesi\\2012-09-17-za	Internals\\Zaman Gazetesi\\2012-03-27-za	0,226444
Internals\\Zaman Gazetesi\\2012-05-27-za	Internals\\Zaman Gazetesi\\2012-03-27-za	0,226013

Zaman gazetesinin 6287 Sayılı Kanun'la ilgili yer vermiş olduğu haber metinleri ile meclis kürsüsünde gerçekleştirilen söylemler arasındaki benzerliğin en az oldu parti CHP olarak gözlemlenmektedir. Bu yargı Tablo 18'de elde edilen en yüksek kolerasyon katsayısı olan 0,229774'e ve en düşük kolerasyon katsayısı olan 0,226013'e dayandırılarak gerçekleştirilmektedir. Bu veriler ışığında ifade edilebilecek sonuç ise Zaman gazetesi ile CHP arasında zayıf bir ilişkinin varlığı söz konusu olmaktadır.

Ayrıca Zaman gazetesi ile CHP’li milletvekillerinin söylemleri arasında büyük farklılıklar gözlemlenmektedir.

İçerik olarak oldukça düşük benzerlik ve ilişkiye sahip olan Zaman gazetesi ve CHP arasında söylem olarak da aynı derece bir benzerlik ve ilişki söz konusudur. Zaman gazetesinin 14 Mart 2012 tarihli haber metninde 6287 Sayılı Kanun’a hitaben olumlu atıf yaparken:

“...Sistemin 28 Şubat’ın rövanşı alınıyor gibi gösterilmesine de karşıyız. 28 Şubat’ın rövanşı değil, 15 yıl önce soğuk bir kış günü çocukların eğitim hakları gasp edildi. İnsanların çocuklarına dini eğitim aldırması bazılarını niçin rahatsız ediyor anlamış değilim...”

şeklinde ifadeler yer vermiştir. Bu haber metni, eğitim sisteminde yapılmak istenen değişiklikleri 28 Şubat sürecinin rövanşı olarak görmemektedir ve ayrıca muhafazakâr söylem kullanarak dini eğitime atıf yapmaktadır. Bahsedilen haber kapsamında 28 Şubat sürecine atıf yapan CHP milletvekili Ahmet Topbaş ise 29 Mart 2012 tarihinde meclis kürsüsünde yapmış olduğu konuşmasında:

“...Şimdi 28 Şubatın arkasına sığınmışsınız, çıkıyorsunuz, diyorsunuz ki Tankların gölgesinde yapılan, çıkarılan sekiz yıllık kesintisiz eğitimi biz halkın iradesiyle 4+4+4 olarak getiriyoruz.... ”

şeklinde ifadelerde bulunmuştur. Topbaş, ifadelerinde Zaman gazetesine tamamen zıt olarak yasalaştırılmak istenen tasarının 28 Şubat sürecine odaklanılarak düzenlendiğini ifade etmektedir. Bu ikili örnek, içerikte olduğu gibi söylem boyutuyla da Zaman gazetesi ile CHP arasında ters yönde ve zayıf bir ilişkinin olduğunu ifade etmektedir.

Tablo 19. Zaman Gazetesi ile MHP Milletvekilleri Meclis Konuşmaları Arasındaki İçerik Analizi

Source A	Source B	Pearson correlation coefficient
Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-29-za	Internals\MHP\2012-03-20-MHP-ALİM İŞİ	0,34558
Internals\Zaman Gazetesi\2012-05-27-za	Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-09-za	0,345339
Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-29-za	Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-09-za	0,34511
Internals\Zaman Gazetesi\2012-04-12-za	Internals\MHP\2012-03-27-MHP-MUSTA	0,344287
Internals\Zaman Gazetesi\2012-04-19-za	Internals\MHP\2012-03-27-MHP-MUSTA	0,344287
Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-27-za	Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-21-za	0,343623
Internals\Zaman Gazetesi\2012-05-27-za	Internals\Zaman Gazetesi\2012-04-12-za	0,342613
Internals\Zaman Gazetesi\2012-05-27-za	Internals\Zaman Gazetesi\2012-04-19-za	0,342613
Internals\Zaman Gazetesi\2012-05-25-za	Internals\MHP\2012-03-29-MHP-SEYFET	0,342101
Internals\Zaman Gazetesi\2012-09-18-za	Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-18-za	0,341492
Internals\Zaman Gazetesi\2012-09-18-za	Internals\MHP\2012-03-29-MHP-SEYFET	0,34132
Internals\MHP\2012-03-28-MHP-MUSTA	Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-27-za	0,341281
Internals\Zaman Gazetesi\2012-05-27-za	Internals\Zaman Gazetesi\2012-05-10-za	0,340885
Internals\Zaman Gazetesi\2012-10-06-za	Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-27-za	0,336932
Internals\Zaman Gazetesi\2012-05-27-za	Internals\MHP\2012-03-27-MHP-MUSTA	0,336793
Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-29-za	Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-21-za	0,336509
Internals\Zaman Gazetesi\2012-04-12-za	Internals\MHP\2012-04-05-MHP-ALİ UZU	0,336296
Internals\Zaman Gazetesi\2012-04-19-za	Internals\MHP\2012-04-05-MHP-ALİ UZU	0,336296
Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-29-za	Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-09-za	0,33578
Internals\Zaman Gazetesi\2012-10-06-za	Internals\Zaman Gazetesi\2012-06-07-za	0,334554
Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-27-za	Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-14-za	0,334312
Internals\Zaman Gazetesi\2012-05-25-za	Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-28-za	0,333491
Internals\Zaman Gazetesi\2012-04-01-za	Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-09-za	0,333092

Zaman gazetesinin 6287 Sayılı Kanun kapsamında yer vermiş olduğu haber metinleri ile MHP milletvekillerinin meclis kürsüsünde gerçekleştirmiş oldukları söylemler karşılaştırıldığında tablo AKP ile olan benzerlik kadar yakın bir ilişki ve CHP ile olan uzaklık kadar farklılık arz etmemektedir. Tablo 19’da elde edilen en yüksek kolerasyon katsayısı 0,34558 iken en düşük kolerasyon katsayısı 0,333092 şeklindedir. Bu veriler ışığında ne çok yakın bir ilişki ile büyük kelimes benzerliğinin olduğu ifade edilebilmekte ne de aşırı bir uzaklık ifade edilebilmektedir. Zaman gazetesi ile MHP’li milletvekillerinin meclis kürsüsündeki söylemleri arasındaki ilişki ve kelime benzerliği orta düzeyin altında seyretmektedir.

Zaman gazetesi ile MHP arasındaki içerik benzerliğindeki düşük değerler söylemler arasındaki ilişkide de aynı şekilde gözlemlenmektedir. Zaman gazetesi 27 Mart 2012 tarihinde yer vermiş olduğu haber metninde *4+4+4 Eğitim Sistemi*’nin yasalaşmasına giden süreci:

“ ...28 Şubat sürecinde topluma dayatılan 8 yıllık kesintisiz sisteme son veren ve zorunlu eğitimi kademeli olarak 12 yıla çıkaran yasa teklifinin Meclis Genel Kurulu görüşmeleri bugün başlıyor... ”

şeklinde bir beyanla ifade etmiştir. Görüldüğü üzere Zaman gazetesi, *8 Yıllık Eğitim Sistemi*’ne dayatma vurgusu yaparak olumsuz bakmaktadır. Ayrıca *8 Yıllık Kesintisiz Eğitim Sistemi*’ni 28 Şubat sürecinin ürünü olarak ifade etmektedir. MHP milletvekili

Seyfettin Yılmaz ise 29 Mart 2012 tarihinde meclis kürsüsünde gerçekleştirmiş olduğu konuşmasında:

“ ... İktidarın kudret elitleri, bu çok eleştirdikleri ve dönüştürmek istedikleri eğitim sisteminde 28 Şubatçıların tavrını bizzat kendileri uygulamaya koymuşlardır... ”

şeklinde bir ifadeye yer vermiştir. Bu kapsamda değerlendirildiğinde MHP’li milletvekili Yılmaz, meclis kürsüsünde tartışılan yeni eğitim sistemini 28 Şubat sürecinin bir ürünü olarak görmemekte ve aksine bu eğitim sisteminin 28 Şubat sürecine etki etmiş aktörlerin yapabileceği bir uygulama gibi görmektedir. Bu bağlamda, Zaman Gazetesi ile MHP’li milletvekilleri söylemleri arasındaki farklılık derecesi de gözlemlenebilmektedir.

Tablo 20. Zaman Gazetesi İle BDP Milletvekilleri Meclis Konuşmaları Arasındaki İçerik Analizi

Source A	Source B	Pearson correlation coefficient
Internals\BDP\2012-03-28-BDP-ADİL KU	Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-27-za	0,250454
Internals\Zaman Gazetesi\2012-04-01-za	Internals\BDP\2012-03-28-BDP-ADİL KU	0,250217
Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-27-za	Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-15-za	0,249117
Internals\BDP\2012-03-30-BDP-ÖZDAL	Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-28-za	0,249024
Internals\Zaman Gazetesi\2012-06-07-za	Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-28-za	0,248943
Internals\Zaman Gazetesi\2012-09-17-za	Internals\BDP\2012-03-13-BDP-HÜSAM	0,247964
Internals\Zaman Gazetesi\2012-04-01-za	Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-28-za	0,24776
Internals\Zaman Gazetesi\2012-10-06-za	Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-27-za	0,24644
Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-28-za	Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-21-za	0,245635
Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-28-za	Internals\BDP\2012-03-27-BDP-MÜLKİY	0,245545
Internals\Zaman Gazetesi\2012-09-18-za	Internals\BDP\2012-03-06-BDP-HASİP K	0,244872
Internals\Zaman Gazetesi\2012-10-06-za	Internals\BDP\2012-03-30-BDP-ÖZDAL	0,244522
Internals\Zaman Gazetesi\2012-04-02-za	Internals\BDP\2012-03-28-BDP-SİRRI S	0,244439
Internals\BDP\2012-03-22-BDP-HASİP K	Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-21-za	0,244384
Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-15-za	Internals\BDP\2012-03-13-BDP-HÜSAM	0,24395
Internals\BDP\2012-03-27-BDP-MÜLKİY	Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-14-za	0,24347
Internals\Zaman Gazetesi\2012-04-02-za	Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-18-za	0,243308
Internals\BDP\2012-03-29-BDP-ADİL KU	Internals\BDP\2012-03-27-BDP-HASİP K	0,24267
Internals\Zaman Gazetesi\2012-05-25-za	Internals\Zaman Gazetesi\2012-05-10-za	0,242099
Internals\Zaman Gazetesi\2012-04-12-za	Internals\BDP\2012-03-27-BDP-HASİP K	0,241272
Internals\Zaman Gazetesi\2012-04-19-za	Internals\BDP\2012-03-27-BDP-HASİP K	0,241272
Internals\Zaman Gazetesi\2012-05-27-za	Internals\BDP\2012-03-28-BDP-SİRRI S	0,241206
Internals\Zaman Gazetesi\2012-10-06-za	Internals\Zaman Gazetesi\2012-03-28-za	0,241112

Zaman gazetesinin 6287 Sayılı Kanun ile ilgili haber metinleri incelendiğinde, meclis konuşmaları ile kelime benzerliğin ve aradaki ilişkinin derecesi bakımından CHP’ye ilişkiindeki uzaklık ve benzerlik derecesindeki düşük seviye bağlamında en yakın siyasi parti BDP’dir. Tablo 20’deki bu veriler ışığında en yüksek kolerasyon katsayısı 0,250454 iken en düşük kolerasyon katsayısı 0,241112 şeklindedir. Bu noktada yapılabilecek yorum ise Zaman gazetesi ile BDP milletvekillerinin meclis kürsüsündeki konuşmaları arasındaki kelime benzerliğinin oldukça az olduğu ve bahsedilen ikili arasındaki ilişkinin uzak olarak nitelendirilebileceği şeklindedir.

Zaman gazetesi ile BDP arasındaki içerik benzerliğindeki düşük derece söylemleri arasında da aynı oranlı olarak gözlemlenmektedir. Zaman gazetesi, 15 Mart 2012 tarihinde 6287 Sayılı Kanun’la ilgili olarak:

“ ...28 Şubat sürecinde anlamsız ve faydasız bir düşünceyle imam hatip liselerinin önünün kesilmesi için zorlama bir kararla çıkarılan 8 yıllık kesintisiz eğitimin vereceği yıkıma aldırılmadan uygulanmaya konulduğunu ve bu kararla meslek liseleri yok olma noktasına geldi ve 8 yıllık kesintisiz eğitim Türkiye’ye çok şeyler kaybetti...”

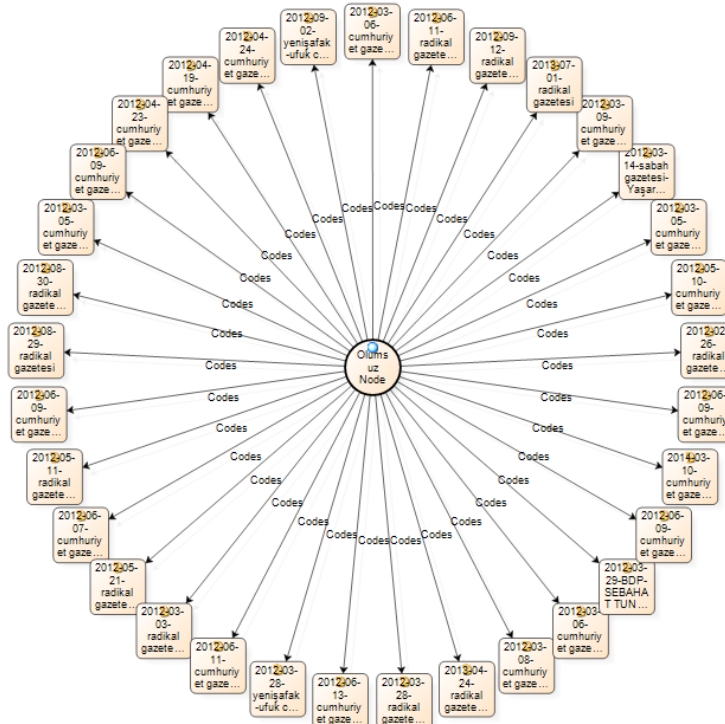
ifadelerine yer vermiştir. Bu kapsamda Zaman gazetesi, *8 Yıllık Kesintisiz Eğitim Sistemi* için olumsuz bir söylemde bulunmaktadır ve bu eğitim sisteminin 28 Şubat sürecinin ürünü olduğunu vurgulamaktadır. BDP ise bahsedilen kanunla ilgili söylemlerini 28 Şubat’a karşı bir rövanş olarak vurgularken, 28 Şubat’la ilişkilendirmekten yana daha içselleştirmektedir. Bu kapsamda 28 Mart 2012 tarihinde BDP milletvekili Sırrı Sakık’ın meclis kürsünde:

“...Doksan yıllık süre içerisinde bu dile gem vurmışsunuz, yok saymışsınız, yok hükmünde saymışsınız ama bugün geldiğimiz noktada demokratik açılımdan, özgürlüklerden bahsediyoruz ama hâlâ ana dille ilgili bu kandan kanunlara tanıklık ediyoruz...”

şeklinde ifadelere yer vermiştir. Sakık, bahsedilen eğitim sistemi üzerindeki değişikliği 28 Şubat süreci ile bağdaştırmaktan ziyade ana dile ve toplumsal farklılaşmaya vurgu yaparak değerlendirmektedir. Bu noktada da Zaman gazetesi ile BDP arasındaki söylem farkı da gözlemlenebilmektedir.

3.4. Gazete Haberlerinin Analizi ve Karşılıklı Değerlendirilmesi

Araştırma kapsamında incelenen beş adet ulusal gazetenin 6287 Sayılı Kanun’a binaen yer vermiş olduğu haber metinlerinin söylem analizleri gerçekleştirildiğinde, bahsedilen kanuna yönelik daha çok olumsuz söylemlerin yer aldığı gazeteler Cumhuriyet ve Radikal gazeteleridir.

Şekil 8. 6287 Sayılı Kanun'a Hitaben Olumsuz Söylemlere Yer Veren Gazeteler

Şekil 8, 6287 Sayılı Kanun üzerine yeri verilen ve ağırlıklı olarak olumsuz söylemlerin yer aldığı gazeteleri ve yayın tarihlerini ifade etmektedir.

Cumhuriyet gazetesi 6 Mart 2012 tarihli yayınında 6287 Sayılı Kanun'a hitaben yer vermiş olduğu haber metninde:

“...4+4+4'ü 12 saat konuşarak protesto etti...”

şeklinde bir başlığa yer vermiştir. Bu başlığın altında yer alan metin ise:

“...TBMM Milli Eğitim Komisyonunda, 4+4+4 eğitim modelinin görüşmeleri sırasında CHP Sakarya Milletvekili Engin Özkoç, 12 saat konuştu. Özkoç, dün saat 15.20'de başladığı konuşmasını, bugün saat 03.20'de tamamladı...”

şeklinde ifadeler yer vermiştir. Başlıkta ve hemen ardından devam eden metnin söylemin incelendiğinde dikkat çeken unsur kanunun çıkış sürecinde bunu engellemek amacıyla gerçekleştirilen ve kürsü işgali olarak ifade edilen *filibuster*⁶ uygulamasıdır. On iki saat süre ile gerek ilgili gerekse de ilgisiz konulara değinerek yapılan ve tamamen teklif edilen maddelerin yasalaşmasını bir anlamda geciktirme eylemi olarak

⁶ *Filibuster*, engellemek, bir kanunun kabul edilmesini önlemek amacıyla son oylama tarihini kaçırmaya yönelik vakit geçirici konuşmalar yaparak kürsüyü işgal etmek olarak tanımlanmakta, bunu yapan senatöre de “*Filibusterer*” ya da “*Filibustier*” denilmektedir(Canöz, 2009:160).

gerçekleştirilen bu faaliyetin yanı sıra dikkat çeken diğer unsur da haber metnine konu olan bu eylemin gerçekleştireninin CHP’li milletvekili Engin Özkoç olmasıdır.

Cumhuriyet gazetesi, 6287 Sayılı Kanun kapsamında:

“AKP 5 yaşındaki çocukları kobay olarak kullanıyor ...”

şeklinde bir başlığa yer vermiştir. Bu haber başlığı ile üzerinde tartışılan ve *8 Yıllık Temel Eğitim Sistemi*’nin yerine getirilmesi plânlanan *4+4+4 Eğitim Sistemi* için ilköğretim çağındaki çocukların denek olarak kullanıldıklarını dile getirmektedir. Başlığın devamında ise:

“...Bu yasa ile okul öncesi eğitimden mahrum kalma ve beş yaşında temel eğitime başlama riski taşıyan çocuklar, özellikle yoksul aile çocuklarıdır, yani yine yoksul çocuklar yanacak. Araştırmalar okul öncesi eğitimin olumlu etkilerinden en çok yoksul çocukların faydalandığını göstermektedir. Türkiye’de çocuklara bir yıllık okul öncesi eğitim sunulması aile gelirini yüzde 8 yükseltmekte, yoksul aile oranını yüzde 11 düşürmekte, kadın istihdamını ise yüzde 9 artırmaktadır. AKP, 'göç yolda düzülür' anlayışını toplumumuz için en hayati konuda sürdürmeye devam etmektedir. AKP, daha beş yaşındaki çocuklarımızı kobay olarak kullanmaktadır...”

şeklinde ifadeler yer almaktadır. Bu ifadelerde dile getirilen hususlarda gözlemlenen ilk durum yoksulluk ve yoksul ailelerin durumuna yapılan atıftır. Bu kapsamda, *8 Yıllık Temel Eğitim Sistemi*’nin yerine getirilmesi düşünülen ve *4+4+4 Eğitim Sistemi* olarak adlandırılan yeni eğitim sisteminin yoksul ailelerin çocuklarının okul öncesi eğitimden mahrum kalacaklarını ve bu durumdan etkileneceklerini ifade etmektedir.

Cumhuriyet gazetesi, 9 Haziran 2012 tarihili yayınında 6287 Sayılı Kanun’a binaen yer verilen haber metninde:

“ ...Türban ayarı...”

şeklinde bir başlığa yer vermiştir. Bu başlıkta ise düzenleme, plânlama ya da değişiklik gibi kavramlar yerine ayar ifadesinin kullanılması dikkat çeken bir olgudur. Türban ayarı söylemi ile sert ve olumsuz bir bakışı dile getirilmektedir ve muhafazakâr duruşa karşı bir söylem ifade edilmektedir.

Cumhuriyet gazetesi, 10 Mart 2012 tarihili yayınında 6287 Sayılı Kanun’a binaen yer vermiş olduğu haberde:

“ ... 4+4+4 Tam Bir Fiyasko... ”

başlığını kullanmıştır. Kullanılan bu başlık gazetenin haberini yaptığı konuya olan bakış açısı hakkında fikir sahibi olunmasını sağlayabilecek niteliktedir. Çünkü fiyasko daha çok başarısızlığı ifade eden bir kavramdır. Bu başlıktaki söylem, direkt olarak kanunun eksik, hatalı ya da yanlış olduğunu ifade eder nitelikte olduğu için Cumhuriyet gazetesinin bahsedilen kanuna bakış açısını ifade eder niteliktedir.

Cumhuriyet gazetesi 6287 Sayılı Kanun’u konu alan ve 9 Mart 2012 tarihili yayınında sunmuş olduğu haber metninde:

“ ... Milli Eğitim Gençlik, Kültür ve Spor Komisyonu'nda konuşma sürelerinin 10 dakikadan 5 dakikaya düşürülmesi CHP'li milletvekillerini ayağa kaldırdı. CHP Grup Başkanvekili Muharrem İnce, "Bu faşizmdir. Öleceğiz ama bu süreyi düşürtmeyeceğiz" dedi... ”

şeklinde bir bölüme paragrafa yer vermiştir. Bu paragrafta dikkat çeken ilk unsur, alıntının CHP’li milletvekili ve CHP Grup Başkanvekili olan Muharrem İnce’den bir alıntının yapılmasıdır. İkinci husus ise faşizme yapılan vurgudur. Yapılan düzenlemelerin faşist bir düşünce yansıması olduğu vurgulanarak buna karşı var olan bir duruştan bahsedilmektedir.

Cumhuriyet gazetesi, 6287 Sayılı Kanun’a binaen 19 Nisan 2012 tarihinde yer vermiş olduğu haberde:

“ ... Bu yasa eğitimi de tıpkı yargı gibi sadece kendine bir hizmet aracı olarak gören 'patolojik' bir zihniyetin ürünü olan ve geleceğimiz olan gençlerin özgür iradelerini zincirleyen, demokratik ve lâik hukuk devletini tahrip eden talihsiz bir girişimdir... ”

şeklinde bir ifadeye yer vermiştir. Dikkat çeken husus, demokratik değerlere yapılan vurgu ve lâik hukuk devleti ifadeleridir. Bu kapsamda Cumhuriyet gazetesi, 19 Nisan 2012 tarihli bu haber metninde muhafazakâr düşüncenin göz ardı etmiş olduğu lâiklik unsuruna vurgu yaparak sol güdümlü bir niteliği taşımaktadır. Yine dikkat edilmesi gereken diğer bir unsur ise lâiklik eleştirisi yapılırken lâikliğin göz ardı edilmesini gerçekleştiren düşünce patolojik zihniyet yani hastalıklı bir düşünce olarak ifade edilmektedir. Aynı kapsamda Cumhuriyet gazetesi tarafından 13 Haziran 2012 tarihinde gerçekleştirilen habere göre de:

“ ... Lâik eğitime son veren, Eğitim Birliği Yasası'nı ortadan kaldıran, çocuklarımızın ve gençlerimizin geleceğini kendi siyasi projesine kurban eden bir iktidar anlayışının sözde dindar, özde kindar eğitim projesine karşı demokratik mücadelenin sürdürülmesi ve demokrasinin teminatı olan laikliğe sahip çıkılması gelecek kuşaklara karşı öncelikli görevimiz olmalıdır... ”

şeklinde bir ifadeye yer verilmiştir. Bu ifadede, bahsedilen kanun tasarısının kanunlaşması durumunda lâik eğitim düzenini ortadan kaldıracağı ifade edilmekte ve lâiklik kavramına atıf yapılarak lâikliğe sahip çıkılması gerektiği vurgulanmaktadır. Bu ifadeye benzer bir diğer ifade de 9 Haziran 2012 tarihinde yer verilen haberin:

“ ...MEB, Diyanetin güdümüne girdi... ”

başlığında da vurgulanmaktadır. Cumhuriyet gazetesi, yer vermiş olduğu bu başlıkla birlikte Milli Eğitim Bakanlığı'nın Diyanet Kurumu'nun çizgisinde çalıştığını belirterek bu duruma dikkat çekmektedir. Aynı haberin metninde ise:

“ ... MEB, 3797 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Teşkilat Yasası'nda yer alan 'Atatürk devrim ve ilkeleri doğrultusunda yurtsever öğrenci yetiştirme' görevinden 652 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile vazgeçmiştir. Eğitim uygulamalarında pedagojik ve bilimsel ölçütler dikkate alınmadan, eğitim siyasi hesaplaşmanın arenasına dönüştürülmüştür.”

şeklinde bir ifadeye yer vermiştir. Bu ifadede Cumhuriyet gazetesi, bahsedilen 6287 Sayılı Kanun ile birlikte eğitim sistemi üzerinde yapılan değişikliklerin Atatürk ilkelerini göz ardı ettiğini ve bu projelerin bilimsellikten uzak, siyasi bir hesaplaşmanın ürünü olduğunu vurgulamaktadır.

Cumhuriyet gazetesi, 6287 Sayılı Kanun'a hitaben 9 Haziran 2012 tarihinde yer vermiş olduğu haber metninde:

“ ...Cumhuriyetin en köklü kurumlarından olan MEB'in, Cumhuriyetin tasfiyesinin aracı haline getirildiğini savunan Demir, uygulanan eğitim politikalarının Cumhuriyeti tehdit eder hale geldiğini savundu... ”

şeklinde bir ifadeye yer vermiştir. Bu ifadede dikkat çeken husus, bahsedilen eğitim sistemi üzerindeki değişikliklerin Cumhuriyet üzerinde bir tehdit oluşturduğu ve Cumhuriyet'e zıt bir düşüce sistemi tarafından oluşturulduğu şeklinde bir ifade beyanıdır.

Cumhuriyet gazetesi, 6287 Sayılı Kanun üzerine 28 Nisan 2012 tarihinde yer vermiş olduğu haber metninde:

“...Eğitim reformu ağırlıklı, muhafazakâr aileleri de unutmayan uzun soluklu bir kampanyaya hazırlanırsa, AKP'yi sıkıştırabilir. AKP'nin 4+4+4 projesi bir eğitim reformu değil, muhafazakâr dar bir çevreyi tatmin etmek için milli eğitim politikasını dual bir yapılanmaya götüren tehlikeli bir politikadır...”

şeklinde bir ifadeye yer vermiştir. Gazetenin bahsedilen bu haberinde, eğitim sistemi üzerinde gerçekleştirilmek istenen söz konusu değişikliklerin sadece muhafazakâr düşünce temelli bir değişiklik olduğunu, bunun yanında bahsedilen değişikliğin diğer düşünce tarz ve unsurlarını kapsamadığını ifade etmektedir.

Cumhuriyet gazetesi 6287 Sayılı Kanun tasarısı kapsamında 6 Mart 2012 tarihinde yer vermiş olduğu haber metninde Türkiye Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) başkanı Mehmet Soğancı'nın beyanları olan:

“ ...Türkiye'de geleneksel cinsiyetçi kalıplar ve sınıfsal konum nedeniyle kız çocuklarının eğitimden yararlanma olanaklarının erkeklerle eşit olmadığını vurgulayan TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğancı, eğitimde 4+4+4 önermesinin zaten olmayan fırsat eşitliğini iyice ortadan kaldıracığını söyledi...”

ifadelerine yer vermiştir. Soğancı, cinsiyet eşitsizliğine değinerek toplumsal sınıf unsuruna dikkat çekmekte ve kız çocuklarının eğitim durumunun yeni eğitim sisteminden daha da olumsuz etkileneceği vurgusunu yapmaktadır. Ayrıca eğitimde eşitliğin sağlanamayacağı ifade edilmektedir. Cumhuriyet Gazetesi tarafından aynı doğrultuda 19 Nisan 2012 tarihinde yer verilen haber metninde ise:

“ ... Bu yasanın, eğitimde fırsat eşitliğini yok edecek ve yoksul kız çocuklarını evlenmeye, erkek çocukları çıraklığa zorlayarak onların geleceğini çalacak, din istismarını özendirerek, ülkenin geleceğini Ortaçağ anlayışına güdümleyecek...”

şeklinde bir ifadeye yer vermiştir. Cumhuriyet Gazetesi bu söylemiyle kız çocuklarının “çocuk gelin” durumuna vurgu yaparak feminist bir söylem çizgisi çizmektedir. Bunun yanında aynı haber, mevcut eğitim düzenlemelerini Ortaçağ düşüncesiyle eşleştirerek seküler bir çizgiden uzak olduğunu ifade etmektedir.

Cumhuriyet Gazetesi, 6287 Sayılı Kanun tasarısı üzerine 5 Mart 2012 tarihli yayınında yer vermiş olduğu haber metninde:

“ ...Eğitime siyasi ideolojik bir tavır olarak yaklaştığımızda gelecek kuşakların bizden hesap soracağı kesindir. Eğitime pedagojik yaklaşım olmalı... ”

şeklinde bir ifadeye yer vermiştir. Bu ifade, Cumhuriyet gazetesinin bahsedilen eğitim sistemi tasarısına bakış açısının ideolojik değil de pedagojik olduğu yonunde ifade eden bir soryem niteliği taşımaktadır. Oysaki incelendiğinde Cumhuriyet gazetesinin de meseleye kendi ideolojisinden değindiği goryzlemlenebilmektedir. Bu saptamanın yanında değinilmesi gereken diğer bir husus da Cumhuriyet gazetesinin soryz konusu tasarının ideolojik olduğunu savunması yonundedir. Gazetenin 6 Mart 2012 tarihli haberinde yer vermiş olduğu yayınında kullanmış olduğu:

“ ... 4+4+4 Milli Goryrűse Ait... ”

başlığı bu durumu kanıtlar niteliktedir.

Araştırma kapsamında 6287 Sayılı Kanun kapsamında ağırlıklı olarak olumsuz nitelikte haber metinlerine yer veren diğer gazete ise Radikal gazetesidir. Radikal gazetesinin 6287 Sayılı Kanun'a binaen 6 Mart 2012 tarihinde yer vermiş olduğu haber metninde yer alan:

“ ... 28 şubat'tan intikam almak için bunu getiriyorlar... ”

řeklindeki ifade, 4+4+4 Eđitim Sistemi'nin 28 řubat soryeci ile ilgili olduđu yonundedir. Bu bađlamda dikkat edilen bir husus da aynı dűřunce ve tavrın CHP'li milletvekilleri ve Cumhuriyet gazetesi ile paralellik gorystermesidir.

Radikal gazetesi, 6287 Sayılı Kanun'a binaen 26 şubat 2012 tarihinde yer vermiş olduğu haber metninde:

“ ...Kesintili eğitim, ozellikle kız çocukların okuldan alınabilmesinin onunű ağacak, birđok kız çocuk ilk doryt yıldan sonra okula gidemeyecek... ”

şeklinde bir ifadeye yer vermektedir. Bu kapsamda Radikal Gazetesi, getirilmesi tasarlanan 4+4+4 Eđitim Sistemi ile kız çocuklarının eğitim almasının onunű kesileceğini ifade etmektedir. Bu ifadede dikkat ceken bir diğer unsur ise eğitimde fırsat

eşitliğinin bahsedilen yeni eğitim sistemiyle göz artı edileceğine yapılan vurgudur. Aynı kapsamda gazete tarafından aynı tarihte yer verilen bir diğer haber metninde ise:

“ ...İlköğretim 4. sınıftan sonra açık öğretim imkânı özellikle kız çocuklarının okula devamıyla ilgili endişeler doğururken...”

şeklinde bir ifade yer almaktadır. Bu ifade de bir önceki söylemle doğru orantılı olarak kız çocuklarının eğitimine vurgu yapmakta ve eğitimde kız ve erkek çocuklarının eğitimde eşitliğine değinmektedir.

Radikal gazetesinin 6287 Sayılı Kanun kapsamında 27 Mart 2012 tarihinde yer vermiş olduğu haber metninde:

“ ... Şimdi siz bir bölücü projeyi getiriyorsunuz. Karanlığa doğru gitmek istiyorsunuz, yazık günah değil mi çocuklarımıza?.. ”

şeklinde bir ifadede yer vermiştir. Radikal gazetesi bu söyleminde, *bölücü* ifadesiyle bahsedilen eğitim politikasının toplum içerisinde bir farklılaşma ve ayrıma sebep olacağı düşüncesini ifade etmektedir. Bu kapsamda incelenen bu söylem, eşitlik düşüncesinin de ön plânda tutulmasıyla oluşturulmuş bir söylem niteliği taşımaktadır. Nitekim de Radikal gazetesinin aynı konu ile ilgili 26 Şubat 2012 tarihinde yer vermiş olduğu haber metninde yer alan:

“ ... Kesintili eğitim, özellikle kız çocukların okuldan alınabilmesinin önünü açacak, birçok kız çocuk ilk dört yıldan sonra okula gidemeyecek... ”

beyanı eşitlik düşüncesiyle ilgili bir ifadedir. Bu kapsamda Radikal Gazetesi, 6287 Sayılı Kanun'un getireceği *4+4+4 Eğitim Sistemi*'nin eğitimde eşitlik ilkesini göz ardı edeceğini ifade ederken kız çocuklarının eğitimden uzaklaşma durumunu ifade ederek cinsiyet eşitsizliğine vurgu yaptığı görülmektedir.

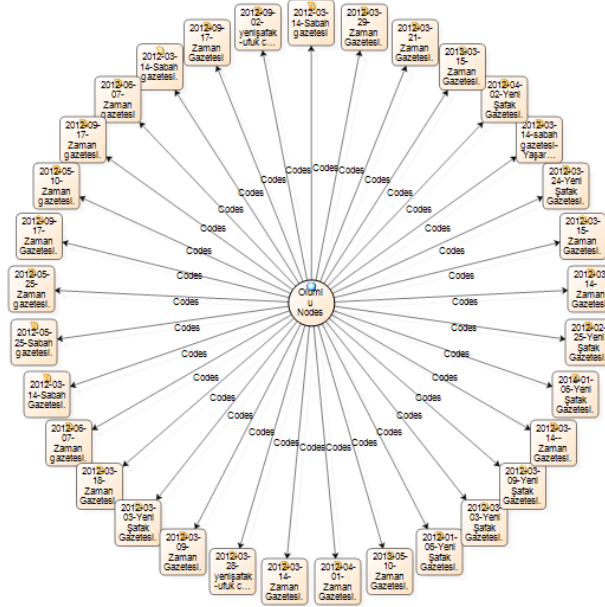
Radikal gazetesi, 6287 Sayılı Kanun'a binaen yer vermiş olduğu haber metinlerinde eğitim sisteminde tasarlanan değişikliklerin alt yapısal yetersizliklerine de değinmektedir. Bu kapsamda Radikal gazetesi 30 Ağustos 2012 tarihinde yer vermiş olduğu:

“ ...4+4+4= Prefabrik sınıfl.. ”

başlığı ve yine 1 Temmuz 2013 tarihinde yer vermiş olduğu:

“ ...Birçok okulda 50 kişilik sınıflar ortaya çıktı. Kalabalık sınıflarda 1. sınıf öğrencilerinin motivasyonu sağlanamadı...”

ifadesi ile eğitim sistemindeki değişikliklerin alt yapı yetersizlikleri nedeniyle verimlilik sağlayamayacağı ve olumsuzluklar doğuracağı yönünde bir söyleme yer vermektedir.

Şekil 9: 6287 Sayılı Kanun'a Hitaben Olumlu Söylemlere Ağırlıklı Olarak Yer Veren Gazeteler

Şekil 9, 6287 Sayılı Kanun kapsamında haber metinlerine yer veren gazetelerin daha çok olumlu söylem kullananlarını ve yayın tarihlerini ifade etmektedir.

Yeni Şafak gazetesi, Zaman gazetesi ve Sabah gazetelerinin 6287 Sayılı Kanun kapsamında yer vermiş olduğu haber metinleri incelendiğinde Cumhuriyet gazetesi ve Radikal gazetesinden daha farklı bir durum gözlemlenmektedir. Bu farklılığın temel dayanağı ise Cumhuriyet gazetesi ve Radikal gazetesinde 6287 Sayılı Kanun ile ilgili yer verilen haber metinlerinin ağırlıklı olarak olumsuzken Yeni Şafak, Zaman ve Sabah gazetelerinde bu kapsamda daha çok olumlu söylemlerin gözlemlenmesidir.

Yeni Şafak gazetesinin 6287 Sayılı Kanun'a binaen 28 Mart 2012 tarihinde yer vermiş olduğu haber metninde:

“ ... Muhalefet -tepkilere bakıldığında- anlaşılan 80 yıllık tek parti zihniyetinin ürünü bir anlayışla işlev görev gören, gelişen dünyaya ve piyasa şartlarına ayak uyduramayan tek-tipçi eğitim anlayışının devamını istiyor...”

şeklinde bir ifadeye yer vermiştir. Bu ifade, muhalefet partilerinin olumsuz eleştirisi sunarken ve eğitim sistemindeki değişikliği ön gören tasarının yasalaşmamasını isterken Yeni Şafak gazetesi bahsedilen kanun ve bu kanunun getireceği eğitim sistemindeki değişikliklerle tek parti uygulamalarından vazgeçileceğini ifade etmektedir. Yani 8 *Yıllık Kesintisiz Eğitim Sistemi*'nin tek partili dönemin yansıması olarak gösterilmesinin yanında *4+4+4 Eğitim Sistemi*'nin yasalaşarak hayata geçirilmesini savunmaktadır.

Yeni Şafak gazetesi 20 Eylül 2012 tarihinde yer vermiş olduğu:

“ ... Kur'an kursuna geç kalmayın... ”

şeklindeki başlıkla ve yine bu başlığın altında yer vermiş olduğu haber metninde:

“ ... Eğitimde 4+4+4'e geçişle birlikte Kur'an kurslarında da bu sisteme uygun olarak yeni düzenlemeler yapıldı. Temel eğitim, ek eğitim ve hafızlık eğitimi olmak üzere 3 bölümde 24 Eylül'de eğitime başlayacak olan ücretsiz Kur'an Kurslarına kayıtlar internet üzerinden 17 Eylül'de başladı... ”

şeklindeki ifadelerle, 6287 Sayılı Kanun kapsamında eğitim sisteminde yapılan değişiklikleri Kur'an-ı Kerim kapsamında değerlendiren ifadelere yer vermektedir. Yeni Şafak gazetesi bu kapsamda, *4+4+4 Eğitim Sistemi* ile birlikte yaygınlaşacak olan Kur'an dersleri ve hafızlık programlarına vurgu yapmaktadır. Bu bakımdan bahsedilen bu haber başlığı ve metni muhafazakâr bir söylem içermektedir. Bu söyleme paralel bir söylem ise Yeni Şafak gazetesinin 14 Kasım 2012 tarihinde yer vermiş olduğu:

“ ... Peygamber ocağında Kur'an dersi... ”

şeklindeki ifadelerde gözlemlenmektedir. *Peygamber Ocağı* olarak ifade edilen kurum askeriyedir. Askerlik kurumunda verilen derslere Kur'an-ı Kerim'in eklenmesine vurgu yaparak muhafazakâr bir söylem niteliği gözlemlenmektedir.

Yeni Şafak gazetesi, 6287 Sayılı Kanun'a binaen 21 Eylül 2012 tarihinde yer vermiş olduğu haber metninde:

“ ... 4+4+4 Lâikliğe aykırı değil... ”

şeklinde bir ifade kullanmıştır. Bu ifade, 6287 Sayılı Kanun'un lâikliğe aykırı olmadığını ifade etmektedir.

Yeni Şafak gazetesi, 6287 Sayılı Kanun kapsamında 25 Şubat 2012 tarihinde yer vermiş olduğu haber metninde:

“ ... Ak Parti iktidara geldiği andan itibaren kız çocukların eğitimine büyük yatırım yapmış, katkı sağlamış ve bu alanda da cumhuriyet tarihinin en büyük başarısını sergilemiş durumda... ”

şeklinde bir ifadeye yer vermektedir. Kız çocuklarının eğitim durumuna yönelik olumlu bir söylemde bulunan bu haber metni, AKP'nin kız çocuklarının eğitimi üzerinde hassas olduğu ifadesini beyan ederken 4+4+4 Eğitim Sistemi'nin de kız çocuklarının eğitime katkısı olacağına vurgu yapmaktadır. Bu kapsamda Cumhuriyet gazetesi ve Radikal gazetesinin bu konudaki söylemlerinden farklılık arz etmektedir.

Yeni Şafak gazetesi, 6287 Sayılı Kanun kapsamında 24 Mart 2012 tarihinde yer vermiş olduğu haber metninde:

“ ... Din Kültürü dersleriyle de 'din eğitimi' ihtiyacı giderilemediği için bu konuda bir tıkanma yaşıyordu. İşte, yeni sistem, din eğitiminin de önünü açması bakımından oldukça önemlidir... ”

şeklinde bir ifadeye yer vermiştir. Bahsedilen bu ifadede din eğitime vurgu yapılmaktadır. Eski sistemin din eğitimi yönünden aksak ve eksik olduğunu ifade eden bu ifade 4+4+4 Eğitim Sistemi ile birlikte bu kapsamda bahsedilen eksiklikleri sağlayacak nitelikte olduğu yönünde bir düşünceyi içermektedir. Din eğitimi ve din eğitimindeki eksikliklerin giderilmesi noktasında vurgulanan bu söylemlerde muhafazakâr bir yansımalar gözlemlenmektedir.

Yeni Şafak gazetesi, 6287 Sayılı Kanun kapsamında 28 Nisan 2012 tarihinde yer vermiş olduğu haberinde:

“ ... Türkiye'de eğitim, vergilerle finanse edilen, devlet tekelinde bir hizmet olarak sunulmakta, bu da kamusal eğitimde kalite düşüşlerine sebep olmakta, devlet okullarının 'yetersizliği' dersaneler aracılığıyla kapatılmak istenmektedir. Bu durumda yapılacak en doğru şey eğitimin büyük ölçüde özelleştirilmesidir... ”

şeklinde bir ifadeye yer vermiştir. İlgili haberde yer verilen bu söyleme liberal düşünce yansımalarının gözlemlendiği bir söylem niteliğini ifade etmektedir. Çünkü liberalizmin eğitim politikalarından bahsedildiği üzere vergilerle finanse edilen ve devlet tekelinde

bulunan eğitim kurumlarının verimli olmayacağı düşünülmektedir. Bu nedenle eğitim kurumlarının özel sektöre devredilmesiyle hem devlet bir yükten kurtarılmış olacak hem de eğitimde verimlilik artacaktır. Bu bilgiler ışığında Yeni Şafak gazetesinin yer vermiş olduğu bu haber metninde yer alan söylemler de liberal bir düşünce yansımasını ifade etmektedir. Yine Yeni Şafak gazetesinin 2 Eylül 2012 tarihinde yer vermiş olduğu haber metninde yer alan:

“ ... Yeni eğitim modeli çerçevesinde eğitimde özel teşebbüsün teşvik edilmesi, düşük vergilendirme ve eğitimde özelleştirme gibi başlıkları gündeme almak durumundayız. 4+4+4'ün başarılı olabilmesi için mutlaka 'serbest eğitim piyasası' da oluşturulmalıdır... ”

şeklindeki ifade, liberal bir düşünce yansıması olan özelleştirmeyi ve özelleştirme politikalarının eğitim sistemine yansımasını savunan bir söylem niteliğini ifade etmektedir.

Araştırma kapsamında 6287 Sayılı Kanun'a binaen haberlerinde ağırlıklı olarak olumlu söylemlere yer veren bir diğer gazete ise Zaman gazetesidir. Zaman gazetesi, 6287 Sayılı Kanun'a binaen 25 Mayıs 2012 tarihinde yer vermiş olduğu:

“...4+4+4 eğitim sistemi öğrencilerin gelişimine katkı sağlayacak...”

şeklindeki başlıkla, 4+4+4 Eğitim Sistemi'ne olumlu bir bakış açısını işaret eden bir söylem kullanmıştır. Yine Zaman gazetesinin eğitim sistemi üzerindeki değişikliklere bakış açısı 17 Eylül 2012 tarihinde yer verdiği haber metninde:

“ ...Yapılan yeni düzenlemelerle çocuklarımız tüm dünyadaki akranlarıyla rekabet edebilecek koşullarda eğitim görecekler... ”

şeklindeki ifadede gözlemlenebilmektedir. Bu ifadede, 6287 Sayılı Kanun'un eğitim sisteminde öngörmüş olduğu yeni düzenlemelerin yararlı olacağı ifade edilmektedir. Bu ifade, 4+4+4 Eğitim Sistemi'ne olumlu bakış açısını dile nitelik teşkil etmektedir. Zaman gazetesi, 9 Mart 2012 tarihinde bahsedilen bir önceki söyleme orantılı olarak:

“ ... MÜSİAD Genel Başkanı Ömer Cihad Vardan, eğitim reformuna 'kızlar okuyamayacak' diye karşı çıkanların geçmişte başörtülülerin okumasını engellediğini söyledi. Vardan: '4+4+4 eğitim reformu için yaygara kopartıyorlar. Bunun arkasında siyasi ve ideolojik nedenler var. Bunu da kimse yutmaz. 'dedi. ...”

şeklinde bir ifadeye yer vererek yine *4+4+4 Eğitim Sistemi*'ne olumlu pencereden bakan bir ifadeye haber değeri vermiştir. Bu ifade ise başörtüsü mağduru kız çocuklarına vurgu yapmakta ve kız çocuklarının okumasının önündeki başörtüsü yasağı engeline değinmektedir. Yine bu ifade, *4+4+4 Eğitim Sistemi*'ne yapılan eleştirileri eleştirerek bu eleştirilerin pedagoji çerçevesinde değil de siyasi ve ideolojik olduğu vurgulanmaktadır. Bu söylemi destekler bir diğer söylem ise aynı kapsamda ele alınan ve 9 Mart 2012 tarihinde Zaman gazetesinde haber olarak yayınlanan:

“ ... Kızlar okuyamayacak diye karşı çıkanların geçmişte başörtülülerin okumasını engellediğini söyledi...”

ifadede gözlemlenmektedir. Bu ifade, 6287 Sayılı Kanun'un getirecek olduğu *4+4+4 Eğitim Sistemi*'nin kız çocuklarının okumasında engel teşkil etmediği ve bunun yanında bu sistemin kız çocuklarının eğitimine engel olacak şekilde ifadelerde bulunanlarında başörtüsüne olan tavrıyla aynı duruma sebep oldukları ifade edilmektedir. Bu bağlamda kız çocuklarının eğitim aldıkları kurumda başörtüsü ile eğitim alabilmesini kapsayan bu söylem de muhafazakâr bir nitelik taşımaktadır.

Zaman gazetesi, 6287 Sayılı Kanun kapsamında 14 Mart 2012 tarihinde yer vermiş olduğu haber metninde:

“ ... 28 Şubat'ın rövanşı değil, 15 yıl önce soğuk bir kış günü çocukların eğitim hakları gasp edildi. İnsanların çocuklarına dini eğitim aldırması bazılarını niçin rahatsız ediyor... ”

şeklinde bir ifadeye yer vermiştir. Bu ifadede gözlemlenen ilk olgu, 6287 Sayılı Kanun'un eğitim sisteminde ön görmüş olduğu *4+4+4 Eğitim Sistemi*'nin 28 Şubat süreciyle ilgisinin olmadığı yönünde bir ifade beyanıdır. Bu ifadenin yanında dini eğitim alınmasında bir sorun ve sıkıntı olmayacağı ve bundan rahatsızlık duyulmaması gerektiği düşüncesi dile getirilmektedir. Eğitim sisteminde din derslerinin yaygın bir şekilde verilebileceği düşüncesi ve buna engel bakış açılarının olmaması gerektiği ifadeleri bu söylemde muhafazakâr bir nitelik saptanmaktadır.

Zaman gazetesi, 6287 Sayılı Kanun'un meclis kürsüsünde tartışılması aşamasında bu süreçle ilgili 27 Mart 2012 tarihinde yer vermiş olduğu haberinde:

“ ... AK Parti, içtüzük hükümlerine uygun olarak muhalefetin konuşma yapması, usul tartışması açması gibi engellemeleri makul karşılıyor. Ancak kürsü işgali gibi şiddet

içeren uygulamalara 'kesinlikle müsaade etmeyecek. AK Parti Grup Başkan Vekili Nurettin Canikli, 'Meclis'i çalıştırmak iktidarın görevi. İlegal yöntemlerle bu görevi yapmamızı engelleyenleri engellemek de görevimiz. ' dedi. ... ”

şeklinde ifadeler yer vermiştir. Bu ifadelerde dikkat çekilen husus, bir yasa teklifi ya da tasarısının geçmesini geciktirmek amacıyla gerçekleştirilen ve yukarıda ayrıca açıklanmış olan *filibuster* uygulamasına karşıt bakış açısını ortaya koymaktadır.

Zaman gazetesinin 6287 Sayılı Kanun kapsamında eğitim sisteminde yürürlüğe getirilecek olan *4+4+4 Eğitim Sistemi* için 18 Mart 2012 tarihinde:

“ ... 4+4+4: 'İdeolojik Değil, Pedagojik!' Evet, Ama Nasıl?.. ”

şeklinde bir başlığa yer vermiştir. Bu başlıkta kullanılan ifade, *4+4+4 Eğitim Sistemi*'nin ideolojik olmadığı ve bu sistemin eğitim bilimlerine uygun bir sistem olduğu yönündedir. Bu kapsamda gerçekleştirilmiş bu söylem, bu sistemi eleştiren ve bu sistemin ideolojik olduğu yönündeki söylemlerinden farklılık göstermesi bakımından önemli bir sonuç ifade etmektedir.

Zaman gazetesi, 6287 Sayılı Kanun'a binaen 2 Nisan 2012 tarihinde yer vermiş olduğu haber metninde:

“ ...Zorunlu eğitimi 12 yıla çıkararak yasanın bu bağı kuvvetlendireceğini belirten Bozdağ, 'Din köprüsünü güçlendirmeliyiz. TBMM'de en son kabul edilen yasayla (4+4+4) bu konuda tarihi bir adım atıldı. Kur'an-ı Kerim'in ve Hz. Peygamber Efendimiz'in hayatının ortaokul ve liselerde seçmeli ders olarak okutulacak olması bu köprü için atılan en büyük adımdır. Bu köprü, Türk dünyası ve İslam dünyasındaki bütün kardeşlerimizle bizi buluşturacaktır.' dedi...”

şeklinde bir ifadeye yer vermiştir. Bu ifade, AKP milletvekili Bekir Bozdağ'a aittir. Zaman gazetesinin yer vermiş olduğu ve Bozdağ'ın *4+4+4 Eğitim Sistemi* üzerine gerçekleştirdiği bu beyan, yeni eğitim sisteminin getirdiği din eğitiminin İslam dünyası ile olan bağı güçlendireceği ifade etmektedir. Bu kapsamda gazetede yer alan bu söylem, İslam dünyasına ve din eğitimine yapmış olduğu bu vurguyla muhafazakâr bir nitelik taşımaktadır.

Araştırma kapsamında 6287 Sayılı Kanun'un eğitim sistemi üzerine getirdiklerini konu alan haberler incelendiğinde, bahsedilen kanuna haberlerinde olumlu bakış açısıyla yer veren bir diğer gazetenin de Sabah gazetesi olduğu

gözlemlenmektedir. Sabah gazetesi, bahsedilen kanun ve bu kanunun eğitim sistemi üzerine getirdiği değişiklikleri olumlu söylemlerle dile getirmektedir.

Sabah gazetesi, 6287 Sayılı Kanun kapsamında bu kanunun eğitim sistemine getirmeyi tasarladığı *4+4+4 Eğitim Sistemi* için:

“...Bu sistemle zeki çocuk okulunda kalacak. Liseler arasında başarı yarışı başlayacak. Dünya eğitim sistemiyle kıyaslama yapacak duruma geleceğiz. İkinci dörtlük sistem, okulların esnek olmasını sağlayacak. Öğrenci yetenekleri ortaya çıkacak...”

şeklinde bir ifadeye yer vermiştir. Sabah Gazetesi'nin *4+4+4 Eğitim Sistemi* için olumlu bir söylemde bulunmaktadır. Eğitimde eşitsizlik ve fırsat eşitliği olgusunun göz ardı edilmesi söylemlerinin aksine Sabah gazetesi, *4+4+4 Eğitim Sistemi* ile dünya ile yarışılabilir bir eğitim sistemi oluşturulacağı söylemlerini dile getirmektedir. Bu kapsamda, *4+4+4 Eğitim Sistemi*'ni olumlu değerlendiren nitelikte bir söylem özelliği bu metinde gözlemlenmektedir.

Sabah gazetesi, 6287 Sayılı Kanun'a binaen 18 Nisan 2012 tarihinde yer vermiş olduğu haber metninde yer alan:

“ ... Kişilere din ve vicdan özgürlüğü alanında seçenekler sunan, toplumu oluşturan bireylerin bu alandaki yaygın ve müşterek ihtiyaçlarının karşılanmasını kolaylaştıran tedbir ve uygulamalar lâiklik ilkesine aykırı görülemez. Nitekim hemen her ülkenin din eğitim ve öğretimi, hâkim dine belli bir ağırlık vermekte, diğer dinler karşısında çoğunluk dininin mensuplarına bazı öncelikler tanımaktadır... ”

ifadeleriyle, 6287 Sayılı Kanun'un eğitim sisteminde öngördüğü değişikliklerin lâiklik unsuruna aykırı olmadığını ifade etmektedir. Bu söylemler, eğitim sisteminde bahsedilen değişikliklerin tam tersi bir düşünceyle lâikliğin gereği olduğunu vurgulamaktadır. Ayrıca bu söylemler, İslam dinine mensup bir ülke olan Türkiye'de din derslerinin ağırlıklı olarak verilebilmesini ifade etmekte ve bu nitelikteki söylemleri muhafazakâr nitelik taşımaktadır.

Sabah gazetesi, 6287 Sayılı Kanun'a binaen 14 Mart 2012 tarihinde yer vermiş olduğu:

“... Gençlerin önünü açın. 4+4+4 fırsat eşitliğini sağlayacak...”

ifadesinde, *4+4+4 Eğitim Sistemi*'nin yararlı olduğu ve öğrenciler arasında fırsat eşitliğini sağlayacağı yönünde bir düşünce ifade edilmektedir. Bu ifade, eşitlik düşüncesinin sağlanacağını belirtmesi ve diğer gazetelerin eşitliğin göz ardı edileceği düşüncesine karşı olması nedeniyle farklılık arz etmektedir.

Sabah gazetesi, *4+4+4 Eğitim Sistemi* için 4 Temmuz 2012 tarihinde:

“ ...28 Şubat sürecinin dayattığı eğitim sistemini rafa kaldıran *4+4+4 uygulaması*, İmam Hatip ortaokullarının önünü yeniden açtı... ”

şeklinde bir ifadeye yer vermiştir. Bu söylem, *4+4+4 Eğitim Sistemi* 28 Şubat sürecinden alınan bir rövanş olarak ifade edilmektedir. Bu kapsamda, *8 Yıllık Temel Eğitim Sistemi* bu ifadede 28 Şubat sürecinin bir dayatması olarak ifade edilmekte ve *4+4+4 Eğitim Sistemi*'yle birlikte açılan İmam Hatip Ortaokullarıyla birlikte bu dayatmanın ortadan kaldırıldığı ifade edilmektedir. Sabah gazetesinin aynı konuda yer vermiş olduğu bir diğer haber metni:

“...28 Şubat sürecinden kalma eğitim sistemini *4+4+4* olarak değiştirmesi, post-modern darbenin yaşandığı dönemde İmam Hatip Liselerinin (İHL) kapatılan ortaokul kısımlarına yeniden kayıt imkânı sundu... ”

şeklinde bir ifadeye yer vermektedir. Bu ifade de 28 Şubat sürecini post modern bir darbe olarak nitelerken, *4+4+4 Eğitim Sistemi* ile birlikte 28 Şubat sürecinin eğitim alanındaki olumsuzluklarının giderileceği ve akabinde İmam Hatip Ortaokulları'nın tekrar açılacağı ifade edilmektedir.

Sabah gazetesi, 6287 Sayılı Kanun'a binaen 25 Mayıs 2012 tarihinde yer vermiş olduğu haber metninde:

“ ... Eğitim kampüsünün yapılması için sunulacak bu yeni modelin Milli Eğitim Bakanlığı'nca ifade edilen ismi '*Kamu-Özel Ortaklığı Modeli*'dir... ”

şeklinde bir ifadeye yer verilmektedir. Bu ifade, 6287 Sayılı Kanun'un eğitim sistemi üzerinde özelleştirmeye yönelik atılımlarını ifade eden bir söylemdir. *4+4+4 Eğitim Sistemi* üzerindeki özelleştirme politikalarını ifade etmesi nedeniyle liberal bir bakış açısı taşıyan bir söylem niteliğini taşımaktadır.

Tablo 21. Gazetelerin 4+4+4 Eğitim Sistemi Üzerine Ağırlıklı Olarak Sergiledikleri Söylemler

<i>Gazeteler ve 4+4+4 Eğitim Sistemi Üzerine Söylemleri</i>	<i>Sistem Üzerine Genel Olumlu Söylem</i>	<i>Sistem Üzerine Genel Olumsuz Söylem</i>	<i>Sistem Lâikliğe Aykırı Değildir</i>	<i>Sistem Lâikliğe Aykırıdır</i>	<i>Sistem Kız Çocuklarının Eğitimine Lehinedir</i>	<i>Sistem Kız Çocuklarının Eğitimine Aleyhinedir</i>	<i>Sistem İdeolojiktir</i>	<i>Sistem Pedagojiktir</i>	<i>Sistem Özelleştirmeyi Gerektirir</i>
Cumhuriyet Gazetesi	-	+	-	+	-	+	+	-	-
Radikal Gazetesi	-	+	-	+	-	+	+	-	-
Yeni Şafak Gazetesi	+	-	+	-	+	-	-	+	+
Zaman Gazetesi	+	-	+	-	+	-	-	+	+
Sabah Gazetesi	+	-	+	-	+	-	-	+	+

Tablo 22’de Cumhuriyet, Radikal, Yeni Şafak, Zaman ve Sabah gazetelerinin 6287 Sayılı Kanun kapsamında eğitim sistemine getirilecek olan *4+4+4 Eğitim Sistemi’ne* yönelik anahtar kelimelerle oluşturulan analiz yer almaktadır. Bahsedilen gazeteler içim seçilen anahtar konular kapsamında sergilemiş oldukları söylemler + işareti ile gösterilirken gazetelerin sergilemedikleri söylemler – işaretiyle ifade edilmektedir.

Cumhuriyet gazetesi bu yasaya olumsuz bir değerlendirme yaparak yasanın lâik olmadığı, kız çocuklarının eğitimini engelleyeceği, ideolojik olduğu ve özelleştirme politikalarıyla birlikte bir takım rant ilişkisi doğuracağı yönde ifade ve söylemlerde bulunmaktadır. Radikal gazetesi bu yasaya Cumhuriyet gazetesine yakın bir yaklaşım sergilemektedir. Radikal Gazetesi de bu yasa için genel olumsuz bir değerlendirme yapmakta, yasanın kız çocuklarının eğitim durumunu olumsuz etkileyeceğini savunmakta, yasanın ideolojik olduğunu ve rant doğuracağını savunmaktadır. Yeni Şafak, Zaman ve Sabah gazeteleri ise Cumhuriyet ve Radikal gazetelerine tam ters olarak bahsedilen yasaya genel olumlu bir tavırla yaklaşarak, yasanın olumlu olduğu, lâikliğe uygun olduğu, kız çocuklarının eğitim durumunun önünü açacağı, yasanın pedagojik olduğu gibi ifade ve söylemlerle yaklaşmaktadırlar.

SONUÇ

Medya, içerisinde bulunduğumuz bilgi çağında haberleşme ve iletişimi sağlayan en önemli sektörlerden birini oluşturmaktadır. İnternet, uydu, mobil ağlar, radyo ve televizyon ile yazılı basın argümanları olan gazete, dergi ve kitaplar globalleşen dünyada yaşanan gelişmelerden anında haberdar olmamızı sağlayabilmektedir. Medya, bilgi ve gelişmelerden haberdar olmanın yanında sınırların ortadan kaldırılmasını ifade eden küresel dünyada bireyler arası hızlı iletişim ve etkileşimin sağlanmasını da gerçekleştirmektedir. Haberleşme ve iletişim fonksiyonlarının yanında medyanın bir diğer görevi de demokrasilerde yasama, yürütme ve yargının yanında dördüncü bir güç olmasıdır. Medyanın dördüncü güç olarak ifade edilmesi aslında onun denetim görevine yapılan kuvvetli vurguyu gösterir. Medyanın denetim fonksiyonu olarak adlandırılan yetkisi ile ifade edilmek istenen yasama, yürütme ve yargı erklerinin sağlıklı işleyişini kamuoyu adına gözlemlemesi ve denetlemesidir. Bu kapsamda genel işleyişin halka duyurulması ve kamuoyunda işleyiş hakkında bir fikir oluşturulması açısından medyanın oldukça önemli bir konumu vardır. Bu noktada göz önünde bulundurulması gereken bir diğer husus ise medyanın haber iletme fonksiyonunu yerine getirirken tarafsız olması durumudur. Tarafsızlık ilkesi, medyaya atfedilen dördüncü güç unsurunu birinci dereceden destekler nitelik taşımaktadır. Eğer medyanın kamuoyunu sağlıklı bir şekilde bilgilendirmesi ve kamuoyu adına sağlıklı bir denetim yapabilmesi isteniyorsa tarafsızlık ilkesi bu noktada birincil derecede önemli bir rol oynamakta ve önem atfetmektedir. Ancak uygulamada bu durumun tam tersi eğilimler de gözlemlenmektedir.

Medyanın, iletişim ve haberleşme, dördüncü güç olması, kamuoyunu bilgilendirmesi, denetim fonksiyonu ve tarafsızlık gibi unsurların yanında medya sektörü üzerinde değinilmesi gereken bir diğer nokta ise bir zamanlar devlet tekelinde olan basın yayın kurumlarının özelleştirilmesidir. Özelleştirme politikaları kavramın adından da anlaşılacağı üzere özele devretme ve kamusal alanın dışına çıkarmayı ifade etmektedir. Böylelikle yapılan yasal düzenlemelerle birlikte medya sektöründe özel sektöre tabi girişimcilerin faaliyette bulunabilmelerinin önü açılmış olmaktadır. Bahsedilen özelleştirme uygulamaları medya sektörü üzerinde oluşturulan sarmal yapıda yeni ve çok çeşitli gelişmelere neden olmuştur. Bu kapsamda medya sektöründe

çok aktörlü bir yapı, yüksek finansal rakamlar, kâr marjı ve bunlara benzer birçok unsur diğer özel sektör alanlarında olduğu gibi kilit kavramlar haline dönüşmüşlerdir.

Medya üzerinde gözlemlenen bu gelişmeler farklı ilişki tiplerinin de ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Bu ilişki tipleri medya ile siyaset, medya ile siyasi partiler, medya ile sermaye grupları ve medya ile ideoloji ve benzer ilişki tipleridir. Medya sektöründe var olan çok sayıda aktörün yarış ve mücadele içerisinde olmaları da sermaye grupları, siyaset, siyasi partiler ve ideoloji olgusu ile ilişki içerisinde olmalarına sebep olmaktadır. Bu noktada medya sektörü içerisinde bahsedilen bu aktörlerin medya sektörünün gidişatı açısından hayati derecede önemlilik arz eden kanun koyucu ve siyaset sahnesi ile ilişkisinin kaçınılmaz olması kuvvetle muhtemeldir. Bahsedilen ilişkinin bir diğer yansıması da medya kuruluşlarının siyasi partilerle olan ilişkileridir. Medya kuruluşları, gerek finansman döngüleri, gerek hitap ettikleri kesim ve gerekse de dünya görüşleri bakımından yayın faaliyetlerinde siyasi partilerle ilişki içerisine girerek siyasi partilerle uyumlu ya da zıt bir çizgi izleyebilmektedirler. Bu kapsamda karşımıza çıkan görünüm siyasi parti söylem ve hedeflerinin medya kuruluşları aracılığıyla değerlendirilmesi ve dinleyici kitleye ulaştırılması noktasında gözlemlenmektedir.

Medyanın içerisine dâhil edildiği bu ilişki tiplerinin yanında önemli olarak değerlendirilmesi gereken bir diğer nokta ise medyanın ideoloji ile olan ilişkisidir. Sistematik bir düşünce yapısı olarak tanımlanan ya da yanlış bir düşünce sistemi olarak ifade edilen, hakkında bu ve bunlara benzer olumlu ve olumsuz tanımların yanında en genel manasıyla bir hayat görüşü olarak tanımlanan ideoloji de medyayı yakından etkilemekte ve ilgilendirmektedir. Genel itibarıyla değerlendirildiğinde bir ideolojiye tabi olan yani bir dünya görüşünü benimsemiş bir bireyin bu durumu sosyal hayatına, iş hayatına ve çevresine yansıtması kaçınılmazdır. Bu noktadan hareketle medya kuruluşlarının sahipleri ve çalışanları da bu kapsamda değerlendirildiğinde aynı çerçevede ele alınmalıdır. Doğaldır ki medya çalışanları da ideolojik yansımaların etkisiyle yayın faaliyetlerini gerçekleştirmektedirler. İdeolojinin bireysel bazda değerlendirilmesiyle yapılan bu yorumun yanında bir de ideolojinin toplumsal olarak değerlendirilmesi gerekir.

Toplum bireylerin bir araya gelmesiyle oluşan bir olgudur. Ancak toplumu oluşturan bu bireyler her zaman salt tarafsız değillerdir. Diğer bir ifadeyle bireylerin

kendileri gibi düşünen, davranan ve yaşamlarını sürdüren diğer bireylerle birlikte organize oldukları gözlemlenebilmektedir. Bu kapsamda ortaya çeşitli grup ve farklı topluluklar çıkabilmektedir. Cemaatler, sivil toplum kuruluşları, çevreci platformlar ve kadın hareketleri bu topluluklara örnek teşkil edebilmektedir. Örnek olarak bahsedilen bu toplulukların kendilerine has ilke ve standartları bulunmaktadır. İdeoloji de tam bu noktada devreye girerek bu toplulukları bir arada tutan temel bir değer niteliğini taşımaktadır. Cemaatleri bir arada tutan muhafazakâr ya da radikal ideolojiler, kadın hareketlerine yön veren feminist düşünce tarzı, çevre hareketlerine yön veren çevreci bakış ve benzeri birçok örnek, ideolojinin yeri ve önemi noktasında fikir sahibi olunmasına ışık tutabilmektedir. Bu noktada konunun medyayı ilgilendiren yönü ise bu toplulukların temel değerlerinden görülen ideolojilerinin bahsedilen toplulukların medya araçlarına bakış ve kullanım biçimini yönlendirebilmesi durumudur. Bu kapsamda birçok cemaatin, sivil toplum kuruluşlarının, kadın hareketlerinin, çevreci toplulukların ve daha birçok oluşumun kendi yayınları vasıtasıyla kitlelere hitap ettikleri gözlemlenebilmektedir. Televizyon kanalları, radyo istasyonları, gazete ve dergiler bahsedilen durumu içerisine alan medya araçlarına örnek olarak gösterilebilmektedir. İşin ideolojik boyutu da örnek olarak ifade edilen bu toplulukların kendi dünya görüşlerini yani ideolojilerini bu medya araçları vasıtasıyla tüm topluma ulaştırabilmeleri durumudur. Bu kapsamda değinilmesi gereken bir husus da haber ve bilgilendirmenin gerçekleştirilen bu ideolojik düşünce ve yansımalar ışığında gerçekleştirilmesi esasıdır.

Bu araştırma, medyanın bahsedilen durum ve ilişki türleri içerisinde siyaset kavramı, siyasi partiler ve ideoloji kavramı ile gerçekleştirdiği yayıncılık faaliyetlerindeki ideolojik yansımalara odaklanmaktadır. Haber yapma ve bilgilendirme sürecinde tarafsız habercilik anlayışının aslında en genel tanımıyla hayat görüşü olarak ifade edilen ideoloji tarafından nasıl ve ne derecede etkilendiği çalışma kapsamında varılmak istenen temel sonucu ifade etmektedir. Bu kapsamda değerlendirmeye alınan eğitim yasasının haber yapılış sürecinde ideolojik etkenlerin yansımından nasıl etkilendikleri ve eğitim sistemi üzerinde tasarlanan değişiklikleri hangi çerçeveden değerlendirdiklerine odaklanmaktadır.

Araştırma doğrultusunda 6287 Kanun Numaralı İlköğretim Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un; Cumhuriyet, Radikal, Yeni Şafak,

Zaman ve Sabah gazeteleri bağlamında nasıl haber yapıldıkları ve bahsedilen eğitim kanununun eğitim sisteminde ön görmüş olduğu değişikliklere olan yaklaşımı incelenmiştir. İncelemeye tabi tutulan bu gazetelerin politik gelişmelere sergiledikleri yaklaşım ve tutumlar itibarıyla birbirinden farklılıklar arz ettikleri saptanmaktadır. Bu araştırma, ifade edilen farklı yaklaşım ve tutumların ideolojik kaynağına odaklanmaktadır. Bu noktadan hareketle, bahsedilen gazetelerin ilgili kanun ve bu kanunun tasarlamış olduğu eğitim sistemine yönelik değişikliklere kendi pencerelerinden bakarak kendi ideolojik prensiplerine göre değerlendirme yaptıklarını gözlemlemektedir.

Eğitim sisteminde ön görülen değişikliklere iyi ya da kötü, doğru ya da yanlış gibi duru yaklaşım ve yorumlardan ziyade daha geniş yaklaşımlar ve yorumlar çerçevesinde yaklaşmaktadır. Oysaki bir kanunun teklifinden yasalaşma sürecine kadar ilk bakışta basın salt olarak kanunun içeriğinden ve tartışılma sürecinden bahsetmesi beklenmektedir. Ancak inceleme kapsamına alınan ve bahsi geçen bu beş gazete eğitim sistemindeki değişikliklere çok daha farklı yaklaşmaktadırlar. Cumhuriyet ve Radikal gazetesi, bu yasanın eğitim sistemi üzerinde gerçekleştirmeyi tasarladığı değişikliklere lâik olmadığı, öğrenciler arasında eşitliği sağlamayacağı, olumsuz sonuçlara neden olacağı, kız çocuklarının eğitim almasını engel olacağı, toplum içerisinde ayrılmaya neden olacağı ve farklılaşmaya neden olacağı, sadece din temelli olduğu ve bu yasanın getirmeyi öngördüğü din derslerinin toplumda bir dayatmaya neden olacağı, eğitimdeki alt yapı yetersizlikleri, bahsedilen düzenlemenin pedagojik değil de ideolojik olduğu, eğitimde özelleştirmenin yeri olmadığı, kanunun çıkış sürecinin geciktirilmesi gerektiği ve bu yasanın 28 Şubat sürecinin intikamı olduğu düşünce ve unsurlarına değinmekte ve yer vermektedir. Yeni Şafak, Zaman ve Sabah gazeteleri ise bahsedilen eğitim tasarısının lâiklik ögesine aykırı olmadığı, din derslerinin temel hak olduğu ve gerekli olduğu, yeni eğitim sisteminin kız çocuklarının eğitimine katkı sağlayacağı, tasarının pedagojik olduğu, özelleştirmenin eğitim kurumlarınca uygulanması gerektiği ve bu yasanın 28 Şubat süreciyle ilgisinin olmadığı yönünde görüşlere yer vermektedirler.

Araştırma kapsamında elde edilen bu bulgular, Cumhuriyet ve Radikal gazetelerinin meseleye daha çok sol düşünceden yaklaştıkları sonucunu vermektedir. Bu savı güçlendiren saptamalar ise bahsedilen iki gazetenin eğitimde eşitlik durumuna

ağırlıkla vurgu yapması, özelleştirme düşüncesini eğitim sisteminde reddetmesi ve tasarıya seküler bakışın olmadığını ifade etmesi olarak gösterilebilmektedir. Diğer kanaatte bulunun Yeni Şafak, Zaman ve Sabah gazeteleri ise meseleye ağırlıklı olarak muhafazakâr ve liberal bir çerçeveden bakmaktadırlar. Bahsedilen bu üç gazetenin din ve din derslerinin gerekliliğine yapmış oldukları pozitif vurgular, sekiz yıllık temel eğitim sisteminin dayatma olduğu ve imam hatip okullarının tekrar açılması gerektiğine yönelik yapmış oldukları pozitif vurgular ve eğitim sistemine yönelik özelleştirme politikalarına sıcak bakan söylemleri bahsedilen bu üç gazetenin meseleye muhafazakâr ve liberal bir çerçeveden bakmalarını kuvvetlendiren bulgulardır.

Araştırma kapsamında sonuç niteliğinde değerlendirilebileceğimiz bir diğer husus Foucault ve *dispositif* üzerinedir. Foucault, *dispositif* kavramı ile bireylerin iktidar tarafından kuşatılmasını ifade etmektedir. Bahsedilen bu kuşatmada ise meseleyi söylemsel boyuta taşımaktadır. Böylelikle kuşatılan bireyler bu süreçte bir de şekillendirilmeye tabi tutulmaktadırlar. Tam da bu noktada söylem ve basın unsurları meselenin içerisine dâhil olmaktadır. Çünkü bireyler iktidar tarafından kuşatılıp, iktidarın çizgisine denk bir konumda şekillendirilirken onlara belirli söylemlerle yaklaşılarak bu süreç gerçekleştirilmektedir. Basın araçları da bu noktada oldukça önemli bir konumu işgal etmektedirler. İfade edilen bu bilgilerden hareketle, bu araştırmada da *dispositif* kavramının yansımaları saptanmaktadır. İktidarın çizgisi ile muhalefet çizgilerine çok yakın basın unsurları ve söylemleri gözlemlenmektedir. Ülke yazılı basını üzerinde eğitim kanununun haber süreci üzerinde yapılmış bu araştırma sonucunda nihai olarak yapılacak bir diğer değerlendirme ise basın sektöründe faaliyette bulunan aktörlerin gelişmelere kendi dünya görüşlerinden yola çıkarak bir değerlendirme yaptıkları ve bu duruma göre yayın yaptıkları durumudur. Bu noktada tamamıyla tarafsız haber yapımı ve iletimi sürecinin aslında ekonomik, siyasal, toplumsal ve inceleme kapsamında anahtar rol oynayan ideoloji gibi unsurlardan etkilenecek bu etmenlerin etkisiyle gerçekleştirdikleri bir yayıncılık faaliyetinden söz edebilmek mümkün olmaktadır. Sonuç olarak siyasal erkin belli ideolojik yansımalarla oluşturmuş olduğu bir eğitim kanunu tasarısının yine başka siyasal aktörlerce aynı şekilde farklı ideolojik yansımalar ışığında değerlendirilmesi durumunun yanında medyanın da eğitime benzer şekilde ideolojik bir çerçeveden baktığı ve yer verdiği haber metinlerinde ideolojik açıdan değerlendirmeler yaptığı gözlemlenmektedir. Bu araştırmada elde edilen tüm bulgular ve varılan sonuçlardan hareketle nihai olarak,

Türkiye’de gerçekleştirilmek istenen eğitim politikalarının bilimsel temelden ziyade kanun koyucunun dünya görüşüne yakın düzenlemeler olduğunu belirtmek oldukça kuvvetli bir sav niteliğini taşımaktadır.

KAYNAKLAR

- Adalı, Deniz. (2012). *Diyalektik Materyalizm Tarihsel Materyalizm*, Kaldıraç Yayınevi, 3. Baskı, İstanbul.
- Aka, Asiye. (2009). "Antonio Gramsci ve Hegemonik Okul", *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12/21, 329-338.
- Akbulut, Uğur. (2013). "Osmanlı Basın Tarihine Bir Katkı:Gazetelerin Yayınlanma Amaçları Üzerine (1831-1876)", *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8/5, 31-57.
- Akın, Uğur ve Arslan Gani. (2014). "İdeoloji ve Eğitim: Devlet-Eğitim İlişisine Farklı Bir Bakış", *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4/1, 81-90.
- Akkaş Hasan, Hüseyin. (2003). "Muhafazakar Siyasi Düşünce Kavramı Üzerine", *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5/2, 241-254.
- Aksoy, Şinasi. (2003). *Yeni Sağ ve Devletin Değişimi*, Yargı Yayınevi, Ankara.
- Alexander, Hannan. (2005). "Education in Ideology", *Journal of Moral Educatin*, 34/1, 1-18.
- Altan, Cemal. (2011). "Eğitim-Siyasal Eğilim İlişkisi: Mersin Örneği", *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 12/1, 313-329.
- Althusser, Louis. (2008). *İdeoloji ve Devletin İdeolojik Aygıtları*,(çev: Alp Tümertekin), İthaki Yayınları, İstanbul.
- Althusser, Louis. (2006). *Yeniden-Üretim Üzerine*, (çev: Alp Tümertekin), İthaki Yayınları, İstanbul.
- Alver, Füsun. (2006). *Niklas Luhman'ın Hayatı, Kadife Karanlık 2*, Su Yayınları, İstanbul.
- Anderson, Gary L. (2007). "Media's Impact on Educational Policies and Practices: Political Spectacle and Social Control", *Peabody Journal of Education* , 82/1, 103-120.
- Apple, W. Michael. (2012) *Eğitim ve İktidar*, Kalkedon Yayınları, İstanbul.
- Arceneaux, Kevin., Johnson, Martin. and Murphy, Chad. (2012). "Polarized Political Communication, Oppositional Media Hostility, and Selective Exposure" , *The Journal of Politics* , 74/1, 174-186.
- Arısoy, Cansu. (2010). *Milliyetçiliğin Gelişimi Ve Türkiye'deki Evrimi*, Bilge Adamlar Stratejik Araştırmalar Merkezi, İstanbul.
- Ataman, Muhittin. (2003). "Özalist Dış Politika:Aktif ve Rasyonel Bir Anlayış", *Bilgi Dergisi*, 5/2, 49-64.

- Atılgan, Gökhan. ve AYTEKİN, E. Atilla. (2012). *Siyaset Bilimi Kavramlar, İdeolojiler, Disiplinler Arası ilişkiler*, Yordam Yayıncılık, İstanbul.
- BALCI, Ali. (2003). "Eğitim Örgütlerine Yeni Bakış Açılımları: Kuram Araştırma İlişkisi II", *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 9/1, 26-61.
- BARADAT, Leon P. (2012). *Siyasal İdeolojik Kökenleri ve Etkileri*, (çev: Abdurrahman Aydın), Siyasal Kitabevi, Ankara.
- BARNARD, Christopher. (2003). *Language, Ideology and Japanese History Textbooks*, Routledge, London.
- Bektaş, Arsev. (2000). *Kamuoyu, İletişim ve Demokrasi*, Bağlam Yayınları, İstanbul.
- Berelson, Bernard. (1952). *Content Analysis in Communicatin Research*, NY Free Press, New York
- Berkes, Niyazi. (1997). *Teokrasi ve Lâiklik*, Adam Yayınları, İstanbul.
- Budak, Ali. (2012). "Fransız Devrimi'nin Osmanlı'ya Armağanı: Gazete Türk Basınının Doğuşu", *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7/3, 663-681.
- BURAK, Durdu Mehmet. (2003). "Osmanlı Devleti'nde Jön Türk Hareketinin Başlaması ve Etkileri", *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, 14, 291-318.
- BURAN, Hasan. (2009). "Siyasal Rejim Sınıflarının Yeniden Gözden Geçirilmesi", *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 14/1, 69-97.
- CANÖZ, Kadir. (2009). "Yaşamayı Engelleme Amaçlı Lobicilik: Filibuster", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21, 157-169.
- CARNOY, Martin. (2011). "Gramsci ve Devlet", *Praksis Dört Aylık Sosyal Bilimler Dergisi*, 3, 252-278.
- CASTELLS, Manuel. (2010). *The Information Age: Economy, Society and Culture: The Rise of the Network Society*, Blackwell, Oxford.
- CHOMSKY, Noam. (2002). *Medya Gerçeği*, (çev: Abdullah Yılmaz ve Osman Akınbay), Everest Yayınları, İstanbul.
- COLLINS, Hugh. (2013). *Marksizm ve Hukuk*, (çev: Umre Deniz Tuna), Dipnot Yayınları, Ankara.
- CRESWELL, John W. (2013). *Nitel Araştırma Yöntemleri Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni*, Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Cumhuriyet Gazetesi. (2012-2013). İnternet Arşivi, <http://www.cumhuriyet.com.tr/arama/> (26.10.2014)

- Çakır, Serpil. (1996). "Türkiye'de Kadın Hareketinin Dünü ve Bugünü", *Sivil Toplum Örgütleri Gözüyle Türkiye'de Kadının Eğitimi Sempozyumu*, Türk Kütüphaneciler Derneği, Ankara.
- Çam, Şerife. (2008). *Medya Çalışmalarında İdeoloji , Epistemolojik ve Metodolojik Sorunlar*, De Ki Basım Yayım, Ankara.
- Çetin, Halis. (2001). "Liberalizmin Temel İlkeleri", *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2/1, 219-237.
- Değirmenci, Nigar. (2010). *Medya ve Demokrasi: Türkiye'de Siyasal İktidar-Toplum İlişkisinde Medyanın Rolü*, (Basılmamış Doktora Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Demir, Gülten. (2011). "Post Neoliberalizm? Kriz ve Sonrası Üzerine", *Marmara Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1, 1-20.
- Demir, Vedat. (2007). *Türkiye'de Medya Siyaset İlişkisi*, Beta Yayınları, İstanbul.
- Devran, Yusuf. (2010). *Haber Söylem İdeoloji*, Başlık Yayın Grubu, İstanbul.
- Dijk, Teun A. (2006). "Ideology and Discourse Analysis", *Journal of Political Ideologies*, 11/2, 115-140.
- Durur, Elif Küçük. (2011). İnşacı Yaklaşım İçinde Çerçeveleme Kuramı ve Haberin Çerçevesi, *Atatürk İletişim Dergisi*, 1/2, 21-32.
- Eagleton, Terry. (2005). *İdeoloji*, (çev: Muttalip Özcan), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Engels, Frederich. and Marx, Karl. (2004). *Alman İdeolojisi*, Sol Yayınları, Ankara.
- Elster, John. (2004). *Marx'ı Anlamak*, (çev: Semih Lim), Liberte Yayınları, İstanbul.
- Er, Turgut. (2003). *Türkiye'de Basın Yayın ve Tanıtma*, Ümit Yayıncılık ve Matbaacılık, Ankara.
- Erdoğan, İrfan. (2007) "Karl Marx İnsani Toplum ve İletişim", *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 25, 199-228
- Ergil, Doğu. (1986). "Muhafazakâr Düşüncenin Temelleri: Muhafazakârlık ve Yeni-muhafazakârlık", *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi* , 41/1, 269-292 .
- Foucault, Michel. (2012). *Bilme İstenci Üzerine Dersler*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Foucault, Michel. (1993). *Ders Özetleri 1970-1982*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Foucault, Michel. (2011). *İktidar ve Özne*, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Foucault, Michel. (2003). *İktidarın Gözü*, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Freden, Michel. (2003). *Tek Yön İdeoloji*, (çev: Hakan Gür), Dost Yayınevi, Ankara.

- Friedenberg, Edgar Z. (1978). Power and Ideology in Education, *Social Forces* , 57/1, 322-324.
- Gaworek, N. H. (1977). Society for History Educatin, *The History Teacher*, 11/1, 55-74.
- Gevgili, Ali. (1983). "Türkiye Basını", *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, Cilt C, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Gevgili, Ali. (1989). *Türkiye'de Kapitalizmin Gelişmesi ve Sosyal Sınıflar (Tarihsel Boyutlar İçinde Bir Yaklaşım Deneyi)*, Bağlam Yayınları, İstanbul.
- Giese, Christine. (2006). "Ideology and Curriculum", *Canadian Journal of Educatin*, 29/1, 340-343.
- Gökalp, Emre. (2007). "Milliyetçilik Kuramsal Bir Değerlendirme", *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7/1, 279-298.
- Göle, Nilüfer. (2012). *Mühendisler ve İdeoloji Öncü Devrimcilerden Yenilikçi Seçkinlere*, Metis Yayınları, İstanbul.
- Güler, Birgül Ayman. (2005). *Yeni Sağ ve Devletin Değişimi Yapısal Uyarılama Politikaları 1980-1995*, İmge Kitabevi, Ankara.
- Güngör, Süleyman. (2001). "Althusser'de İdeoloji Kavramı", *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 6/2, 221-231.
- Gür, Tahir. (2013). Geleneksel Yaklaşımdan Yapılandırmacı Yaklaşımına Geçişte Öğretmen Adaylarının Görüş Ve Değerlendirmeleri; Bir Söylem Analizi, *Karadeniz*, 18, 1-8.
- Güran, Mehmet Salih. ve Özarıslan, Hüseyin. (2013). "Çerçeveleme Teorisinin Halkla İlişkilerde Kullanımı", *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 34, 299-314.
- Gürbüz, Sevim. (1980). *Kitle Haberleşmesi*, Filiz Kitabevi, İstanbul.
- Hartley, John. (2002). *Communication, Cultural and Media Studies*, Routhledge, London.
- Heywood, Andrey. (1999). *Political Theory*, Palgrave, London.
- Heywood, Andrey. (2013). *Siyaset*, Liberte Yayınevi, Ankara.
- İnal, Kemal. (2008). *Eğitim ve İdeoloji*, Kalkedon Yayınları, İstanbul.
- İnal, Kemal. (2013). "Neoliberal Eğitim ve Yeni İlköğretim Müfredatının Eleştirisi", *Praksis Dört Aylık Sosyal Bilimler Dergisi*, 14, 265-287.
- İnal, Kemal. (1999). "Paternalist Politikanın İdeal Türk Çocuğu", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 32/1, 195-212.
- İnan, Süleyman. (2004). "Atatürkçülük (Kemalizm) ve İdeoloji", *Liberal Düşünce Dergisi*, 36, 109-116.

- Jo, Tae Hee. (2005). "Neoliberalism As an Asocial Ideology Strategy in Education", *Forum For Social Economics*, 35/1, 37-58.
- Kaplan, İsmail. (2013). *Türkiye'de Milli Eğitim İdeolojisi*, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Karabıçak, Mevlüt. (2000). "Türkiye'de Ekonomik İstikrarsızlığın Tarihsel Gelişim Süreci", *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5/2, 49-65.
- Karadeniz, Oğuz. (ed.), (2007). *Avrupa Birliği Yolunda Türkiye'de Eğitim ve Beşeri Sermaye*, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Karataş, Evren. (2009). "Türkiye'de Kadın Hareketleri ve Edebiyatımızda Kadın Sesleri" , *International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 4/8, 1652-1673.
- Kaya, A. Raşit. (2009). *İktidar Yumağı Medya-Sermaye-Devlet*, İmge Yayınları, Ankara.
- Keskin, Nuray Ertürk. ve Demirci, Aytül Güneşer. (2003). *Eğitimde Çürüyüş (Kıgım Özelleştirme Değerlendirmeleri No:1)*, KİGEM, Ankara.
- Kocaman, Ahmet. (1996). *Dil Bilim Söylemi, Söylem Üzerine, içinde*, Hitit Yayınevi, Ankara.
- Koh, Aaron. (2005). "Imagining the Singapore "Nation" and "Identity" : The Role of the Media and National Education", *Asia Pasific Journal of Education*, 25/1, 75-91.
- Koloğlu, Orhan. (1995). "Liberal Ekonomi Düzeninde Basın Rejimi", *Yüzyıl Biterken Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, Cilt 11, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Komesar, Neil K. (2006). "Reflections on the Essence of Economics, the Character of Courts, the Role of Ideology , and the Reform of Legal Education", *Law and Social Inquiry*, 29/1, 291-298.
- Kongar, Emre. (2010). *21.Yüzyılda Türkiye 2000'li Yıllarda Türkiye'nin Toplumsal Yapısı*, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Kurul, Nejla. (2012). "Geleceğin Eğitimi ve 'Yeni' Zorunlu Eğitim Modeline İlişkin Çıkarımlar", *Eğitim Bilim Toplum*, 10/39, 42-77.
- Laclau, Ernesto. (1998). *İdeoloji ve Politika*, Belge Uluslararası Yayıncılık, İstanbul.
- LeVasseur, Todd Jared. (2012). "The Environment Contains No "Right" and "Left": Navigating Ideology, Religion and Views of the Environment in Contemporary American Society", *Journal for the Study of Religions and Ideologies*, 11/33, 62-88.
- Lim, Leonel. (2014). "Ideology, Rationality and Reproduction in Education: a Critical Discourse Analysis", *Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education*, 35/1, 61-76.

- Louise, Althusser. (2006). *Yeniden Üretim Üzerine*, İthaki Yayınları, İstanbul.
- Mardin, Şerif. (2006). *İdeoloji*, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Ölker, Perihan. (2013). "Cerîde-i Havâdis ve Hakâyıku'l-Vekâyi Gazetelerinde Türk Dili ile İlgili İki Yazı", *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8/9, 2021-2033.
- Öngen, Tülin. (2011). "Marx ve Sınıf", *Praksis Dört Aylık Sosyal Bilimler Dergisi*, 8, 9-28.
- Örs, H. Birsen. (2008). *19. Yüzyıldan 20. Yüzyıla Modern Siyasal İdeolojiler*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Özdel, Gizem. (2012). "Foucault Bağlamında İktidarın Görünmezliği Ve 'Panoptikon' ile 'İktidarın Gözü' Göstergeleri", *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication Tojdac*, 2/1, 22-29.
- Özer, İnan. ve Meder, Mehmet. (2008). *Siyasal Katılma ve Seçmen Davrnışı*, Ege Yayınları, İstanbul.
- Özipek, Bekir Berat. (2004). *Muhafazakârlık Akıl Toplum Siyaset*, Liberte Yayınları, Ankara.
- Parlak, İsmet. (2009). *Medyada Gerçekliğin İnşası Türk Medya Söylemine Eleştirel Bir Bakış*, Çizgi Kitabevi, Konya.
- Pye, Lucian W. and Verba, Sidney. (1965). *Political Culture and Political Development*, Princeton Universty Press, New Jersey.
- Radikal Gazetesi. (2012-2013). İnternet Arşivi, <http://www.radikal.com.tr/arama/26.10.2014>
- Revel, Judith. (2012). *Foucault Sözlüğü*, (çev: Veli Urhan), Say Yayınları, İstanbul.
- Reyhan, Cenk. (2008). "Jön Türk Hareketi Üzerine Kavramsal Bir Çerçeve", *Gazi Akademik Bakış*, 1/2, 121-138.
- Rousseau, Jean Jack. (1999). *Toplum Sözleşmesi*, Öteki Yayınları, Ankara.
- Sabah Gazetesi. (2012-2013). İnternet Arşivi, <http://www.sabah.com.tr/arsiv/26.10.2014>
- Sakaoğlu, Necdet. (1992). *Cumhuriyet Dönemi Eğitim Tarihi*, İletişim Yayınları Cep Üniversitesi, İstanbul.
- Sancar, Serpil. (2008). *İdeolojinin Serüveni*, İmge Kitabevi, İstanbul.
- Small, Robin. (1983). "Knowledge and Ideology in the Marxist Philosophy of Education", *Philosophical Research Online*, 15/2, 15-37.
- Smith, Adam. (1976). *Ulusların Zenginliğinin Doğası ve Nedenleri Üzerine Bir İnceleme*, Chicago Üniversitesi Yayınları, Chicago.

- Sucu, İpek. (2012). "Althusser'in Gözünden İdeoloji ve İdeolojinin Bir Taşıyıcısı", *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi Yayınları*, 7/3, 30-41.
- Stratejik Araştırmalar Enstitüsü (2010). "Cumhuriyet Hükümetinin Yeni Osmanlılık Hedefi", SAREN Raporu, İstanbul, ss. 1-6.
- Tocqueville, Alexis De. (1962). *Amerika'da Demokrasi*, (çev: Taner Timur) , Türk Siyasi İlimler Derneği Yayınları, Cilt 4, İstanbul.
- Topakkaya, Arslan. (2007). "İdeoloji Kavramının Tarihsel Gelişim Sürecine Kısa Bir Bakış", *Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 11/1-2, 163-180.
- Tunçay, Mete. (2000). *Türkiye Cumhuriyeti'nde Tek-Parti Yönetiminin Kurulması 1923-1931*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.
- Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Basın-Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü, *Bir Bakışta Türk Medyası*, Altan Matbaası, Ankara, 2013. Yayın Sahibi: T.C. Başbakanlık Basın-Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü Adına Murat Karakaya.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi. (2015). 24.Dönem, 3.Yasama Yılı, Genel Kurul Tutanakları, <http://www.tbmm.gov.tr/tutanak/donem24/tutanak3.htm> (10.10.2014)
- Tüysüzoğlu, Göktürk. (2013). "Milenyum Sonrası Türk Dış Politikası: Yeni Osmanlılık ve Türk Avrasyacılığı Ekseninde İnşa Edilen Bir Pragmatizm", *Alternatif Politika*, 5/3, 295-323.
- Yaraman, Asuman. (2001). *Resmi Tarihten Kadın Tarihine*, Bağlam Yayıncılık, İstanbul.
- Yeni Şafak Gazetesi. (2012-2013). İnternet Arşivi, <http://www.yenisafak.com.tr/arsiv/> (26.10.2014)
- Yılmaz, Levent. (2007). "Demokrasi Eğitimi Liberal ve Toplumcu Açından (Sesli) Düşünmek", *Eğitim Bilim Toplum*, 5/19, 1-17.
- Zaman Gazetesi. (2012-2013). İnternet Arşivi, <http://www.zaman.com.tr> (26.10.2014)
- 13.10.1920 Tarih ve 17844 Nolu Resmi Gazete'de Yayımlanan Türkiye Cumhuriyeti 1920 Anayasası.
- 20.04.1924 Tarih ve 491 Kanun Nolu, Resmi Gazete'de Yayımlanan Türkiye Cumhuriyeti 1924 Anayasası.
- 07.11.1982 Tarih ve 17863 Nolu Resmi Gazete'de Yayımlanan Türkiye Cumhuriyeti 1982 Anayasası.
- 5953 Sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştırılanlar Arasındaki Münasebetlerin Tazimi Hakkındaki Kanun, Resmi Gazete Tarihi: 20.06.1952, Resmi Gazete Sayısı: 8140

3984 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun, Resmi Gazete Tarihi: 13.04.1994, Resmi Gazete Sayısı: 21911.

6287 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, Resmi Gazete Tarihi: 11.04.2012, Resmi Gazete Sayısı: 28261.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Furkan ERDOĞMUŞ
Doğum Yeri / Yılı : İzmir / 1989
Lisans Eğitimi : Pamukkale Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü
Mezuniyet Tarihi : 2011
Yabancı Dil : İngilizce